

แนวทางการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา : การวิจัยเชิง
ปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

โดย
นางสาวอารียา เลนตะขบ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาวิธีวิทยาการวิจัยทางการศึกษา แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญามหาบัณฑิต

ภาควิชาพื้นฐานทางการศึกษา

มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2566

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศิลปากร

แนวทางการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา : การวิจัย
เชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาวิธีวิทยาการวิจัยทางการศึกษา แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญามหาบัณฑิต
ภาควิชาพื้นฐานทางการศึกษา
มหาวิทยาลัยศิลปากร
ปีการศึกษา 2566
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศิลปากร

THE GUIDELINES FOR DEVELOPMENT LEADERSHIP IN 21ST CENTURY OF
STUDENTS IN VOCATIONAL COLLEGE: PARTICIPATORY ACTION RESEARCH

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for Master of Education EDUCATIONAL RESEARCH METHODOLOGY

Department of Education Foundations

Academic Year 2023

Copyright of Silpakorn University

620620147 : วิธีวิทยาการวิจัยทางการศึกษา แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญาโท

คำสำคัญ : ทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21, อาชีวศึกษา, การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

นางสาว อารีญา เสนตะขบ: แนวทางการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของ
นักศึกษาอาชีวศึกษา : การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก :
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ยุวรี ญาณปรีชาเศรษฐ์

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการณ์และกระบวนการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา 2) พัฒนาระบบการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา และ 3) เสนอแนวทางในการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา โดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ทำการศึกษาในกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม ได้แก่ 1) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 10 คน และ 2) กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ คณะกรรมการดำเนินงาน (อกท.) วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีราชบุรี จำนวน 11 คน ผลการวิจัยพบว่า

1) สภาพการณ์และกระบวนการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาพบว่า เกิดจากกิจกรรมการเรียนการสอน กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การฝึกประสบการณ์ในสถานประกอบการ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการอบรมทั้งในและนอกสถานศึกษา

2) แนวทางการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ คือ 1) ความเป็นมา แนวคิด และความสำคัญ 2) องค์ความรู้ในการพัฒนา 3) แนวทางการพัฒนา และผลการตรวจสอบความถูกต้องและความเป็นไปได้ของแนวทางพบว่า ผลการประเมินผ่านทุกประเด็น ร้อยละ 100 ตามลำดับ

3) ผลการตรวจรับรองแนวทาง พบว่า ตอนที่ 1 ความเป็นมา แนวคิด และความสำคัญมีความสอดคล้องและตรงกับเนื้อหาในระดับมาก ($M = 4.45$, $SD = 0.62$) และองค์ประกอบที่มีความเป็นไปได้อย่างมากที่สุดคือตอนที่ 1 ความเป็นมา แนวคิด และความสำคัญ ($M = 4.56$, $SD = 0.62$) และผลสรุปการตรวจรับรองแนวทางฯ โดยภาพรวมมีความสอดคล้องและตรงกับเนื้อหาอยู่ในระดับมาก ($M = 4.41$, $SD = 0.66$) และมีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติในระดับมากเช่นเดียวกัน ($M = 4.38$, $SD = 0.65$) ตามลำดับ

620620147 : Major EDUCATIONAL RESEARCH METHODOLOGY

Keyword : Leadership, Vocational college, PAR

MISS Areeya LENTAKHOB : THE GUIDELINES FOR DEVELOPMENT LEADERSHIP IN 21ST CENTURY OF STUDENTS IN VOCATIONAL COLLEGE: PARTICIPATORY ACTION RESEARCH Thesis advisor : Assistant Professor Yuwaree Yanprechaset, Ph.D.

The research aims to study the development of leadership skills among vocational students in the 21st century, develop processes for enhancing these skills, and propose guidelines for their advancement. The study involved two sample groups using participatory action research methods: 10 key informants and 11 individuals from the Operations Committee of Ratchaburi College of Agriculture and Technology. The findings revealed that

1) Cultivating students' leadership skills in the 21st century is influenced by teaching and learning activities, student development initiatives, workplace training experiences, knowledge exchange, and training within and beyond educational settings.

2) Guidelines for cultivating leadership skills in the 21st century for vocational students encompass three components: 1) background, concepts, and significance 2) knowledge for growth, and 3) development guidelines. The assessment outcomes confirmed that each aspect passed with 100 percent accuracy and feasibility.

3) The guideline verification results indicated that part 1, encompassing background, concepts, and importance, exhibits a high level of consistency with an M score of 4.45 and an SD of 0.62. The section most likely to be part No. 1 Background, concept, and Importance scored M 4.56 with sd 0.62. The summary results of the guideline verification also demonstrated a high level of consistency overall.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี เพราะได้รับความกรุณาจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ยური ญาณปรีชาเศรษฐ และรองศาสตราจารย์ ดร. ไชยยศ ไพวิทยศิริธรรม ซึ่งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์ที่ให้ความช่วยเหลือและให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อผู้วิจัย รวมทั้ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สรัญญา จันทร์ชูสกุล ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พินดา วราสุนันท์ ผู้ทรงคุณวุฒิที่กรุณาให้คำปรึกษา คำแนะนำ และข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์แก่ ผู้วิจัยส่งผลให้วิทยานิพนธ์เล่มนี้ถูกต้องและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณในความกรุณาของทุกท่านเป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. มิ่งขวัญ ภาคสัญไชย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พิทักษ์ สุพรรณโณภาพ และรองศาสตราจารย์ ดร. ชัยวิชิต เขียรชนะ ที่กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยสำหรับการทำวิทยานิพนธ์ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร. สรัญญา เชื้อทอง รองศาสตราจารย์ ดร. ทวีวัฒน์ วัฒนกุลเจริญ นายทองเงิน มั่นวงศ์ นายชุกามิตร ทะนันไธสง นางศิริวรรณ บุญมีเลี้ยง นายสามารถ ค้วนเครือ และนายพีรวัตร คงสาคร ที่กรุณาเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจรับรองแนวทางฯ

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์สาขาวิชาวิธีวิทยาการวิจัยทางการศึกษาทุกท่านที่ให้ความรู้ให้ คำแนะนำ และประสบการณ์อันมีค่าแก่ผู้วิจัย ขอขอบพระคุณเจ้าของหนังสือ วารสาร เอกสาร บทความ และวิทยานิพนธ์ทุกเล่มที่ช่วยให้วิทยานิพนธ์มีความสมบูรณ์ ขอขอบทุกคนที่ให้คำแนะนำและ กำลังใจตลอดมา

ขอขอบพระคุณครู บุคลากร เจ้าหน้าที่ และนักเรียนนักศึกษา วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี ราชบุรี และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่าน ที่ได้ให้ความร่วมมืออย่างดียิ่งในการเก็บข้อมูลการวิจัย ส่งผลให้ ผู้วิจัยสามารถดำเนินการวิจัยจนสำเร็จลุล่วงด้วยดี

คุณค่าหรือประโยชน์อันเกิดจากวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ผู้วิจัยขอน้อมบูชาแต่พระคุณบิดา มารดา ครูอาจารย์ที่อบรมสั่งสอน แนะนำ ให้การสนับสนุนและให้กำลังใจอย่างดียิ่งเสมอมา

อารียา เลนตะขบ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฌ
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
คำถามการวิจัย.....	4
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	4
ขอบเขตการศึกษา.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
ประโยชน์ที่ได้รับ.....	6
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	7
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำ.....	7
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21.....	10
การจัดกิจกรรมของคณะกรรมการดำเนินงานองค์การเกษตรในอนาคตแห่งประเทศไทย (อกท.).....	24
การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม.....	27
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	35
กรอบแนวคิดการวิจัย.....	39
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย.....	41

ระยะที่ 1 การเตรียมความพร้อมก่อนการปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม	43
ระยะที่ 2 กำหนดแนวทางการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา	46
ระยะที่ 3 ตรวจสอบรับรองแนวทางในการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษา อาชีวศึกษา.....	56
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	62
ตอนที่ 1 การศึกษาสภาพการณ์ปัญหาและการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของ นักศึกษาอาชีวศึกษา	62
ตอนที่ 2 ผลการกำหนดแนวทางในการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษา อาชีวศึกษา.....	74
ตอนที่ 3 ผลการตรวจสอบรับรองแนวทางในการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษา อาชีวศึกษา.....	84
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	99
สรุปผลการวิจัย.....	99
อภิปรายผล.....	108
ข้อเสนอแนะ.....	115
รายการอ้างอิง.....	116
ภาคผนวก.....	125
ประวัติผู้เขียน.....	149

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 แสดงการสังเคราะห์ทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนนักศึกษา.....	21
ตารางที่ 2 แสดงแผนการลงภาคสนาม	41
ตารางที่ 3 แสดงการสรุปข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของเครื่องมือวิจัยจากผู้ทรงคุณวุฒิ	52
ตารางที่ 4 แสดงผู้รับผิดชอบโครงการในแนวทางการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของ นักศึกษาอาชีวศึกษา	78
ตารางที่ 5 แสดงแผนการดำเนินโครงการในแนวทางการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของ นักศึกษาอาชีวศึกษา	79
ตารางที่ 6 แสดงข้อคิดเห็นโดยสรุปของผู้ร่วมวิจัยที่มีต่อ แนวทางในการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำใน ศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา.....	82
ตารางที่ 7 การประเมินการตรวจสอบแนวทางในการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของ นักศึกษาอาชีวศึกษา (โดยผู้ทรงคุณวุฒิ).....	84
ตารางที่ 8 แสดงข้อคิดเห็นโดยสรุปของผู้ทรงคุณวุฒิที่มีต่อแนวทางในการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำใน ศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา.....	86

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1 แสดงแผนภูมิการบริหาร ออกท. ระดับหน่วย.....	27
ภาพที่ 2 แสดงกรอบแนวคิดการวิจัย	40
ภาพที่ 3 กรอบวิธีการดำเนินการวิจัยโดยสรุป.....	61

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สังคมมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา และในยุคปัจจุบันสังคมมีอัตราการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วมาก กระแสของความเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคม เศรษฐกิจ และเทคโนโลยีดังกล่าวที่เกิดขึ้นในศตวรรษที่ 21 จึงเป็นแรงผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสิ่งต่าง ๆ อย่างรวดเร็วและไม่หยุดนิ่ง ทำให้ทุกบริษัทของสังคมต้องปรับตัวให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาเพื่อความอยู่รอดและยั่งยืน การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวก่อให้เกิดผลกระทบต่อระดับประเทศตลอดจนองค์การต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ไปจนถึงระดับบุคคลซึ่งจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการปรับตัวเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น และพัฒนาองค์การและประเทศให้มีคุณภาพสามารถแข่งขันในระดับสังคมโลกได้ (นัยณ์พร ปะที, 2556) ปัจจุบันนี้คนที่มีความรู้และทักษะในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องและสามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ใหม่ๆ ได้เท่านั้นถึงจะประสบความสำเร็จ ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 จะช่วยให้เราสามารถเรียนรู้และปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา ทักษะแห่งศตวรรษใหม่จึงเป็นใบเบิกทางสู่การเลื่อนสถานะทางเศรษฐกิจ ส่วนคนที่ปราศจากทักษะก็ต้องทำงานที่ใช้ทักษะต่ำและค่าจ้างถูก ความเชี่ยวชาญในทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 จึงกลายเป็นสิทธิพลเมืองชุดใหม่ที่จำเป็นในยุคนี้ (วรพจน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง และอธิป จิตตฤกษ์, 2556)

แนวทางการพัฒนาการศึกษาไทยเพื่อเตรียมความพร้อมสู่ศตวรรษที่ 21 จะประกอบไปด้วยแนวทางในการดำเนินการที่สำคัญทั้งการ “ซ่อม” และการ “สร้าง” ควบคู่กันไปเพื่อเป็นการปรับแต่งซ่อมแซมกลไกการศึกษาเดิมให้ดียิ่งขึ้นและสร้างเสริมกลไกใหม่ ๆ ให้เกิดขึ้นเพื่อตอบสนองพลวัตการเปลี่ยนแปลงแห่งศตวรรษที่ 21 รวมถึงสร้างพลังของการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยเพื่อก้าวสู่การสร้างสังคมแห่งปัญญาการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ ช่วยขับเคลื่อนให้เกิดผลในการพัฒนาการเรียนรู้ของไทยในการปฏิบัติอย่างยั่งยืนและสมดุลเป็นรากฐานของการพัฒนาประเทศอย่างแท้จริง ประภา ทันตสุภา รักษ์ (2556) ซึ่งสอดคล้องกับ แผนพัฒนาการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2560 -2579 การจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพต้องเป็นการจัดการศึกษาในด้านวิชาชีพสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนในด้านวิชาชีพระดับฝีมือ ระดับเทคนิค และระดับเทคโนโลยี รวมทั้งเป็นการยกระดับการศึกษาระดับสูงขึ้นไปให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน โดยนำความรู้ในทางทฤษฎีอันเป็นสากลและภูมิปัญญาไทยมาพัฒนาผู้รับการศึกษาให้มีความรู้ความสามารถในทางปฏิบัติและมีสมรรถนะจนสามารถนำไปประกอบอาชีพในลักษณะผู้ปฏิบัติหรือประกอบอาชีพอิสระ (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2562)

ทักษะในศตวรรษที่ 21 (21st Century Skills) หมายถึง ทักษะที่จำเป็นต่อผู้เรียนสำหรับการดำรงชีวิต ในยุคของการเติบโตทางเศรษฐกิจของโลกปัจจุบัน ได้แก่ ทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี และทักษะชีวิตและอาชีพ (Partnership for 21 st Century Skills - P21, 2011) ทักษะในศตวรรษที่ 21 เป็นทักษะที่จำเป็นของผู้เรียนในปัจจุบันเนื่องจากเป็นทักษะที่พัฒนาผู้เรียนให้เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพพร้อมเข้าสู่สังคมการทำงานที่ใช้ความรู้และความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการ

ทำงานและความเจริญก้าวหน้าในการพัฒนาประเทศ ดังนั้นระบบการศึกษาของทุกประเทศจำเป็นต้องสร้างผู้เรียนเพื่อรองรับการทำงานในศตวรรษที่ 21 (Trilling and Fadel, 2009) นักวิจัยและนักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงคุณลักษณะหรือคุณสมบัติของผู้หน้าที่ดีซึ่งจะเป็น แนวทางในการดำเนินชีวิตในศตวรรษที่ 21 อาทิ ผู้นำนักศึกษาจำเป็นต้องมีทักษะภาวะผู้นำที่ หลากหลายและเชื่อว่าการเป็นผู้นำนักศึกษาได้นั้นเป็นกระบวนการที่สามารถสอนได้โดยผู้นำ ได้รับอำนาจอิทธิพลจากผู้อื่นและเพื่อนร่วมงาน ซึ่งหมายถึงบุคลากรที่เกี่ยวข้องทั้งในและนอกวิทยาลัย ความเป็นผู้นำนั้นมาจากความเชื่อที่มั่นคงต่อวัตถุประสงค์และเต็มใจที่จะแสดงออกซึ่ง วัตถุประสงค์ดังกล่าว ทั้งนี้ นักวิจัยทั้งสองได้เสนอองค์ประกอบ 5 ประการ ได้แก่ 1) เป็นต้นแบบนำทาง (model the way) 2) สร้างแรงบันดาลใจได้วิสัยทัศน์ร่วมกัน (inspire a shared vision) 3) พินฝ่าท้าทายต่อกระบวนการ (challenge the process) 4) สานนำไปให้ผู้อื่นปฏิบัติงานได้ (enable others to act) และ 5) ให้และกระตุ้นกำลังใจ (encourage the heart) (Kouzes and Posner, 2012) แนวคิดสำหรับนักศึกษาที่จะก้าวไปเป็นผู้นำในยุคศตวรรษที่ 21 ผู้นำในยุคสมัยใหม่ โดยเฉพาะ เยาวชนนักศึกษาจำเป็นต้องมีคุณลักษณะสำคัญหรือองค์ประกอบที่สำคัญดังนี้ 1) ไปสู่เป้าหมายด้วยความปรารถนา 2) ปฏิบัติตามค่านิยมอันดีงาม 3) นำด้วยหัวใจ 4) สร้างสัมพันธ์ที่ยั่งยืน และ 5) ปฏิบัติตนแสดงถึงวินัย (Kouzes and Posner, 2012) เช่นเดียวกับการนำเสนอของผู้นำควรมีคุณลักษณะสำคัญ 5 ประการ ได้แก่ 1) มีบุคลิกภาพที่น่าเลื่อมใส 2) มีทักษะสมรรถนะในการทำงาน 3) รับรู้วิเคราะห์ข่าวสารอย่างฉลาดและติดต่อสื่อสารเป็นเยี่ยม 4) มีปฏิภาณไหวพริบดี และ 5) มีทักษะการนำและการจัดการเป็นเลิศ โดยสรุปองค์ประกอบของภาวะผู้นำที่เหมาะสมสำหรับนักศึกษาที่จะก้าวไปเป็นผู้นำ ในยุคศตวรรษที่ 21 โดยมีใจความสำคัญคือภาวะ ผู้นำนักศึกษาเป็นพฤติกรรมที่แสดงให้เห็นถึงความคิดหรือการแสดงออก ทำให้สามารถสร้างสรรค์สิ่งต่าง ๆ กล้าชั่งใจ กล้าที่จะโน้มน้าวหรือกล้าที่จะเป็นแบบอย่างให้บุคคลอื่นปฏิบัติตามให้ บรรลุจุดมุ่งหมายและวิสัยทัศน์ร่วมกัน

เทคนิคการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) เป็นวิธีที่ช่วยให้ทุกคนสามารถรวมตัวกันขึ้นมาในรูปขององค์กรและสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความเข้มแข็งทั้งโครงสร้างและการดำเนินงานโดยอาศัยเงื่อนไขของการเพิ่มขีดความสามารถขององค์กรด้วยระบบข้อมูล ทำให้ประชาชนเห็นความสำคัญของข้อมูล เพราะข้อมูลจะช่วยให้ประชาชนสามารถวิเคราะห์ปัญหาของชุมชนและทำการพัฒนาต่อไปได้ ประชาชนจะเกิดความสามารถในการวิเคราะห์ระบบข้อมูลได้ ต้องอาศัยการฝึกฝนประชาชนให้ทำวิจัยเป็น โดยการสร้างทีมงานวิจัยท้องถิ่น หรือนักวิจัยท้องถิ่นขึ้นมา การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ซึ่งนักวิชาการบางกลุ่มมีความเชื่อว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบปลดปล่อยให้เป็นอิสระ (Emancipatory Action Research: EAR) ซึ่งในวงวิชาการแล้วจัดว่าเป็นรูปแบบเดียวของการวิจัยเชิงปฏิบัติการที่บริสุทธิ์ เนื่องจากเน้นการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม จึงมักใช้สถิติเชิงพรรณนาอย่างง่าย (Simple Descriptive Statistics) และการวิเคราะห์เชิงพรรณนาหรือการพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis) ในการอธิบายข้อมูล และใช้เทคนิคการรวบรวมข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ซึ่งรูปแบบของการวิจัย นักวิจัยมีความเกี่ยวข้องในฐานะเป็นผู้มีส่วนร่วมในกิจกรรมส่วนหนึ่งขององค์กรและการเป็นนักวิจัย เป็นการนำแนวคิดและวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพมาใช้ในการศึกษาโดยผู้ที่มีส่วนร่วมในกระบวนการวิจัยช่วยกันแสวงหารูปแบบของการพัฒนาหรือหาวิธีการแก้ปัญหา มีการพัฒนาความสำนึกในการวิเคราะห์วิจารณ์ของผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อปรับปรุงสภาพความเป็นอยู่และวิถีชีวิต ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงสภาพโครงสร้าง

และความสัมพันธ์พื้นฐานในสังคมของตนเองลักษณะของการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ประกอบด้วย การวางแผน การปฏิบัติการสังเกต การสะท้อนผลการปฏิบัติและการปรับปรุงแผนเพื่อนำไปปฏิบัติในวงจร การปฏิบัติช่วงต่อไปจนกว่าจะได้รูปแบบของการปฏิบัติงานที่พึงพอใจ (Aneksuk, 2017)

ปัจจุบันเมื่อสภาพสังคมเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก ทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และ ค่านิยม สังคมในระดับการดำเนินกิจกรรมผู้เรียนในสถานศึกษา ซึ่งเป็นสังคมย่อยที่อยู่ภายใต้สังคมใหญ่ย่อมได้รับผลกระทบเช่นเดียวกัน ผู้เรียนส่วนใหญ่มีความสนใจในการทำกิจกรรมน้อยลง ไม่เห็นคุณค่าหรือ ความสำคัญของการทำกิจกรรม โดยเฉพาะในฐานะผู้นำกิจกรรมนักเรียนก็ยิ่งขาดความรู้ ขาดทักษะ ประสบการณ์ ขาดภาวะผู้นำที่ดีในการทำงาน ทำให้กิจกรรมที่ดำเนินเป็นไปในรูปแบบเดิม ๆ อีกทั้งยัง พบว่าผู้เรียนที่จบไปเรียนต่อในระดับมหาวิทยาลัยมีข้อบกพร่องในด้านการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี และขาด ภาวะผู้นำ (ลัดดาวัลย์ ศรีนิมิตรแก้ว, 2552)

การเป็นคณะกรรมการดำเนินงานองค์การเกษตรในอนาคตแห่งประเทศไทย (อกท.) เปรียบเสมือนเวทีสำหรับฝึกให้ผู้เรียนเป็นประชาธิปไตยอย่างแท้จริง คือ รู้จักการเป็นผู้ให้ ผู้รับ ผู้นำและผู้ ตามที่ดี มีความรับผิดชอบในหน้าที่และเป็นประโยชน์ในการปกครองโดยแบ่งเบาภาระของครูได้เป็นอย่างดี การเป็นผู้นำที่ดีนั้นจะต้องมีทักษะการเป็นผู้นำที่ดี เพราะเป็นคุณลักษณะสำคัญในการทำงานเพื่อ เป็นผู้นำในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ เป็นผู้นำในกิจกรรมของชุมชน และสังคมประสานพร้อมทั้ง ปฏิบัติงานร่วมกับผู้ร่วมองค์กรและทุกหน่วยงาน อีกทั้งการเป็นกรรมการดำเนินงานองค์การเกษตรใน อนาคตแห่งประเทศไทย (อกท.) ยังเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้และเข้าใจวิถีชีวิตแบบ ประชาธิปไตย มุ่งเน้นให้เด็กคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาได้ โดยการสนับสนุนให้ผู้เรียนได้มีกิจกรรมการ เรียนรู้กระบวนการประชาธิปไตยที่ได้ปฏิบัติจริงในรูปแบบการเลือกตั้งผู้แทนนักเรียน เริ่มจากการเลือก ประธานหน่วย อกท. คณะกรรมการดำเนินการ และหัวหน้าชมรม/โครงการ ซึ่งจะช่วยพัฒนาสถานศึกษา ตามกระบวนการนิติธรรม และเป็นกิจกรรมที่จะปลูกฝังทัศนคติ ค่านิยม ความเป็นประชาธิปไตย มีจิต วิญญาณในการใช้ธรรมภิบาล เพื่อให้ผู้เรียนเติบโตเป็นพลเมืองดีของสังคมและประเทศชาติเป็นต้นกล้า ประชาธิปไตยที่มั่นคง เข้มแข็งของสังคมไทย ผู้เรียนในระดับอาชีวศึกษาในศตวรรษที่ 21 จะเป็นพลเมือง ส่วนใหญ่ที่จะเข้าสู่วัยทำงาน ซึ่งปัจจัยสำคัญของการขับเคลื่อนองค์กร/สถานศึกษาคือการมีผู้นำที่ดี การศึกษาทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ครั้งนี้จึงมุ่งศึกษา “ทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21” ของผู้เรียนใน ระดับอาชีวศึกษา ทั้งนี้ผู้วิจัยเล็งเห็นถึงความสำคัญในการเสริมสร้างทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของ นักศึกษาอาชีวศึกษาเกษตร ให้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบันเพื่อเตรียมพร้อมในการดำเนินชีวิตใน ศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาดังกล่าว อีกทั้งร่วมกันสำรวจและวิเคราะห์ความต้องการเสริมสร้างทักษะ ภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษาเกษตร และวางแนวทางในการเสริมสร้างทักษะภาวะ ผู้นำในศตวรรษที่ 21 ร่วมกัน เพื่อที่จะสามารถนำไปใช้ได้จริงอย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และจะ เป็นแนวทางในการพัฒนาทักษะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษาเกษตร ให้มีคุณภาพตาม เกณฑ์มาตรฐานที่วางไว้ อีกทั้งยังสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในวิทยาลัยอาชีวศึกษาอื่น ๆ ต่อไป

คำถามการวิจัย

- 1) สภาพการณ์กระบวนการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา มีอะไรบ้าง
- 2) กระบวนการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา มีขั้นตอนอย่างไร
- 3) แนวทางในการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา มีรูปแบบอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาสภาพการณ์กระบวนการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา
- 2) เพื่อพัฒนากระบวนการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา
- 3) เพื่อเสนอแนวทางในการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา

ขอบเขตการศึกษา

1) ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา โดยประยุกต์ใช้กระบวนการเรียนรู้ของวิทยาลัย ทั้งหมด 4 องค์ประกอบ คือ 1) ฐานและแหล่งการเรียนรู้ 2) เนื้อหาหรือองค์ความรู้ 3) กิจกรรมการเรียนรู้หรือวิธีการเรียนรู้และ 4) ปัจจัยที่มีผลต่อกระบวนการพัฒนา

ดำเนินการวิจัยด้วยการประยุกต์ใช้หลักการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมตามแนวคิดของ Horton and Zacharakis-Jutz (1987) ประกอบไปด้วย 3 ขั้นตอน คือ 1) การศึกษาสภาพการณ์ของวิทยาลัย ร่วมมือกันกำหนดประเด็นปัญหาที่ประสบอยู่, 2) ผู้นำนักเรียน/นักศึกษาร่วมมือกันวิเคราะห์หาแนวทางการพัฒนา และ 3) ผู้นำนักเรียน/นักศึกษาร่วมกันหาวิธีปฏิบัติแก้ไขปัญหาคำการศึกษาในพื้นที่ ที่มีคณะปฏิบัติงานผู้นำนักศึกษาในวิทยาลัย

2) ขอบเขตด้านพื้นที่

การคัดเลือกวิทยาลัย ใช้เป็นพื้นที่ปฏิบัติการวิจัย ซึ่งเป็นวิทยาลัยที่มีศักยภาพและความพร้อมที่จะเข้าร่วมตลอดระยะเวลาโครงการวิจัย เนื่องจากพิจารณาว่าการวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเพื่อกำหนดแนวทางในการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา จึงทำการคัดเลือก 1 วิทยาลัย แบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากวิทยาลัยที่มีคณะกรรมการดำเนินงานองค์การเกษตรกรในอนาคตแห่งประเทศไทย (อกท.) ระดับภาคกลาง ที่มีผลการพิจารณาหน่วย อกท. ดีเด่น ในลำดับที่ 1 – 5 ประจำปีการศึกษา 2563 ผู้วิจัยเลือกพื้นที่ปฏิบัติการวิจัย คือ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีราชบุรี เนื่องจากมีผลการพิจารณาหน่วย อกท. ดีเด่น ในลำดับที่ 3 ประจำปีการศึกษา 2563 และผู้วิจัยได้ปฏิบัติการสอน จึงมีความพร้อมด้านการเข้าร่วมตลอดระยะเวลาโครงการวิจัย ต่อจากนั้นเข้าสู่ระยะที่ 2 เพื่อพัฒนากระบวนการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา

3) ขอบเขตด้านประชากร

การวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 3 ระยะตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยระยะที่ 1 การเตรียมความพร้อมก่อนลงปฏิบัติการวิจัย เป็นการคัดเลือกประชากร และกลุ่มตัวอย่าง โดยการศึกษาเอกสารและดำเนินการตามกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของ Horton and Zacharakis-Jutz (1987) 3 ขั้นตอน โดยขั้นตอนที่ ผู้วิจัยทำการศึกษาสภาพการณ์ กระบวนการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา ลงสนามเก็บข้อมูลเชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการฝ่ายพัฒนากิจการนักเรียนนักศึกษา ครูที่ปรึกษาองค์การเกษตรกรในอนาคตแห่งประเทศไทย (อกท.) ตัวแทนศิษย์เก่า และตัวแทนนักเรียน/นักศึกษาที่กำลังศึกษาใน วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีราชบุรี สถาบันการอาชีวศึกษาเกษตรภาคกลาง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ประจำปีการศึกษา 2564 จำนวน 10 คน ด้วยการสังเกต สัมภาษณ์ และสัมภาษณ์เชิงลึก วิเคราะห์เนื้อหา แล้วนำมาตีความและสรุป หลังจากนั้นนำข้อมูลที่ได้เข้าสู่การประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม โดยใช้เทคนิคการระดมพลังสมองเชิงสร้างสรรค์กับผู้มีส่วนร่วมในวิทยาลัย คือคณะกรรมการดำเนินงานองค์การเกษตรกรในอนาคตแห่งประเทศไทย (อกท.) จำนวน 11 คน ประกอบด้วย นายก 1 คน ,รองนายก 1 คน , เลขานุการ 1 คน , เภรัญญิก 1 คน , ปฎิคม 1 คน , ผู้สื่อข่าว 1 คน และอนุกรรมการผู้รับผิดชอบโครงการ 5 คน รวมจำนวน 11 คน ทำให้ได้ร่างกระบวนการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้นำนักศึกษาอาชีวศึกษา และในระยะที่ 3 เพื่อตรวจสอบการยกร่างร่างกระบวนการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้นำนักศึกษาอาชีวศึกษา ด้วยการสนทนากลุ่มกับผู้มีส่วนร่วมในวิทยาลัย ที่มีคุณสมบัติโดยการแนะนำของผู้ให้ข้อมูลสำคัญในวิทยาลัย และการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญโดยวิธีการอ้างอิงผู้เชี่ยวชาญทางการศึกษา แล้วนำมาปรับปรุงตามข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญเพื่อให้ได้กระบวนการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้นำนักศึกษาอาชีวศึกษาที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

4) ขอบเขตด้านเวลา

การวิจัยในครั้งนี้ใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) เพื่อพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา มีการดำเนินการเก็บข้อมูลในสถานศึกษาเป็นระยะเวลา 3 เดือน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1) นักศึกษาอาชีวศึกษาเกษตร หมายถึง นักเรียนนักศึกษาที่เรียนในวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีราชบุรี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ทั้งระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง

2) คณะกรรมการดำเนินงานองค์การเกษตรกรในอนาคตแห่งประเทศไทย (อกท.) หมายถึง นักเรียนศึกษาที่เรียนในสถานศึกษาวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ที่ได้รับการคัดเลือกให้ทำหน้าที่ในคณะกรรมการดำเนินงานองค์การเกษตรกรในอนาคตแห่งประเทศไทย (อกท.) ประกอบไปด้วย นายก รองนายก เลขานุการ เภรัญญิก ปฎิคม ผู้สื่อข่าว และคณะอนุกรรมการ มีวาระการทำงาน 1 ปีการศึกษา

3) **ครูที่ปรึกษาสมาชิกองค์การเกษตรในอนาคตแห่งประเทศไทย** หมายถึง บุคคลที่ได้รับเชิญจากคณะกรรมการอำนวยการ อกท. ระดับหน่วย มีหน้าที่ให้คำปรึกษา แนะนำ สนับสนุนการดำเนินกิจกรรม อกท. แก่คณะกรรมการ อกท. ระดับหน่วย ตลอดจนให้แนวความคิดและการวางแผนปฏิบัติการกิจกรรมทั้งในระยะสั้น และ ระยะยาว

4) **การพัฒนาทักษะภาวะผู้นำ** หมายถึง การเพิ่มพูนศักยภาพของคณะกรรมการดำเนินงานองค์การเกษตรในอนาคตแห่งประเทศไทย (อกท.) คุณลักษณะทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 โดยอาศัยแนวทางจากรูปแบบและกลยุทธ์การพัฒนา ทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21

5) **ทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา** หมายถึง ความสามารถของผู้นำนักศึกษาอาชีวศึกษา ในการชักนำ กระตุ้น ดลใจ โน้มน้าว มีอิทธิพลที่ส่งผลต่อคนอื่น ทำให้บุคคลอื่นกลุ่มคน ยอมรับความคิด ยอมรับการกระทำ หรือยอมปฏิบัติตามผู้ใช้ความสามารถนั้น เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพในการทำงาน

6) **การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา** หมายถึง การนำกรอบแนวคิดกระบวนการวิจัย ไปดำเนินการวิจัยกับผู้เรียนและสถานศึกษาตามกระบวนการวิจัยในลักษณะเชิงปฏิบัติการที่กลุ่มเป้าหมายมีส่วนร่วมตามขั้นตอน ดังนี้ คือ 1) ผู้วิจัยและกลุ่มเป้าหมายร่วมกันกำหนดประเด็นปัญหาที่กำลังประสบอยู่ 2) ผู้วิจัยและกลุ่มเป้าหมายร่วมมือกันวิเคราะห์หาแนวทางแก้ไขปัญหา และ 3) ผู้วิจัยและกลุ่มเป้าหมายร่วมกันหาวิธีปฏิบัติในการแก้ปัญหานั้น โดยร่วมกันสร้างกระบวนการพัฒนาร่วมกัน

7) **สภาพการณ์** หมายถึง เหตุการณ์ หรือข้อมูลที่บ่งบอกถึงเรื่องราวต่าง ๆ ที่แสดงถึงความสัมพันธ์และความเกี่ยวข้องของคน กลุ่มคน หรือสิ่งต่าง ๆ ในสถานศึกษาที่เกี่ยวกับกระบวนการพัฒนาภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา ของสถานศึกษา ในพื้นที่ที่ทำการศึกษา

8) **แนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำของนักศึกษาอาชีวศึกษา** หมายถึง การกำหนดแนวทางหรือวิธีการปฏิบัติของสถานศึกษา เพื่อให้บรรลุภาพอนาคตในการพัฒนากระบวนการพัฒนาภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา ที่ผ่านการระดมความคิด และตรวจสอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิอย่างรอบคอบว่ามีความเหมาะสมกับสถานศึกษาและสามารถนำไปปฏิบัติได้

ประโยชน์ที่ได้รับ

1) ผลของการศึกษาสภาพการณ์ และศักยภาพในการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา เพื่อใช้กำหนดแนวทางการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา

2) ได้แนวทางในการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา เพื่อเป็นกรอบในการจัดกิจกรรมภายในสถานศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษาต่อไป

บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาสภาพ ปัญหา และศักยภาพในการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา และกำหนดแนวทางในการพัฒนาอย่างไรบ้างซึ่งได้ทำการศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ตามหัวข้อดังนี้

- 1) แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำ
- 2) แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21
- 3) การจัดกิจกรรมของคณะกรรมการดำเนินงานองค์การเกษตรในอนาคตแห่งประเทศไทย (อกท.)
- 4) การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม
- 5) งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 6) กรอบแนวคิดในการวิจัย

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำ

ผู้นำ (Leader) คือ บุคคลที่เป็นปัจจัยสำคัญยิ่งประการหนึ่งต่อความสำเร็จขององค์การทั้งนี้เพราะผู้นำมีภาระหน้าที่ และความรับผิดชอบโดยตรงที่จะต้องวางแผนสั่งการดูแล และควบคุมให้บุคลากรขององค์การปฏิบัติงานต่าง ๆ ให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ปัญหาที่เป็นที่สนใจของนักวิชาการและบุคคลทั่วไปอยู่ตรงที่ว่า ผู้นำทำอะไรหรือมีวิธีการนำอย่างไร จึงทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาหรือผู้ตามเกิดความผูกพันกับงานแล้วทุ่มเทความสามารถ และพยายามที่จะทำงานสำเร็จด้วยความเต็มใจ ในขณะที่ผู้นำบางคนนำอย่างไร นอกจากผู้ใต้บังคับบัญชาจะไม่เต็มใจในการปฏิบัติงานให้สำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพแล้ว ยังเกลียดชังและพร้อมที่จะร่วมกันขับไล่ผู้นำให้ไปจากองค์การ ภาวะผู้นำจึงเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ในการบริหารงานของผู้นำและผู้บริหาร จึงเป็นปัจจัยสำคัญต่อความสำเร็จขององค์การงานจะดำเนินไปด้วยดีและบรรลุวัตถุประสงค์ย่อมขึ้นอยู่กับทักษะการบริหารงานซึ่งมีบุคคลได้ให้ความหมายของภาวะผู้นำ ดังนี้

นรมน ชาเชียง (2561) ให้ความหมายว่า ภาวะผู้นำ หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดการยอมรับนับถือ เชื่อใจ ไว้วางใจ และให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงานอย่างเต็มใจ เต็มกำลัง ผู้นำมีหน้าที่ในการอำนวยความสะดวกหรือสั่งการ ประสานงานเพื่อให้องค์การบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ตั้งไว้

นราธิป โชคชยสุนทร (2562) ให้ความหมายว่า ภาวะผู้นำ หมายถึง การกระทำของบุคคลที่มีอิทธิพลต่อผู้อื่นสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน มีความสามารถในการใช้ศาสตร์และศิลป์ เพื่อให้ปฏิบัติงานตามวัตถุประสงค์และประสบผลสำเร็จ

ไชยา ภาวะบุตร (2560) ให้ความหมายว่า ภาวะผู้นำ หมายถึง ภาวะการณ์ใช้อิทธิพลของผู้นำกับผู้ตาม โดยการโน้มน้าวใจ การสร้างค่านิยม และความเชื่อให้คล้อยตาม และปฏิบัติงานให้ไต่ตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ตลอดจนการสร้างเครือข่ายความสัมพันธ์ให้เกิดขึ้นภายในองค์กร เพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร

มนัส ทวีกัน (2561) ให้ความหมายว่า ภาวะผู้นำ หมายถึง การใช้อิทธิพลและศิลปะในการชักจูง จูงใจ ผู้ใต้บังคับบัญชาหรือกลุ่มเพื่อให้ปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มความสามารถเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย

ฉัตรชัย จันทา (2563) ให้ความหมายว่า ภาวะผู้นำ หมายถึง พฤติกรรมหรือความสามารถของผู้นำที่ใช้อิทธิพลเพื่อทำให้เกิดประสิทธิผลของกลุ่ม แสดงบทบาทออกมาเพื่อจูงใจให้ผู้ใต้บังคับบัญชาให้ปฏิบัติงานหรือดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยความเต็มใจ และมั่นใจพร้อมที่จะให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงานให้บรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายขององค์กร

ปวีณา บุทธิจักร์ (2564) ให้ความหมายว่า ภาวะผู้นำ หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการใช้กระบวนการต่าง ๆ เพื่อก่อให้เกิดความร่วมมือขององค์กร สามารถจูงใจให้ผู้อื่นคล้อยตาม ความสามารถของผู้นำในการใช้ศิลปะอิทธิพลอำนาจหน้าที่ และพลังอำนาจที่มีอยู่เพื่อให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลดำเนินงานในหน้าที่รับผิดชอบให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ตั้งไว้

สรรเพชญ ไตรรงค์ (2564) ให้ความหมายว่า ภาวะผู้นำ หมายถึง ความสามารถในการบริหารซึ่งเป็นพฤติกรรมที่แสดงถึงรู้ความสามารถในการบริหารเพื่อการโน้มน้าวหรือการจูงใจให้ทุกฝ่ายปฏิบัติงานได้อย่างเต็มที่เพื่อให้บรรลุเป้าหมายส่วนรวมหรือเป้าหมายขององค์กร นำไปสู่ความสำเร็จของวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

ชลนิชา ศิลาพงษ์ (2564) ให้ความหมายว่า ภาวะผู้นำ หมายถึง ความสามารถในการนำหรือการมีภาวะผู้นำที่มีประสิทธิภาพ เป็นผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงกิจกรรมของกลุ่ม เป็นการผสมผสานคุณลักษณะต่าง ๆ ของผู้นำ ที่ช่วยสามารถจูงใจบุคคลอื่นให้ทำงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ เป็นการใช้อำนาจทั้งทางตรงและทางอ้อม หรือการมีอิทธิพลต่อกลุ่มที่ทำให้สมาชิกในกลุ่มทำตามที่ต้องการ เป็นความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำกับผู้ตามซึ่งผู้นำใช้อิทธิพลต่อพฤติกรรมของกลุ่ม และเป็นเครื่องมือสำคัญที่ทำให้กลุ่มบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่าภาวะผู้นำ คือ คุณลักษณะ พฤติกรรม ความสามารถ หรือกระบวนการที่เป็นปฏิสัมพันธ์หรือเป็นวิธีการดำเนินชีวิตของบุคคลที่สามารถมีอิทธิพลต่อผู้อื่น กลุ่มคนช่วยสามารถจูงใจบุคคลอื่นให้ทำงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ตลอดจนการสร้างเครือข่ายความสัมพันธ์ให้เกิดขึ้นภายในองค์กร เพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร

ลักษณะและคุณสมบัติของภาวะผู้นำ

บุคคลที่มีภาวะผู้นำได้ ต้องมีองค์ประกอบต่าง ๆ ซึ่งมีนักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงองค์ประกอบของภาวะผู้นำ ดังเช่น สมยศ นาวิกาน (2547) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของภาวะผู้นำที่มีประสิทธิภาพต้องประกอบไปด้วย 4 อย่าง ดังนี้

- 1) มีความเฉลียวฉลาด ซึ่งหมายถึง ความสามารถและทักษะทางการติดต่อสื่อสารที่ใช้ประโยชน์ในการจูงใจเพื่อก่อให้เกิดความร่วมมือจากผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา
- 2) มีความเจริญวัยทางสังคม หมายถึงความสามารถรักษาความสงบใจของบุคคลไว้เมื่อแพ้หรือประสบความสำเร็จ ความเชื่อมั่นตนเองและความเคารพตนเอง และการให้ความสนใจในขอบเขตที่กว้าง
- 3) มีแรงจูงใจภายในและความต้องการความสำเร็จ หมายถึง การจูงใจจากภายในและการตอบสนองความต้องการระดับสูง
- 4) มีทัศนคติทางมนุษยสัมพันธ์ เป็นคำที่แสดงถึงการยอมรับชัดเจนว่าความร่วมมือของบุคคลเป็นสิ่งจำเป็นต่อความมีประสิทธิภาพขององค์กร ผู้นำจะต้องให้ความสำคัญกับบุคคล

ในส่วน วิเชียร วิทย์อุดม (2549) ได้ให้องค์ประกอบของภาวะผู้นำไว้ 4 อย่าง ดังนี้

- 1) เป็นผู้สนับสนุน (Support) องค์ประกอบแบบนี้เป็นพฤติกรรมสนับสนุนช่วยเหลือและพยายามผลักดันให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีความก้าวหน้าในหน้าที่การงานเป็นไปด้วยดี ผู้นำแบบนี้จะมุ่งให้ความสนใจในตัวลูกน้องเป็นพิเศษและให้ลูกน้องเหล่านั้นมีความรู้สึกว่าสภาพการทำงานสนับสนุนพวกเขา
- 2) เป็นผู้สร้างสัมพันธ์ (Interaction) องค์ประกอบแบบนี้จะพยายามใช้พฤติกรรมไปในทางการติดต่อสังสรรค์ระหว่างบุคคลที่อยู่ใต้บังคับบัญชา พยายามพัฒนาการใช้กลุ่มและสร้างความสัมพันธ์ภาพที่ดีกับผู้ใต้บังคับบัญชา ทำให้สมาชิกกลุ่มมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันตลอดจนสร้างบรรยากาศที่ดีและให้ความอบอุ่นแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา
- 3) เป็นผู้จูงใจ (Goal Emphasis) มีพฤติกรรมที่ชักจูงหรือจูงใจให้ผู้ใต้บังคับบัญชาทุกคนพยายามกระทำและคำนึงถึงเป้าหมายขององค์กร ผลงานหรือความสำเร็จขององค์กรผู้นำแบบนี้มุ่งความสนใจในตัวผลผลิตขององค์กรเป็นพิเศษ จึงพยายามกระตุ้นและเร่งเร้าให้ผู้ใต้บังคับบัญชาทุกคนมีความกระตือรือร้นที่จะให้บรรลุเป้าหมายอันนั้นได้
- 4) เป็นผู้อำนวยความสะดวก (Work Facilitation) มีพฤติกรรมที่พยายามทำให้กลุ่มบุคคลในองค์กรนั้น ทำงานทุกอย่างเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายของกลุ่มและขององค์กรโดยใช้วิธีการบริหารที่มีประสิทธิภาพ มีการวางแผน และมีการร่วมมือจากทุกฝ่ายในองค์กร กล่าวได้ว่าเป็นส่วนผสมของการเน้นในตัวผลผลิตกับเน้นในตัวงานมาประกอบกันเพื่อความสำเร็จของงาน

นอกจากนี้ วิโรจน์ สารรัตน์ (2556) ได้เสนอถึงองค์ประกอบของภาวะผู้นำมี 5 ประการ ดังนี้

- 1) ผู้นำและผู้ตาม (Leaders Follower) การมีอิทธิพลระหว่างผู้นำ และผู้ตามเป็นแบบสองทาง ไม่ได้หมายถึงเฉพาะผู้นำที่มีอิทธิพลต่อผู้ตามเท่านั้น ดังนั้นผู้ตามก็สามารถแสดงบทบาทภาวะผู้นำได้เมื่อจำเป็นและผู้นำที่ดีก็สามารถจะปรับบทบาทเป็นได้ทั้งผู้นำ และผู้ตามและผู้ตามที่ดีมักจะพัฒนาทักษะภาวะผู้นำให้แก่ผู้ตาม
- 2) การมีอิทธิพล (Influence) เป็นกระบวนการของผู้นำในการสื่อสารความคิด เพื่อให้ได้รับการยอมรับและมีการจูงใจเพื่อให้ได้รับการสนับสนุนจากผู้ตามในการนำความคิดนั้นไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง

3) วัตถุประสงค์ขององค์กร (Organizational Objective) ที่ผู้นำจะต้องกำหนดขึ้นจากการมีส่วนร่วม มีทิศทาง และมีความท้าทาย นำไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้บรรลุผล

4) การเปลี่ยนแปลง (Change) การมีอิทธิพลและกำหนดวัตถุประสงค์ขององค์กรใด ๆ ต้องมุ่งให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสิ่งใหม่ๆ ให้ก้าวทันต่อสังคมภายนอกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

5) คน (People) ในการทำงานนั้นผู้นำและผู้ตามจะเกี่ยวข้องกับบุคคลอื่นอีกหลายคนหลายกลุ่มจึงจะต้องแสดงภาวะผู้นำและช่วยเหลือให้บุคคลเหล่านั้นประสบความสำเร็จด้วยดี

คุณลักษณะที่ดีของผู้นำ พอสรุปได้ คือ ผู้นำที่ดีจะต้องมีความเฉลียวฉลาดมีทักษะในการสื่อสาร มีความรู้เกี่ยวกับงานในหน้าที่และความรู้ทั่วไปท่าทางและบุคลิกดี มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มุ่งการเปลี่ยนแปลงใหม่ๆ และความกระตือรือร้น การตัดสินใจกับการใช้ดุลยพินิจที่ดีและถูกต้อง มีความกล้าหาญ เด็ดขาดไม่โลเล ผู้นำหรือผู้บริหารที่ดีและต้องมีศิลปะในการทำงานเป็นตัวช่วยให้งานประสบความสำเร็จด้วยดี

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21

แนวคิดเกี่ยวกับโลกในศตวรรษที่ 21

โลกในศตวรรษที่ 21 ถือเป็นช่วงที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ความเปลี่ยนแปลงดังกล่าว แตกต่างจากศตวรรษที่ 19 และ 20 อย่างสิ้นเชิง เศรษฐกิจอุตสาหกรรมในอดีตได้ถูกแทนที่ด้วยเศรษฐกิจและบริการที่ขับเคลื่อนด้วยข้อมูลความรู้ เทคโนโลยี และนวัตกรรม (ไพฑูรย์ สินลารัตน์, 2557; วิจารย์ พานิช, 2555) โลกในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 21 เป็นสังคมที่อยู่ในยุคโลกาภิวัตน์ คำว่า “โลกาภิวัตน์” (Globalization) ความหมายตามหลักพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปี พ.ศ. 2542 หมายถึง การแพร่หลายกระจายไปทั่วโลกอย่างทั่วถึง การที่ประชาคมโลกไม่ว่าจะอยู่ ณ จุดใด สามารถรับรู้สัมพันธ์หรือรับผลกระทบจากสิ่งที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว กว้างขวาง เนื่องจากการพัฒนา ระบบสารสนเทศ ถือเป็นช่วงเวลาในโลกถูกล่อหลอมไว้ด้วยกันอย่างใกล้ชิดโลกสมัยโลกาภิวัตน์ แตกต่างไปจากโลกในช่วงสงครามเย็นเป็นอย่างมาก ในช่วงของสงครามเย็นนั้นความแตกต่างในเรื่อง ของระบบการปกครองทำให้เกิดการปิดกั้นการติดต่อระหว่างประเทศ ความเข้าใจเรื่องราวของฝ่ายตรงข้ามกันยิ่งคลุมเครือ เมื่อยุคของสงครามเย็นสิ้นสุดลง และเริ่มมีการเปิดประเทศกันมากขึ้น การติดต่อ สื่อสารระหว่างกันสามารถทำได้อย่างรวดเร็ว มีประสิทธิภาพ ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศหรือไอที (IT information technology) ช่วยเชื่อมโลกให้เข้าถึงกันได้ อย่างสะดวก สามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูล ข่าวสารได้อย่างรวดเร็ว แต่ละประเทศเริ่มเรียนรู้และเข้าใจกับนานาประเทศมากขึ้นเกิดการยอมรับ และประสานความร่วมมือซึ่งกันและกัน ความเจริญก้าวหน้าทำให้โลกในคริสต์ศตวรรษที่ 21 พัฒนา อย่างไม่หยุดยั้ง แต่ขณะเดียวกันยังคงมีปัญหาคอขวดต่อโลกที่ต้องหาทางแก้ไข เช่น การก่อการร้าย เหตุการณ์วินาศกรรมสงครามต่อต้านการก่อการร้าย ปัญหาความขัดแย้ง การขาดแคลนทรัพยากร (สุพรรณิ ชะโลธร และ เกษมวัฒน์ เปรมกมล, 2553) จาก

การศึกษาในเรื่อง สถานการณ์ของโลกในคริสต์ศตวรรษที่ 21 สรุปได้ว่าสถานการณ์ที่เกิดขึ้นเป็น สถานการณ์ของโลกยุคปัจจุบัน ซึ่งเริ่มขึ้นเมื่อ ค.ศ. 2001 มาจนถึงปัจจุบันซึ่งเกิดเหตุการณ์และปัญหา ขึ้นมากมาย ข้อสรุปจากปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในศตวรรษที่ 21 คือคนไทยต้องเรียนรู้เทคโนโลยีใหม่ เพื่อการก้าวให้ทันผลิตภัณฑ์ที่ถูกวางตลาด ต้องเรียนรู้และซื้อนวัตกรรมจากประเทศที่พัฒนาแล้ว คิดค้นให้ใช้หรือจะเป็นผู้คิดพัฒนานวัตกรรมที่สอดคล้องกับบริบทของสังคม ถิ่นฐานของตนเองขึ้นใช้เอง คนไทยเป็นผู้รับข้อมูลสารสนเทศ เพื่อสื่อสารร่วมมือกับระดับนานาชาติหรือเป็นผู้รู้เท่าทัน สารสนเทศ สื่อ เทคโนโลยีนำไปใช้เป็นประเด็นสาระสำคัญสร้างความร่วมมือ เพื่อพัฒนานวัตกรรม และสิ่งใหม่ในด้านการผลิตและด้านเศรษฐกิจการค้า คนไทยจะเป็นผู้เรียนรู้และพัฒนาตนเองได้พร้อม รับการเปลี่ยนแปลง ตามทันการเปลี่ยนแปลงสินค้าใหม่ได้เรื่อยๆหรือเป็นผู้รู้จักตัวเองและพัฒนาเพื่อ เป็นตัวของตัวเอง พร้อมกำหนดการเปลี่ยนแปลงและออกแบบสินค้าใหม่สู่ตลาดได้เสมอ โลกใน ศตวรรษที่ 21 จะมีการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านเทคโนโลยี เศรษฐกิจและการค้าโลกาภิวัตน์และเครือข่าย สิ่งแวดล้อมและพลังงาน ความเป็นเมือง อายุและความเป็นอยู่ของประชากร รวมถึงการอยู่กับตนเอง ดังนั้นคนในสังคมจะต้องมีผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลงเพื่อเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิตให้กับคนใน สังคมในโลกศตวรรษที่ 21 ซึ่งผู้นำจะต้องมีทักษะความสามารถ การเรียนรู้รวมถึงทัศนคติที่ดีในการ ดำเนินชีวิต (ฉัญวิทย์ ศรีจันทร์, 2558)

ทักษะการเรียนรู้เพื่อดำเนินชีวิตในศตวรรษที่ 21

สถานการณ์ของโลกยุคปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไปสู่การนำวิทยาการและเทคโนโลยีใหม่เข้ามา ช่วยอำนวยความสะดวกแก่นมนุษย์ทุกซอกทุกมุมบนโลกกลายเป็นแหล่งเก็บรวบรวมองค์ความรู้ขนาดใหญ่ ที่หากสนใจอยากรู้ก็สามารถค้นหาได้ผ่านทาง อินเทอร์เน็ต เพราะโลกของเราเริ่มเดินไปสู่ ศตวรรษที่ 21 ศตวรรษที่ความรู้หาได้ง่ายดาย แต่การพัฒนาให้มนุษย์มีทักษะเป็นนัยสำคัญยิ่งกว่า (วิจารณ์ พานิช, 2555) ปัจจุบันเป็นยุคที่โลกมีความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว เนื่องมาจากการใช้ เทคโนโลยีเพื่อเชื่อมโยงข้อมูลของทุกภูมิภาคของโลกเข้าด้วยกัน กระแสการปรับเปลี่ยนทางสังคมที่ เกิดในศตวรรษที่ 21 ส่งผลต่อการดำรงชีพของสังคมอย่างทั่วถึง คนในสังคมจึงต้องมีความตื่นตัวและ เตรียมพร้อมในการเรียนรู้เพื่อเตรียมความพร้อมในการมีทักษะสำหรับการออกไปดำรงชีวิตในโลกใน ศตวรรษที่ 21 ที่เปลี่ยนไปจากศตวรรษที่ 19 และ 20 โดยทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ที่สำคัญที่สุดคือ ทักษะการเรียนรู้ (learning skill) ส่งผลให้มีการเปลี่ยนแปลง การจัดการเรียนรู้เพื่อให้เด็กในศตวรรษ ที่ 21 มีความรู้ความสามารถ และทักษะจำเป็น

การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เป็นการกำหนดแนวทางยุทธศาสตร์ในการจัดการเรียนรู้โดย ร่วมกันสร้างรูปแบบและแนวปฏิบัติในการเสริมสร้างประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เน้นองค์ความรู้ทักษะ ความเชี่ยวชาญและสมรรถนะที่เกิดกับตัวผู้เรียน เพื่อดำรงชีวิตในสังคมแห่ง ความเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน โดยอ้างอิงรูปแบบ (model) ที่พัฒนามาจากเครือข่ายองค์กรความร่วมมือเพื่อทักษะแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (Partnership For 21st Century Skills) ที่มีชื่อย่อว่า เครือข่าย P21 ได้พัฒนากรอบแนวคิดเพื่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยผสมผสานองค์ความรู้

ทักษะเฉพาะด้านความชำนาญการและความรู้เท่าทันเข้าด้วยกันเพื่อความสำเร็จของผู้เรียนในการทำงานและการดำเนินชีวิตการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่คนทุกคนต้องเรียนรู้ตั้งแต่ชั้นอนุบาลไปจนถึงมหาวิทยาลัยและตลอดชีวิตคือ 3R x 7C กล่าวคือ 3R ได้แก่ 1) Reading (อ่านออก) 2) (W) Riting (เขียนได้) 3) (A) Rithmetics (คิดเลขเป็น) และ 7C ได้แก่ 1) ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และทักษะในการแก้ปัญหา (critical thinking and problem solving) 2) ทักษะด้านการสร้างสรรค์ และนวัตกรรม (creativity and innovation) 3) ทักษะด้านความเข้าใจต่างวัฒนธรรม ต่างกระบวนทัศน์ (cross-cultural understanding) 4) ทักษะด้านความร่วมมือ ท างานเป็นทีม และภาวะผู้นำ (collaboration, teamwork and leadership) 5) ทักษะด้านการสื่อสารสารสนเทศ และรู้เท่าทันสื่อ (communications, information and media literacy) 6) ทักษะด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (computing and ICT literacy) 7) ทักษะอาชีพ และทักษะการเรียนรู้ (career and learning skills) (วิจารณ์ พานิช, 2555)

โดยสรุปแล้วคนในสังคมศตวรรษที่ 21 จะต้องมีความรู้เพื่อดำเนินชีวิตในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างปกติสุข ภาคการศึกษาจำเป็นต้องตื่นตัวและเตรียมพร้อมในการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีทักษะการดำเนินชีวิตในศตวรรษที่ 21 ทักษะที่สำคัญเช่น ทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี ทักษะด้านชีวิตและอาชีพ ทักษะด้านการปรับตัว ทักษะทางสังคม และสังคมข้ามวัฒนธรรม ทักษะด้านภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ และประการสำคัญทักษะความเป็นตัวแบบและเป็นผู้นำคนอื่น (guide and lead others) โดยใช้กระบวนการแก้ไขปัญหาหระหว่งบุคคล เป็นตัวกลางประสานงานที่มีประสิทธิภาพ สามารถชี้แนะองค์กรให้ก้าวสู่ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ รวมถึงการยอมรับความสามารถของคณะทำงานที่มีความแตกต่างกัน และการเป็นแบบอย่างในพฤติกรรมที่พึงประสงค์ให้ผู้อื่นยอมรับ ซึ่งทักษะดังกล่าวเรียกว่าภาวะผู้นำ (Trilling and Fadel, 2009)

องค์ประกอบของภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21

ภาวะผู้นำที่น่าสนใจศึกษาในปัจจุบันเป็นแนวคิดของการศึกษาภาวะผู้นำในกระบวนทัศน์ใหม่ ช่วงแรกของแนวคิดของยุคปัจจุบัน แสดงให้เห็นถึงการศึกษภาวะผู้นำแนวใหม่ เนื่องจากภาวะผู้นำลักษณะนี้เป็นการเปลี่ยนแปลงกระบวนทัศน์ไปสู่ความเป็นผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ มีการกระจายอำนาจ เสริมสร้างกำลังใจมีคุณธรรมจริยธรรม และกระตุ้นผู้ตามให้มีความเป็นซึ่งภาวะผู้นำในลักษณะนี้เป็นที่ต้องการอย่างมากในโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในทุกด้านอย่างปัจจุบัน และการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวมีความสลับซับซ้อน ภาวะผู้นำเป็นกระบวนการที่มีอิทธิพลในเรื่องของการเปลี่ยนแปลงเจตคติ เน้นการสร้าง ความผูกพันในการเปลี่ยนแปลงจุดมุ่งหมายและกลยุทธ์องค์กร

ดังเช่น วิฑูรย์ สิมะโชติ (2541) กล่าวว่า ปี ค.ศ. 2000 มีความหมายอย่างยิ่งในแง่ของการเริ่มศตวรรษใหม่ในยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีอย่างรวดเร็วในแขนงต่าง ๆ ตามกระแสโลกาภิวัตน์ เช่นทุกวันนี้ใครยืนอยู่หนึ่งอยู่กับที่หรือขยับตัวอย่างเชื่องช้าก็จะถูกคู่แข่งทิ้งห่างออกไปตั้งนั้นองค์กรที่เตรียมพร้อมหรือองค์กรที่ปรับตัวอยู่ตลอดเวลาใครที่สามารถปรับเปลี่ยนได้เร็วกว่าก็จะอยู่รอดและเติบโตได้หัวหน้างานหลังยุค 2000 จึงควรมีลักษณะดังต่อไปนี้

1) ทักษะนักแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นหัวหน้างานควรรู้และเห็นชัดไม่ว่าจะเป็นเรื่อง ความขัดข้องของเครื่องจักรอุปกรณ์ประสิทธิภาพการผลิตหรือปัญหาจากตัวพนักงานเองยอดหัวหน้า งานต้องเป็นผู้ที่สามารถค้นหาหรือระบุปัญหาต่าง ๆ ดังกล่าวได้และต้องเป็นผู้ที่สามารถในการจัดการ แก้ปัญหาต่าง ๆ เหล่านั้นให้หมดไปอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพตามความเป็นนักแก้ปัญหาทำให้ ต้องรู้จักใช้เครื่องมือสำหรับการแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสมทำให้ไม่เสียเวลาไม่ไขว่แก้อปัญหาด้วยการ ลองผิดลองถูก ทักษะนักปรับปรุงงานนักเพิ่มผลผลิตยอดหัวหน้างานต้องรู้จักปรับปรุงงานที่รับผิดชอบ อยู่ให้ดีขึ้นมีความก้าวหน้ามากขึ้นโดยดูจากผลการปฏิบัติงานที่มากกว่าเดิม (high-performance) เรื่องที่ต้องให้ความสำคัญในการปรับปรุงให้ดีขึ้นคือคุณภาพต้นทุนและเวลาส่งมอบเมื่อปรับปรุงงานให้ ดีขึ้นผลผลิตก็จะเพิ่มมากขึ้นด้วย

2) ทักษะนักสอนงาน ความเป็นหัวหน้างานทำให้มีหน้าที่ต้องสอนงาน โดยเฉพาะ การฝึกอบรมจำเป็นมาก หัวหน้างานต้องมีความเป็นนักสอนงานคือพูดเป็น สอนเป็น อธิบายเรื่องย่อ ๆ ให้ฟังเข้าใจง่าย การเป็นนักสอนงานทำให้เราสามารถเปลี่ยนบุคลิกจากเจ้านายหรือผู้ผลิต การเป็น ผู้ให้คำปรึกษาหรือผู้กำกับติดตามทำให้สัมพันธ์ภาพระหว่างผู้บังคับบัญชา และผู้ใต้บังคับบัญชาดีขึ้น ทำให้ได้รับความร่วมมือมากขึ้น

3) ทักษะนักคิด การทำงานอย่างมีประสิทธิภาพจะต้องอาศัยความเป็นนักคิดด้วยคือ ไม่ใช่ทำเป็นอย่างเดียวต้องคิดเป็นด้วยองค์ประกอบที่ประสบความสำเร็จมักจะเป็นองค์กรที่มีบุคลากร ที่มีความคิดสร้างสรรค์ (creative ideas) เป็นจำนวนมากจึงสร้างผลิตภัณฑ์ที่แปลกใหม่ และสร้าง ความพอใจให้แก่ลูกค้า ได้หัวหน้างานที่รู้จักใช้สมองจะรู้จักใช้ความคิด คือคิดเป็นก็ได้เปรียบ องค์กร นักคิดเป็น มีความต้องการมากขึ้นทุกวัน คือนักคิดสร้างสรรค์ ซึ่งทุกคนสามารถพัฒนาความคิด สร้างสรรค์ให้เกิดทักษะ ยอดหัวหน้างานต้องมีความเป็นนักเรียนรู้ด้วยการเป็นนักเรียนรู้ทำให้ไม่ วนเวียนกับความผิดพลาดซ้ำซาก ประสบการณ์ใหม่ ๆ ได้การเรียนรู้คือการได้ประสบการณ์จากการทำงาน เพิ่มความรู้เพิ่มทักษะดังนั้นการเป็นนักเรียนรู้ก็จะเป็นนักแก้ปัญหาปรับปรุงงานสอนงานและนักคิด รวมไปในตัว

สุทธิพร บุญส่ง (2545) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบการสอนเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบของ นักศึกษาสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล จากการศึกษาเอกสารงานวิจัย การสอบถามครูอาจารย์ผู้บริหาร และการประชุมสัมมนา พบว่าคุณลักษณะของนักศึกษาที่ต้องการพัฒนา คือความรับผิดชอบ โดยเฉพาะความรับผิดชอบต่อการศึกษา เล่าเรียน และความซื่อสัตย์ ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่ดียิ่งในการมี ภาวะผู้นำสำหรับนักเรียนนักศึกษาและในส่วนของสำนักพัฒนากิจการนักเรียน ได้กล่าวถึงภาวะผู้นำ ของนักเรียนนักศึกษาซึ่งประกอบด้วย 3 ด้าน คือ ภาวะผู้นำด้านคนเก่ง คนดี และคนมีน้ำใจ (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2548)

ชาอุชัย อาจินสมาจาร (2543) ได้ศึกษาแนวคิดทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย 5 ทักษะดังนี้

1) ทักษะการวางแผน (planning) ตัดสินใจว่าจะดำเนินการตามเป้าหมายอะไร สำหรับอนาคตและทำอย่างไรจึงจะได้เป้าหมายเหล่านั้นสัมฤทธิ์ผล

2) ทักษะการจัดองค์การ (organizing) การจัดกลุ่มการมอบหมายกิจกรรมและการให้อำนาจหน้าที่เพื่อดำเนินงาน

3) ทักษะการจัดคนเข้าทำงาน (Staffing) การกำหนดความต้องการของทรัพยากรมนุษย์และการคัดเลือก การฝึกอบรม

4) ทักษะการสั่งการ (commanding) การชี้แนะและการสั่งการให้เกิดพฤติกรรมของพนักงานสู่การทำจุดมุ่งหมายให้สำเร็จ

5) ทักษะการควบคุม (controlling) การวัดและการปฏิบัติงานเทียบกับจุดหมายและการตรวจจับหาและแนวทางแก้ไข

กมล สุตประเสริฐ (2550) ได้ศึกษาแนวคิดและทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย 5 ทักษะดังนี้

- 1) การส่งเสริมให้มีการแก้ปัญหาร่วมกันและสื่อสารกันอย่างเปิดเผย
- 2) การเก็บรวบรวมวิเคราะห์และใช้ข้อมูลเพื่อระบุความต้องการของสถานศึกษา
- 3) การใช้ข้อมูลเพื่อระบุและวางแผนในการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรการเรียนการสอน
- 4) การดำเนินการใช้และติดตามแผนปรับปรุงสถานศึกษา
- 5) การใช้วิธีการคิดเชิงระบบเพื่อสร้างจุดเด่นที่ชัดเจนในเรื่องเป้าหมาย

วิจารณ์ พานิช (2555) นักศึกษาแนวคิดทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย 3 ลักษณะดังนี้

- 1) ทักษะชีวิตและทักษะอาชีพ
- 2) ทักษะการเรียนรู้
- 3) ทักษะด้านสารสนเทศสื่อเทคโนโลยี

ไพฑูริย์ สีนลาร์ตน์ (2557) นักศึกษาแนวคิดทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย 7 ทักษะดังนี้

1) ทักษะทางด้านเทคโนโลยี เป็นทักษะที่เกี่ยวกับเทคโนโลยีสมัยใหม่ซึ่งผู้เรียนและคนในยุคใหม่โดยเฉพาะยุคศตวรรษที่ 21 จะต้องเรียนรู้และสามารถใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะทักษะที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลข่าวสารเพื่อการสื่อสารที่มีต่อการพัฒนาอย่างรวดเร็วและอย่างกว้างขวาง

2) ความสนใจให้รู้และมีจินตนาการในโลกแห่งศตวรรษที่ 21 ความรู้และแหล่งความรู้จะมีมากมายมหาศาลผู้เรียนในอนาคตจะต้องใส่หูสนใจใคร่รู้ในสิ่งใหม่ๆ อยู่ตลอดเวลาไม่เช่นนั้นจะไม่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงและจินตนาการต่อไปข้างหน้าจากความรู้ที่ได้รับมาความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเองจึงเป็นทักษะที่จำเป็นสำหรับการอยู่ในศตวรรษที่ 21

3) การคิดวิจารณ์ญาณและการแก้ปัญหาเมื่อผู้เรียนสนใจใคร่รู้และมีทักษะการหาความรู้ทางเทคโนโลยีได้แล้วทักษะที่สำคัญและจำเป็นคือการวิเคราะห์สังเคราะห์สิ่งที่ได้ศึกษามาว่าอะไรดีไม่ตีเหมาะสมไม่เหมาะสมอะไรเป็นความจริงอะไรเป็นความเท็จซึ่งผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 จะต้องให้ความสำคัญมากควบคู่ไปกับการแก้ปัญหาที่มีเหตุผลและชาญฉลาดพอ

4) ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และพัฒนานวัตกรรมทักษะในการคิดอะไรใหม่ ๆ ถือเป็นสิ่งจำเป็นมากในศตวรรษที่ 21 เพราะการเปลี่ยนแปลง เกิดขึ้นในทุกด้านและทุกรูปแบบการแก้ปัญหา ยิ่งต้องใช้ความคิดใหม่ๆอย่าง มากจึงจะตามมาด้วยนวัตกรรมที่เกิดจากความคิดใหม่นั้นนวัตกรรมถึงเป็นผลผลิตทางความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียนเป็นสำคัญ

5) ทักษะในการสื่อสารและร่วมมือศตวรรษที่ 21 เป็นศตวรรษใหม่ที่มีนวัตกรรมและผลผลิตใหม่ๆ จะเกิดขึ้นมากยุคของศตวรรษที่ 21 เป็นยุค ขอความร่วมมือยุคของเครือข่ายที่ควรจะติดต่อถึงกันผ่านเทคโนโลยีและการสื่อสารในรูปแบบใหม่ๆ ความสามารถทางด้านนี้จึงเป็นความจำเป็นอย่างยิ่งเช่นเดียวกับทักษะอื่น ๆ

6) การคิดในเชิงธุรกิจและทักษะประกอบการซึ่งเป็นทักษะในเชิงการค้าดำเนินงานทางธุรกิจและเป็นการค้าที่เป็นลักษณะของโลกในยุคศตวรรษที่ 21 อย่างชัดเจนการพัฒนาทักษะนี้จะทำให้ผู้เรียนมีความพร้อมในการทำงานทางด้านเศรษฐกิจและการค้าเป็นหลัก

7) ทักษะการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมและการสนใจต่อโลกทักษะนี้เป็นทักษะที่สะท้อนเครือข่ายของโลกยุคใหม่ที่มากับแนวคิดโลกาภิวัตน์และเครื่องจักรที่คนในสังคมโลกและวัฒนธรรมอื่นมีทั้งเป้าหมายเพื่อการอยู่ร่วมกันและเป้าหมายในเชิงเศรษฐกิจด้วยพร้อมกันไป

O'Connell (2014) ศึกษากรอบแนวคิดการพัฒนาผู้นำในศตวรรษที่ 21 สรุปตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำตามการเชื่อมโยง 5 องค์ประกอบ ดังนี้

1) การเรียนรู้ (Learning) หมายถึง ความเชื่อในความสามารถในการเพิ่มพูนความรู้ผสมผสานการฝึกฝนและทักษะขั้นสูงโดยเชื่อมโยงกับอาชีพและชีวิต

2) การเคารพนับถือ (Reverence) ความเชื่อในการยอมรับ เข้าใจ และความร่วมมือกับทุกคนด้วยความซื่อสัตย์และเป็นที่น่านับถือของทุกคนและทุกวัฒนธรรม

3) เป้าหมาย (Purpose) ความเชื่อและการทำข้อตกลงในการมอบหมายงานตามความชอบและข้อถนัดของผู้อื่นในรูปกฎ การทำงานและการบริการโดยเชื่อมโยงกับอาชีพและชีวิต

4) ความถูกต้อง (Authenticity) ความเชื่อในการค้นพบและความเข้าใจในอัตลักษณ์และความเชื่อมั่นส่วนบุคคล โดยการแสดงออกอย่างโปร่งใสและการยอมรับตนเองอย่างแท้จริง

5) การมองภาพรวมของสังคม (Flaneur) ความเชื่อในปรัชญาการรับรู้อย่างหลากหลาย และวิธีการในการใช้ชีวิตและการเป็นผู้นำโดยมีส่วนร่วมอย่างสมดุลกับการฝึกใช้เวลาในการสังเกต การพัก การตอบกลับ และการวางแผน

องค์ประกอบของภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนนักศึกษา

ภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนนักศึกษา ถือเป็นทักษะหรือองค์ประกอบที่มีนักวิจัยและนักวิชาการได้กล่าวถึงไว้หลากหลาย ยังมีนักวิจัยและนักวิชาการได้กล่าวถึงคุณลักษณะหรือองค์ประกอบของภาวะผู้นำซึ่งเกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำสมัยใหม่และภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 อาทิ ผู้นำในยุคสมัยใหม่โดยเฉพาะเยาวชนนิสิตนักศึกษาจำเป็นต้องมีคุณลักษณะหรือองค์ประกอบที่สำคัญ ดังนี้ 1) ไปสู่เป้าหมายด้วยความปรารถนา 2) ปฏิบัติตามค่านิยมดีงาม 3) นำด้วยหัวใจ 4) สร้างสัมพันธ์ที่ยั่งยืนและ 5) ปฏิบัติตนแสดงถึงวินัย (Perreault and Zellner, 2012) สอดคล้องกับ

ลักษณะของผู้นำที่มีประสิทธิภาพว่าผู้นำสมัยใหม่ที่มีประสิทธิภาพจำเป็นต้องมีองค์ประกอบดังนี้ 1) มุ่งเน้นเรื่องอนาคต 2) สะดวกใจกับความไม่ชัดเจน 3) มีความแน่วแน่ไม่ลดละ 4) เป็นผู้สื่อความที่ ยอดเยี่ยม 5) เชี่ยวชาญเรื่องการเมืองในองค์กร 6) มีจิตใจมั่นคง 7) มีสติรู้ตน 8) มีเมตตากรุณา และ 9) การมีอารมณ์ขัน จากแนวคิดของข้างต้นสามารถสรุปให้สอดคล้องกับแนวคิดที่ได้ว่าลักษณะผู้นำที่มีความสามารถพิเศษประกอบด้วยลักษณะสำคัญ 4 ประการ ได้แก่ 1) มีความสามารถในการสื่อสาร ผู้นำจะมีความสามารถในการสื่อสารเป้าหมายให้เป็นที่เข้าใจในทุกด้าน ไม่ว่าจะเป้าหมาย การกระทำ และสัญลักษณ์ 2) มีวิสัยทัศน์ ผู้นำต้องมีการวางแผน ที่อาจออกมาในรูปหมวกกำหนดการ การ ออกแบบการทำงาน และเป้าหมายสูงสุดที่จะเป็นสิ่งที่กระตุ้นทำให้พนักงานสนใจในการปฏิบัติงานตาม การวางแผนนั้น 3) สามารถทำให้เพื่อนร่วมงานหรือผู้ตามมีความไว้วางใจในตนเอง เพื่อปฏิบัติงานให้ บรรลุตามจุดมุ่งหมายที่ได้ตั้งไว้และ 4) มีทัศนคติทางบวกกับตนเอง และ มีความมั่นใจในตนเอง (Kinicki and Williams, 2006)

Strauss (2010) นำเสนอทักษะ 10 ประการสำหรับการเป็นผู้นำศตวรรษที่ 21 และการเป็น เจ้าของอนาคตที่เป็นต้นแบบ ดังนี้ 1) มีทักษะการคิดและการแก้ปัญหาอย่างอิสระที่ลึกซึ้ง (deep independent thinking and problem-solving) 2) มีความยืดหยุ่นทางจิตใจ (mental flexibility) เพื่อการแก้ปัญหาที่เหมาะสมและทำงานได้อย่างสอดคล้องกับสถานการณ์ 3) คล่องทางภาษาด้วยความ คิด (fluency with ideas) สามารถอธิบายเรื่องราวต่าง ๆ ทั้งการพูดหรือการเขียนที่คนอื่น สามารถเข้าใจได้ 4) ความสามารถในการกระบวนการและการสร้างรูปแบบกระบวนการ (proficiency with processes and process models) เป็นความสามารถในการอธิบายรายละเอียดของปัญหา และการกำหนดรูปแบบกระบวนการดำเนินงานเพื่อการแก้ปัญหาที่มีประสิทธิผล 5) ความริเริ่ม สันับสนุน (originality of contributions) เป็นความสามารถในการนำเสนอมูลค่าเพิ่มให้เกิดขึ้น 6) มี นิสัยการค้นหาค้นหาสมมติฐานหรือกลุ่มลูกค้าที่มีศักยภาพที่ซ่อนอยู่ (a habit of finding hidden assumptions and niches) 7) แสดงอคติที่มีต่อโอกาสและการกระทำ (a bias toward opportunity and action) เป็นความสามารถในการคาดคะเนและการพูดถึงการดำเนินงานและโอกาสที่สูญเสียไป จากการเลือกทางเลือกหนึ่งแทนการเลือกอีกทางเลือกอื่น 8) ใช้เครื่องมือทั้งหมดที่มีอยู่ในการรวบรวม ข้อมูล (uses all available tools, in data collection) รวมทั้งประสาทสัมผัสทั้งห้าและการรับรู้ โดยสัญชาตญาณ เพื่อให้น้ำหนักและคุณค่า 9) การตัดสินใจที่มีพลังเร้าใจและเชิงบวก (energy, enthusiasm, and positivity about decision making) 10) เพิ่มผลผลิตด้วยตนเองที่ยั่งยืน (self-sustaining productivity) เป็นความสามารถในการใช้ทักษะแรก 9 ประการที่กล่าวถึง มีการคิดอย่าง ลึกซึ้งซึ่งจะฝังติดตัวไปชั่วชีวิต และสามารถใช้ได้จากงานหนึ่งไปสู่อีกงานหนึ่ง

เช่นเดียวกันกับ Kouzes and Posner (2012) ได้พัฒนาองค์ประกอบลักษณะของภาวะผู้นำ อย่างน่าสนใจ โดยนำเสนอ แนวปฏิบัติสำหรับผู้นำใน The Leadership Challenge สามารถสรุปได้ ว่าภาวะผู้นำ หมายถึง ความสามารถในการระดมผู้อื่นให้ทำสิ่งที่พิเศษที่ไม่เคยทำมาก่อนให้กับองค์กร ผู้นำต้องเป็นผู้ที่มี วิสัยทัศน์รู้จักคุณค่าของตนเองและสามารถทำให้คุณค่านั้นเป็นจริงได้โดยให้ ความสำคัญกับการปฏิบัติ ผู้นำมีวิธีการที่จะพัฒนาวิสัยทัศน์มีการสื่อสารและมีผลสัมฤทธิ์การปฏิบัติ คือส่วนสำคัญทำให้ผู้นำดำรงอยู่ได้ในการทำวิสัยทัศน์หรือเป้าหมายให้เกิดผลสัมฤทธิ์ผู้นำการ

เปลี่ยนแปลงจำเป็นต้องมีคุณลักษณะ สำคัญ 5 ประการ และได้อธิบายภาวะผู้นำสำหรับผู้นำนักศึกษา โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) เป็นต้นแบบนำทาง (model the way) หมายถึง การเป็นต้นแบบที่ดีให้กับผู้ตาม ถือเป็น ผู้นำที่มีคุณภาพมากที่สุดโดยการทำให้ดูเป็นตัวอย่าง (lead by example) ซึ่งไม่ได้เป็นผู้นำโดยชื่อ หรือตำแหน่งผู้นำเช่นนี้หาแนวทางบนพื้นฐานของคุณค่าและความเชื่อแห่งตน โดยถือว่าสิ่งที่ตนเอง กระทำมีความสำคัญกว่าคำพูด และมีการวางแนวทางโดยการทำให้ดูเป็นตัวอย่างเพื่อแสดงให้เห็นว่า อะไรคือสิ่งที่เขาในฐานะผู้นำคาดหวังจากผู้อื่นและเป็นที่ทำให้ผู้อื่นยอมรับการเป็นผู้นำของเขา ทั้งนี้ผู้นำต้องกระตุ้นกระบวนการบริหาร ให้มีการวางแผนมีการตรวจสอบความคืบหน้าและลงมือ แก้ไขข้อบกพร่องที่เกิดขึ้น ในการทำเช่นนี้ผู้นำจะต้องวางตนให้เหมาะสมเป็นที่เคารพนับถือ และไว้วางใจจากผู้อื่น ผู้นำจะเกิดความสง่างามเพราะมีความซื่อสัตย์สุจริต โปร่งใสมีสิ่งจะการกระทำกับคำพูดสอดคล้องกันเสมอ

2) สร้างแรงบันดาลใจได้วิสัยทัศน์ร่วมกัน (inspire a shared vision) หมายถึง การสร้าง แรงบันดาลใจให้ผู้มีส่วนร่วมมีวิสัยทัศน์และจุดยืนร่วมกันผู้นำซึ่งก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งหลาย (exemplary leaders) เป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์อันเป็นเสมือนพลังในการจุดประกายแห่งความใฝ่ฝันว่า อนาคตจะเป็นอย่างไร เช่นการสร้างภาพแห่งอนาคต (inventing the future) ทั้งนี้วิสัยทัศน์ควรเป็น แรงบันดาลใจให้ผู้คนทำให้เขาเกิดความมุ่งมั่นมีเจตนาแน่วแน่ที่จะไปถึงวิสัยทัศน์ข้างต้น ดังนั้นผู้นำ ต้องทำความเข้าใจถึงสิ่งที่เขาต้องการใส่ใจและบรรยายออกมาให้ได้รวมถึงการพบปะเพื่อถ่ายทอด วิสัยทัศน์กับผู้อื่นควรเป็นไปในเชิงสนทนาไม่ใช่แจ้งให้ทราบฝ่ายเดียว

3) พินฉ่าท้าทายต่อกระบวนการ (challenge the process) หมายถึง การใช้โอกาสสร้างสรรค์หรือเปลี่ยนแปลงให้เกิดสิ่งใหม่กับองค์กร ผู้นำที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงประเภทนี้ต้องมีความกล้าหาญและยอมรับความท้าทายในสิ่งใหม่ไม่ยึดติดอยู่กับสิ่งเดิม ผู้นำเหล่านี้มักมองหาโอกาสใหม่ทางด้านการเปลี่ยนแปลง การพัฒนาให้ดีขึ้น และการปรับปรุง แต่ผู้นำทั้งหมด ไม่สามารถสร้างพัฒนาหรือทำผลิตภัณฑ์ใหม่ การบริการใหม่ หรือกระบวนการใหม่ออกมาได้ ผู้นำประเภทนี้มักเป็นผู้ฟังที่ดีเพื่อจับแนวความคิดที่ดี ออกมาแล้วให้การสนับสนุนแนวความคิดข้างต้น และท้าทายกระบวนการในการทำแนวความคิดนั้นให้เป็นจริงทั้งนี้ผู้นำสามารถลดความเสี่ยง อันอาจทำให้เกิดความล้มเหลวลงได้ต่ำกว่าผู้อื่นในขณะที่ทำให้ผู้อื่นรู้สึกปลอดภัยและสะดวกใจที่จะรับความเสี่ยงนั้นซึ่งผู้นำต้องกระตุ้นให้กำลังใจผู้ร่วมงานในการเสาะแสวงหาความคิดใหม่ และวิธีการใหม่ในการปฏิบัติงาน หรือแก้ปัญหาหรือปรับปรุงกระบวนการที่ใช้ในองค์กร ผู้นำจะกระตุ้น ให้กำลังใจให้เกิดการทดลองและสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ ตลอดจนพร้อมที่จะตัดสินใจเสี่ยง ซึ่งเป็นการเสี่ยงอย่างชาญฉลาด

4) สานนำให้ผู้อื่นปฏิบัติงานได้ (enable others to act) หมายถึง การสร้างการมีส่วนร่วม ของการปฏิบัติงานของทุกภาคส่วนในองค์กร ผู้นำต้องอาศัยผู้อื่นให้ทำงานให้โดยการกระตุ้นให้ร่วมมือ กันและสร้างความเชื่อมั่นให้เกิดขึ้นระหว่างผู้มีส่วนได้เสีย โดยผู้นำจะจัดสภาพแวดล้อมให้เหมาะสม ที่สุดเท่าที่จะทำได้เพื่อให้ผู้อื่นทำงานออกมาได้ดี ผู้คนควรจะรู้สึกถึงการเอื้ออำนาจและได้รับการชักจูง ให้ทำหน้าที่ของตนเองให้ดีที่สุดมีความรู้สึกว่างานนั้นเป็นของตนเองและภูมิใจในสิ่งที่

เขาทำ ซึ่งผู้นำควรให้อำนาจกับผู้อื่นในการตัดสินใจ และไม่ควรหลงติดอยู่กับอำนาจนั้น กล่าวได้ว่า ผู้นำประเภทนี้ มักเปลี่ยนผู้ตามให้เป็นผู้นำของตนเองนั่นเอง

5) ใจและกระตุ้นกำลังใจ (encouraging the heart) หมายถึง การกระตุ้นและเป็นแรงผลักดันทางจิตใจที่สำคัญให้บรรลุจุดมุ่งหมาย และเพิ่มความก้าวหน้าในการทำงาน ผู้นำประเภทนี้สามารถให้กำลังใจผู้ตามได้ สามารถแสดงออกง่าย เช่น เขียนข้อความแสดงความขอบคุณหรือให้ตีตป้ายประกาศเพื่อให้ผู้อื่นทราบ ผู้นำลักษณะนี้ต้องแสดงความขอบคุณในการมีส่วนร่วมของคนทั้งหลายและสร้างวัฒนธรรมการให้รางวัลเมื่อบรรลุความสำเร็จ โดยการให้รางวัลและการเลี้ยงฉลองจะต้องไม่เป็นแบบเสแสร้งแกล้งทำหรือทำอย่างเสียไม่ได้ต้องเชื่อมการให้รางวัลเข้ากับผลของ การปฏิบัติงานซึ่งการประกาศเกียรติคุณและการฉลองควรปรับเข้ากับคุณค่าของกลุ่มอันจะทำให้ สามารถสร้างผลงานที่ระบุได้อย่างชัดเจนและต่อเนื่อง

นอกจากนี้ผู้นำควรตระหนักดีว่าการทำงานกว่าจะบรรลุตามวิสัยทัศน์นั้นต้องฝ่าฟันอุปสรรค มากมายทุกคนต้องเหนื่อยล้าและท้อถอยผู้นำจึงต้องทำทุกอย่างเพื่อบำรุงขวัญกำลังใจของผู้ปฏิบัติงาน เช่น แสดงการยอมรับและชื่นชมเมื่องานมีความก้าวหน้าหรือสำเร็จไปแล้วส่วนหนึ่งผู้นำต้องแสดงความรู้สึกโดยส่งสัญญาณให้ทุกคนทราบว่าผู้นำมีความเชื่อและเห็นคุณค่าของผู้ปฏิบัติงานทุกคนแสดงความคาดหวังในแง่ดีต่อผู้ทำงานและแสดงการชมเชยอย่างจริงใจ

สอดคล้องกับ Strock (2013) กล่าวถึงหลักการ 10 ประการสำหรับภาวะผู้นำศตวรรษที่ 21 ที่เขาได้ปรับมาจาก แนวคิด “จงบริการเพื่อนำ” (serve to lead) ดังนี้ 1) ทุกคนสามารถเป็นผู้นำ เพราะทุกคนสามารถให้บริการ 2) ทรัพยากรที่มีคุณค่ามากที่สุดขององค์กรคือคน 3) เรากำลังอยู่ในระยะการเปลี่ยนผ่านจากโลกที่ยึดการจัดการ เป็นฐานกลายเป็นโลกที่ยึดความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลเป็นฐาน 4) ภาวะผู้นำเป็นความสัมพันธ์ระหว่างผู้มีอำนาจ กับผู้ที่ได้รับการเสริมพลังอำนาจ (empowered) 5) ภาวะผู้นำเป็นความสัมพันธ์ระหว่างกันอย่างมีพลวัต 6) ไม่มี แบบภาวะผู้นำที่เป็นทั่วไปที่สามารถนำไปใช้ได้ในทุกสถานการณ์ 7) บทบาทภาวะผู้นำเป็นหัวใจสำคัญ 8) ภาระ งานของผู้นำคือการมีจินตนาการและการทำให้ก้าวหน้าในวิสัยทัศน์ 9) ความรัก (love) เป็นระดับสูงสุดของความสัมพันธ์ทางภาวะผู้นำ 10) คุณลักษณะพิเศษเน้นความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบ

ดังเช่น คมกริช นันทะโรจวงศ์ (2561) ได้ศึกษาองค์ประกอบของคุณลักษณะการมีภาวะผู้นำของนักศึกษาด้านบริหารธุรกิจในยุคประเทศไทย 4.0 ประกอบด้วย 10 องค์ประกอบ คือ คุณธรรม จริยธรรม รองลงมาคือการเรียนรู้และการพัฒนาตนเอง บุคลิกภาพ การมีมนุษยสัมพันธ์และการปรับตัว และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร การประพฤติตนเป็นแบบอย่าง และความคิดสร้างสรรค์ ในส่วนภาวะผู้นำที่ใช้กับผู้นำนักศึกษา เสถียร แป้นเหลือ (2550) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำสำหรับผู้นำองค์กรกิจกรรมนักศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ได้สังเคราะห์ภาวะผู้นำสำหรับผู้นำองค์กรกิจกรรมนักศึกษาได้ 10 อย่าง ดังนี้

1) มีความรอบรู้ 2) มีศิลปะการสื่อสาร 3) มีการตัดสินใจที่ดี 4) มีศิลปะในการจูงใจ 5) มีมนุษยสัมพันธ์ 6) มีความคิดสร้างสรรค์ 7) มีคุณธรรมจริยธรรม 8) มีความเชื่อมั่นในตนเอง 9) มีวิสัยทัศน์ 10) มีการปรับตัว เช่นเดียวกับ ธัญวิทย์ ศรีจันทร์ และคณะ (2559) ได้ศึกษาคุณลักษณะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของคณะกรรมการองค์กรนิสิตนักศึกษามีทั้งหมด 7 องค์ประกอบได้แก่

การมีคุณธรรมจริยธรรม สร้างแรงจูงใจ มีวิสัยทัศน์กล้าตัดสินใจกล้าคิดพูดกล้าทำ มีทักษะในการสื่อสาร ทำงานเพื่อบรรลุเป้าหมายและสร้างสัมพันธ์ที่ดีกับทีมงาน

จินตนา กัลยาลัง (2559) ศึกษาความเป็นไปได้ของหลักสูตรฝึกอบรมโดยใช้พหุวิธีเพื่อเสริมสร้างทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 สำหรับผู้นำนักศึกษา ได้สรุปองค์ประกอบทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ดังนี้

1) การทำงานเป็นทีม เป็นการทำงานร่วมกัน โดยมีการกำหนดเป้าหมายร่วมกัน มีส่วนร่วมในการดำเนินงานร่วมกัน มีการรับผิดชอบร่วมกัน

2) การสื่อสาร เป็นการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร การแสดงความคิดเห็นหรืออธิบายให้ผู้ร่วมงานได้รับรู้และเข้าใจในเรื่องที่ต้องการจะสื่อสารตรงกัน มีความเชื่อมั่นและไว้วางใจซึ่งกันและกัน ทั้งผู้นำทีมและสมาชิกในทีมงาน

3) การตัดสินใจ ความสามารถในการใช้กระบวนการคิด พิจารณา เพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงาน โดยการรวบรวม วิเคราะห์ ประมวลผลข้อมูล และข้อจำกัดในการเลือกทางเลือกที่เหมาะสมที่สุดจากทางเลือกที่มีอยู่หลายทาง แล้วนำไปปฏิบัติเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ต้องการ โดยแสดงออก ถึงความมั่นใจ ความคิดสร้างสรรค์ การยืดหยุ่น ความมีวิจรรย์ญาณ และความมีเหตุผล

4) การควบคุมตนเอง เป็นการจัดการกับภาวะ การสับสนทางอารมณ์หรือภาวะกดดันภายในตนได้ดี สามารถหาทางออกใหม่ที่เกิดประโยชน์แก่ส่วนรวมสูงสุด มีความสงบนิ่งไม่หวั่นไหว และมีสติตลอดเวลาที่เผชิญกับภาวะวิกฤตที่มีความเครียดสูง ไม่แสดงอารมณ์เสียง่าย ๆ เมื่อต้องประสบเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่รบกวนจิตใจในชีวิตประจำวัน

กิตติรานีย์ ขวงพร (2561) ได้ศึกษาองค์ประกอบของแบบวัดทักษะภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ

1) การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ได้แก่ ความรับผิดชอบ วิสัยทัศน์กว้างไกล ประพฤติตนน่าเคารพนับถือ มีจริยธรรม มีความรู้และแสวงหาความรู้เพิ่มเติม

2) การสร้างแรงบันดาลใจ ได้แก่ มุ่งมั่นในการบรรลุเป้าหมาย จงรักภักดีต่อองค์กร และร่วมรักษาวัฒนธรรมองค์กร

3) การกระตุ้นทางปัญญา ได้แก่ การใช้เทคโนโลยี/ นวัตกรรม ความคิดสร้างสรรค์ในการทำงาน

4) การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ได้แก่ แนะนำและนำทางผู้อื่น กระจายอำนาจให้ผู้อื่น คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล รับฟังและเห็นคุณค่าของผู้อื่น

จักรี ต้นเชื้อ (2559) ได้พัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำของคณะกรรมการองค์การนักศึกษาอาชีวศึกษาในวิทยาลัยเทคนิคภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ได้ให้ความหมายของ ภาวะผู้นำของคณะกรรมการองค์การนักศึกษาอาชีวศึกษา คือ ศิลปะหรือความสามารถของคณะกรรมการองค์การนักศึกษาอาชีวศึกษาในการชักนำ กระตุ้น ดลใจ โน้มน้าว มีอิทธิพลที่ส่งผลต่อคนอื่น ทำให้บุคคลอื่นกลุ่มคน ยอมรับความคิด ยอมรับการกระทำ หรือ ยอมรับปฏิบัติตามผู้ใช้ศิลปะหรือความสามารถนั้น ซึ่งภาวะผู้นำของคณะกรรมการองค์การนักศึกษาอาชีวศึกษาประกอบด้วย

- 1) มีศิลปะในการสื่อสารและจูงใจ มีทักษะในการพูดเพื่อติดต่อประสานงานกับคนอื่น สามารถล่อใจ ชักจูง โน้มน้าว ให้คนอื่นร่วมกิจกรรมได้
- 2) กล้าแสดงออกในสิ่งที่ถูกต้อง พฤติกรรมที่แสดงออกอย่างไม่อายต่อหน้าคนอื่น ต่อหน้ากลุ่มคนหลากหลายระดับในสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสมกับกาลเทศะ
- 3) มีความเฉลียวฉลาดในการแก้ปัญหา มีความรู้ ความสามารถในการแก้ปัญหาและพิชิตปัญหานั้นไปได้
- 4) มีวิสัยทัศน์และคิดสร้างสรรค์ พฤติกรรมที่แสดงถึงความสามารถในการคาดการณ์และวางแผนในอนาคตที่จะเกิดขึ้นอย่างสร้างสรรค์เกิดความเจริญงอกงามต่อองค์การ
- 5) มีความกระตือรือร้น พฤติกรรมที่แสดงออกถึงความตื่นตัวรีบเร่งกระปรี้กระเปร่ามีชีวิตชีวาที่จะทำหน้าที่ที่รับผิดชอบให้ประสบผลสำเร็จ
- 6) มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความคิดในแง่บวกที่สร้างความศรัทธา ความเชื่อให้เกิดขึ้นกับตนเอง จนตนเองมั่นใจเต็มร้อยเปอร์เซ็นต์ว่าสามารถทำได้
- 7) มีความรับผิดชอบสูงและมุ่งมั่น พฤติกรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของตนและภารกิจที่ได้รับมอบหมายอย่างครบถ้วนสมบูรณ์ไม่ขาดตกบกพร่องด้วยความเอาใจใส่
- 8) รู้จักการทำงานเป็นทีม พฤติกรรมที่แสดงออกถึงความตระหนักรู้ที่สมยอมว่า กิจกรรมต่างๆ ในองค์การนักศึกษาอาชีวศึกษาจะสำเร็จสมบูรณ์ได้นั้น ไม่ใช่เพราะคนหนึ่งคนใด คณะกรรมการองค์การนักศึกษาทุกคนมีส่วนร่วม ต้องอาศัยการประสานความสามัคคีความสัมพันธ์ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ แบ่งภาระหน้าที่ที่รับผิดชอบ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ร่วมมือกันปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การ
- 9) มีมนุษยสัมพันธ์ มีทักษะในการสร้างความสัมพันธ์กับคนอื่นและกลุ่มคนอื่นให้สนองตอบต่อกิจกรรมต่างๆ ขององค์การ
- 10) มีคุณธรรมจริยธรรม พฤติกรรมที่แสดงออกถึงความดีงามของคณะกรรมการองค์การนักศึกษา เช่น ความซื่อสัตย์ ความเสียสละ ความยุติธรรม ความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น
- 11) มีบุคลิกภาพดี พฤติกรรมที่แสดงออกให้คนอื่นเห็นอย่างเหมาะสม เช่น การแต่งกาย การพูด กิริยามารยาท การวางตัว
- 12) กล้าตัดสินใจ พฤติกรรมที่แสดงถึงความเด็ดขาดในการเลือกหรือพิจารณาสิ่งหนึ่งสิ่งใด โดยไม่มีการลังเลใจ

ธัญวิทย์ ศรีจันทร์ (2558) ได้ศึกษารูปแบบและกลยุทธ์การพัฒนาภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของกรรมการองค์การนิสิตนักศึกษา โดยพบว่าองค์ประกอบภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 คือ คุณลักษณะภาวะผู้นำของนิสิตนักศึกษาที่แสดงให้เห็น ว่าเป็นผู้ที่มีคุณธรรมและจริยธรรม สร้างแรงจูงใจ มีวิสัยทัศน์ กล้าตัดสินใจ กล้าคิด พูด ทำ มีทักษะ ในการสื่อสาร ทำงานเพื่อบรรลุเป้าหมาย และสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับทีมงาน

นพดล บุญภา (2562) ได้ศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 สำหรับผู้นำนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับทีมงาน 2)

การทำงานให้บรรลุเป้าหมาย 3) ทักษะการสื่อสาร 4) การสร้างแรงจูงใจ 5) คุณธรรมและจริยธรรม 6) ความกล้า 7) การมองการณ์ไกล

ศุภชัย สุการะกิจ (2562) ได้พัฒนาโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 สำหรับคณะกรรมการสถานศึกษา และได้ให้ความหมายของ ภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 คือ ความสามารถในการวางแผนการจัดองค์กร การสื่อสาร การแก้ปัญหา การตัดสินใจ และการจูงใจให้ผู้อื่นปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามเป้าหมายขององค์กรประกอบไปด้วย ความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน ความรับผิดชอบในการทำงาน และความมีมนุษยสัมพันธ์ในการทำงาน จากข้อมูลในช่วงต้นผู้วิจัยจึงสามารถสังเคราะห์ทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ได้ดังตารางที่ 1 การสังเคราะห์ทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนนักศึกษา

ตารางที่ 1 แสดงการสังเคราะห์ทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนนักศึกษา

ทักษะภาวะผู้นำ ในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียน นักศึกษา	นักวิจัย												รวม		
	Strauss (2010)	Kouzes and Posner (2012)	Strook (2013)	วัลลภา เทพพิสิตินนอยชัย (2543)	เสถียร เป็นมณี (2550)	ไพฑูริย์ สันติราษฎร์ (2557)	กิตติธราณี ขว่งพร (2561)	สำเนา ชาติศิลป์ (2558)	จักรี ต้นเชื้อ (2559)	ฉวีวิทย์ ศรีจันทร์ (2558)	จินตนา กัลยาลัง (2559)	ศุภชัย นันทะโรจพงษ์ (2561)		นพดล บณมา (2562)	ศุภชัย สุการะกิจ (2562)
ประพาศิตินนอยชัย						✓		✓			✓				3
คำนึงถึงความ แตกต่างระหว่าง บุคคล	✓					✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓		7
มีศิลปะในการ สื่อสาร	✓		✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓		✓	✓	11
มีความคิด สร้างสรรค์			✓	✓		✓		✓		✓	✓	✓			7
สร้างแรงบันดาลใจ		✓	✓	✓		✓		✓	✓			✓	✓		8
ให้กำลังใจ			✓						✓			✓			3
กล้าแสดงออกใน สิ่งที่ถูกต้อง		✓						✓	✓			✓			4
มีความ กระตือรือร้น								✓							1

ตารางที่ 1 แสดงการสังเคราะห์ทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนนักศึกษา

ทักษะภาวะผู้นำ ในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียน นักศึกษา	นักวิจัย												รวม		
	Strauss (2010)	Kouzes and Posner (2012)	Stock (2013)	วัลลภา ฆพพหัตถิน อยุธยา (2543)	เด็ยริร แป้งเหลือง (2550)	ไพฑูริย์ สีนลาจารย์ (2557)	กิตติรานีย์ ขวงพร (2561)	สำเนา จจรศิลป์ (2558)	จักรี ต้นเชื้อ (2559)	ธัญวิทย์ ศรีจันทร์ (2558)	จินตนา กัลยาลัง (2559)	คมกริช นันทะโรจนพงศ์ (2561)		นพดล บณเภา (2562)	ศุภชัย สกาะกิจ (2562)
ใฝ่หาและกระตุ้น การสร้างความรู้			✓	✓	✓	✓		✓	✓		✓	✓			8
ความสามารถใน การจัดการ องค์กร/วางแผน งาน			✓				✓		✓	✓			✓	✓	7
มีทักษะด้าน เทคโนโลยี/ นวัตกรรม			✓				✓						✓		3
แนะนำและนำ ทางผู้อื่น					✓		✓		✓				✓		4
ทักษะการ กระจายอำนาจ หน้าที่							✓		✓				✓		4
การทำงานให้ บรรลุเป้าหมาย	✓			✓		✓	✓	✓	✓	✓			✓	✓	10
มีวิสัยทัศน์ กว้างไกล	✓	✓	✓		✓		✓		✓	✓			✓	✓	9
สร้างเครือข่าย การทำงาน			✓				✓		✓				✓		4
มีความเชื่อมั่นใน ตนเอง		✓			✓				✓	✓			✓		5

ตารางที่ 1 แสดงการสังเคราะห์ทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนนักศึกษา

ทักษะภาวะผู้นำ ในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียน นักศึกษา	นักวิจัย												รวม		
	Strauss (2010)	Kouzes and Posner (2012)	Stock (2013)	วัลลภา ฆพพหัตถิน ณ อยุธยา (2543)	เศียรไธสง เป็นนที (2550)	ไพฑูริย์ สีนารัตน์ (2557)	กิตติรานีย์ ขวงพร (2561)	สำเนา จจรศิลป์ (2558)	จักรี ต้นเชื้อ (2559)	ธัญวิทย์ ศรีจันทร์ (2558)	จินตนา กัลยาลัง (2559)	คมกริช นันทะโรจนวงศ์ (2561)		นพดล บณเภา (2562)	ศุภชัย สกาะกิจ (2562)
ทำให้ผู้อื่น ประจักษ์และ ยอมรับ		✓	✓	✓											3
กล้าตัดสินใจ กล้า คิด กล้าพูด	✓	✓		✓	✓	✓		✓	✓	✓		✓	✓		10
เข้มแข็ง อดทน				✓		✓									2
ทำตนเป็น แบบอย่าง		✓		✓											2
ทำทนายกับการ ทำงาน	✓	✓		✓		✓		✓							5
มีวินัย	✓	✓		✓											3
มีการปรับตัว			✓		✓						✓				3
ชัดเจน มั่นคง มี เหตุผล มีสติ ควบคุมตนเอง				✓		✓		✓	✓	✓	✓			✓	7
มีความฉลาดใน การแก้ปัญหา		✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓			✓	9
มีความรับผิดชอบ สูงและมุ่งมั่น		✓		✓		✓	✓		✓				✓	✓	7
สร้าง ความสัมพันธ์ที่ดี กับทีมงาน		✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓	12
รับฟังและเห็น คุณค่าผู้อื่น			✓				✓		✓			✓	✓		5

ตารางที่ 1 แสดงการสังเคราะห์ทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนนักศึกษา

ทักษะภาวะผู้นำ ในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียน นักศึกษา	นักวิจัย													รวม	
	Strauss (2010)	Kouzes and Posner (2012)	Stock (2013)	วัลลภา ขพพท์สติณ อยุธยา (2543)	เสถียร เปี่ยมเหลือ (2550)	ไพฑูรย์ สีนลารัตน์ (2557)	กิตติรัตน์ ขวงพร (2561)	สำเนา จจรศิลป์ (2558)	จักร์ ต้นเชื้อ (2559)	ธัญวิทย์ ศรีจันทร์ (2558)	จินตนา กัลยาลัง (2559)	คมกริช นันทะโรจพงษ์ (2561)	นพดล บณณา (2562)		ศรชัย สกาะกิจ (2562)
มีคุณธรรม จริยธรรม	✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓			12
มีความจงรักภักดี ต่อองค์กร	✓						✓								2

จากตารางที่ 1 การสังเคราะห์ทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียน/นักศึกษา ผลการสังเคราะห์ดังกล่าวจากนักวิจัยและนักวิชาการทั้งหมด 14 ท่าน จะเห็นได้ว่าทักษะที่พึงมีของผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียน/นักศึกษา คือ สร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับทีมงานและมีคุณธรรมจริยธรรม โดยทักษะเหล่านี้มีผู้วิจัยหรือผู้เชี่ยวชาญกล่าวถึง ซ้ำกัน 12 ท่าน รองลงมา คือ มีศิลปะในการสื่อสาร โดยผู้วิจัยหรือผู้เชี่ยวชาญกล่าวถึง ซ้ำกัน 11 ท่าน และการทำงานให้บรรลุเป้าหมายและกล้าตัดสินใจ กล้าคิด กล้าพูด โดยผู้วิจัยหรือผู้เชี่ยวชาญกล่าวถึง ซ้ำกัน 10 ท่าน ตามลำดับ

จากข้อมูลตารางสังเคราะห์ทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนนักศึกษาดังกล่าว ข้อมูลส่วนนี้จะนำไปประกอบในขั้นตอนการวิจัยในระยะที่ 1 เพื่อนำข้อมูลร่วมกับผลการนำเสนอ (ร่าง) กระบวนการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้นำนักศึกษาอาชีวศึกษา ผู้วิจัยนำมาประมวลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา ตามองค์ประกอบของกระบวนการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้นำนักศึกษา เพื่อกำหนดเป็นเครื่องมือในการวิจัย

การจัดกิจกรรมของคณะกรรมการดำเนินงานองค์การเกษตรในอนาคตแห่งประเทศไทย (อกท.)

ประวัติขององค์การเกษตรกรในอนาคตแห่งประเทศไทย

ประวัติขององค์การเกษตรกรในอนาคตแห่งประเทศไทย สรุบบนโดยย่อได้ระหว่างปี พ.ศ. 2498-2506 คณะครู อาจารย์เกษตร สังกัดกรมอาชีวศึกษาหลายคนได้รับทุน A.I.D ไปศึกษาดูงาน ในประเทศสหรัฐอเมริกาเกี่ยวกับการจัดการศึกษาเกษตร รวมทั้งองค์การเกษตรกรในอนาคตแห่งประเทศไทย (Future Farmers of America) หรือ FFA. เมื่อกลับมาเมืองไทยแล้ว ต่างคน

ต่างมีความคิดว่าจะจัดตั้งองค์การเกษตรกรในอนาคตแห่งประเทศไทยขึ้นเช่นเดียวกับประเทศสหรัฐอเมริกาและฟิลิปปินส์ เพราะว่าองค์การนี้เป็นกิจกรรมที่ให้การศึกษาที่ดีมีประโยชน์มากในการพัฒนาการศึกษา ด้านการเกษตรแก่เยาวชน (ประสิทธิ์ คำภีร์, 2519) สำหรับการจัดตั้ง องค์การเกษตรกรในอนาคตแห่งประเทศไทยได้มีการจัดตั้งองค์การเกษตรกรในอนาคตแห่งประเทศไทยเป็นครั้งแรกที่โรงเรียนเกษตรกรรมเชียงใหม่ เมื่อ พ.ศ.2504 (ปัจจุบันคือ มหาวิทยาลัยแม่โจ้) โดยได้มีการทดลองพัฒนา ความเป็นผู้นำเรียนหลักการและกิจกรรมต่างๆ ของ FFA. ทำให้นักศึกษาที่ผ่านกิจกรรมแสดงความ เป็นผู้นำที่ดีขึ้น ในปี พ.ศ.2515 กองโรงเรียนเกษตรกรรม กรมอาชีวศึกษาได้เริ่มกิจกรรม ออกท.ขึ้น ในวิทยาลัยเกษตรกรรม 6 แห่ง ได้แก่ วิทยาลัยเกษตรกรรมเชียงใหม่ แม่โจ้) วิทยาลัยเกษตรกรรม บางพระ วิทยาลัยเกษตรกรรมนครศรีธรรมราช (ทุ่งสง) วิทยาลัยเกษตรกรรม พระนครศรีอยุธยา วิทยาลัยเกษตรกรรมกาฬสินธุ์ และวิทยาลัยเกษตรกรรมสุรินทร์ และโรงเรียนเกษตรกรรมอีก 21 แห่ง ปี พ.ศ. 2522 กรมอาชีวศึกษาได้ออกระเบียบกรมอาชีวศึกษา ว่าด้วย องค์การเกษตรกรในอนาคตแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2522 สำหรับเป็นแนวปฏิบัติในการจัดกิจกรรม ออกท. โดยได้มีการ จัดกิจกรรมการประชุมวิชาการของสมาชิก ออกท.ในระดับหน่วย ระดับภาค และจัดประชุมวิชาการ ของสมาชิก ออกท. ระดับชาติเป็นครั้งแรก ณ วิทยาลัยเกษตรกรรมศรีสะเกษ ระหว่างวันที่ 15 - 18 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2523 ในปัจจุบัน การดำเนินกิจกรรมของ ออกท. อาศัยระเบียบกรมอาชีวศึกษา ว่าด้วยองค์การเกษตรกรในอนาคตแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2542 โดยมีหลักการว่า “ออกท. เป็นองค์การของสมาชิก ดำเนินงานโดยสมาชิก เพื่อสมาชิก โดยมีคณะกรรมการอำนวยการ ออกท. แต่ ละระดับให้คำแนะนำ สนับสนุน กำกับดูแล” และมีวัตถุประสงค์ดังนี้ ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2548)

1) เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ของสมาชิกโดยการฝึกปฏิบัติจริง ในวิชาชีพเกษตร และหรือวิชาชีพอื่นจนเกิดเจตคติ มีความมั่นใจ สามารถนำไปประกอบอาชีพ เป็น แบบอย่างที่ดี และแนะนำผู้อื่นได้

2) เพื่อพัฒนาบุคลิกภาพให้สมาชิกมีความเป็นผู้นำ สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น และ อยู่ใน สังคมอย่างมีความสุข

3) เพื่อส่งเสริมให้สมาชิกเป็นพลเมืองดีมีคุณค่าต่อสังคมตามระบอบประชาธิปไตย

คติพจน์ขององค์การเกษตรกรในอนาคตแห่งประเทศไทย ซึ่งได้แปลมาจากคติพจน์ของ องค์การเกษตรกรในอนาคตแห่งประเทศสหรัฐอเมริกา โดยมีข้อความเดิมเป็นภาษาอังกฤษและ แปล ความเป็นภาษาไทย ดังนี้ “เราเรียนรู้ด้วยงานการฝึกหัด เราปฏิบัติเพื่อหวังทางศึกษา หาเลี้ยงชีพเพื่อ ชีวิตพัฒนา ใช้วิชาเพื่อบริการงานสังคม” (กรมอาชีวศึกษา, 2542)

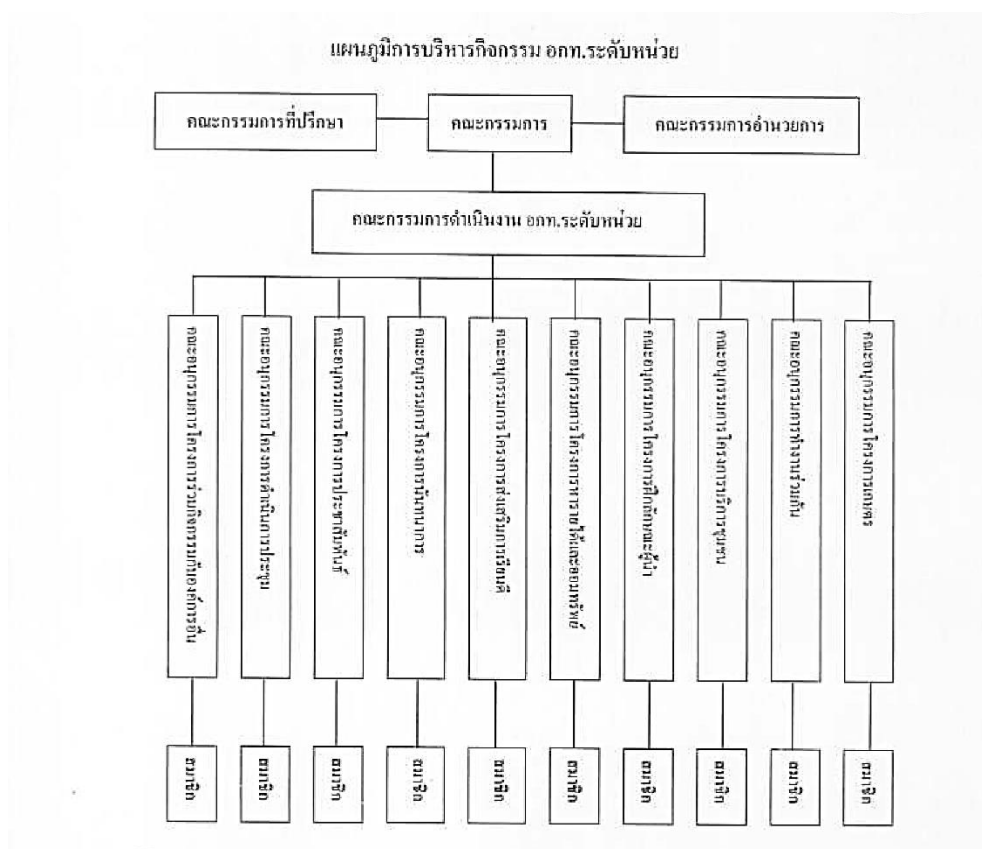
โครงสร้างและการบริหารกิจกรรมองค์การเกษตรกรในอนาคตแห่งประเทศไทย

การบริหารกิจกรรม อกท. ระดับหน่วย ระเบียบกรมอาชีวศึกษา ว่าด้วยองค์การเกษตรกรในอนาคตแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2542 และวิธีปฏิบัติขององค์การเกษตรกรในอนาคตแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2542 ได้กำหนดให้มีคณะกรรมการ 3 คณะ ดังนี้ คือ (กรมอาชีวศึกษา, 2542)

1) คณะกรรมการอำนวยการ อกท.ระดับหน่วย เป็นคณะกรรมการที่ได้รับการแต่งตั้งจาก สถานศึกษา ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าคณะวิชา หัวหน้างานกิจกรรมเสริมหลักสูตร ครูที่ปรึกษาคณะกรรมการดำเนินงาน อกท. ระดับหน่วย และครู-อาจารย์ในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิไม่เกิน 5 คน มีวาระการทำงาน 1 ปีการศึกษา คณะกรรมการคณะนี้มีหน้าที่เกี่ยวกับการกำหนดนโยบาย พัฒนาส่งเสริมกิจกรรมของสมาชิก อกท. ให้ดำเนินไปด้วย ความเรียบร้อย บรรลุตามวัตถุประสงค์ของ อกท.

2) คณะกรรมการดำเนินงาน เป็นคณะกรรมการที่ได้รับการแต่งตั้งจากประธานกรรมการ อำนวยการ อกท. ระดับหน่วย จำนวน 6 คน ตามตำแหน่งดังนี้ นายก รองนายก เลขานุการ เภรัญญิก ปฏิคม และผู้สื่อข่าว มีวาระการทำงาน 1 ปีการศึกษา โดยมีหน้าที่กำหนดแผนในการดำเนิน กิจกรรมของหน่วย เสนอแต่งตั้งคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ ในการดำเนินกิจกรรมของหน่วย ให้เป็นไปตามวิธีปฏิบัติของ อกท. ตลอดจนสรุปและรายงานผลการดำเนินกิจกรรมของหน่วย ต่อ ประธานกรรมการอำนวยการ อกท. ระดับหน่วย อกท. ระดับหน่วย จะมีคณะอนุกรรมการโครงการหลักอีก 10 โครงการ ซึ่งประกอบด้วย ประธานอนุกรรมการ รองประธานอนุกรรมการ อนุกรรมการ และอนุกรรมการและเลขานุการ จำนวน 5 คน มีหน้าที่ปฏิบัติกิจกรรมโครงการหลักทั้ง 10 โครงการ ภายใต้การนิเทศและให้คำแนะนำของครูที่ปรึกษาโครงการ

3) คณะกรรมการที่ปรึกษา เป็นบุคคลที่ได้รับเชิญจากคณะกรรมการอำนวยการ อกท. ระดับหน่วย มีหน้าที่ให้คำปรึกษา แนะนำ สนับสนุนการดำเนินกิจกรรม อกท. แก่คณะกรรมการ อกท. ระดับหน่วย ตลอดจนให้แนวความคิดและการวางแผนปฏิบัติกิจกรรมทั้งในระยะสั้น และ ระยะยาว

ภาพที่ 1 แสดงแผนภูมิการบริหาร ออท. ระดับหน่วย

คณะกรรมการดำเนินงาน ออท.ระดับหน่วย ได้แก่คณะกรรมการที่มาจากการเลือกตั้ง จากนักเรียนนักศึกษา โดยมากจะเป็นนักเรียน นักศึกษาที่เรียนอยู่ในชั้นปีที่สูง ที่มีประสบการณ์ และเคยร่วมกิจกรรมของ ออท. ในระดับภาค และระดับชาติมาแล้ว ประกอบด้วย 1) นายก 2) รองนายก 3) เลขานุการ 4) เภรัญญิก 5) ปฏิคม และ 6) ผู้สื่อข่าว

การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

การวิจัยเป็นเส้นทางของการเปิดความรู้ไปสู่การเปลี่ยนแปลง กระบวนการของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) เป็นเกลียวของวงจรการสะท้อนคิด และการปฏิบัติเริ่มจากการสังเกตสิ่งที่เกิดขึ้น สะท้อนคิดร่วมกัน แลกเปลี่ยนเรียนรู้และวางแผนเพื่อการเปลี่ยนแปลง และลงมือปฏิบัติตามแผนสังเกตผลจากการปฏิบัติและวางแผนซ้ำ จนกว่าเกิดการเปลี่ยนแปลงสิ่งที่ปฏิบัติอยู่ให้ดีขึ้น สิ่งเหล่านี้เป็นการปฏิบัติทางสังคม เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่แต่ละขั้นตอน ผู้ที่เกี่ยวข้องในสถานการณ์นั้น ๆ ต้องเข้ามามีส่วนร่วมตลอดกระบวนการ มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน เป็นการเสริมพลังอำนาจให้ความอิสระและสร้างจิตสำนึกให้เกิดขึ้นในปัจเจกบุคคล ทำให้เข้าใจ

อย่างมีวิจารณ์ญาณ และเป็นการสะท้อนคิดในประเด็นต่าง ๆ ในสังคม (อมาวสี อัมพันศิริรัตน์ และ พิมพิมล วงศ์ไชยา, 2560)

แนวคิดการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research: PAR) เป็นรูปแบบหนึ่งของการวิจัยเชิงปฏิบัติการหรือ Action Research นอกจากนี้ PAR ยังถือว่าเป็น กระบวนทัศน์ใหม่ของการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ซึ่งเน้นกระบวนการแสวงหาความจริงอย่างเป็นระบบ คนที่อยู่ในสถานการณ์ที่มีปัญหาในชุมชน หรือสถานที่ทำงานได้มีส่วนร่วมโดยร่วมมือกับนักวิจัย ตัดสินใจกำหนดสร้างองค์ความรู้ เก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล และดำเนินการจัดการปรับปรุง หรือแก้ไขสถานการณ์ปัญหาของตน Argyris and Schon (1991) กล่าวว่า เป็นการวิจัยแห่งอิสริภาพ ไม่ใช่การวิจัยกับประชาชนเท่านั้น แต่เป็นการวิจัยของประชาชนเอง เป็นกระบวนการมีส่วนร่วมอย่าง แท้จริง ทำให้เกิดความรู้ที่ให้ประโยชน์อย่างตรงจุดแก่บุคคลที่เกี่ยวข้องซึ่งทำลายความเชื่อเดิมที่ถือ กันมาว่า นักวิจัยมืออาชีพเท่านั้นที่สามารถสังเคราะห์ คิดค้นความรู้สำหรับสร้างสรรค์สังคมได้ การ วิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมได้รับความนิยมนับตั้งแต่ปี ค.ศ. 1970 เป็นต้นมาเริ่มจากประเทศ กำลังพัฒนาในกลุ่มโลกที่สาม แต่แพร่หลายอย่างรวดเร็วในยุโรป และอเมริกาเหนือจุดเริ่มต้นมาจาก การวิจัยทางสังคมเชิงวิพากษ์ มองว่าช่องว่าง ระหว่างนักวิจัยกับสิ่งที่ถูกวิจัยควรจะต้องไม่มีหรือมีน้อย ที่สุด โดยสนับสนุนแนวคิดที่ว่าผู้ที่จะได้รับผลกระทบจากการทำวิจัยควรมีโอกาสหรือมีส่วนร่วม รับผิดชอบต่อแนวทางหรือรูปแบบการวิจัยเหล่านั้นด้วย (Greenwood and Levin, 1998; Mc Taggart, 2010)

แนวคิดการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เชื่อว่าหน้าที่ของการวิจัยไม่ใช่เฉพาะ เป็นวิธีการเพื่อการสร้างองค์ความรู้เท่านั้นแต่ยังทำหน้าที่เป็นเครื่องมือสำหรับให้การศึกษาและการ พัฒนาให้เกิดความตระหนักอันจะนำไปสู่การลงมือปฏิบัติด้วย คุณค่าของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมี ส่วนร่วมจึงอยู่ที่การชักนำให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้มีโอกาสในการเข้าถึงข้อมูลหรือข้อเท็จจริงต่าง ๆ ทำให้มีโอกาสโต้แย้งหรือกำหนดความเป็นไปของพวกเขาด้วยมือของตนเอง แนวคิดของการวิจัยเชิง ปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม จึงมาจากการหลอมรวมการวิจัยทั้งแบบการวิจัยแบบมีส่วนร่วมและการ วิจัยเชิงปฏิบัติการเข้าด้วยกันเป็นการวิจัยที่พยายามศึกษาชุมชน โดยเน้นการวิเคราะห์ปัญหา ศึกษา แนวทางในการแก้ปัญหา วางแผนเพื่อแก้ไขปัญหา ปฏิบัติตามแผน และติดตามประเมินผล ทั้งนี้ใน การวิจัยทุกขั้นตอนของคนของชุมชนนั้น ๆ จะต้องเข้ามามีส่วนร่วมด้วย (สิทธิณัฐ ประพุทธินิติสาร, 2545)

จากแนวคิดของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม แสดงให้เห็นว่าเป็นการวิจัย ของชุมชนที่ลงมือปฏิบัติเองโดยเกิดจากการมีส่วนร่วมของผู้วิจัยร่วมกับชาวบ้านตลอด กระบวนการวิจัย

ความหมายของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เป็นแนวการศึกษา หรือกลยุทธ์หรือ กระบวนการ โดยนำการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเข้าไปเชื่อมโยงอยู่ในกระบวนการวิจัย เพื่อให้บรรลุผลที่ต้องการในระยะยาวและผลที่ได้เป็นรูปธรรมสะท้อนให้เห็นถึงการเดินทางไปสู่การ พัฒนาโดยมีการเปลี่ยนแปลงจากสิ่งที่เป็นอยู่ไปสู่สิ่งที่สามารถเป็นไปได้ ทั้งในระดับปัจเจกบุคคลและ

ระดับสังคมหัวใจของการเปลี่ยนแปลงอยู่ที่กระบวนการวิจัย ระหว่างนักวิจัยกับกลุ่มผู้มีส่วนได้เสีย ทั้งนี้กระบวนการวิจัยต้องเป็นประชาธิปไตย ยุติธรรม มีอิสระ และ ส่งเสริมคุณค่าของชีวิต กลุ่มผู้มีส่วนได้เสียจะเข้าร่วมสังเกต ตรวจสอบสถานการณ์ต่าง ๆ สะท้อนความต้องการของตนต่อทรัพยากร ที่มีอยู่อุปสรรคของปัญหาที่ปรากฏอยู่สามารถตรวจสอบและหาทางเลือกที่เป็นไปได้ โดยมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมีจิตสำนึกไปสู่ทิศทางใหม่ (Smith, 1997; Stringer, 1996) ซึ่งนักวิชาการทั้งใน และต่างประเทศได้ให้ความหมายของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมไว้มากมาย ดังนี้

กมล สุดประเสริฐ (2550) ได้ให้ความหมายของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม คือการวิจัยค้นคว้าแสวงหาความรู้ตามหลักการของการวิจัยเชิงวิทยาศาสตร์แบบเดิม ๆ ต่างกัน แต่เพียงว่าการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม นั้น มีวัตถุประสงค์มุ่งไปที่การแก้ปัญหาในการพัฒนา เป็นการวิจัยที่ดำเนินไปด้วยการมีส่วนร่วมของชุมชนผู้รวมทั้งในกระบวนการวิจัยและในการมีส่วนร่วม ใช้ประโยชน์ของการวิจัย สอดคล้องกับที่ พันธุ์ทิพย์ งามสุด (2540) กล่าวถึงความหมายของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมว่า ประชากรผู้ถูกวิจัยกลับบทบาทมาเป็นผู้ร่วมกระบวนการวิจัย โดยการมีส่วนร่วมตลอดกระบวนการวิจัยนับตั้งแต่การตัดสินใจว่าจะต้องมีการริเริ่มศึกษาวิจัยในชุมชน นั้น ๆ การประมวลเหตุการณ์ หลักฐาน และข้อมูลเพื่อกำหนดปัญหาการวิจัย การระบุประเด็นปัญหา การสร้างเครื่องมือ การเก็บข้อมูล การวิเคราะห์ และการเสนอสิ่งที่คนพบจนกระทั่งการกระจาย ความรู้ที่ได้จากการวิจัยไปสู่การลงมือปฏิบัติ สอดคล้องกับที่ (Kemmis and Mc Taggart, 2000) กล่าวว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม หมายถึง การวิจัยที่ดำเนินการโดยผู้มีส่วนร่วมใน สถานการณ์หรือในบริบทของสังคมเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงสภาพสังคมหรือโครงสร้างของสังคมที่เป็นอยู่โดยใช้กระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูล และการสะท้อนผลการดำเนินการและความรู้สึกที่เกิดขึ้นอันนำไปสู่การปรับปรุงการปฏิบัติต่าง ๆ ให้ดีขึ้น

จากความหมายของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม อาจสรุปได้ว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการวิจัยที่เกิดจากการร่วมมือกันระหว่างนักวิจัยกับคนในชุมชนหรือองค์กรหนึ่ง ๆ เพื่อการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นโดยใช้กระบวนการกลุ่มในการกำหนดแนวทางการปฏิบัติและการสะท้อนผลการปฏิบัติร่วมกันอันจะทำให้สมาชิกเกิดความรู้ ความตระหนักเกี่ยวกับปัญหาและนำไปสู่การปรับปรุงสภาพของชุมชนและองค์กรให้ดีขึ้น

องค์ประกอบของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

ด้วยลักษณะของกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ที่ต้องดำเนินไปภายใต้การมีส่วนร่วมในบริบทของกลุ่มหรือชุมชนที่มีความแตกต่างกัน Walton and Gaffney (1991) กล่าวว่า กระบวนการวิจัยลักษณะนี้จึงต้องประกอบไปด้วย

- 1) การมีส่วนร่วม ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความเป็น ประชาธิปไตยในการวิจัยโดยยอมรับคุณค่า ของผู้เข้าร่วมปฏิบัติ
- 2) การกระทำ ซึ่งชี้ให้เห็นว่าการวิจัยมี จุดมุ่งหมายที่จะเปลี่ยนแปลงความพยายามต่าง ๆ ของผู้มีส่วนร่วม ในสถานการณ์เฉพาะ
- 3) กระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของนักวิชาการ นักพัฒนา และชาวบ้าน ผ่านการวิเคราะห์ ปัญหาการ วางแผนการปฏิบัติและติดตามผล ซึ่งเป็นความพยายามอย่างมีระบบที่จะสร้าง

องค์ความรู้เพื่อให้มีการเปลี่ยนแปลงตามความต้องการในสถานการณ์เฉพาะมีความถูกต้องและเป็นไปได้

ลักษณะสำคัญของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม นับว่าเป็นกระบวนการที่มีลักษณะสำคัญในการค้นหาความจริงที่แตกต่างไปจากการวิจัยรูปแบบเดิม ดังที่ Wadsworth (1998) กล่าวว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เป็นกระบวนการวิจัยที่เป็นวงจรแตกต่างจากการวิจัยในแนวทางเดิม เช่น การวิจัยเชิงปริมาณเป็นการทำความเข้าใจในสิ่งที่ต้องการศึกษาเท่านั้น แต่การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม จะนำผลการศึกษาไปใช้ และก่อให้เกิดผลระยะยาวในทางที่ดีแก่คนในสังคม ชุมชน และองค์กร จะก่อให้เกิดผลดีหลายประการ ดังที่ได้ มีข้อเสนอลักษณะสำคัญของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมไว้ ดังนี้

Campbell (1999) กล่าวว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม มีลักษณะสำคัญ ดังนี้ 1) วัตถุประสงค์ ของการวิจัยและข้อค้นพบมีความตรงมากขึ้นเพราะเป็นการสร้างองค์ความรู้ โดยอยู่ บนพื้นฐานที่กลุ่มผู้มีส่วนได้เสียมีส่วนร่วมในการสร้างองค์ความรู้ 2) มีโอกาสที่จะสร้างนวัตกรรมเพิ่มมากขึ้น และการใส่สิ่งสอดแทรกต่าง ๆ เพราะเป็นการวิจัยที่สะท้อนคุณค่าในเรื่องกระบวนการ เปลี่ยนแปลง และ 3) มีความร่วมมือเพิ่มมากขึ้นระหว่างนักวิจัยและกลุ่มผู้มีส่วนได้เสีย ซึ่งสอดคล้องกับหลักการประชาธิปไตย

ในขณะที่ พันธุ์ทิพย์ รามสูต (2540) ได้กล่าวถึงลักษณะสำคัญของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม มีดังนี้ 1) เป็นการสร้างความรู้ใหม่โดยการผสมผสานระหว่าง ความรู้จากนักวิจัยกับชาวบ้านจึงสอดคล้องกับความเป็นจริงของชีวิต 2) รูปแบบของความรู้ที่ได้จากการวิจัยเป็นลักษณะปฏิสัมพันธ์ และ สหวิทยาซึ่งเป็นวิถีชีวิตทำให้เรียนรู้ถึงความเชื่อมโยงและความหลากหลาย 3) เป็นการลงมือกระทำให้เกิดความเข้าใจที่เป็นรูปธรรม เป็นความจริง ดังนั้นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมจึงเป็นการเรียนรู้ที่จะตีราคาคุณค่าประสบการณ์ของตนเองแล้วเขาจะมีความเชื่อมั่น และกล้าที่จะให้คุณค่าแก่ประสบการณ์ของผู้อื่น การให้เกียรตินับถือกันและกันจะเกิดขึ้นผ่านกระบวนการร่วมมือผ่านความใส่ใจที่มีให้แก่กันผ่านความรัก และความอาทร 4) เป็นการทำให้บุคคลจะสามารถโยงอดีต ปัจจุบันและอนาคตของตนเข้าด้วยกันในการวางแผนที่จะควบคุมเป้าหมายชีวิตของตนที่คนในชุมชนมีการพึ่งพาอาศัยกันล้มเลิกระบบเจ้านาย สร้างความผสมผสาน กลมกลืนระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ และมนุษย์กับมนุษย์ให้เกิดขึ้นใหม่ในลักษณะของความเป็น ประชาธิปไตยที่เท่าเทียมกัน 5) เป็นการมองอนาคตสร้างแนวทางสำหรับการปฏิบัติที่ไม่เคยมีอยู่ก่อน และ 6) สมาชิกในชุมชนได้ปลดปล่อยตนเองจากการที่ทุกคนมีส่วนร่วมและจะนำไปถึงการสร้างสังคมใหม่ที่ประชาชนทุกคนเป็นผู้กระทำโดยอาศัยความรู้ที่เขาสร้างขึ้นเอง

กระบวนการของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (participatory action research) หรือที่เรียกว่า PAR ได้มีนักวิชาการค้นคว้าหาแนวคิดที่เป็นพื้นฐาน ไว้หลายท่าน ดังคำกล่าวของ นางลักษณะ วิรัชชัย และทศนา แคมมณี (2546) ได้พูดถึงการวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมว่า การศึกษา

บริบทเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็น นักวิจัยจะต้องรู้จัก คำว่า identify need & problem ต้องรู้จักคำว่า การศึกษา บริบททั่วไปและบริบทวิจัย ในกรณีบริบททั่วไปหมายถึง การวิเคราะห์ชุมชน เพื่อค้นหา โจทย์ หรือความจำเป็น (need) ซึ่งเป็นการมีส่วนร่วมในแนวราบของผู้เกี่ยวข้อง คือ คนในระบบที่เขา ไปไม่ได้ หมายถึงว่าจะเอาคนในระบบนั้นมาฝากให้เป็นผู้วิจัยร่วม แต่เป็นมากกว่านั้น การมีส่วนร่วม นั้นจะต้องมีส่วนร่วมทุกขั้นตอน ไม่ใช่บางตอนเพราะฉะนั้นการพัฒนาโจทย์วิจัยเขาต้องมีส่วนร่วม

ผู้สนใจอีกท่านหนึ่งคือ ชนิษฐา กาญจนารังสี (2547) เขาได้เสนอแนวคิดพื้นฐานในการดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ที่ใกล้เคียงกัน เป็นรายชื่อ คือ

1) การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เป็นกระบวนการที่ไม่หยุดนิ่งอยู่กับที่ การวิจัยเริ่มต้นจากสถานการณ์ที่เป็นจริง ในขณะหนึ่ง เคลื่อนที่ไปยังสถานการณ์ ที่ควรจะเป็นอนาคตซึ่ง ไม่อาจทำนายได้ โดยการเคลื่อนที่ดังกล่าวเกิดขึ้น ได้ทั้งจากการแปลงเองในสถานการณ์นั้นถูกกระทบ จากเหตุการณ์แวดล้อมนอกกระบวนการวิจัย และเกิดจากกระบวนการวิจัย รวมทั้ง ผู้ร่วมในการวิจัย เองการเกิดขึ้นของการเปลี่ยนแปลงจะต้องถูกเก็บมาเป็นส่วนหนึ่งของการวิเคราะห์ และตัดสินใจในการเคลื่อนไหวของกิจกรรมต่อ ๆ มา ในกระบวนการวิจัยเสมอ ดังนั้นกระบวนการวิจัยจึงต้องมี ลักษณะยืดหยุ่นและปรับเปลี่ยนได้ กำหนดเวลาอาจคลาดเคลื่อนไม่มีความแน่นอน สภาพปัญหา แนวทางการแก้ไขปัญหา และกิจกรรมแก้ไขปัญหาไม่สามารถกำหนดไว้ล่วงหน้าได้

2) การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม จะประสบความสำเร็จได้เมื่อนักวิจัย และผู้เกี่ยวข้องมีความเชื่อว่าทุกคนมีศักยภาพ และความสามารถในความคิด และการทำงานร่วมกัน เพื่อชุมชนที่ดีขึ้น ผู้มีความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น มีความสำคัญเช่นเดียวกับภูมิปัญญาของนักวิจัย นักวิชาการหรือนักพัฒนา และทุกสิ่งทุกอย่างในชุมชน ทั้งเรื่องของความรู้ความชำนาญ ทรัพยากรที่มี อยู่และจะหาได้ในอนาคตจะต้องได้รับการจัดสรรอย่างเท่าเทียมกัน

3) การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม จะต้องเริ่มจากความรู้สึกของคนที่มีปัญหา หรือความต้องการของชุมชน แล้วเคลื่อนสู่การสร้างความเข้าใจ และการกระทำที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในตนเอง และชุมชน ทั้งในมิติของปัญญา จิตใจ และกายภาค

4) กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เป็นกระบวนการที่ต้อง ดำเนินการอย่างต่อเนื่องและไม่สิ้นสุดในวงจร แต่เป็นการเริ่มเพื่อนำไปสู่วงจรใหม่ ซึ่งเป็นวงจรของการแสวงหาความรู้และการกระทำ โดยวงจรนี้จะดำรงอยู่และดำเนินต่อไปได้ตราบเท่าที่คนในชุมชน ยังสามารถมีส่วนร่วมกันวิจัยอยู่ได้

ซึ่งตรงกับแนวคิดของ พันธุ์ทิพย์ รามสูต (2540) ได้บอกว่าการวิจัยเชิงปฏิบัติการ แบบมีส่วนร่วมได้ถือกำเนิดจากแนวคิดที่ว่า การวิจัยเป็นกิจกรรมทางสังคมที่ใช้ทรัพยากรของสังคมในการศึกษา จึงเป็นสมบัติของสังคม ซึ่งกระทำโดยมีความ มุ่งหมายที่จะรับใช้สังคม ด้วยเหตุนี้จึง ควร คำนึงถึงประโยชน์สูงสุดที่สังคมจะได้รับ

นอกจากนี้ ผ่องพรรณ ตรียมงคลกุล (2543) ยังกล่าวว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (participatory action research) หรือ PAR เป็นการวิจัยที่เกิดขึ้น อย่างสอดคล้องกับความ ต้องการที่จะหลุดพ้นจากการถูกครอบงำ และความพยายามที่จะฟื้นฟูสังคม ดังนั้นสำหรับนักวิจัย เหล่านี้จึงเป็นการวิจัยที่เรียกว่า critical and spiritual research กล่าวคือ เป็นการวิจัยเชิงวิพากษ์ที่ แฝงเร้นด้วยจิตวิญญาณของความเป็นอิสระเป็นการวิจัยที่เสริมพลัง (empower) กลุ่มที่ด้อยกว่าใน

สังคมเป็นการวิจัยที่ทดแทนการวิจัยแบบเดิม ซึ่งถูกวิจารณ์ว่าไม่เคยแก้ปัญหาทางสังคมและเศรษฐกิจของกลุ่มที่ด้อยโอกาสกว่าได้อย่างแท้จริง

นอกจากนี้ สิทธิรัฐ ประพุทธนิติสาร (2545) ยังได้กล่าวว่า แนวคิดวิจัยแบบมีส่วนร่วมได้ถูกพัฒนามาจากปัญหาของการพัฒนา หรือการแก้ปัญหาต่าง ๆ ในสังคมที่ดำเนินการมายาวนาน แต่ดูเหมือนว่า ปัญหาต่างๆ ในสังคมยิ่งซับซ้อนยุ่งยากมากขึ้น ในขณะเดียวกัน ปัญหาทางองค์ความรู้ที่เคยเชื่อว่าเกิดมาจากการวิจัยที่ผูกขาดโดยนักวิจัยที่มีทฤษฎีมีระเบียบวิธีวิจัยที่เชื่อถือได้ทางวิทยาศาสตร์ องค์ความรู้บางส่วนได้ถูกนำไปช่วยให้ชีวิตความเป็นอยู่ของมนุษย์ดีขึ้น (อย่างน้อยทางวัตถุ) แต่หลายส่วนที่องค์ความรู้กับปรากฏการณ์จริงที่หลากหลาย โดยเฉพาะทางด้านสังคมศาสตร์ กลับมีช่องว่างมากขึ้น ยิ่งไปกว่านั้นคือ ความรู้ในด้านเทคโนโลยี ส่วนมากจะเป็น เรื่องเฉพาะด้าน ก็จะแก้ปัญหาได้เฉพาะจุด และบางครั้งตัวเทคโนโลยีนั้นก็สร้างปัญหาใหม่ขึ้นมาอีก วงเวียนแบบนี้ตลอดไปส่วนความรู้ด้านสังคมศาสตร์มีลักษณะ ถ้าไม่แคบเกินไปก็กว้างเป็น นามธรรมสูงจนเกินไป จึง ไม่ได้ช่วยให้การแก้ปัญหาต่าง ๆ เป็นไปอย่างมีผล หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ ช่องว่างระหว่างความรู้กับการปฏิบัติการดูเหมือนว่ากว้างขึ้น

พันธุทิพย์ รามสูต (2540) ได้ค้นพบว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมนี้เริ่มเกิดขึ้นเมื่อประมาณกลางปี ค.ศ.1970 จึงมีแนวคิดใกล้เคียงกับ การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (action research) ซึ่งเริ่มมาตั้งแต่ ปี ค.ศ. 1940 และมีส่วนคล้ายกับ การพัฒนาชุมชนที่มีมาตั้งแต่ ปี ค.ศ. 1920 จากแนวคิดพื้นฐานที่กล่าวมาข้างต้นสรุปแนวคิดได้ว่าการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมได้แนวทางการดำเนินการมาจากการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม มุ่งหวัง เพื่อแก้ปัญหา ในสังคมนั้น ๆ โดยผู้แก้ปัญหาก็คือ คนในสังคม หรือชุมชนนั้น ที่ร่วมมือกันแก้ปัญหา ซึ่งกระบวนการกระทำแต่ละขั้นตอนต้องมุ่งประโยชน์ต่อสังคม ผู้วิจัย จึงได้แนวคิดนี้มา เพื่อพัฒนาแบบประเมินผลการปฏิบัติงานกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะสาระทัศนศิลป์ โดยคำนึงถึงการวัด และประเมินผลของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2542 ที่ว่าประเมินผลจาก บุคคลที่เกี่ยวข้อง นอกเหนือจากผู้สอน

Lewin (1946) ผู้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการวิจัยเชิงปฏิบัติการในยุคแรก ๆ ได้เสนอกระบวนการวิจัยไว้ 7 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การระบุสภาพปัญหาหรือแนวคิดเกี่ยวกับจุดเริ่มต้นของประเด็นปัญหา 2) การทำความเข้าใจหรือตรวจสอบสภาพความเป็นจริงของประเด็นปัญหาในขั้นที่หนึ่ง 3) การวางแผนหรือกำหนดแนวทางในการแก้ปัญหา 4) การลงมือปฏิบัติในการแก้ปัญหาในเบื้องต้น 5) การประเมินสะท้อนผลจากการปฏิบัติว่าแก้ไขปัญหามากน้อยเพียงใด 6) การนำข้อมูลจากขั้นที่ 5 มาใช้เพื่อการปรับปรุงแผนการปฏิบัติในขั้นต่อไป 7) การลงมือปฏิบัติตามแผนการในขั้นที่ 6 และการเริ่มต้นระบุประเด็นปัญหาในขั้นที่ 1 อีกครั้งหนึ่ง

Horton and Zacharakis-Jutz (1987) เสนอว่าการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมไว้ว่าเป็นกระบวนการศึกษาที่เกี่ยวกับ 3 ขั้นตอนนี้ ได้แก่ 1) การร่วมมือกันศึกษาสภาพการณ์หรือกำหนดประเด็นปัญหาของชุมชนโดยกลุ่มคนที่ประสบกับปัญหานั้นๆ (Study) 2) การร่วมมือกันวิเคราะห์หาแนวทาง (Reflection) และ 3) การร่วมกันหาวิธีปฏิบัติแก้ไขปัญหานั้น (Action)

การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการที่มีลักษณะเป็นวัฏจักรต่อเนื่อง ซึ่งมีลักษณะเฉพาะของชุมชน และเข้าถึงปัญหาท้องถิ่นอย่างแท้จริง Horton and Zacharakis-Jutz (1987) กล่าวว่า เหมาะกับชุมชนที่มีความอ่อนแอและกำลังประสบกับปัญหาทางสังคมในวงกว้าง โดยพยายามใช้กระบวนการวิจัยเข้าไปสนับสนุนพลังความสามารถที่เขายังมีอยู่แต่ไม่ได้รับการสนับสนุนเป็นกระบวนการที่ได้รับการยอมรับโดยเฉพาะในวงการการศึกษาของผู้ใหญ่ที่นำไปใช้ได้ดีในระดับชุมชน คือ เน้นให้สมาชิกในชุมชนได้มีส่วนร่วมวิเคราะห์ประเด็นปัญหา หาสาเหตุและทางออกของปัญหาร่วมกัน เป็นการสร้างพลังอำนาจให้เขาได้หาทางแก้ปัญหาด้วยชุมชนเอง ซึ่งจะเป็นแรงผลักดันให้สมาชิกในชุมชนได้นำไปปรับใช้ในการแก้ปัญหาด้วยตัวเองต่อไป

Kemmis and Mc Taggart (2000) กล่าวว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ลักษณะเดียวกับการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ซึ่งประกอบด้วยวงจรของกิจกรรมต่อไปนี้ คือ 1) การวางแผนเพื่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมหรือองค์การโดยผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย 2) การลงมือปฏิบัติตามแผนและสังเกตกระบวนการปฏิบัติรวมทั้งผลที่เกิดจากการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ 3) การสะท้อนผลจากการปฏิบัติแล้วนำข้อมูลหรือประเด็นปัญหาที่ได้มาใช้ทบทวนแผนการปฏิบัติ ซึ่งย้อนกลับไปสู่การวางแผนการปฏิบัติในขั้นตอนแรกอีกครั้งเป็นวงจรต่อเนื่องไปเรื่อย ๆ

หลักการสำคัญของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

หลักการสำคัญของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม มีคุณลักษณะพื้นฐานของ PAR รวม 6 ประการ คือ Kemmis and Mc Taggart (2000)

1) กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เป็นกระบวนการทางสังคม (PAR is a social process) เพราะมีความเชื่อว่า กระบวนการพัฒนาปัจเจกชน กับกระบวนการเปลี่ยนแปลง สังคมต้องเป็นไปอย่างสัมพันธ์กัน ไม่ว่าจะปัจเจกชนนั้น ๆ จะได้รับประโยชน์โดยส่วนตนมากหรือน้อย

2) การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เป็นการวิจัยแบบมีส่วนร่วม (PAR is participatory) การวิจัยอาจเริ่มต้นหรือถูกจุดประกาย โดยนักวิจัยภายนอกแต่กระบวนการวิจัยเน้นการมีส่วนร่วมของทุกคน ในกลุ่มเป็นเจ้าของการวิจัยร่วมกัน ไม่ใช่เพียงในฐานะผู้ให้ข้อมูลกับนักวิจัยภายนอก หรือในฐานะเฉพาะผู้ได้รับผลประโยชน์ แต่ถือว่าทุกคนร่วมกันวิจัยเกี่ยวกับเรื่องของตนเอง ไม่ใช่ไปวิจัยเรื่องของผู้อื่นกลุ่มอื่น ทุกคนมีส่วนร่วมพินิจพิเคราะห์ทัศนคติและคุณค่าในตนเอง มีส่วนร่วมในการจัดการใช้ความรู้ความคิดของตนเพื่อการเปลี่ยนแปลงรวมทั้งเรียนรู้ที่จะสะท้อนความคิดวิพากษ์ตนเอง ในสิ่งที่ได้กระทำร่วมกันทั้งนี้ การวิจัยแบบมีส่วนร่วมในอุดมคตินั้นสมาชิกในชุมชนมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการวิจัย ตั้งแต่การตกลงใจที่จะทำการวิจัย การกำหนดปัญหาวิจัย การเลือกวิธีการเก็บข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล การตรวจสอบข้อมูล การตัดสินใจที่จะปฏิบัติตามแผน และการวิเคราะห์ผลการปฏิบัติ

3) การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เป็นการวิจัยที่เน้นการปฏิบัติ (PAR is practical) โดยเฉพาะการปฏิบัติใดๆ ที่เกิดจาก ปฏิสัมพันธ์ของคนในสังคม โดยมุ่งทำความเข้าใจ

วิธีการและผลการปฏิบัติงานที่เป็นอยู่ ศึกษาวิธีการที่จะปฏิบัติให้ดีขึ้น และเรียนรู้จากกระบวนการ ปฏิบัติ และผลที่เกิดขึ้น ความรู้ที่ได้จากการวิจัยจะเป็นพื้นฐานของการปฏิบัติ

4) การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เป็นกระบวนการวิจัย เพื่อสร้างอิสรภาพ (PAR is emancipatory) กล่าวคือ ปลุกจิตสำนึกเพื่อให้คนได้คลี่คลายและเอาชนะปัญหาอุปสรรคอัน เนื่องจากการถูกเอาเปรียบในสังคมที่มีโครงสร้างไม่เป็นธรรม ทำให้คนเรียนรู้ที่จะแบ่งปันและ ร่วมสร้างสังคมที่เป็นธรรม และสงบสุขมากขึ้น

5) การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เน้นกระบวนการเชิงวิพากษ์ (PAR is critical.) สะท้อนตนเอง (self-reflection) ในขั้นตอนของการวิจัยทั้งก่อนและหลังการปฏิบัติ

6) การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เป็นเกลียวของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ(PAR is recursive) จะ สะท้อนถึงวงจรของการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง และการเปลี่ยนแปลงซึ่งจะช่วยให้เรียนรู้ต่อไปอีก จึงเป็นกระบวนการเรียนรู้จากการปฏิบัติร่วมกัน (learning by doing with others)

นอกจากนี้ พันธุ์ทิพย์ รามสูต (2540) กล่าวถึงหลักการสำคัญของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ดังนี้

1) ให้ความสำคัญและเคารพต่อภูมิความรู้ของชาวบ้าน โดยยอมรับว่า ความรู้พื้นบ้านตลอดจนกระทั่งการสร้างความรู้ และการกำหนดความรู้ในวิธีอื่นที่แตกต่างไปจากของ นักวิชาการยังเป็นสิ่งที่ปฏิบัติและยอมรับกันแพร่หลายในหมู่ชาวบ้าน คนยากจน เพื่อเป็นหนทาง แก้ปัญหาในการดำรงชีวิตของเขา

2) ปรับปรุงความสามารถและศักยภาพของชาวบ้าน ด้วยการส่งเสริมยกระดับและ พัฒนาความน่าเชื่อมั่นในตัวของเขาเองให้สามารถวิเคราะห์ และสังเคราะห์สภาพการณ์ปัญหาของเขา ซึ่งเป็นการนำเอาศักยภาพเหล่านี้มาใช้ประโยชน์แทนที่จะเมินเฉย หรือ เหยียดหยามว่าเป็นสิ่งไร้คุณค่าเช่นที่เคยปฏิบัติมา

3) ให้ความรู้ที่เหมาะสมแก่ชาวบ้าน และคนยากจน โดยให้สามารถได้รับความรู้ที่เกิดขึ้นในระบบสังคมของเขา และสามารถที่จะทำความเข้าใจ แปลความหมาย ตลอดจนนำไปใช้ได้ อย่างเหมาะสม

4) สนใจในปริทัศน์ของชาวบ้าน โดยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เปิดเผยให้เห็นคำถามที่ตรงกับปัญหาของชาวบ้าน เช่น การถูกกีดกัน หรือแบ่งแยก (alienated) จากพื้นดิน และทรัพยากรธรรมชาติอื่น ๆ การต้องดิ้นรนต่อสู้กับแรงบีบคั้น จาก อิทธิพล สิ่งเหล่านี้เป็นคำถามที่ นักวิจัยแบบเก่าไม่มีใครนึกถึง และไม่เคยเป็นจุดเน้น ในการค้นหาความรู้มา

5) ปลดปล่อยความคิด การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม จะช่วยให้ชาวบ้านสามารถใช้ ความคิดเห็นของตนอย่างเสรี ในการมองสภาพการณ์และปัญหาของตนเอง สามารถยืนหยัดต่อต้าน พลังอิทธิพลจากภายนอก หรืออำนาจกดขี่จากผู้มีอำนาจ

จากหลักการและแนวคิด ของนักการศึกษาที่กล่าวถึงหลักการสำคัญของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม พอสรุปเป็นหลักการสำคัญ ได้ว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม นั้น มีลักษณะที่มุ่งให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันอย่างเป็นระบบ เน้นการเป็นประชาธิปไตย ให้ความเท่าเทียม

กันทุกคน เห็นความสำคัญของทุกคน ให้สามารถคิด ได้อย่างเสรีภาพตามศักยภาพของแต่ละคน เป็นกระบวนการที่ดึงศักยภาพของนักเรียน/นักศึกษาในวิทยาลัย ให้มีส่วนร่วมในการระบุปัญหา เก็บรวบรวมข้อมูล และการวางแผนแนวทางแก้ปัญหา จากนั้นนำแนวทางไปปฏิบัติ ตลอดจนการติดตามและประเมินผล ซึ่งการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยใช้หลักการและแนวคิดของกระบวนการวิจัยของ Horton and Zacharakis-Jutz (1987) เพื่อใช้ในการดำเนินงานวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา จำนวน 3 ชั้นตอน ได้แก่ 1) การร่วมมือกันศึกษาสภาพการณ์ 2) การร่วมมือกันวิเคราะห์หาแนวทางแก้ไข และ 3) การร่วมกันหาวิธีปฏิบัติแก้ไขปัญหา ซึ่งมีความเหมาะสมในการวิจัยครั้งนี้ เพราะเป็นกระบวนการที่เหมาะสมสำหรับในระดับวิทยาลัยขนาดเล็กที่มีความแตกต่างหลากหลายด้านสาขาวิชาการเรียน การสอน ไม่ต้องการความยุ่งยากซับซ้อน ตลอดจนเป็นการเอื้อและกระตุ้นให้นักเรียน/นักศึกษาในวิทยาลัยได้เห็นคุณค่าในตนเองและนำศักยภาพของตนเองที่มีอยู่ทางความรู้และประสบการณ์มาแลกเปลี่ยนกันในการวิเคราะห์ปัญหา หาสาเหตุและหาทางออกของปัญหาร่วมกัน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนนักศึกษา

เสถียร แป้นเหลือ (2550) พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำสำหรับผู้บังคับการกิจกรรมนักศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ทำการศึกษาเกี่ยวกับอาจารย์ที่ปรึกษาฝ่ายกิจกรรมนักศึกษา 52 ท่าน คณะกรรมการนักศึกษา 674 คน เบื้องต้นผู้วิจัยสำรวจความต้องการการเสริมสร้างภาวะผู้นำสำหรับผู้บังคับการนักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ จากอาจารย์ที่ปรึกษา กิจกรรมนักศึกษา และคณะกรรมการนักศึกษา พบว่า ความต้องการเสริมสร้างคุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บังคับการนักศึกษา มีลำดับตามความต้องการดังนี้ 1) ความรู้เกี่ยวกับภาวะผู้นำและบทบาทหน้าที่ของผู้นำ 2) การพัฒนาทีมงานให้มีประสิทธิภาพ 3) ศิลปะการสื่อสาร 4) การสร้างวิสัยทัศน์ 5) คุณธรรมจริยธรรม 6) ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการทำงาน 7) การสร้างมนุษยสัมพันธ์ 8) การสร้างความเชื่อมั่นใจตนเอง 9) การปรับตัวและการบริหารงานแบบยืดหยุ่น 10) การตัดสินใจ 11) ศิลปะการจูงใจและ 12) การจัดการความขัดแย้ง ซึ่งสามารถพัฒนาภาวะผู้นำสำหรับผู้บังคับการนักศึกษาได้อย่างดี

ธัญวิทย์ ศรีจันทร์ (2558) รูปแบบและกลยุทธ์การพัฒนาภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของกรรมการองค์กรนิสิตนักศึกษาการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) วิเคราะห์เปรียบเทียบสภาพปัจจุบันด้านภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของกรรมการองค์กรนิสิตนักศึกษาตามประเภทสถาบันอุดมศึกษา 2) วิเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของกรรมการองค์กรนิสิตนักศึกษา 3) พัฒนารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของกรรมการองค์กรนิสิตนักศึกษา และ 4) นำเสนอกกลยุทธ์การพัฒนาภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของกรรมการองค์กรนิสิตนักศึกษา กลุ่มตัวอย่างคือ กรรมการองค์กรนิสิตนักศึกษาจำนวน 488 คน จากสถาบันอุดมศึกษาทุกประเภท (สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ สถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐ และสถาบันอุดมศึกษา

เอกชน) เครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์เปรียบเทียบสภาพปัจจุบันและวิเคราะห์องค์ประกอบ ได้แก่ แบบสอบถาม โดยมีค่าความเที่ยงอยู่ระหว่าง 0.93 – 0.95 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติอ้างอิง ประกอบด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน รวมถึงได้มีการจัดสนทนากลุ่มเพื่อพิจารณาและตรวจสอบกลยุทธ์การพัฒนาภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21

พัชรี สร้อยสกุล (2559) ได้พัฒนาทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 สำหรับนักศึกษา อาชีวศึกษาเอกชน ในเขตพัฒนาอุตสาหกรรมชายฝั่งทะเลตะวันออก โดยมีวัตถุประสงค์วิจัย เพื่อวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 เพื่อพัฒนารูปแบบการฝึกทักษะ แห่งศตวรรษที่ 21 สำหรับนักศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน และเพื่อหาประสิทธิภาพของคู่มือการพัฒนา ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 สำหรับนักศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน ในเขตพัฒนาอุตสาหกรรมชายฝั่งทะเล ตะวันออก กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้ประกอบการ จำนวน 367 คน ครูอาชีวศึกษาเอกชน จำนวน 307 คนและนักศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน จำนวน 361 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ประกอบด้วยแบบสอบถามความต้องการจำเป็นของการพัฒนาทักษะ แบบทดสอบสำหรับวัดทักษะ ความคิดสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษา ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะ ได้นำมาสร้างเป็นคู่มือการฝึกนักร้อง ตามขั้นตอนการฝึกอบรม ผลการวิจัยพบว่า 1) ความต้องการ จำเป็นในการพัฒนาทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 สำหรับนักศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน พบว่า ความ ต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 มากที่สุดโดยเรียงลำดับตามคะแนนเฉลี่ยได้ดังนี้ ทักษะด้านการสร้างสรรค์และนวัตกรรม ทักษะทักษะด้านการสร้างสรรค์และนวัตกรรม ทักษะด้าน การสื่อสาร สารสนเทศ และรู้เท่าทันสื่อ ทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ ทักษะด้านคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ทักษะด้านการคิดอย่างมี วิจารณญาณ และทักษะในการแก้ปัญหา ทักษะด้านความเข้าใจต่างวัฒนธรรมต่างกระบวนทัศน์ และ ทักษะอาชีพ และทักษะการเรียนรู้ 2) การพัฒนารูปแบบการฝึกทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 สำหรับ นักศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนได้แก่ การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะ การออกแบบ คู่มือการฝึกทักษะการนำคู่มือไปทดลองฝึกทักษะ การประเมินผลการฝึกทักษะ และการติดตามผล การฝึกทักษะ 3) การหาประสิทธิภาพของคู่มือการพัฒนาทักษะความคิดสร้างสรรค์ แห่งศตวรรษที่ 21 สำหรับนักศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน มีประสิทธิภาพ E_1 / E_2 เท่ากับ 85.18/ 84.60 ซึ่งสูงกว่า เกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ 80/ 80 ผลการฝึกทักษะความคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษาหลังเรียนด้วย คู่มือการพัฒนาทักษะ ความคิดสร้างสรรค์ สำหรับนักศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน ปรากฏว่า ผลการ ทดสอบก่อนการฝึก และหลังการฝึก แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยคะแนน หลังฝึกสูงกว่าคะแนนก่อนฝึกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) และ 4) ผลการติดตามผลเกี่ยวกับการ พัฒนาทักษะความคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษาหลังการฝึกทักษะ ปรากฏว่านักศึกษาได้พัฒนา ทักษะความคิดสร้างสรรค์ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

จักรี ต้นเชื้อ (2559) ได้พัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำของคณะกรรมการ องค์กรนักศึกษาอาชีวศึกษาในวิทยาลัยเทคนิคภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการอาชีวศึกษา มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาภาวะผู้นำของคณะกรรมการองค์กร

นักศึกษาอาชีวศึกษา พัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำของคณะกรรมการองค์การนักศึกษา อาชีวศึกษา และประเมินผลการพัฒนาภาวะผู้นำของคณะกรรมการองค์การนักศึกษาอาชีวศึกษาจากการใช้โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำ ประชากรในขั้นตอนการศึกษาข้อมูลพื้นฐานเป็นคณะกรรมการองค์การนักศึกษาอาชีวศึกษาในวิทยาลัยเทคนิคภาคตะวันออกเฉียงเหนือจำนวน 405 คน กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 210 คน ทดลองใช้โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำกับคณะกรรมการองค์การนักศึกษาอาชีวศึกษาวิทยาลัยเทคนิคสกลนคร จำนวน 20 คน ดำเนินการวิจัยเป็น 4 ขั้นตอน คือ 1) การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน 2) การพัฒนาโปรแกรม 3) การทดลองใช้โปรแกรม และ 4) การติดตามภายหลังการทดลองใช้โปรแกรม เก็บรวบรวมข้อมูลโดยประเมินภาวะผู้นำก่อนและหลังการเข้าร่วมโปรแกรม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ สถิติที่ใช้ คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและการทดสอบค่าที่ t-test (Dependent Samples) ผลการวิจัยพบว่า

1. ภาวะผู้นำของคณะกรรมการองค์การนักศึกษาอาชีวศึกษา ประกอบด้วย 1) มีศิลปะในการสื่อสารและจูงใจ 2) กล้าแสดงออกในสิ่งที่ถูกต้อง 3) มีความเฉลียวฉลาดในการแก้ปัญหา 4) มีวิสัยทัศน์และคิดสร้างสรรค์ 5) มีความกระตือรือร้น 6) มีความเชื่อมั่นในตนเอง 7) มีความรับผิดชอบสูงและมุ่งมั่น 8) รู้จักการทำงานเป็นทีม 9) มีมนุษยสัมพันธ์ 10) มีคุณธรรมจริยธรรม 11) มีบุคลิกภาพดี และ 12) กล้าตัดสินใจ

2. โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำของคณะกรรมการองค์การนักศึกษาอาชีวศึกษามีองค์ประกอบ 2 ส่วน คือ ส่วนคำแนะนำและส่วนรายละเอียด ส่วนคำแนะนำประกอบด้วย คำชี้แจงความเป็นมาและความสำคัญ แนวคิดทฤษฎีพื้นฐาน หลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหาลำดับขั้นในการดำเนินกิจกรรม เทคนิค สื่อ การวัดและประเมินผล และตารางโปรแกรมส่วนรายละเอียดประกอบด้วย ชื่อกิจกรรม วัตถุประสงค์ เวลาที่ใช้ สื่อประกอบกิจกรรม วิธีการดำเนินกิจกรรม การประเมินกิจกรรม และแนวสรุปกิจกรรม ผลการประเมินความเหมาะสมภาพรวมและรายละเอียดแต่ละกิจกรรมของโปรแกรมจากผู้ทรงคุณวุฒิอยู่ในระดับมากที่สุด

3. ผลการประเมินภาวะผู้นำของคณะกรรมการองค์การนักศึกษาอาชีวศึกษาจากการใช้โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำได้ผลการวิจัย ดังนี้ 3.1) คณะกรรมการองค์การนักศึกษาอาชีวศึกษามีศิลปะในการสื่อสารและจูงใจ กล้าแสดงออกในสิ่งที่ถูกต้อง และ มีความเฉลียวฉลาดในการแก้ปัญหาสูงกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 3.2) หลังจากเข้าร่วมโปรแกรมไปแล้ว 2 เดือน คณะกรรมการองค์การนักศึกษาอาชีวศึกษาประเมินตนเองว่า มีภาวะผู้นำสูงกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 3.3) จากการประเมินหลายกลุ่มหลังจากเข้าร่วมโปรแกรมไปแล้ว 2 เดือน คณะกรรมการองค์การนักศึกษาอาชีวศึกษา มีภาวะผู้นำสูงกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมโปรแกรมหลังการเข้าร่วมโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำของคณะกรรมการองค์การนักศึกษาอาชีวศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

จุฑาทิพย์ พิทักษ์ (2554) ทำการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของชุมชนเรื่องเพศวิถีของวัยรุ่น การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการณ์

และกระบวนการเรียนรู้ของชุมชนเรื่องเพศวิถีของวัยรุ่น เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของชุมชนเรื่องเพศวิถีของวัยรุ่น และเพื่อเสนอยุทธศาสตร์ การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของชุมชนเรื่องเพศวิถีของวัยรุ่น โดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ศึกษาในกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วยวัยรุ่นอายุระหว่าง 14-19 ปี จำนวน 22 คน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในชุมชน จำนวน 38 คน ผลการวิจัยพบว่า สภาพการณ์กระบวนการเรียนรู้ของชุมชนเรื่องเพศวิถีของวัยรุ่น ตามองค์ประกอบกระบวนการเรียนรู้ของชุมชน ดังนี้ 1) ฐานและแหล่งการเรียนรู้ ส่วนใหญ่วัยรุ่นเรียนรู้จากเพื่อนและสื่อต่าง ๆ มากกว่าผู้ใหญ่ในครอบครัวและคนในชุมชน 2) เนื้อหาและองค์ความรู้ พุดคุยเกี่ยวกับข้อห้ามเรื่องเพศสัมพันธ์หรือการมีคูรักรัก 3) วิธีการและกิจกรรม เป็นการสั่งสอนจากคนในครอบครัว การละเล่นในงานบุญต่าง ๆ ปัจจุบันไม่มีกิจกรรมดังกล่าวแล้ว 4) ปัจจัยที่มีผลต่อกระบวนการเรียนรู้ของชุมชน คือ ปัจจัยสนับสนุน ได้แก่ สภาพการคมนาคมสัมพันธ์สภาพของคนในชุมชน ความน่าเชื่อถือของกรรมการหมู่บ้านและผู้อาวุโสในชุมชน กลุ่มต่าง ๆ ในชุมชน การสื่อสารด้วยหอกระจายข่าว และหน่วยงานท้องถิ่นได้รับการสนับสนุนจากภายนอก และปัจจัยอุปสรรค ได้แก่ สภาพเศรษฐกิจครัวเรือน ค่านิยมการสื่อสารเรื่องเพศ สื่อที่ไม่เหมาะสมทางเพศ สถานที่เสี่ยงทางเพศ และหน่วยงานปกครอง ส่วนท้องถิ่นยังไม่มีแนวทางแก้ไขปัญหาเรื่องเพศของวัยรุ่นกระบวนการเรียนรู้ของชุมชนเรื่องเพศวิถีของวัยรุ่น ทำให้วัยรุ่นและคนในชุมชนได้พูดคุยแลกเปลี่ยนกันเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตในบรรยากาศที่เป็นกันเอง การแลกเปลี่ยนข้อมูลจากประสบการณ์ ทำให้ชุมชนเกิดความกระบวนการเรียนรู้ของชุมชนเรื่องเพศวิถีของวัยรุ่น ทำให้วัยรุ่นและคนในชุมชนได้พูดคุยแลกเปลี่ยนกันเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตในบรรยากาศที่เป็นกันเอง การแลกเปลี่ยนข้อมูลจากประสบการณ์ ทำให้ชุมชนเกิดความเข้าใจ เห็นใจ ไว้เนื้อเชื่อใจกัน ให้เกียรติกัน เป็นมิตรต่อกัน และยอมรับซึ่งกันและกัน ชุมชนได้เรียนรู้ว่าเรื่องเพศสามารถพูดคุยได้สำหรับสมาชิกในครอบครัว ชุมชน และเรียนรู้ร่วมกันได้อย่างปกติ ทำให้ชุมชนตระหนักในปัญหาและนำศักยภาพของคนที่มีอยู่มาใช้แก้ปัญหาและร่วมกันพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของชุมชนเรื่องเพศวิถีของวัยรุ่น ดังนี้ 1) ความเป็นมาและแนวคิด 2) ความต้องการของชุมชน 3) หลักในการพัฒนา และ 4) กระบวนการเรียนรู้ของชุมชนการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของชุมชนเรื่องเพศวิถีของวัยรุ่น โดยชุมชนมองว่าควรเน้นการสื่อสารเรื่องเพศเพื่อสร้างความเข้าใจที่ตรงระหว่างวัยรุ่นและคนในชุมชนเพื่อกำหนดภาพอนาคต เป้าหมายและแนวทางการปฏิบัติร่วมกัน และสามารถนำไปปฏิบัติในชุมชน รวมทั้งเครือข่ายการเรียนรู้ภายนอกชุมชนการวิจัยครั้งนี้มีข้อเสนอแนะเชิงวิจัยเพื่อการศึกษาประเด็นเพศวิถีในมิติและบริบทที่ รอบด้านเพื่อการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ของชุมชนเกี่ยวกับเรื่องเพศและอนามัยเจริญพันธุ์ในวัยรุ่น

สำราญ กำจัดภัย (2553) ทำการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนารูปแบบการพัฒนาครูให้มีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการคิด : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านท่าวัด “ครูราษฎร์บำรุงวิทย์” สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 1 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพ ปัญหา และความต้องการของครูในโรงเรียนเป้าหมาย เกี่ยวกับการพัฒนาครูให้มีความสามารถในการจัด การเรียนรู้ที่เน้นการคิด 2) พัฒนารูปแบบการพัฒนาครูให้มีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการคิด 3) เปรียบเทียบความรู้ของครูเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการคิด ก่อนและหลังการพัฒนา 4) ประเมินความสามารถของครูในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการคิด และ 5) ศึกษา ความพึงพอใจของครูต่อการใช้รูปแบบการพัฒนาครูกลุ่มเป้าหมายเป็นครูโรงเรียนบ้านท่า

วัด “คุรุราษฎร์บำรุงวิทย์” สังกัดสำนักงานพื้นที่การศึกษาสกลนครเขต 1 ปีการศึกษา 2551 จำนวน 14 คน ซึ่งการดำเนินการวิจัยมี 6 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นเตรียมการ 2) ขั้นศึกษาปัญหาและกำหนดวิธีการแก้ไข 3) ขั้นวางแผนปฏิบัติการแก้ปัญหา 4) ขั้นวางแผนติดตามและประเมินผล 5) ขั้นปฏิบัติการตามแผนที่วางไว้ และ 6) ขั้นประเมินผล การปฏิบัติการแก้ปัญหา ผลการวิจัย สรุปได้ดังนี้

1. ครูทุกคนมีความเห็นสอดคล้องกันว่า ความสามารถในการคิดของนักเรียนอยู่ในเกณฑ์ ไม่น่าพอใจ ควรส่งเสริมให้ครูได้รับการพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการคิด โดยการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ จัดให้มีพี่เลี้ยงคอยให้คำแนะนำ จัดระบบนิเทศ ติดตาม และประเมินผลอย่างใกล้ชิดและสม่ำเสมอ จัดให้มีชุดการเรียนรู้เพื่อทบทวนและศึกษาเพิ่มเติมด้วยตนเอง จัดหาตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการคิด รวมทั้งหนังสือ ตำรา และรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องไว้ในห้องสมุดของโรงเรียน จัดทำเอกสารแนะนำ Website รวมทั้งวิธีการสืบค้น จัดหาตัวอย่างนวัตกรรมเพื่อการเรียนรู้ที่เน้นพัฒนาการคิด เชิญวิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญสาธิต การสอนเน้นการคิดในสถานการณ์จริง และศึกษาดูงานโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จในการจัด การเรียนรู้ที่เน้นการคิด

2. รูปแบบการพัฒนาครูให้มีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการคิด มีแนวคิดพื้นฐานสำคัญ 3 ประการ คือ การฝึกอบรมอย่างมีส่วนร่วม การฝึกอบรมโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน และการอบรมเพื่อแก้ไขปัญหาการปฏิบัติงานแบบครบวงจร องค์ประกอบของรูปแบบประกอบด้วย 1) ชื่อรูปแบบ 2) ความเป็นมาและความสำคัญ 3) แนวคิดทฤษฎีพื้นฐาน 4) หลักการ 5) วัตถุประสงค์ 6) เนื้อหา 7) กระบวนการ 8) สื่อและแหล่งเรียนรู้ และ 9) การวัดและประเมินผล

3. ผลการใช้รูปแบบพัฒนาครู พบว่า 1) ก่อนการพัฒนา ครูมีคะแนนเฉลี่ยของความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการคิดเท่ากับร้อยละ 45.73 แต่หลังการพัฒนา มีคะแนนเฉลี่ยสูงขึ้นเป็นร้อยละ 73.93 ซึ่งสูงกว่าก่อนการพัฒนาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 2) หลังการพัฒนาครูทุกคนมีความสามารถในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการคิดผ่านเกณฑ์ที่กำหนด กล่าวคือ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ครูกลุ่มเป้าหมายสร้างขึ้น มีความเหมาะสมผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และ 3) หลังการพัฒนา ครูมีความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบการพัฒนาครูในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

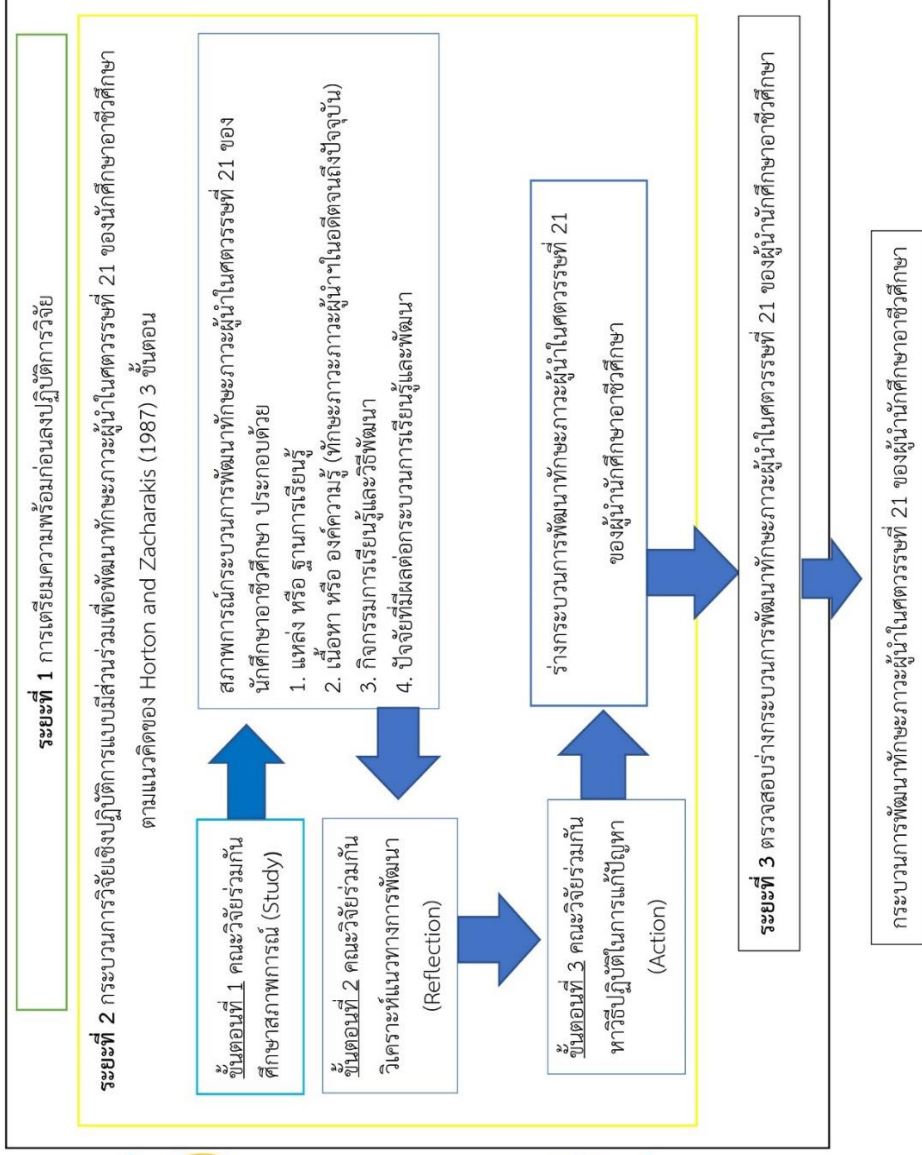
กรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา เป็นการร่วมกันศึกษาปัญหา ร่วมกันวิเคราะห์แนวทางแก้ปัญหา และจัดทำรูปแบบกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ที่พึงมีในผู้เรียนอาชีวศึกษาเพื่อสร้างเป็นองค์ความรู้ และใช้เป็นแนวทางในการจัดทำโครงการอบรมเพื่อพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ให้กับผู้นำนักเรียน/นักศึกษา ในวิทยาลัยอาชีวศึกษา

ดังนั้นผู้วิจัยจึงใช้แนวคิดกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมซึ่งมีลักษณะเด่น คือ เป็นกระบวนการที่อาศัยการมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชน ทุกขั้นตอน ในสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติตั้งแต่กระบวนการศึกษาสภาพการณ์ วิเคราะห์สาเหตุของปัญหาและหาหนทางในการแก้ไขปัญหาหรือการเปลี่ยนแปลงไปสู่สิ่งที่ดีขึ้น Kemmis and Mc Taggart (2000) โดยผู้วิจัยเลือก

ดำเนินการวิจัยตามกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของ Horton and Zacharakis-Jutz (1987) เพื่อใช้ในการดำเนินงานวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา จำนวน 3 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การร่วมมือกันศึกษาสภาพการณ์ 2) การร่วมมือกันวิเคราะห์หาแนวทางแก้ไข และ 3) การร่วมมือกันหาวิธีปฏิบัติแก้ไขปัญหา ซึ่งมีความเหมาะสมในการวิจัยครั้งนี้ เพราะเป็นกระบวนการที่เหมาะสมสำหรับในระดับวิทยาลัยขนาดเล็กที่มีความแตกต่างหลากหลายด้านสาขาวิชาการเรียน การสอน ไม่ต้องการความยุ่งยากซับซ้อน ตลอดจนเป็นการเอื้อและกระตุ้นให้นักเรียน/นักศึกษาในวิทยาลัยได้เห็นคุณค่าในตนเองและนำศักยภาพของตนเองที่มีอยู่ทางความรู้และประสบการณ์มาแลกเปลี่ยนกันในการวิเคราะห์ปัญหา หาสาเหตุและหาทางออกของปัญหาร่วมกัน

ภาพที่ 2 แสดงกรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาแนวทางการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้นำนักศึกษาอาชีวศึกษา โดยระเบียบการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) เพื่อร่วมกันกำหนดแนวทางการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้นำนักศึกษาอาชีวศึกษา ทำการศึกษากับกลุ่มผู้นำนักศึกษา ซึ่งปฏิบัติหน้าที่คณะกรรมการดำเนินงานองค์การเกษตรกรในอนาคตแห่งประเทศไทย (อกท.) ปีการศึกษา 2564 ในวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีราชบุรี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการณ์กระบวนการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา 2) พัฒนากระบวนการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา และ 3) เสนอแนวทางในการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา ซึ่งแบ่งการศึกษาออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การเตรียมความพร้อมก่อนการปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

ระยะที่ 2 กำหนดแนวทางในการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา

ระยะที่ 3 ตรวจสอบรับรองแนวทางในการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา

ตารางที่ 2 แสดงแผนการลงภาคสนาม

ระยะดำเนินการ	กิจกรรม	เครื่องมือ	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ
ระยะที่ 1	1. คัดเลือกเลือกวิทยาลัย 2. การเตรียมความพร้อมลงภาคสนามปฏิบัติการวิจัยประกอบด้วย ประสานงานกับวิทยาลัย การสอดแทรกความรู้เกี่ยวกับการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม	1. รายงานผลการพิจารณาหน่วย อกท. ดีเด่น ในลำดับที่ 1 - 5 ประจำปีการศึกษา 2563 2. เอกสารกิจกรรมประจำวันของคณะกรรมการฯ (อกท.) 3. แบบสังเกตสภาพทั่วไปของสถานศึกษาในการส่งเสริม และพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21	1. ครูหัวหน้างานกิจกรรม/ครูผู้ควบคุมชมรม/โครงการ จำนวน 1 คน 2. ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 2 คน 3. ครูผู้สอน จำนวน 3 คน 4. ตัวแทนศิษย์เก่า จำนวน 1 คน

ระยะ ดำเนินการ	กิจกรรม	เครื่องมือ	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ
ระยะที่ 1	<p>3. ศึกษาสภาพปัญหาการ แสดงออกซึ่งทักษะภาวะ ผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของ นักศึกษาอาชีวศึกษา</p> <p>4. ศึกษาสภาพปัญหา และ ความต้องการพัฒนาทักษะ ภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21</p>	<p>4. แบบสัมภาษณ์ผู้ให้ ข้อมูลสำคัญสภาพปัญหา การแสดงออกซึ่งทักษะ ภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา</p> <p>5. แบบสัมภาษณ์นักศึกษา เกี่ยวกับสภาพ และความ ต้องการพัฒนาทักษะภาวะ ผู้นำในศตวรรษที่ 21</p>	<p>5. ตัวแทนนักเรียน นักศึกษา 3 คน</p>
ระยะที่ 2	<p>1.การประชุมด้วย กระบวนการระดมพลัง สมองเชิงสร้างสรรค์เพื่อ กำหนดแนวทางการพัฒนา ทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษ ที่ 21 ของนักศึกษา อาชีวศึกษา</p> <p>2. ดำเนินกิจกรรมพัฒนา ทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษ ที่ 21 ของนักศึกษา อาชีวศึกษา ตามแผนที่ตั้งไว้</p>	<p>1. เอกสาร/งานวิจัย เกี่ยวกับทักษะภาวะผู้นำฯ นักเรียนนักศึกษา</p> <p>2. แบบสรุปการสัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ และ นักเรียนนักศึกษา</p> <p>2. เอกสารการประชุม</p> <p>3.แนวทางจัดประชุมด้วย กระบวนการประชุมระดม พลังสมองเชิงสร้างสรรค์</p> <p>4. แบบประเมินการมีส่วน ร่วมในการแสดงความ คิดเห็น</p>	<p>คณะกรรมการ ดำเนินงานองค์การ เกษตรในอนาคตแห่ง ประเทศไทย (อกท.) จำนวน 11 คน (กลุ่มเป้าหมาย)</p>
ระยะที่ 3	<p>1. การตรวจรับรองแนว ทางการพัฒนาทักษะภาวะ ผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของ นักศึกษาอาชีวศึกษา</p>	<p>1. แบบประเมินเพื่อตรวจ รับรอง แนวทางการพัฒนา ทักษะภาวะผู้นำใน ศตวรรษที่ 21 ของ นักศึกษาอาชีวศึกษาของ ผู้ทรงคุณวุฒิ</p>	<p>1. ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 7 ท่าน</p>

ระยะที่ 1 การเตรียมความพร้อมก่อนการปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

การเตรียมความพร้อมก่อนการปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม มีวิธีดำเนินการวิจัย ดังต่อไปนี้ คือ

1. ขั้นการคัดเลือกสถานศึกษาปฏิบัติการวิจัย

แนวทางในการคัดเลือกสถานศึกษาปฏิบัติการวิจัย ใช้การเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากวิทยาลัยที่มีคณะกรรมการดำเนินงานองค์การเกษตรกรในอนาคตแห่งประเทศไทย (อกท.) ระดับภาคกลาง ที่มีผลการพิจารณาตรวจหน่วยดีเด่น ในลำดับที่ 3 ประจำปีการศึกษา 2563 และผู้วิจัยได้ปฏิบัติการสอน จึงมีความพร้อมด้านการเข้าร่วมตลอดระยะเวลาโครงการวิจัย

ทั้งนี้เกณฑ์ในเลือกวิทยาลัยที่จะศึกษาพิจารณาจากหลักการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เป็นกระบวนการที่สะท้อนให้เห็นถึงแนวทางการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา โดยหัวใจของการพัฒนาอยู่ที่กระบวนการวิจัยที่มีความร่วมมือกันระหว่างผู้วิจัย ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ และผู้ร่วมวิจัย ดังนั้นกระบวนการวิจัยจึงต้องอาศัยความเต็มใจอย่างเป็นประชาธิปไตย

2. เครื่องมือในการวิจัย

ก่อนลงพื้นที่ปฏิบัติการวิจัย ผู้วิจัยได้เตรียมอุปกรณ์บันทึกภาพ เป็นกล้องถ่ายรูป โดยบันทึกสภาพทั่วไปของวิทยาลัย และเตรียมแบบบันทึกข้อมูลภาคสนาม เป็นแบบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อใช้บันทึกรายละเอียดของข้อมูลที่ได้จากการสังเกต จากนั้นทำความเข้าใจหลักการ และระเบียบวิธีวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) สำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น

ผู้วิจัยลงพื้นที่เก็บข้อมูลสภาพทั่วไปของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีราชบุรี และสังเกตการณ์ทำกิจกรรมประจำวันของคณะกรรมการดำเนินงานองค์การเกษตรกรในอนาคตแห่งประเทศไทย (อกท.) ด้วยแบบสังเกต สภาพทั่วไป ของสถานศึกษาในการส่งเสริม และพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา เป็นแบบสังเกตแบบมีโครงสร้าง (Structured Observation) สำหรับบันทึกข้อมูลสภาพทั่วไป ฐานและแหล่งเรียนรู้ ที่ส่งเสริมและพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษาข้อมูลส่วนนี้ทำให้ผู้วิจัยเห็นสภาพทั่วไป ความต้องการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา การส่งเสริม และพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีราชบุรีได้เป็นอย่างดี

3. ขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบเครื่องมือ

1) แบบสังเกตแบบมีโครงสร้าง (Structured Observation) สภาพทั่วไปของสถานศึกษาในการส่งเสริม และพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา

1.1) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการสนับสนุน และพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสังเกต

1.2) สร้างแบบสังเกตสภาพทั่วไป ของสถานศึกษาในการส่งเสริม และพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา และทำการตรวจสอบเนื้อหาของแบบสังเกตว่าครอบคลุมวัตถุประสงค์หรือไม่

1.3) ตรวจสอบความตรงของเครื่องมือ (Validity) โดยการตรวจสอบความสมบูรณ์ ความครอบคลุมของเนื้อหา โดยขอความอนุเคราะห์ให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ เกี่ยวกับผู้สูงอายุ การออกกำลังกาย และการวัดการประเมินการวิจัย จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบ และให้ข้อเสนอแนะ เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขให้มีความสมบูรณ์ และผู้วิจัยจะนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไขให้แบบสัมภาษณ์มีความสมบูรณ์ก่อนนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจริง โดยการตรวจสอบ (Index of Item-Objective Congruence: IOC) ซึ่งมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

เห็นว่าสอดคล้อง	ให้คะแนน	+1
ไม่แน่ใจ	ให้คะแนน	0
เห็นว่าจะไม่สอดคล้อง	ให้คะแนน	-1

จากนั้นนำผลการพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิไปหาค่าความตรงตามเนื้อหาและโครงสร้างได้จากสูตรของ Rovinelli & Hambleton (1977, อ้างถึงใน ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2539)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC = ดัชนีความสอดคล้องของเครื่องมือ

$\sum R$ = ผลรวมคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

N = จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

ซึ่งสูตรของ Rovinelli & Hambleton กำหนดให้ค่า IOC มีค่า 0.5 ขึ้นไป จึงจะถือได้ว่า ประเมินได้สอดคล้องกัน โดยผลการตรวจสอบมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.33 - 1.00 และผู้วิจัยได้ตัดข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องต่ำกว่า 0.5 ตามผู้ทรงคุณวุฒิแนะนำออกก่อนนำไปเก็บข้อมูล

2) แบบสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญสภาพปัญหาและการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีราชบุรี เป็นแบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้าง (Structured Interview) ตามองค์ประกอบของทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา

2.1) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการแสดงออกซึ่งทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษา เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสัมภาษณ์

2.2) สร้างแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการแสดงออกซึ่งทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษา ตามแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการแสดงออกซึ่งทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาที่ได้จากการศึกษาเบื้องต้น และทำการตรวจสอบเนื้อหาของแบบสอบถามว่าครอบคลุมวัตถุประสงค์หรือไม่

2.3) ตรวจสอบความตรงของเครื่องมือ (Validity) โดยการตรวจสอบความสมบูรณ์ครอบคลุมของเนื้อหา โดยขอความอนุเคราะห์ให้ผู้ทรงวุฒิจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบ และให้ข้อเสนอแนะ ซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษา เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขให้มีความสมบูรณ์ และผู้วิจัยจะนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไขให้แบบสัมภาษณ์มีความสมบูรณ์ก่อนนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจริง โดยการตรวจสอบ (Index of Item-Objective Congruence: IOC) ซึ่งมีเกณฑ์การให้คะแนนและหาค่าดัชนีความสอดคล้อง เหมือนการตรวจสอบความตรงของเครื่องมือ (Validity) ของแบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้าง (Structured Interview) ซึ่งผลการตรวจสอบมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ที่ 1.00 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.5 จึงสามารถนำข้อคำถามไปใช้ในการเก็บข้อมูลได้ทุกข้อ

3) แบบสัมภาษณ์นักศึกษา เกี่ยวกับสภาพ และความต้องการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 เป็นแบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้าง (Structured Interview) ตามองค์ประกอบของทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา

3.1) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบของทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสัมภาษณ์

3.2) สร้างแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับองค์ประกอบของทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา ตามแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบของทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา ที่ได้จากการศึกษาเบื้องต้น และทำการตรวจสอบเนื้อหาของแบบสอบถามว่าครอบคลุมวัตถุประสงค์หรือไม่

3.3) ตรวจสอบความตรงของเครื่องมือ (Validity) โดยการตรวจสอบความสมบูรณ์ครอบคลุมของเนื้อหา โดยขอความอนุเคราะห์ให้ผู้ทรงวุฒิจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบ และให้ข้อเสนอแนะ ซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษา เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขให้มีความสมบูรณ์ และผู้วิจัยจะนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไขให้แบบสัมภาษณ์มีความสมบูรณ์ก่อนนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจริง โดยการตรวจสอบ (Index of Item-Objective Congruence: IOC) ซึ่งมีเกณฑ์การให้คะแนนและหาค่าดัชนีความสอดคล้อง เหมือนการตรวจสอบความตรงของเครื่องมือ (Validity) ของแบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้าง (Structured Interview) ซึ่งผลการตรวจสอบมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ที่ 1.00 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.5 จึงสามารถนำข้อคำถามไปใช้ในการเก็บข้อมูลได้ทุกข้อ

4. ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

การเตรียมความพร้อมก่อนการปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ผู้วิจัยได้เตรียมตัวก่อนทำงานภาคสนาม โดยการติดต่อทางงานสารบัญของวิทยาลัย พร้อมกับหนังสือขอความร่วมมือเป็นพื้นที่ปฏิบัติการวิจัย จากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร จากนั้นผู้วิจัยได้ติดต่อผู้ช่วยวิจัยจำนวน 5 คน เพื่อช่วยในการดำเนินการกลุ่ม และเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งเป็นบุคลากรในวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีราชบุรี คุณสมบัติของผู้ช่วยวิจัยคือมีทักษะการสื่อสารที่ดี สามารถทำงานเป็นทีมได้ จากนั้นผู้วิจัยได้เตรียมเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้แก่ แบบสังเกต สัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม จากตำราเอกสารที่ผู้วิจัยได้ศึกษา เตรียมเครื่องมือบันทึกภาพ และเสียง เตรียมความพร้อมด้านสุขภาพ และเอกสารต่าง ๆ ที่ใช้ตามเงื่อนไขของจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์

จากนั้นผู้วิจัยลงพื้นที่ตามวัน และเวลาที่กำหนดในโครงการ ชี้แจงวัตถุประสงค์ในการเข้ามาปฏิบัติการวิจัยเพื่อสร้างความเข้าใจและเห็นความสำคัญของการวิจัย อันนำไปสู่การให้ความร่วมมือกับผู้วิจัยในการให้ข้อมูลสำคัญ และอาสาสมัครเข้าร่วมกำหนดแนวทางพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา ในครั้งนี้

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ดำเนินการเก็บข้อมูลกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยเริ่มจากการแนะนำตัวและชี้แจงถึงการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้อีกครั้ง ในการเก็บข้อมูลจะไม่ระบุชื่อผู้ให้ข้อมูลในเล่มงานวิจัยเพื่อไม่ให้เกิดความกดดันกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญและเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด โดยผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ครูหัวหน้างานกิจกรรม/ครูผู้ควบคุมชมรม/โครงการ จำนวน 1 คน ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 2 คน ครูผู้สอนในสถานศึกษา 3 คน ตัวแทนศิษย์เก่า 1 คน และตัวแทนนักเรียนนักศึกษา 3 คน รวมทั้งหมดจำนวน 10 คน ซึ่งในการสัมภาษณ์จะขออนุญาตบันทึกเสียง ภาพ วิดีโอก่อนการสัมภาษณ์ทุกครั้ง และจะลบข้อมูลดังกล่าวเมื่อเสร็จสิ้นการวิจัย

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

- 1) แบบสังเกตแบบมีโครงสร้าง (Structured Observation) วิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)
- 2) แบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้าง (Structured Interview) วิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)

ระยะที่ 2 กำหนดแนวทางการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา

ในการศึกษาระยะนี้เป็นการนำผลการศึกษา สภาพทั่วไป และสภาพปัญหาในการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา และความต้องการของสถานศึกษาในการส่งเสริมและพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีราชบุรี ตามแนวคิดของ Horton and Zacharakis-Jutz (1987) ซึ่งมี 3 ขั้นตอน ได้แก่ การร่วมกันศึกษาสถานการณ์ (Study) > การร่วมกันแสดงปฏิกิริยาต่อสถานการณ์ (Reflection) > การร่วมกันแสดงพฤติกรรมต่อ สถานการณ์ (Action) โดยมีรายละเอียดดังนี้

ในขั้นตอนขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสถานการณ์ (Study) ขั้นตอนที่ 2 การร่วมกันแสดงปฏิกิริยาต่อสถานการณ์ (Reflection) และขั้นตอนที่ 3 การร่วมกันแสดงพฤติกรรมต่อสถานการณ์ (Action) ที่จะเป็นการร่วมกันสะท้อนผลการดำเนินงานที่ได้จากการศึกษาสภาพปัญหาการแสดงออกซึ่งทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาและความต้องการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีราชบุรี ในระยะที่ 1 เพื่อสร้างความเข้าใจ และรับรู้ถึงสภาพปัจจุบัน ในด้านการแสดงซึ่งทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีราชบุรี และร่วมไปถึงปัญหา อุปสรรค และความต้องการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีราชบุรี และจะดำเนินงานไปพร้อม ๆ กับขั้นตอนที่ 2 การร่วมกันแสดงปฏิกิริยาต่อสถานการณ์ (Reflection) เพื่อนำประเด็นที่ได้จากการสะท้อนมาร่วมกันหาแนวทางสร้างรูปแบบหรือกิจกรรมในการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. กลุ่มเป้าหมาย

ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยจะต้องเป็นผู้นำนักเรียนนักศึกษาผู้วิจัยจึงเลือกคณะกรรมการดำเนินงานองค์การเกษตรกรในอนาคตแห่งประเทศไทย (อกท.) จำนวน 11 คน ซึ่งประกอบด้วย

1) นายก อกท.	จำนวน 1 คน
2) รองนายก อกท.	จำนวน 1 คน
3) เลขานุการ	จำนวน 1 คน
4) เภรัญญิก	จำนวน 1 คน
5) ปฏิคม	จำนวน 1 คน
6) ผู้สื่อข่าว	จำนวน 1 คน
7) อนุกรรมการผู้รับผิดชอบโครงการ	จำนวน 5 คน

กลุ่มเป้าหมายจะได้แสดงความคิดเห็นและร่วมกันออกแบบกิจกรรมแนวทางการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา โดยกลุ่มเป้าหมายจะมีส่วนร่วมในกิจกรรมกระบวนการประชุมระดมสมองเชิงสร้างสรรค์

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

จากข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยผู้วิจัยนำมาเป็นหลักในการกำหนดหัวข้อกระบวนการกลุ่ม และสร้างเครื่องมือ ในการเก็บข้อมูลเพื่อจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา โดยกำหนดเครื่องมือดังต่อไปนี้

2.1 แนวทางการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการด้วยกระบวนการประชุมระดมพลังสมองเชิงสร้างสรรค์ โดยมีประเด็นดังนี้

1) สภาพทั่วไป และความต้องการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษา ที่ได้จากการศึกษาใน ระยะที่ 1 เป็นอย่างไร

- 2) ปรัชญา/นโยบาย/แนวคิดในการรับนักเรียนนักศึกษาของสถานศึกษาแห่งนี้เน้นด้านใดเป็นพิเศษ และในฐานะผู้นำนักเรียนนักศึกษาได้ปฏิบัติตนอย่างไรให้ยกตัวอย่างประกอบ
  - 3) การจัดกิจกรรมของนักเรียนนักศึกษามีลักษณะอย่างไร
  - 4) การพัฒนานักเรียนนักศึกษาให้มีความพร้อมในทุกด้าน ก่อนจบการศึกษา สถานศึกษามีการดำเนินการอย่างไร
  - 5) สถานศึกษาสับสนุนผู้เรียนให้แสดงศักยภาพการเป็นผู้นำในศตวรรษที่ 21 อย่างไร
  - 6) สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมที่นอกเหนือจากการจัดกิจกรรมภายในสถานศึกษา อะไรบ้าง
  - 7) คิดว่าผู้นำนักเรียนนักศึกษาในสถานศึกษาแห่งนี้มีความสามารถแตกต่างจากสถานศึกษาอื่นในด้านใด เพราะเหตุใด
  - 8) โอกาสที่นักเรียนนักศึกษา ที่ปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้นำ มีผลต่อการเรียนต่อมากน้อยเพียงใด
  - 9) มีผู้นำนักเรียนนักศึกษาที่เป็นศิษย์เก่าคนใดที่เราใช้เป็นแบบอย่าง
  - 10) สถานศึกษามีวิธีแสวงหาความร่วมมือจากภายนอก องค์กร ชุมชน ในการพัฒนาผู้นำนักเรียนหรือไม่
- เป็นแนวทางหลักในการทำกระบวนการประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อให้ผู้ช่วย วิจัยดำเนินการกระบวนการกลุ่มให้กับกลุ่มเป้าหมาย และร่วมกันตรวจสอบข้อมูลที่ผู้วิจัยรวบรวม และสรุปเป็นรายงานให้กับกลุ่มเป้าหมาย ที่ได้จากการสังเกต และสัมภาษณ์เชิงลึก ทำให้สามารถอธิบายสภาพทั่วไป ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษา อาชีวศึกษา ให้ชัดเจนยิ่งขึ้น และร่วมกันหาสาเหตุของปัญหา จัดทำเป็นกิจกรรม เพื่อหาแนวทางแก้ไข และพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา ต่อไป

2.2 ขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบเครื่องมือ

- 1) นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมในระยะที่ 1 สภาพทั่วไป และความต้องการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษา มาใช้เป็นแนวทางในการสร้างหัวข้อการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการด้วยกระบวนการประชุมระดมพลังสมองเชิงสร้างสรรค์
- 2) การสร้างแนวทางการประชุมเชิงปฏิบัติการด้วยกระบวนการประชุมระดมพลังสมองเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งได้จากการสังเคราะห์งานวิจัยทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษา พบว่าภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษา ที่มีความจำเป็นอย่างยิ่ง 5 อันดับแรกที่ต้องได้รับการพัฒนาคือ 1) ทักษะการสื่อสาร 2) ทักษะการคิดวิเคราะห์และการคิดสร้างสรรค์ 3) ทักษะทางด้านมนุษยสัมพันธ์ 4) ทักษะทางเทคโนโลยีและการใช้ดิจิทัล และ 5) ทักษะการทำงานเป็นทีม ตามลำดับ ผู้วิจัยจึงมาเป็นหลักในการจัดกิจกรรมในการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษา อาชีวศึกษา โดยแนวทางการดำเนินกิจกรรมกลุ่มจะต้องครอบคลุมถึงสภาพ และความต้องการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีราชบุรี เพื่อหาแนว

ทางการสร้างแนวทาง รูปแบบ หรือกิจกรรม เพื่อพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของ นักศึกษาอาชีวศึกษา

3) ตรวจสอบความตรงของเครื่องมือ (Validity) โดยการตรวจสอบความครอบคลุม ของ เนื้อหา โดยขอความอนุเคราะห์ให้ผู้ทรงวุฒิ ซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ เกี่ยวกับต้องการ พัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษา จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะ เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขให้มีความสมบูรณ์ก่อนนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจริง โดยการ ตรวจสอบ (Index of Item-Objective Congruence: IOC) ซึ่งมีเกณฑ์การให้คะแนนและหาค่าดัชนี ความสอดคล้อง เหมือนการตรวจสอบความตรงของเครื่องมือ (Validity) ในระยะที่ 1 ผลการ ตรวจสอบมีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 ทุกข้อ ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.5 จึงสามารถนำข้อคำถาม ไปใช้ในการเก็บข้อมูลได้ทุกข้อ

2.3 แบบประเมินการมีส่วนร่วมในการประชุมระดมพลังสมองเชิงสร้างสรรค์

เป็นการประเมินการมีส่วนร่วมในการประชุมระดมพลังสมองเชิงสร้างสรรค์ (Participation Assessment) หลังจากเข้าร่วมกิจกรรมแล้วนั้นสามารถสร้างความรู้ หรือแนวทางการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษาเพิ่มขึ้นหรือไม่อย่างไร

3. ขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบเครื่องมือ

1) สร้างแบบประเมินการมีส่วนร่วมในการประชุมระดมพลังสมองเชิงสร้างสรรค์ จาก การศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เกี่ยวกับการประชุมโดยใช้รูปแบบการมีส่วนร่วมในการ ประชุมระดมพลังสมองเชิงสร้างสรรค์ (Participation Assessment) โดยแบ่งเป็น 2 ส่วน ได้แก่

1.1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบประเมิน ลักษณะการตอบเป็นแบบเขียนตอบ

1.2) แบบประเมินหลังการจัดกิจกรรม เพื่อตรวจสอบการมีส่วนร่วมในการแสดง ความเห็นทั้งจากผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย ทีมงาน รวมทั้งผู้วิจัยซึ่งเป็นผู้ดำเนินการประชุม และรับฟัง ข้อเสนอแนะในการประชุมครั้งต่อไป ด้วยประเด็นคำถามว่า “ท่านมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นใน การประชุม/สนทนากลุ่มมากน้อยเพียงใด” โดยให้เป็นลำดับคะแนน (Rating scale / R) มี 5 ระดับ ตามหลักการของ ลิเคิร์ต (Likert) มีลำดับคะแนน ดังนี้

5 หมายถึง เปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมมากที่สุด

4 หมายถึง เปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมมาก

3 หมายถึง เปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมปานกลาง

2 หมายถึง เปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมน้อย

1 หมายถึง เปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมน้อยที่สุด

การแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้การวิเคราะห์จากค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์จุดกึ่งกลาง (Mid point) ของช่วงระดับคะแนน (บุญชม ศรีสะอาด, 2556) มีการแปลผล ดังนี้

ระดับคะแนน	ความหมาย
คะแนนค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.51 - 5.00	คือ เปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมมากที่สุด
คะแนนค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.51 - 4.50	คือ เปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมมาก
คะแนนค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.51 - 3.50	คือ เปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมปานกลาง
คะแนนค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.51 - 2.50	คือ เปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมน้อย
คะแนนค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00 - 1.50	คือ เปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมน้อยที่สุด

3) ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม เป็นข้อคำถามปลายเปิด

เพื่อนำไปปรับปรุงกระบวนการจัดประชุมและเตรียมความพร้อมในการจัดประชุมในครั้งต่อไป และการสนทนากลุ่มให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น และสามารถเก็บข้อมูลได้ครบถ้วนตามวัตถุประสงค์การวิจัย จากนั้นตรวจสอบความตรงของเครื่องมือ (Validity) โดยการตรวจสอบความครอบคลุมของ เนื้อหา โดยขอความอนุเคราะห์ให้ผู้ทรงวุฒิ ซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับต้องการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษา จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะ เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขให้มีความสมบูรณ์ก่อนนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจริง โดยการตรวจสอบ (Index of Item-Objective Congruence: IOC) ซึ่งมีเกณฑ์การให้คะแนนและหาค่าดัชนีความสอดคล้อง เหมือนการตรวจสอบความตรงของเครื่องมือ (Validity) ในระยะที่ 1 ผลการตรวจสอบมีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 ทุกข้อ ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.5 จึงสามารถนำข้อคำถามไปใช้ในการเก็บข้อมูลได้ทุกข้อ

4. แนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา

เป็นแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำของนักศึกษาอาชีวศึกษา ที่ได้จากการประชุมระดมพลังสมองเชิงสร้างสรรค์ของกลุ่มเป้าหมาย รายละเอียดของแนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา ประกอบไปด้วย ความเป็นมา และความสำคัญ ความต้องการของสถานศึกษา ในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ในการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา หลักการในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ลำดับขั้นในการดำเนินกิจกรรม เทคนิคที่ใช้ในแนวทาง สื่อที่ใช้ในแนวทาง การวัดและประเมินผล ตลอดจนตารางกิจกรรมเสริมสร้างภาวะผู้นำและการประเมินกิจกรรมของแนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา

5. ขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบเครื่องมือ

1) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา ได้แก่ ความสำคัญของทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษาองค์ประกอบของทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา รูปแบบการจัดกิจกรรม ที่ส่งเสริมทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา และ วิธีการประเมิน

พฤติกรรมแสดงออกซึ่งทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา รวมทั้งนำข้อมูลที่ได้จากการสังเกต การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ และการจัดประชุมระดมพลังสมองเชิงสร้างสรรค์ของกลุ่มเป้าหมาย มาใช้เป็นแนวทางในการสร้างแนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษาในครั้งนี้

2) สร้างแนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา โดยนำข้อสรุปการวางแผนที่ได้ จากการจัดประชุมระดมพลังสมองเชิงสร้างสรรค์ของกลุ่มเป้าหมาย และทำการตรวจสอบ เนื้อหาว่าสอดคล้องและครอบคลุมวัตถุประสงค์หรือไม่

3) ตรวจสอบความตรงของเครื่องมือ (Validity) โดยการตรวจสอบความครอบคลุมของ แนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา โดยขอความอนุเคราะห์ให้ผู้ทรงวุฒิ ซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ เกี่ยวกับพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความตรงของเนื้อหาและให้ข้อเสนอแนะ เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขให้มีความสมบูรณ์ก่อน นำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจริง โดยการตรวจสอบ (Index of Item-Objective Congruence: IOC) ซึ่งมีเกณฑ์การให้คะแนนและหาค่าดัชนีความสอดคล้อง เหมือนการตรวจสอบความตรงของ เครื่องมือ (Validity) ในระยะที่ 1 ข้างต้น ผลการตรวจสอบมีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 ทุกข้อ ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.5 จึงสามารถนำกิจกรรมไปใช้ในการเก็บข้อมูลได้

4) นำแนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา ที่ผ่านการปรับปรุงตามคำแนะนำ ของผู้ทรงวุฒิที่สมบูรณ์แล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับ คณะกรรมการชมรมวิชาชีพสัตวศาสตร์ อภท.หน่วยราชบุรี ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างแต่อยู่ภายใต้กลุ่มประชากรเดียวกัน จำนวน 12 คน ได้แก่ ประธานชมรมวิชาชีพสัตวศาสตร์ 1 คน รองประธานชมรมวิชาชีพสัตวศาสตร์ 1 คน เลขานุการชมรมวิชาชีพสัตวศาสตร์ 1 คน ประชาสัมพันธ์ชมรมวิชาชีพสัตวศาสตร์ 1 คน เภรัญญิกชมรมวิชาชีพสัตวศาสตร์ 1 คน อนุกรรมการชมรมวิชาชีพสัตวศาสตร์ 2 คน ประธานกิจกรรมพัฒนาวิชาชีพ 1 คน ประธานกิจกรรมส่งเสริมธุรกิจและออมทรัพย์ 1 คน ประธานกิจกรรมเสริมสร้างพฤติกรรมความเป็นผู้นำ 1 คน ประธานกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิต 1 คน ประธานกิจกรรมพัฒนาความสัมพันธ์ชุมชน 1 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 12 คน วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีราชบุรี ผลการทดลองใช้แนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา พบว่า กลุ่มทดลองใช้เครื่องมือมีความเข้าใจในคำถาม เห็นว่ามีการเรียงลำดับคำถามที่ต่อเนื่อง และตรงตามเนื้อหาที่กำหนดไว้ในวัตถุประสงค์

5) ปรับปรุงแนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา ที่ผ่านการทดลองใช้ (Try Out) โดยพิจารณาประเด็นของความเหมาะสมของแนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา เวลาที่ใช้ และขั้นตอนการจัดกิจกรรม

6. แบบประเมินกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา

ในการวิจัยครั้งนี้ทำการประเมินกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา สร้างจากกิจกรรมในขั้นตอนการประชุมระดมพลังสมองเชิงสร้างสรรค์ของกลุ่มเป้าหมาย และได้กำหนดเป็นกิจกรรม 9 กิจกรรมที่ควบคุมองค์ประกอบทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา ที่ได้จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องประกอบไปด้วย การทำกิจกรรมกลุ่ม สังเกตการใช้วิธีการพูด วิธีควบคุมอารมณ์เมื่อเกิดความไม่พึงพอใจ และการวิเคราะห์สิ่งที่กิจกรรมต่าง ๆ ต้องการให้เกิดเมื่อสิ้นสุดกิจกรรม

7. ขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบเครื่องมือ

แบบประเมินกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษาได้มีการระบุค่าคุณภาพเครื่องมือไว้ทุกด้าน แต่ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะดำเนินการตรวจสอบความตรงของเครื่องมือ (Validity) อีกครั้ง โดยการตรวจสอบความครอบคลุมของเนื้อหาโดยขอความอนุเคราะห์ให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ เกี่ยวกับทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา และการวัดการประเมินการวิจัย จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะ เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขให้มีความสมบูรณ์ก่อนนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจริง โดยการตรวจสอบ (Index of Item - Objective Congruence: IOC) ซึ่งมีเกณฑ์การให้คะแนนและหา ค่าดัชนีความสอดคล้อง เหมือนการตรวจสอบความตรงของเครื่องมือ (Validity) ในระยะที่ 1 ผลการตรวจสอบมีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 ทุกข้อ ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.5 จึงสามารถนำข้อคำถาม ไปใช้ในการเก็บข้อมูลได้ทุกข้อ

ตารางที่ 3 แสดงการสรุปข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของเครื่องมือวิจัยจากผู้ทรงคุณวุฒิ

เครื่องมือวิจัย	ประเด็นการปรับแก้เพิ่มเติม
ชุดที่ 1 แบบสังเกตสภาพทั่วไป ของสถานศึกษาในการส่งเสริม และพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา	<ol style="list-style-type: none"> 1. ปรับหัวข้อหรือประเด็นของการจัดการเรียนรู้และการจัดกิจกรรมให้ชัดเจน สามารถสังเกตได้ง่าย เช่น รูปแบบการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมและมีปฏิสัมพันธ์กับกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติที่หลากหลายรูปแบบ (Active Learning) หรือการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน กิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม 2. การกำหนดวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายในการจัดการเรียนรู้และการจัดกิจกรรมให้ชัดเจน เพื่อให้การจัดกิจกรรมเป็นไปตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่ตั้งไว้ 3. กรอบเนื้อหาในการจัดการเรียนรู้และการจัดกิจกรรม ควรระบุให้ชัดเจน เพื่อจะได้สังเกตพฤติกรรมได้ง่าย 4. เพิ่มเติมระยะเวลาในการจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับรูปแบบการจัดกิจกรรม เช่น กิจกรรมการแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับศิษย์เก่า เพื่อนผู้บริหาร ครู ครูที่ปรึกษา ผู้ปกครอง องค์กรภายนอกต่างๆ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในสถานศึกษา และการจัดกิจกรรมวิชาการของ

เครื่องมือวิจัย	ประเด็นการปรับแก้เพิ่มเติม
	สถานศึกษา ที่สอดคล้องเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนนักศึกษา เป็นต้น
ชุดที่ 2 แบบ สัมภาษณ์นักศึกษา เกี่ยวกับสภาพ และ ความต้องการพัฒนา ทักษะภาวะผู้นำใน ศตวรรษที่ 21	1. ให้ใช้คำเต็มแทนตัวย่อ เช่น อกท. ให้ใช้คำว่า คณะกรรมการดำเนินงาน องค์การเกษตรกรในอนาคตแห่งประเทศไทย เป็นต้น 2. ปรับแนวคำถามด้านปัจจัยที่มีผลต่อการเรียนรู้ ให้เข้าใจง่าย 2.1 ผู้เรียนคิดว่ามีสิ่งใดที่จะช่วยทำให้การเรียนรู้และการปฏิบัติแบบใด เกี่ยวกับการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ในสถานศึกษาประสบความสำเร็จ 2.2 ผู้เรียนคิดว่ามีสิ่งใดที่เป็นอุปสรรคในการเรียนรู้และการปฏิบัติ เกี่ยวกับการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ในสถานศึกษา
ชุดที่ 3 แบบ สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล สำคัญสภาพปัญหา การแสดงออกซึ่ง ทักษะภาวะผู้นำใน ศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษา วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีราชบุรี	1. เพิ่มข้อความในด้านจุดแข็ง และ จุดอ่อน ของสภาพแวดล้อมภายนอก สถานศึกษา 2. เพิ่มข้อความในด้านโอกาส และ อุปสรรค ของสภาพแวดล้อมภายใน สถานศึกษา 3. คำถามในด้านแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของ คณะกรรมการดำเนินงานองค์การเกษตรกรในอนาคตแห่งประเทศไทย (อกท.) วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีราชบุรี มีความใกล้เคียงกันมากโดยเฉพาะ คำว่าแนวทางกับรูปแบบการพัฒนาถ้าถามไป อาจได้คำตอบเดียวกันหรือ คล้ายคลึงกันมาก ๆ ควรปรับภาษาเพื่อสื่อให้ชัดเจนตรงกับวัตถุประสงค์
ชุดที่ 4 แนวทางการ จัด กิจกรรม เพื่อ พัฒนาทักษะภาวะ ผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของ นั ก คี ก ข า อาชีวศึกษา : การ วิจัยเชิงปฏิบัติการ แบบมีส่วนร่วม	1. การใช้คำเขียนใด ให้ใช้คำนั้นทั้งฉบับ เช่น นักเรียน/นักศึกษา หรือ ผู้เรียน อย่างไม่อย่างหนึ่งทั้งงาน 2. การใช้คำเชื่อมและเติมคำประสานในประโยค 3. การปรับเปลี่ยนกลุ่มในการทำกิจกรรมเพื่อเพิ่มปฏิสัมพันธ์ของสมาชิกใน การประชุม 4. การหาสื่อการสอน หรือการทำ Mind map infographic ให้ผู้เข้าร่วม กิจกรรมได้แสดงความคิดเห็นในการนำเสนอและคิดแบบเห็นภาพมาก ยิ่งขึ้น 5. การปรับกิจกรรมให้หลากหลาย ใช้สื่อที่ทันสมัยขึ้น เช่นการใช้โปรแกรม Mentimeter ในการเพิ่มปฏิสัมพันธ์กับผู้เข้าร่วมการประชุมผ่านฟรีเซนเทชั่น

หลังจากนั้นผู้วิจัยได้ปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว และนำโครงการวิจัยเสนอ ต่อคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยศิลปากร เพื่อรับรองความถูกต้องของ กระบวนการวิจัยในมนุษย์ และทราบว่าโครงการวิจัยดังกล่าวเข้าข่ายโครงการวิจัยที่ได้รับการ

พิจารณาแบบรวดเร็ว (Expedited review) มีการปรับแก้ประเด็นเนื้อหาตามคำแนะนำของคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ ฯ เพื่อให้เกิดความชัดเจนในเชิงปฏิบัติและไม่คลุมเครือต่อการตอบคำถามของผู้เข้าร่วมวิจัยซึ่งเป็นนักเรียนนักศึกษาที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป เนื่องจากประเด็นภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 เป็นเรื่องที่ต้องการความคิดเห็นอย่างแท้จริงตามสถานการณ์ที่ต้องพบเจอจากคณะกรรมการดำเนินงาน องค์การเกษตรกรในอนาคตแห่งประเทศไทยฯ

ขั้นตอนดำเนินการวิจัย

1) หลังจากปรับแก้เครื่องมือตามคำแนะนำของคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยศิลปากร และนำเครื่องมือไปทดลองใช้ (Try Out) โดยการทดลองเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่คณะกรรมการชมรมวิชาชีพลีลาศาสตร์ อภท. หน่วยราชบุรี ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างแต่อยู่ภายใต้กลุ่มประชากรเดียวกัน จำนวน 12 คน ได้แก่ ประธานชมรมวิชาชีพลีลาศาสตร์ 1 คน รองประธานชมรมวิชาชีพลีลาศาสตร์ 1 คน เลขานุการชมรมวิชาชีพลีลาศาสตร์ 1 คน ประชาสัมพันธ์ชมรมวิชาชีพลีลาศาสตร์ 1 คน เภรณญิกชมรมวิชาชีพลีลาศาสตร์ 1 คน อนุกรรมการชมรมวิชาชีพลีลาศาสตร์ 2 คน ประธานกิจกรรมพัฒนาวิชาชีพลีลา 1 คน ประธานกิจกรรมส่งเสริมธุรกิจและออมทรัพย์ 1 คน ประธานกิจกรรมเสริมสร้างพฤติกรรมความเป็นผู้นำ 1 คน ประธานกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิต 1 คน ประธานกิจกรรมพัฒนาความสัมพันธ์ชุมชน 1 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 12 คน วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีราชบุรี เพื่อเพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของกิจกรรม เวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรม และขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม และนำไปปรับปรุงให้เหมาะสมก่อนนำไปเก็บรวบรวมข้อมูล

2) นำเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยฉบับสมบูรณ์ นำไปเก็บรวบรวมข้อมูลในขั้นตอนต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสถานการณ์ (Study)

1) คัดเลือกกลุ่มเป้าหมายโดยใช้วิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง ได้แก่คณะกรรมการดำเนินงาน องค์การเกษตรกรในอนาคตแห่งประเทศไทย (อภท.) จำนวน 11 คน ได้แก่ นายก อภท., รองนายก เลขานุการ, เภรณญิก, ปฏิคม, ผู้สื่อข่าว และอนุกรรมการผู้รับผิดชอบโครงการ โดยมีคุณสมบัติตามเกณฑ์คัดเข้า (Inclusion criteria)

2) นัดหมายวัน เวลา สถานที่ในการประชุมระดมพลังสมองเชิงสร้างสรรค์ โดยแบ่งเป็นกลุ่ม ๆ ละ 5 คน ได้ 2 กลุ่ม กลุ่มที่ 1 จำนวน 5 คน และกลุ่มที่ 2 จำนวน 6 คน จัดกลุ่มโดยใช้กิจกรรม สัตว์ 4 ทิศ

3) ประชุมระดมพลังสมองเชิงสร้างสรรค์ ครั้งที่ 1 ในวันที่ 7 กรกฎาคม 2565 เวลา 08.30 - 16.30 น. ณ ห้องประชุมวิชาการ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีราชบุรี เพื่อสะท้อนผลการดำเนินงานในการศึกษาระยะที่ 1 และร่วมกันวางแผนหารูปแบบกิจกรรมที่ส่งเสริม และพัฒนาทักษะภาวะผู้นำ

ในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา พร้อมทั้งวิธีการประเมินการจัดกิจกรรม จากนั้นประเมินการมีส่วนร่วมในการประชุมระดมพลังสมองเชิงสร้างสรรค์ครั้งที่ 1 เพื่อปรับปรุงการระดมพลังสมองเชิงสร้างสรรค์ ในครั้งต่อไป

ขั้นตอนที่ 2 วิเคราะห์สาเหตุปัญหา (Reflection)

4) นำประเด็นที่ได้จากการประชุมระดมพลังสมองเชิงสร้างสรรค์ ครั้งที่ 1 มาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา เพื่อหาข้อสรุปของการสะท้อนผล และการวางแผนงานที่จะดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

5) ประชุมระดมพลังสมองเชิงสร้างสรรค์ ครั้งที่ 2 ในวันที่ 21 กรกฎาคม 2565 เวลา 08.30 -16.30 น. ณ ห้องสัมมนาสัตวศาสตร์ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีราชบุรี เป็นการจัดลำดับรูปแบบกิจกรรมที่ส่งเสริม และพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา ที่ได้จากการประชุมระดมพลังสมองเชิงสร้างสรรค์ ครั้งที่ 1 และคัดเลือกกิจกรรมที่เหมาะสม และกำหนดเวลาในแต่ละกิจกรรม จัดทำเป็นแนวทางพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา พร้อมทั้งร่วมกันออกแบบการประเมินผลกิจกรรมเพื่อใช้เป็นแนวทางดำเนินการในขั้นตอนต่อไป จากนั้นประเมินการมีส่วนร่วมในการประชุมระดมพลังสมองเชิงสร้างสรรค์ครั้งที่ 2 เพื่อปรับปรุงการระดมพลังสมองเชิงสร้างสรรค์ ในครั้งต่อไป

ขั้นตอนที่ 3 หาหนทางแก้ไขปัญหา (Action)

6) การประชุมระดมพลังสมองเชิงสร้างสรรค์ ครั้งที่ 3 ในวันที่ 4 สิงหาคม พ.ศ. 2565 เวลา 08.30 -16.30 น. ณ ห้องประชุมวิชาการ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีราชบุรี เป็นการร่วมกันวิเคราะห์และวิพากษ์ รูปแบบกิจกรรมแนวทางพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา เพื่อเตรียมศึกษาผลการเป็นไปได้ทางปฏิบัติของแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา ต่อไป

7) เมื่อได้แนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา ด้วยการประชุมระดมพลังสมองเชิงสร้างสรรค์ของกลุ่มเป้าหมาย แล้ว เพื่อศึกษาผลการเป็นไปได้ทางปฏิบัติของแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา จึงทำการคัดเลือกกลุ่มทดลองด้วยวิธีการแบบอาสาสมัคร (volunteer) จำนวน 11 คน โดยมีคุณสมบัติตามเกณฑ์คัดเข้า (Inclusion criteria) ดังนี้ 1) มีหน้าที่รับผิดชอบเป็นผู้นำนักเรียนนักศึกษา 2) เป็นนักเรียนนักศึกษาของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีราชบุรี ปีการศึกษา 2563 และ 3) ยินดีให้ความร่วมมือในการวิจัย

8) ดำเนินกิจกรรมแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา ตามแผนที่ตั้งไว้ ตลอดระยะเวลาการดำเนินกิจกรรมผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยจะคอยสังเกตพฤติกรรมมีส่วนร่วมในกิจกรรมของผู้นำนักเรียนนักศึกษาและทำการจดบันทึกลงในแบบสังเกต

9) หลังจากจัดกิจกรรมให้ผู้่านักเรียนนักศึกษาที่เข้าร่วมกิจกรรมทำประเมินความเป็นไปได้ของกิจกรรม และแบบประเมินความพึงพอใจต่อกิจกรรมพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา

10) ทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ตามสถิติที่กำหนด

สถิติและการวิเคราะห์ข้อมูล

1) วิเคราะห์ผลการประเมินการมีส่วนร่วมในการประชุมระดมพลังสมองเชิงสร้างสรรค์ ด้วยสถิติค่าเฉลี่ย และส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐาน

2) วิเคราะห์ผลการประชุมระดมพลังสมองเชิงสร้างสรรค์ ด้วยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content analysis)

3) วิเคราะห์ผลการสังเกตการมีส่วนร่วมในกิจกรรมพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษาด้วยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content analysis)

3) วิเคราะห์ผลการประเมินความพึงพอใจที่มีต่อกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษาโดยใช้สถิติ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ระยะที่ 3 ตรวจสอบร่องแนวทางในการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา

การวิจัยในระยะนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อการตรวจสอบร่องแนวทางการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา ที่ได้จากระยะที่ 2 จากผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องและตรงกับเนื้อหา และความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ พร้อมทั้งการแนะนำ ปรับปรุงเพื่อพัฒนาเป็นกระบวนการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้่านักศึกษาอาชีวศึกษา ที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้นต่อไป มีรายละเอียดดำเนินการวิจัย ดังนี้

ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบร่องแนวทางในการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา

ผู้วิจัยพิจารณาเลือกกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 ท่าน โดยใช้วิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยจะต้องผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้่านักศึกษาอาชีวศึกษา โดยแบ่งเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

1) กลุ่มผู้บริหารเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 จำนวน 2 ท่าน โดยมีเกณฑ์พิจารณาคัดเลือกตามคุณสมบัติ คือ เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ด้านการบริหารหรือคณะ

กรรมการบริหารจัดการในฝ่ายงานพัฒนากิจการนักเรียนนักศึกษา โดยมีระยะเวลาดำรงตำแหน่งไม่น้อยกว่า 3 ปี

2) กลุ่มบุคลากรงานวิจัยและวัดผลเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 จำนวน 2 ท่าน โดยมีเกณฑ์พิจารณาคัดเลือกตามคุณสมบัติเป็นบุคลากรงานวิจัยและวัดผล หรือผู้มีประสบการณ์ มีความรู้และความเชี่ยวชาญด้านทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21

3) กลุ่มครูที่มีประสบการณ์ด้านกิจกรรมนักเรียนนักศึกษาอาชีวศึกษา จำนวน 3 ท่าน โดยมีเกณฑ์พิจารณาคัดเลือกตามคุณสมบัติ คือเป็นครูที่มีประสบการณ์ด้านกิจกรรมนักเรียนนักศึกษาอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา โดยมีระยะเวลาไม่น้อยกว่า 5 ปี

จากนั้นจัดทำหนังสือขอความอนุเคราะห์เชิญผู้ทรงคุณวุฒิอย่างเป็นทางการจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร เพื่อประเมินตรวจรับรองแนวทางการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา

เครื่องมือในการวิจัย

แบบประเมินตรวจรับรองของผู้ทรงคุณวุฒิ

เป็นแบบประเมินตรวจรับรองแนวทางการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษาของผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อประเมินความสอดคล้อง ความตรงตามเนื้อหา และความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติของ แนวทางการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา ประกอบด้วยคำถาม 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล

ตอนที่ 2 ประเด็นการตรวจความสอดคล้องและตรงกับเนื้อหาและความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติของแนวทางการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา ตามองค์ประกอบ 3 ด้าน ได้แก่ 1) ความเป็นมา และความสำคัญ 2) ความต้องการของสถานศึกษา ในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ในการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา และ 3) หลักการในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ลักษณะการตอบเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ ความสอดคล้องและตรงกับเนื้อหา และความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ ตามหลักการของ สุภางค์ จันทวานิช (2552) และ ชาย โพธิ์สิตา (2552) ดังนี้

ความสอดคล้องและตรงกับเนื้อหา

คะแนน 5 คือ มีความสอดคล้องและตรงกับเนื้อหา มากที่สุด

คะแนน 4 คือ มีความสอดคล้องและตรงกับเนื้อหา มาก

คะแนน 3 คือ มีความสอดคล้องและตรงกับเนื้อหา ปานกลาง

คะแนน 2 คือ มีความสอดคล้องและตรงกับเนื้อหา น้อย

คะแนน 1 คือ มีความสอดคล้องและตรงกับเนื้อหา น้อยที่สุด

การแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้การวิเคราะห์จากค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์จุดกึ่งกลาง (Midpoint) ของช่วงระดับคะแนนความสอดคล้องและตรงกับเนื้อหา มีการแปลผล ดังนี้

ระดับคะแนน	ความหมาย
คะแนนค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.51 – 5.00	คือ มีความเหมาะสมมากที่สุด
คะแนนค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.51 – 4.50	คือ มีความเหมาะสมมาก
คะแนนค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.51 – 3.50	คือ มีความเหมาะสมปานกลาง
คะแนนค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.51 – 2.50	คือ มีความเหมาะสมน้อย
คะแนนค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00 – 1.50	คือ มีความเหมาะสมน้อยที่สุด

ความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ

คะแนน 5 คือ ความเป็นไปได้มากที่สุด

คะแนน 4 คือ ความเป็นไปได้มาก

คะแนน 3 คือ ความเป็นไปได้ปานกลาง

คะแนน 2 คือ ความเป็นไปได้น้อย

คะแนน 1 คือ มีมีความเป็นไปได้น้อยที่สุด

การแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้การวิเคราะห์จากค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์จุดกึ่งกลาง (Midpoint) ของช่วงระดับคะแนนความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ มีการแปลผล ดังนี้

ระดับคะแนน	ความหมาย
คะแนนค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.51 – 5.00	คือ ความเป็นไปได้มากที่สุด
คะแนนค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.51 – 4.50	คือ ความเป็นไปได้มาก
คะแนนค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.51 – 3.50	คือ ความเป็นไปได้ปานกลาง
คะแนนค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.51 – 2.50	คือ ความเป็นไปได้น้อย
คะแนนค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00 – 1.50	คือ ความเป็นไปได้น้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ข้อคิดเห็นและขอเสนอแนะเพิ่มเติมอื่น ๆ เป็นข้อคำถามปลายเปิด

ขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบเครื่องมือ

1) แนวทางการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา ได้จากการประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม โดยใช้เทคนิคการประชุมระดมพลังสมองเชิงสร้างสรรค์ สนทนากลุ่มย่อยตามองค์ประกอบทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา สร้างเป็นรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา ประกอบไปด้วย รูปแบบกิจกรรม กระบวนการพัฒนา ระยะเวลา และการประเมินผล

2) สร้างแบบประเมินตรวจสอบรับรองแนวทางการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา จากแนวทางการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา ได้จากการประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม โดยใช้เทคนิคการประชุมระดมพลังสมองเชิงสร้างสรรค์ สนทนากลุ่มย่อยตามองค์ประกอบทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา

3) ตรวจสอบความตรงของเครื่องมือ (Validity) โดยการตรวจสอบความครอบคลุมของเนื้อหาโดยขอความอนุเคราะห์ให้ผู้ทรงวุฒิ ซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ เกี่ยวกับทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะ เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขให้มีความสมบูรณ์ก่อนนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจริง โดยการตรวจสอบ (Index of Item-Objective Congruence: IOC) ซึ่งมีเกณฑ์การให้คะแนนและหาค่าดัชนีความสอดคล้อง เหมือนการตรวจสอบความตรงของเครื่องมือ (Validity) ในระยะที่ 1 ผลการตรวจสอบมีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 ทุกข้อ ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.5 จึงสามารถนำข้อคำถามไปใช้ในการเก็บข้อมูลได้ทุกข้อ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) การเก็บรวบรวมข้อมูลในระยะนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อตรวจสอบ ทบทวน เพิ่มเติม และรับรอง แนวทางการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา ให้มีความชัดเจนและเหมาะสมกับการนำไปปฏิบัติจริงได้อย่างสมบูรณ์ยิ่งขึ้น โดยผู้วิจัยนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลวิธีการดังนี้

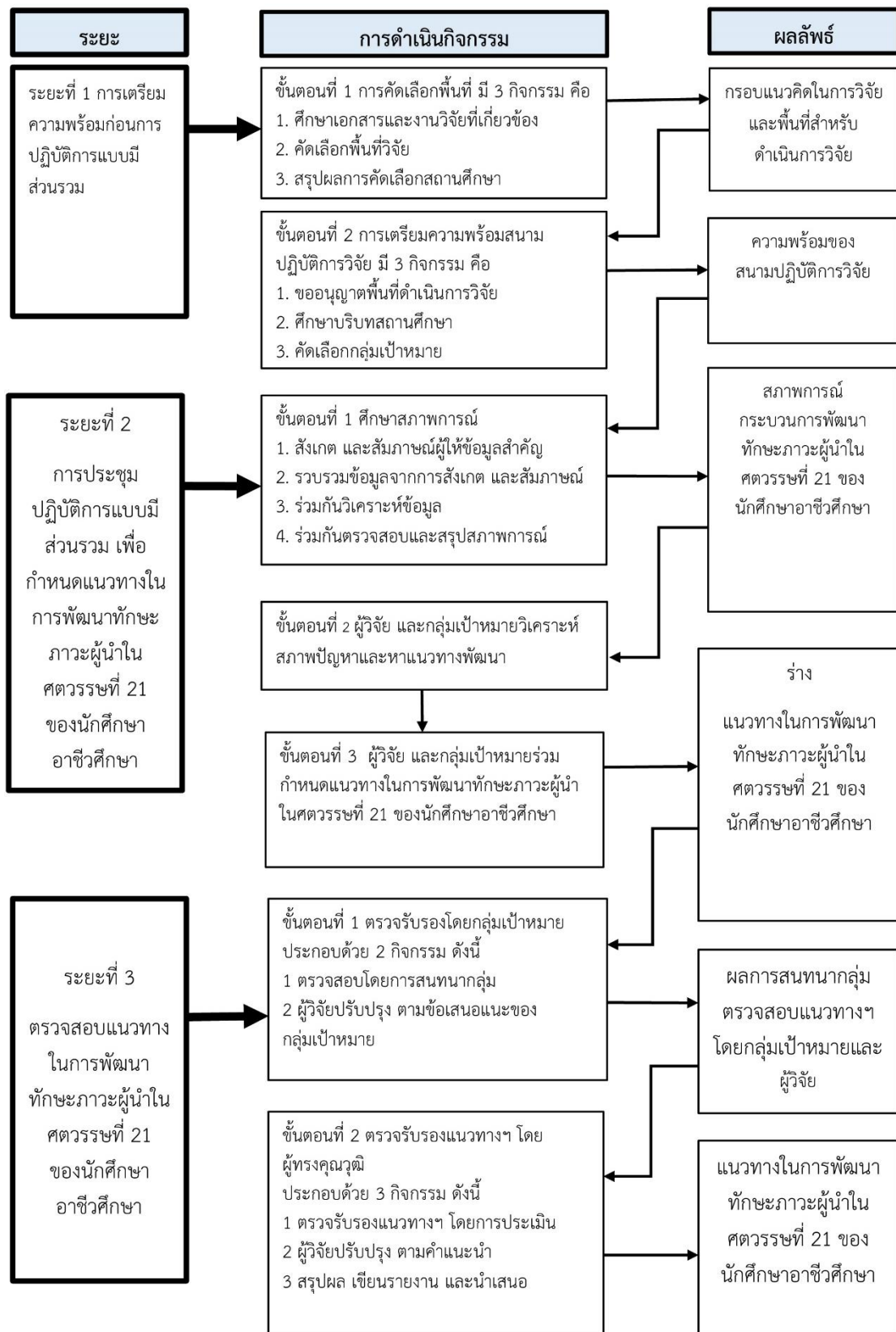
2) การประเมินเพื่อรับรองจากผู้ทรงคุณวุฒิ โดยให้ลงคะแนนเห็นด้วยในแต่ละด้าน เป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ เพื่อนำมาประมวล สังเคราะห์ และปรับปรุงกระบวนการพัฒนาแนวทางการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา ให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น การประเมินผลความสอดคล้องและตรงกับเนื้อหา และความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติของผู้ทรงคุณวุฒิ หลังจากนั้นผู้วิจัยได้นัดหมายการเก็บรวบรวมข้อมูลความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อรับแบบประเมินกลับ

สถิติและการวิเคราะห์ข้อมูล

ระยะนี้ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากการประเมินรับรองจากผู้ทรงคุณวุฒิ ในการพิจารณา ตัดสินใจของความเหมาะสม และความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติของแนวทางการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำ ในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา ด้วยการใช้วิเคราะห์ข้อมูลสถิติพื้นฐาน และแปลผลการ วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้การวิเคราะห์จากค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์จุดกึ่งกลาง (Midpoint) ของช่วงระดับ คะแนนความสอดคล้องและตรงกับเนื้อหาตามหลักการของ สุภางค์ จันทวานิช (2552) และชาย โปธิ สิตา (2552) จึงจะยอมรับ และมีความเหมาะสม เป็นไปได้ในทางปฏิบัติของแนวทางการพัฒนาทักษะ ภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา โดยสรุปเป็น วิธีดำเนินการวิจัย ดังภาพที่ 3

ภาพที่ 3 กรอบวิธีการดำเนินการวิจัยโดยสรุป

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยใช้ระเบียบการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) เพื่อร่วมกันกำหนดแนวทางการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้นำนักศึกษาอาชีวศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการณ์กระบวนการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา 2) พัฒนากระบวนการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา และ 3) เสนอแนวทางในการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา โดยแบ่งการศึกษาออกเป็น 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การเตรียมความพร้อมก่อนการปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ระยะที่ 2 กำหนดแนวทางการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา และ ระยะที่ 3 ตรวจสอบรับรองแนวทางการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา โดยใช้แนวคิดของ Horton and Zacharakis (1987) มี 3 ขั้นตอน ได้แก่ การร่วมกันศึกษาสถานการณ์ (Study) > การร่วมกันแสดงปฏิกิริยาต่อสถานการณ์ (Reflection) > การร่วมกันแสดงพฤติกรรมต่อสถานการณ์ (Action) ซึ่งผู้วิจัยเก็บข้อมูลตามข้อตกลงในเอกสารที่ใช้ตามเงื่อนไขของจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ โดยแบ่งการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 3 ตอน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาสภาพการณ์ปัญหาและการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา

ตอนที่ 2 ผลการกำหนดแนวทางในการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา

ตอนที่ 3 ผลการตรวจสอบรับรองแนวทางในการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา นำเสนอผลตามลำดับ ต่อไปนี้

ตอนที่ 1 การศึกษาสภาพการณ์ปัญหาและการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา

ส่วนที่ 1 ผู้วิจัยได้ศึกษาสภาพทั่วไปของสถานที่วิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา ได้ผลดังนี้

1. จากการศึกษาสภาพทั่วไป ของสถานศึกษาในการส่งเสริมการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา โดยใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกชนิดกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) เพื่อบันทึกการศึกษาสภาพทั่วไปของสถานศึกษาในการ

ส่งเสริม และพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา จากการวิเคราะห์ ข้อมูล พบว่า สถานที่ตั้งวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีราชบุรี สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาเกษตร ภาคกลาง สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ก่อตั้งเมื่อวันที่ 9 มิถุนายน 2512 เดิมมีชื่อว่า โรงเรียนเกษตรกรรมราชบุรี ตั้งอยู่ที่ เลขที่ 63 หมู่ 7 ต.เขาชะงุ้ม อ.โพธารม จ.ราชบุรี ต่อมา ได้มีการเปลี่ยนแปลงชื่อสถานศึกษาเป็น “วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีราชบุรี” ปัจจุบันมีพื้นที่ ทั้งสิ้น 1,230 ไร่ 2 งาน 88 ตารางวา จากการสัมภาษณ์ด้านสภาพทั่วไปของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีราชบุรี พบว่า พื้นที่แต่เดิมเป็นป่าสงวนธรรมชาติ เมื่อปี พ.ศ. 2507 จังหวัดราชบุรีมีความประสงค์จะจัดตั้งโรงเรียนเกษตรกรรม เพราะเห็นว่าจังหวัดราชบุรีเป็นจังหวัดที่มีประชากรส่วนใหญ่ ประกอบอาชีพทางการเกษตร เช่น สุกกร เป็ด ไก่ โคเนื้อ และโคนม จังหวัดราชบุรีจึงเห็นสมควรที่จะ จัดตั้งโรงเรียนเกษตรกรรมราชบุรีขึ้นเพื่อสนับสนุนและส่งเสริมการประกอบอาชีพทางการเกษตรของ ประชาชนที่ดำเนินอยู่ให้ดีขึ้น “วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีราชบุรี มีที่ตั้งเหมาะสม เนื่องจากคนในพื้นที่ส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกร ทำนา ทำไร่ และเลี้ยงสัตว์” (วันที่ 30 พ.ค. 2565 ข้อมูลจากการ สัมภาษณ์ตัวแทนครู)

2. จากการศึกษาสภาพหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน พบว่า วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีราชบุรี ได้เปิดหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง และหลักสูตร ปริญญาตรี สายปฏิบัติการทางเทคโนโลยี (เทคโนโลยีบัณฑิต) ดำเนินการจัดการเรียนการสอน แบ่งเป็น 6 คณะวิชาดังนี้

1) คณะวิชาพืชศาสตร์ มีหน้าที่ให้การศึกษา และค้นคว้าเกี่ยวกับทางด้านพืชกรรม ซึ่งได้แก่ พืชไร่ พืชสวนต่าง ๆ มีการเรียนการสอนให้ความรู้ด้านทั้งทางด้านภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติ ฝึกฝนเกี่ยวกับหลักปฏิบัติให้เกิดทักษะการปฏิบัติที่ถูกต้อง เพื่อให้ นักศึกษามีความรู้ความชำนาญ เมื่อ จบการศึกษาและสามารถนำไปประกอบอาชีพได้ในอนาคต คณะพืชศาสตร์แบ่งเป็นแผนกวิชาได้ หลายแผนก เช่น แผนกวิชาพืชไร่ นา พืชสวนประดับ ไม้ผล-ไม้ยืนต้น พืชผัก ดินและปุ๋ย อารักขาพืช

2) คณะวิชาสัตวศาสตร์ มีหน้าที่ให้การศึกษา และค้นคว้าทางด้านสัตวบาลต่างๆ แบ่งเป็นแผนกวิชา ได้แก่ แผนกโคนม โคเนื้อ-กระบือ สัตว์ปีก สุกกร ประมง

3) คณะวิชาช่างกลเกษตร มีหน้าที่ให้การศึกษา ฝึกปฏิบัติให้เกิดทักษะในการใช้ เครื่องมือและเครื่องทุ่นแรงต่างๆ ที่ใช้ในการปฏิบัติงานฟาร์ม แบ่งเป็นแผนกวิชา ได้แก่ แผนกวิชา เครื่องทุ่นแรงฟาร์ม ช่างก่อสร้าง ไฟฟ้าในฟาร์ม ช่างกลโรงงาน สำรวจรังวัดและชลประทาน เครื่องยนต์ฟาร์มคณะวิชาช่างกลเกษตร มีการปฏิบัติงานโดยประสานงานกับคณะวิชาพืชศาสตร์ และ คณะวิชาสัตวศาสตร์ เพื่อปฏิบัติงานฟาร์มของวิทยาลัยฯ เช่น การเตรียมพื้นที่ในการทำสวนผลไม้ สวนผัก จัดทำแปลงหญ้า ขุดบ่อเพาะเลี้ยงปลา ร่องระบายน้ำ การไถ การพรวน การใส่ปุ๋ยกำจัดวัชพืช และแมลง เป็นต้น

4) คณะวิชาสามัญสัมพันธ์ ให้การศึกษาเกี่ยวกับวิชาสามัญ วิชาสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกับวิชาพืชศาสตร์และวิชาสัตวศาสตร์ นอกจากนี้ จัดการศึกษาให้กับนักศึกษาเกิดการเรียนรู้ในการที่จะปรับปรุงตัวให้อยู่ร่วมกับสังคมโดยทั่วไปได้ และดำรงชีพต่อไปได้อย่างปกติสุข

5) คณะวิชาธุรกิจเกษตร ให้การศึกษาและฝึกฝนทางด้านการตลาด การจัดการฟาร์ม การจัดการผลผลิตทางการเกษตรการสหกรณ์เพื่อให้นักศึกษามีความมั่นใจที่จะนำไปประกอบอาชีพได้

6) คณะวิชาอุตสาหกรรมเกษตร ให้การศึกษาและฝึกฝนด้านการถนอมอาหารการแปรรูปผลผลิตเกษตรเป็นต้น ที่สามารถจะนำไปใช้ประโยชน์ในการประกอบอาชีพทางการเกษตร โดยมีแผนงานในความรับผิดชอบในด้านการแปรรูปผลิตภัณฑ์พืช ผลิตภัณฑ์สัตว์ และโรงงานแปรรูปน้ำมัน

3. จากการศึกษาวิธีการจัดการเรียนรู้และการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนนักศึกษา พบว่า ในการจัดการเรียนรู้และการจัดกิจกรรมในการเรียนการสอนในแต่ละรายวิชา โดยทางวิทยาลัยมีการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบทฤษฎี และปฏิบัติตามสาขางาน โดยผู้เรียนจะได้เรียนทั้งทฤษฎี และปฏิบัติตามตามสาขางาน โดยการจัดการเรียนรู้เป็นการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียน และในอาคารปฏิบัติงาน เนื่องจากวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีราชบุรี มีพื้นที่กว้างขวางจึงสามารถจัดบรรยากาศในการเรียนรู้ได้หลากหลาย มีแปลงปฏิบัติงานเกษตรเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถปฏิบัติงานได้จริง ในพื้นที่จริง มีห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์ในการศึกษา และทดลองอย่างเพียงพอต่อจำนวนผู้เรียน ในส่วนของการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีราชบุรีมีคณะกรรมการองค์การเกษตรกรในอนาคตแห่งประเทศไทย หรือเรียกว่า คณะกรรมการดำเนินงาน อกท.ระดับหน่วยราชบุรี ซึ่งได้มาจากการเลือกตั้ง ของนักเรียน นักศึกษา สังกัดฝ่ายพัฒนากิจการนักเรียนนักศึกษา ประกอบไปด้วย

1) นายก ออกท.	จำนวน 1 คน
2) รองนายก ออกท.	จำนวน 1 คน
3) เลขานุการ	จำนวน 1 คน
4) เทร่ญญิก	จำนวน 1 คน
5) ปฏิคม	จำนวน 1 คน
6) ผู้สื่อข่าว	จำนวน 1 คน
7) อนุกรรมการผู้รับผิดชอบโครงการ	จำนวน 5 คน

รวมทั้งสิ้น จำนวน 11 คน

โดยทำหน้าที่เป็นผู้นำนักเรียนนักศึกษาในการจัดกิจกรรมภายในสถานศึกษา และภายนอกสถานศึกษา โดยการจัดกิจกรรมภายในสถานศึกษาจะเป็นกิจกรรมประจำวัน ไม่ว่าจะป็นกิจกรรมเข้า

แนวเคารพธงชาติ กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และกิจกรรมที่เป็นโครงการต่าง ๆ ที่ทางวิทยาลัยจัดทำแผนดำเนินงานไว้ในแต่ละปีการศึกษา ผู้นำนักเรียนนักศึกษาดังกล่าวจะทำงานร่วมกับคณะครูอาจารย์ คณะผู้บริหาร ในการดำเนินกิจกรรมทั้งหมดของสถานศึกษา โดยมีบุคคลที่ให้คำแนะนำกับคณะกรรมการดำเนินงาน อกท. ระดับหน่วย เรียกว่า ครูที่ปรึกษา คณะกรรมการดำเนินงาน อกท. ระดับหน่วย ที่ได้มาจากการแต่งตั้งจากสถานศึกษา จะมีระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง 1 ปีการศึกษา เมื่อครบวาระจะมีการเลือกตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน อกท. ระดับหน่วย ขึ้นมาใหม่เพื่อทำหน้าที่แทน และในส่วนของกิจกรรมภายนอกสถานศึกษา คณะกรรมการดำเนินงาน อกท. ระดับหน่วย ซึ่งเป็นผู้นำนักเรียนนักศึกษาจะเป็นตัวแทนนักเรียนนักศึกษาของสถานศึกษา ในการเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนตามโอกาสต่าง ๆ

โดยสรุป สภาพการจัดการเรียนรู้และการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติงานจริง เพื่อสร้างความชำนาญในวิชาชีพนั้นอย่างแท้จริง และยังมีกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนให้รอบด้าน เช่น กิจกรรมกีฬา กิจกรรมเลือกตั้งผู้นำนักเรียนนักศึกษา กิจกรรมวันสำคัญทางชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ เป็นต้น

ส่วนที่ 2 ผู้วิจัยได้ศึกษาสภาพการณ์ทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา ได้ผลดังนี้

1. ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา จากจำนวนผู้วิจัย 14 ท่าน พบว่า องค์ประกอบของทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษามีความเห็นสอดคล้องกันร้อยละ 50 ขึ้นไปได้ ได้แก่ 1) มีคุณธรรมจริยธรรม 2) สร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับทีมงาน 3) มีศิลปะในการสื่อสาร 4) การทำงานให้บรรลุเป้าหมาย 5) กล้าตัดสินใจ กล้าคิด กล้าพูด 6) มีความฉลาดในการแก้ปัญหา 7) มีวิสัยทัศน์กว้างไกล 8) สร้างแรงบันดาลใจ 9) ใฝ่หาและกระตุ้นการสร้างความรู้ 10) คำมั่นถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล 11) มีความคิดสร้างสรรค์ 12) ซัดเจน มั่นคง มีเหตุผล มีสติ ควบคุมตนเอง 13) มีความรับผิดชอบสูงและมุ่งมั่น และ 14) ความสามารถในการจัดการองค์กร/วางแผนงาน โดยองค์ประกอบดังกล่าว นำมากำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างข้อคำถามในการสัมภาษณ์ด้านสภาพปัญหาและการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษาเพื่อใช้สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

2. จากการศึกษาสภาพปัญหาและการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา โดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึกชนิดกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) เก็บข้อมูล

กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 2 คน ครูหัวหน้างานกิจกรรม จำนวน 1 คน ครูผู้สอนในสถานศึกษา 3 คน ตัวแทนศิษย์เก่า 1 คน และนักเรียนนักศึกษาจำนวน 3 คน รวมทั้งสิ้น 10 คน พบว่า ประเด็นด้านความแตกต่างในการแสดงพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้นำนักศึกษาในอดีตกับผู้นำนักศึกษาในปัจจุบัน จากการสัมภาษณ์พบว่า ผู้นำนักเรียนนักศึกษาในปัจจุบันทำงานได้ยากขึ้น เนื่องจากผู้เรียนเข้าถึงสื่อได้ง่าย ด้วยแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย ประกอบกับความมั่นใจในข้อมูลที่ตนเองมีอยู่ ทำให้การจูงใจเกิดขึ้นได้ยากขึ้น อีกทั้งองค์ความรู้ของผู้เรียนสมัยนี้มีมากกว่าเมื่อก่อน การเชื่ออะไรรจะต้องมีหลักฐาน มีเหตุผลมากขึ้น การชี้แจงจึงเกิดขึ้นได้ยาก ผู้นำนักเรียนนักศึกษาต้องมีทักษะการสื่อสาร และจูงใจที่ดี นำเชื่อถือจึงจะสามารถเป็นผู้นำในยุคปัจจุบันได้ “ต่างกันโดยสิ้นเชิง จะเห็นได้ว่าผู้นำในอดีต ให้ความเคารพครูอาจารย์มากกว่าในปัจจุบันที่เป็น ด้วยเหตุการณ์บ้านเมืองหลายๆ อย่าง จึงทำให้ ผู้นำสมัยใหม่ เริ่มเป็นผู้นำที่มีความคิดสุดโต่ง ขาดความอ่อนหวาน และความสุภาพมากขึ้น” (วันที่ 30 พ.ค. 2565 ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ตัวแทนครู)

ส่วนที่ 3 ผู้วิจัยได้ศึกษาสภาพการณ์เนื้อหาหรือองค์ความรู้ในการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา ได้ผลดังนี้

1. ผู้วิจัยได้ศึกษาสภาพการณ์เนื้อหาหรือองค์ความรู้ในการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา โดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึกชนิดกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) เก็บข้อมูลกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ พบว่า จากการสัมภาษณ์ดังกล่าวแยกได้เป็น 5 ด้าน ดังนี้

1) ด้านทักษะการสื่อสาร เป็นความสามารถในการถ่ายทอดข่าวสารข้อมูล ความรู้ ประสบการณ์ความรู้สึกความคิดเห็นซึ่งอาจจะใช้วิธีการที่แตกต่างกันไปตามความเหมาะสมของสถานการณ์โดยมีวัตถุประสงค์ให้เกิดการรับรู้ร่วมกันและมีปฏิริยาตอบสนองต่อกันทำให้เกิดความร่วมมือมีความชัดเจนในคำสั่งมอบหมายงานสามารถเจรจาต่อรองโน้มน้าวและสร้างความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงานรวมถึงการให้คำแนะนำหรือชี้แนะให้ทีมปฏิบัติตามได้อย่างโดดเด่นเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จบรรลุเป้าหมาย “ในการหาเสียงก่อนเลือกตั้งนายก อวท. จะมีการให้ผู้สมัครแนะนำตัว เพื่อให้รู้จักนโยบายของผู้สมัครนั้น ๆ ผู้นำที่ดีจะต้องมีการใช้ภาษาที่ดี ถูกต้อง มีการสื่อสารเข้าใจไปในทิศทางเดียวกัน มีลักษณะการพูดที่สามารถจูงใจคนได้ เพราะสิ่งแรกที่สมาชิก ออกท. หน่วยราชรี ได้เห็นและได้รู้จักผู้สมัครก็คือการแนะนำตัวเอง และประชาสัมพันธ์นโยบายก่อนจะเห็นการปฏิบัติงานจริง” (วันที่ 31 พ.ค. 2565 ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ตัวแทนรองผู้บริหาร)

2) ด้านทักษะการคิดวิเคราะห์และการคิดสร้างสรรค์ เป็นความสามารถในการแปลความหมายของข้อมูลได้อย่างน่าเชื่อถือสามารถเชื่อมโยงข้อมูลหรือสิ่งเร้าได้อย่างเป็นระบบจากส่วนย่อย ๆ ไปหาส่วนใหญ่ได้อย่างเป็นองค์รวมคิดแก้ปัญหาด้วยวิธีการใหม่ เป็นแบบอย่างและกระตุ้น

ให้ทีมได้ริเริ่มความคิดใหม่ ๆ มาใช้ในการปฏิบัติงานอย่างสร้างสรรค์เพื่อให้เกิดผลดีในการพัฒนาสถานศึกษาในอนาคต “กิจกรรมรับน้องที่ผ่านมามีการเข้าค่ายที่วัดหนูประทับใจกิจกรรมที่พี่ ออกท. จัดให้ ช่วยให้หนูคลายกังวลได้มาก เพราะหนูไม่รู้จักใครเลย เหมือนกิจกรรมจะซื้อ ดอกไม้ในใจฉัน เป็นการบอกเล่าอารมณ์ความรู้สึก ดีใจที่สุด เสียใจที่สุด ของเราให้เพื่อนที่นั่งข้าง ๆ ฟัง แล้วเราก็อิงเพื่อนเล่า ทำให้เรารู้จักกับฟังคนอื่นอย่างตั้งใจ” (วันที่ 31 พ.ค. 2565 ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ตัวแทนนักเรียนนักศึกษา)

3) ด้านมนุษยสัมพันธ์ เป็นความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่นมีความยืดหยุ่น เข้าใจความแตกต่างและความต้องการของแต่ละบุคคลมีวิธีการต่าง ๆ สร้างแรงจูงใจให้ทีมทำงานอย่างเต็มความสามารถมีความเข้าใจธรรมชาติพฤติกรรมของมนุษย์ สามารถสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างทีม และเสริมสร้างความร่วมมือซึ่งกันและกันภายในสถานศึกษา ตลอดจนประสานงานและการให้คำแนะนำแก่ผู้ร่วมงาน “คณะทำงาน ผู้นำนักเรียนนักศึกษาต้องประสานงานได้ดี มีความชัดเจน เข้าใจง่ายเพราะจะต้องเป็นคนกลางเพื่อประสานงานกับผู้บริหาร ครู สมาชิก ออกท. และประสานในคณะทำงานเอง ดังนั้นผู้นำจะต้องสานสัมพันธ์กับทุกฝ่ายเพื่อขอความร่วมมือในการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ของวิทยาลัย” (วันที่ 30 พ.ค. 2565 ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ตัวแทนผู้บริหาร)

4) ด้านการใช้เทคโนโลยี เป็นทักษะการใช้เครื่องมือ สื่อ อุปกรณ์ และเทคโนโลยีได้อย่างคล่องแคล่วสามารถนำเทคโนโลยีดิจิทัลที่มีอยู่ในปัจจุบันมาใช้อย่างสร้างสรรค์ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการสื่อสารการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารประชาสัมพันธ์กิจกรรมของวิทยาลัยอย่างทั่วถึง มีการบริหารจัดการข้อมูลอย่างเป็นระบบและการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการเรียนรู้ออนไลน์ในการแลกเปลี่ยนประสบการณ์เพื่อการพัฒนาองค์การให้มีความทันสมัยและมีประสิทธิภาพ “ในช่วงการระบาดของโควิด-19 เป็นอะไรที่ทำทนายเรามาก เพราะเราต้องเตรียมกิจกรรมรับน้องใหม่ ซึ่งเราไม่รู้จักเด็ก เด็กก็ไม่คุ้นเคยกับเรา นายท ออกท. ก็เลยเสนอให้เราตั้งกลุ่มในแพลตฟอร์มออนไลน์ ในวันลงทะเบียน และเขาก็สร้างกลุ่มแพลตฟอร์มออนไลน์ของน้อง ปวช.1 และ ปวส.1 โดยใช้คิวอาร์โค้ด แล้วช่วยกันติดตามเสออาคารที่ใช้ลงทะเบียน เป็นการแก้ปัญหาด้วยเทคโนโลยีที่ดีมากเลย” (วันที่ 30 พ.ค. 2565 ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ตัวแทนครูที่ปรึกษา ออกท.)

5) ด้านทักษะการทำงานเป็นทีม เป็นความสามารถที่เป็นได้ทั้งผู้นำและผู้ตามได้เหมาะสมกับสถานการณ์ส่งเสริมให้ทีมมีความไว้วางใจความสามัคคีและช่วยเหลือซึ่งกันและกันเปิดโอกาสให้คนในทีมร่วมกันแสดงความคิดและรับผิดชอบงานร่วมกัน ผู้นำร่วมแก้ปัญหาและผลักดันให้ทำงานโดยมีเป้าหมายเดียวกันเพื่อให้งานสำเร็จไปได้ด้วยดี “ผู้นำนักเรียนนักศึกษาที่ดีจะต้องสามารถวิเคราะห์คนได้ ต้องมองงาน มองคนให้ออกว่างานนี้จะต้องใช้ใคร ต้องวางแผนให้ดีต้องมีการแก้สถานการณ์เฉพาะหน้าที่ดี ในสถานการณ์ที่ไม่แน่นอน ไม่ตื่นปัญหา สร้างกำลังใจให้ทีมได้ในเวลา” (วันที่ 31 พ.ค. 2565 ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ตัวแทนศิษย์เก่า)

โดยสรุป จะเห็นได้ว่าปัจจัยในแต่ละประการข้างต้น ต่างเป็นทั้งปัจจัยสนับสนุนและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนนักศึกษา จากการได้สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ส่งผลอย่างไรต่อกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนนักศึกษา แต่เนื่องด้วยปัญหาในการแสดงออกต่อทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนนักศึกษา วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีราชบุรี มีหลากหลายด้าน ด้วยอายุของนักเรียนนักศึกษาเข้าสู่ช่วงวัยรุ่นต้องการได้รับการยอมรับจากเพื่อน และสังคมรอบข้าง ทำให้การแสดงออกเป็นไปในทางที่ผิด อีกทั้งขาดการสนับสนุนจากครอบครัว ทำให้การแสดงพฤติกรรมภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 เกิดขึ้นได้ค่อนข้างยาก ดังเห็นได้จากการคัดเลือกผู้แทนในแต่ละชมรมฯ ไม่เกิดการแข่งขัน มีผู้สมัครเพียงแค่ 1 - 2 คน และเมื่อสุดท้ายแล้วได้ผู้นำนักเรียนนักศึกษาที่บกพร่องในภาวะผู้นำ ทำให้การดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวข้องดำเนินไปอย่างยากลำบาก ภาระยิ่งใหญ่อจึงตกไปที่ครูที่ปรึกษา คณะดำเนินงาน ออท. ที่จะต้องดำเนินการคัดเลือกนักเรียนนักศึกษาที่สามารถพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนนักศึกษาได้ จึงต้องมีองค์ประกอบที่แสดงถึงพฤติกรรมการเป็นผู้นำนักเรียนนักศึกษาอาชีวศึกษาได้นั้นเอง

ส่วนที่ 4 ผู้วิจัยได้ศึกษาสภาพการณ์กระบวนการเรียนรู้หรือวิธีการเรียนรู้เพื่อทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา ได้ผลดังนี้

ผู้วิจัยได้ศึกษาสภาพการณ์กระบวนการเรียนรู้หรือวิธีการเรียนรู้ในการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา โดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึกชนิดกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) เก็บข้อมูลกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ พบว่า วิธีการและกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา ได้แก่ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของสถานศึกษา เช่น ในรายวิชาที่เป็นภาคทฤษฎี วิชาองค์การเกษตรกรในอนาคต ซึ่งจะเป็นวิชาในหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1 จะเป็นวิชาที่ว่าด้วยเรื่องวิธีการดำเนินการขององค์การเกษตรกรในอนาคตแห่งประเทศไทย ซึ่งจะสอดแทรกหลักของการมีภาวะผู้นำในนักเรียนนักศึกษา ครูผู้สอนใช้รูปแบบการทำงานเป็นกลุ่ม ซึ่งจะต้องใช้ทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษาเพื่อทำให้งานบรรลุเป้าหมาย และการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาปฏิบัติงานจะแบ่งเป็นปฏิบัติงานในสถานศึกษา โดยทางวิทยาลัยจะมีแปลงปฏิบัติงานเกษตรของแต่ละสาขางาน เพื่อให้ผู้เรียนได้ทดลองปฏิบัติงานจริง เพื่อความเชี่ยวชาญในวิชาชีพ โดยผู้สอนจะมีหลักการสอนที่สอดแทรกหลักของการมีภาวะผู้นำ โดยใช้หลักของการทำงานกลุ่มเช่นเดียวกับวิชาทฤษฎี

1. การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่ทางวิทยาลัยจัดขึ้น จะเป็นการฝึกผู้เรียนให้เข้าสังคม พัฒนาบุคลิกภาพให้มีความเป็นผู้นำ สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น และอยู่ใน สังคมอย่างมีความสุข ส่งเสริมการเป็นพลเมืองดี มีคุณค่าต่อสังคม พร้อมทั้งจำลองการเลือกตั้งตามระบอบประชาธิปไตย ให้

นักเรียนนักศึกษาได้รู้จักหน้าที่ และรักษาสีทนต์ของตนเอง โดยทางฝ่ายงานกิจกรรมนักเรียนนักศึกษา จะจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เข้าร่วมหลากหลาย เช่น การแข่งขันวิชาการ และวิชาชีพ ออกท.ระดับหน่วย จะเป็นการแข่งขันทางวิชาการ เช่นการพูดในที่ชุมชน การสาธิตวิชาชีพ เป็นต้น ส่วนการแข่งขัน วิชาชีพ เช่น การจัดดอกไม้ จัดสวน การผสมเทียม เป็นต้น กิจกรรมเลื่อนระดับสมาชิก ออกท. ระดับ หน่วยและระดับภาค กิจกรรมในวันชาติ สำคัญทางศาสนาและพระมหากษัตริย์ กิจกรรมเหล่านี้ล้วน พัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนนักศึกษาวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีราชบุรี เนื่องจากกิจกรรมเหล่านี้จะดำเนินการโดยคณะกรรมการดำเนินงาน ออกท.ระดับหน่วย ในทุก ๆ ชั้นตอน และจะมีครูที่ปรึกษาคอยแนะนำตลอดจนให้แนวความคิดและการวางแผนปฏิบัติกิจกรรมทั้ง ในระยะสั้น และระยะยาว

2. กิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากชมรมศิษย์เก่า ศิษย์เก่าจะมีการจัดกิจกรรมให้รุ่นน้องใน ทุก ๆ ปีการศึกษา เป็นการเข้ามาพูดคุยแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประสบการณ์เรียน การทำงาน และเรื่องอื่น ๆ ตามแต่รุ่นน้องจะสอบถาม มีการจัดกิจกรรมละลายพฤติกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะภาวะผู้นำ รู้จัก เสียสละ มีความรับผิดชอบ ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน

3. การฝึกงานในสถานประกอบการที่ทางวิทยาลัยทำความร่วมมือ สถานประกอบการจะ ฝึกฝนนักเรียนนักศึกษาให้มีทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ทั้ง 5 องค์ประกอบรอบด้าน สามารถ แก้ปัญหาในสถานการณ์เฉพาะหน้าได้ดี มีสติ พร้อมทั้งพัฒนาทักษะชำนาญเฉพาะวิชาชีพ เพื่อ เตรียมพร้อมกับการทำงานในอนาคต

4. การเข้าร่วมโครงการอบรม เป็นการจัดอบรมเพื่อพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษาทั้งในและนอกสถานศึกษา การอบรมเพื่อพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษ ที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา ทางวิทยาลัยจะจัดขึ้นทุกปีการศึกษาเป็นโครงการของนักเรียน นักศึกษาใหม่ที่เข้ามาเรียนในวิทยาลัย ชั้น ปวช.1 และ ชั้น ปวส.1 เป็นการอบรมเพื่อบ่มเพาะผู้เรียน ให้แสดงทักษะภาวะผู้นำ โดยมีกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนแสดงทักษะภาวะผู้นำเพื่อแก้ไขสถานการณ์ เฉพาะหน้า วิธีนี้เป็นอีกหนึ่งวิธีเพื่อคัดเลือกผู้นำของครูผู้สอน เพื่อพัฒนาให้เขาเป็นผู้นำที่ดีในอนาคต ส่วนการอบรมเพื่อพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา ภายนอก สถานศึกษาจะเป็นโครงการจากส่วนกลาง โดยครูที่ปรึกษา ออกท.หน่วย จะเป็นผู้พิจารณาส่งตัวแทน เข้าอบรม เพื่อกลับมาถ่ายทอดสู่สถานศึกษาต่อไป ในแต่ละปีการศึกษาจะมีหลักสูตร และส่วนที่จัด แตกต่างกัน

โดยสรุป วิธีการและกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของ นักเรียนนักศึกษาวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีราชบุรี พบว่า วิธีการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำใน ศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนนักศึกษาวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีราชบุรี ส่วนใหญ่จะเป็นการจัด กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของสถานศึกษา ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวส่งเสริมและพัฒนาทักษะภาวะผู้นำใน

ศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนนักศึกษาวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีราชบุรีได้เป็นอย่างดี ด้วยหลักการของ กิจกรรม ออกท. มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ของสมาชิกโดยการฝึกปฏิบัติจริง ในวิชาชีพเกษตร และหรือวิชาชีพอื่นจนเกิดเจตคติ มีความมั่นใจสามารถนำไปประกอบอาชีพเป็น แบบอย่างที่ดี และแนะนำผู้อื่นได้ 2) เพื่อพัฒนาบุคลิกภาพให้สมาชิกมีความเป็นผู้นำ สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น และอยู่ใน สังคมอย่างมีความสุข และ 3) เพื่อส่งเสริมให้สมาชิกเป็นพลเมืองดีมีคุณค่าต่อสังคมตามระบอบประชาธิปไตย เป็นการเตรียมผู้เรียนให้เข้าสู่ตลาดแรงงานทางเกษตรกรรมอย่างมีประสิทธิภาพ โดยคณะกรรมการดำเนินงาน ออกท. จะเป็นทีมผู้นำนักเรียนนักศึกษาที่ดำเนินการจัดกิจกรรมทั้งหมดโดยมีครูที่ปรึกษา ออกท. หน่วยงานให้คำปรึกษา สนับสนุนการดำเนินกิจกรรม ออกท. แก่คณะกรรมการดำเนินงาน ออกท. ระดับหน่วย ตลอดจนให้แนวความคิดและการวางแผนปฏิบัติกิจกรรมทั้งในระยะสั้น และระยะยาว โดยชมรมศิษย์เก่าวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีราชบุรีจะจัดกิจกรรมที่พบบ่อยในทุก ๆ ปีการศึกษา เพื่อพบปะพูดคุย แลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน เพื่อเป็นการเพิ่มทักษะภาวะผู้นำ การเสียสละ รักพวกพ้อง กล้าแสดงออก พร้อมกับการเรียนรู้ในสถานศึกษาต่อไป อีกทั้งยังมีการสอดแทรกการเรียนการสอนทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษาในหลักสูตรการเรียนทั้งในรายวิชาทฤษฎี และปฏิบัติ โดยรูปแบบการสอนของครูเป็นนวัตกรรมที่ช่วยส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา ให้ชัดเจนยิ่งขึ้น การจัดโครงการอบรมพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา ทั้งในและนอกสถานศึกษา เป็นการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ เพื่อดึงศักยภาพของผู้เรียนด้านทักษะภาวะผู้นำออกมา และพัฒนาให้ผู้เรียนเป็นผู้นำที่ดี และนำผลการอบรมไปเผยแพร่ต่อในระดับสถานศึกษารวมถึงการฝึกงานในสถานประกอบการของนักเรียน นักศึกษา จะเป็นอีกหนึ่งวิธีการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษาที่มีผลชัดเจน และสังเกตการแสดงออกซึ่งทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนนักศึกษาได้ดี เพราะเป็นสถานการณ์จริง เผชิญเหตุจริง เป็นการบังคับให้ผู้เรียนแสดงทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนนักศึกษาออกมาเพื่อแก้ปัญหาเฉพาะหน้าอย่างทันด่วน

ส่วนที่ 5 ผู้วิจัยได้ศึกษาสภาพการณ์ปัจจัยที่มีผลต่อการเรียนรู้และพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา ด้วยลักษณะกระบวนการเรียนรู้หรือวิธีการเรียนรู้ของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีราชบุรีนั้น เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เกิดจากกิจกรรมการเรียนการสอน กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การฝึกประสบการณ์ในสถานประกอบการ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการอบรมเพื่อพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา ทั้งในและนอกสถานศึกษา การที่จะพัฒนากระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนนักศึกษาวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีราชบุรี ได้ประสบความสำเร็จนั้น จึงเกิดจากปัจจัย

หลายประการ จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลร่วมกับการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ พบว่า มีทั้งปัจจัยที่ช่วยส่งเสริม และปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนากระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนนักศึกษาวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีราชบุรี สามารถสรุปเป็นประเด็นที่น่าสนใจได้ ดังนี้

1. ปัจจัยที่สนับสนุนกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนนักศึกษาวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีราชบุรี ได้แก่

1) ด้านสถานที่ตั้ง ด้วยวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีราชบุรี ตั้งอยู่ในเขตตำบลเขาชะงุ้ม อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ระยะทางจากอำเภอโพธาราม 22 กิโลเมตร ระยะทางจากอำเภอเมืองราชบุรี 32 กิโลเมตร และระยะทางจากอำเภอบ้านโป่ง 32 กิโลเมตร มีพื้นที่ 1,230 ไร่ 2 งาน 88 ตารางวา พื้นที่แต่เดิมเป็นป่าสงวน ถนนที่ผ่านหน้าวิทยาลัยยังเป็นถนนชนบท มีรถสัญจรค่อนข้างน้อย บริเวณโดยรอบยังเป็นชุมชนขนาดเล็ก ที่มีประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางการเกษตร เช่น สุก ร ถั่ว กล้วย ไม้ และโคเนื้อ ทำให้วิทยาลัยได้รับการสนับสนุนจากชุมชนอย่างเต็มที่ ไม่ว่าจะเป็นความไว้วางใจในสถานศึกษาส่งลูก หลาน เข้ามาเรียนเป็นส่วนใหญ่ ทั้งปราชญ์ชาวบ้านที่เข้ามาให้ความรู้แก่ผู้เรียน เนื่องจากมีพื้นที่กว้างขวาง จึงมีแปลงเกษตร และอาคารปฏิบัติการ รองรับนักเรียนนักศึกษาในการฝึกปฏิบัติงานเพื่อความชำนาญพร้อมออกฝึกงาน และผลิตพัฒนากำลังคนด้านวิชาชีพเกษตรที่มีมาตรฐานเป็นที่ต้องการของตลาดแรงงาน

2) ด้านทรัพยากรบุคคล รุ่นพี่ศิษย์เก่าที่มีประสบการณ์ในการเป็นดำรงตำแหน่งนายก อกท. และคณะดำเนินงาน อกท. ในปีการศึกษาต่างๆ จะมีภูมิลำเนาอยู่ในชุมชนบริเวณใกล้เคียงวิทยาลัย จึงเข้ามาพูดคุยแลกเปลี่ยนเรียนรู้ วิจัยจัดการปัญหาต่างๆ ที่เกิดระหว่างดำเนินกิจกรรม อกท. ให้กับรุ่นน้องคณะดำเนินงานกิจกรรม อกท. ปีปัจจุบัน ทำให้รุ่นน้องมีที่ปรึกษาในการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา

3) ด้านระบบการศึกษา ด้วยวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีราชบุรีจัดการศึกษาในระบบปกติ และทวิภาคี โดยผู้เรียนในระบบทวิภาคีจะได้ฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการที่ทำข้อตกลงกับวิทยาลัยเป็นระยะเวลา 1 ปีการศึกษา ทำให้ได้ฝึกทักษะวิชาชีพอย่างชำนาญ และได้ฝึกทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษายาวนานจนเกิดเป็นนิสัย ซึ่งทักษะนี้จำเป็นอย่างมากในตลาดแรงงาน เป็นปัจจัยที่ทางสถานประกอบการพิจารณารับเข้าเป็นพนักงานในสถานประกอบการทันทีหลังฝึกประสบการณ์เสร็จ

4) ด้านงานกิจกรรมนักเรียนนักศึกษา ด้วยกิจกรรมของ อกท. เป็นกิจกรรมที่มีจุดประสงค์เพื่อ (1) เพิ่มพูนความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ของสมาชิกโดยการฝึกปฏิบัติจริง ในวิชาชีพเกษตร และหรือวิชาชีพอื่นจนเกิดเจตคติ มีความมั่นใจ สามารถนำไปประกอบอาชีพ เป็น แบบอย่างที่ดี และแนะนำผู้อื่นได้ (2) พัฒนาบุคลิกภาพให้สมาชิกมีความเป็นผู้นำ สามารถ

ทำงานร่วมกับผู้อื่น และอยู่ใน สังคมอย่างมีความสุข และ (3) ส่งเสริมให้สมาชิกเป็นพลเมืองดีมีคุณค่า ต่อสังคมตามระบอบประชาธิปไตย ด้วยจุดประสงค์นี้ทำให้ผู้เรียนที่จบจากวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีราชบุรี จะมีการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษาอยู่เป็นประจำ จนเกิดเป็นบุคลิกนิสัย

5) หลักสูตรวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีราชบุรี จะมีวิชาบังคับคือวิชาองค์การ เกษตรกรในอนาคต เป็นวิชาที่จัดให้นักเรียนระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ ปีที่ 1 เนื่องจากเป็นการ ละลายพฤติกรรมให้นักเรียนใหม่เริ่มต้นแสดงพฤติกรรมภาวะผู้นำ ซึ่งด้วยรูปแบบของเนื้อหาการเรียนรู้อันมีรูปแบบที่ครูใช้ในการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบการทำงานเป็นกลุ่ม อีกทั้งมีรายวิชา ปฏิบัติงานเกษตร เป็นวิชาปฏิบัติผ่านงานวิชาชีพ ซึ่งรูปแบบการจัดการเรียนการสอนจะเป็นใน รูปแบบการทำงานเป็นกลุ่ม จึงเป็นส่วนเสริมในการแสดงพฤติกรรมทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษาของนักเรียนนักศึกษาวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีราชบุรีได้เป็นอย่างดี

2. ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของ นักศึกษาอาชีวศึกษาได้แก่

1) ประเด็นด้านวิธีการคัดเลือก และพัฒนาผู้นำนักเรียนนักศึกษาจากการสัมภาษณ์ พบว่าสถานศึกษาใช้วิธีคัดเลือกแบบส่งตัวแทน โดยแต่ละชมรมวิชาชีพส่งผู้แทนเข้ามาสมัครเป็นผู้นำ นักเรียนนักศึกษา ในการเลือกตั้งนายกคณะกรรมการดำเนินงานองค์การเกษตรกรในอนาคตแห่งประเทศไทย (อกท.) เป็นการเตรียมผู้เรียนให้รู้จักหลักของประชาธิปไตย และเมื่อได้รับเลือกตั้งเป็น นายกฯ แล้ว จะต้องตั้งคณะกรรมการซึ่งประกอบไปด้วย รองนายก อกท. จำนวน 1 คน เลขานุการ จำนวน 1 คน เภรัญญิก จำนวน 1 คน ปฏิคม จำนวน 1 คน ผู้สื่อข่าว จำนวน 1 คน อนุกรรมการ ผู้รับผิดชอบโครงการ จำนวน 5 คน รวมทั้งสิ้น 11 คน มีวาระการทำงาน 1 ปีการศึกษา เมื่อครบวาระ ก็จะมีการเลือกตั้งใหม่ในทุกปีการศึกษา

ด้วยนักเรียนนักศึกษาในยุคปัจจุบันขาดจิตอาสา ขาดแรงจูงใจ ทำอะไรไม่ค่อย พยายามให้ถึงที่สุด เพราะการเป็นผู้นำนักเรียนนักศึกษาจะต้องมีการเสียสละเวลา ทุ่มเทพลังกาย พลังใจอย่างเต็มที่ในการสร้างสรรค์งานแต่ละชิ้น ดังเห็นได้จากบางปีการศึกษาจะต้องมีการบังคับ นักเรียนนักศึกษาลงสมัครคัดเลือก นายก อกท. หน่วย ซึ่งส่งผลให้ได้ผู้นำนักเรียนนักศึกษาที่ขาด คุณสมบัติภาวะผู้นำอย่างแท้จริง “สถานศึกษาใช้วิธีคัดเลือกแบบ ส่งตัวแทนของแต่ละชมรมเข้ามา สมัครเป็นผู้นำ แต่วิธีนี้ยังไม่ประสบ ความสำเร็จเท่าที่ควร เพราะนักเรียนนักศึกษาไม่กล้าแสดงออก มี คนสมัครเพียง 2 คน เท่านั้น และคนที่ได้ก็อาจจะไม่ใช่ผู้นำที่ดี ที่สุดแนวทางที่คิดว่าเป็นไปได้คือ ครู ต้องผลักดันนักเรียนนักศึกษาที่มีภาวะผู้นำ และความรับผิดชอบให้กล้าแสดงออก เพื่อลงสมัคร เลือกลงตั้ง” (วันที่ 31 พ.ค. 2565 ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ตัวแทนหัวหน้างานกิจกรรม)

2) ประเด็นด้านสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการพัฒนาภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนนักศึกษา การสัมภาษณ์พบว่า ด้านอุปสรรคเนื่องจากสถานศึกษาอาชีวศึกษาเกษตรส่วนใหญ่จะอยู่ห่างไกลจากความเจริญ เนื่องจากต้องใช้พื้นที่หลายร้อยไร่ในการทำแปลงปฏิบัติงานให้กับนักเรียนนักศึกษา

3) ประเด็นด้านเพื่อน ปัจจุบันเกิดจากการด้อยค่าของสังคมรอบตัว เช่น การทำตัวเด่นจนเป็นที่อิจฉาริษยาของเพื่อน ดังจะเห็นในพาดหัวข่าวการทำร้ายร่างกายกันของเยาวชนเพียงเพราะทำตัวเด่นหรือเรียนเก่งกว่าตน เป็นต้น

4) ประเด็นด้านครอบครัว ไม่ได้ได้รับการสนับสนุนจากผู้ปกครองในด้านของการแสดงซึ่งในศตวรรษที่ 21 เนื่องจากนักศึกษาต้องอยู่ช่วยงานกิจกรรมอาจจะต้องมีการใช้เวลาในช่วงเลิกเรียน หรือวันหยุด เพื่อทำกิจกรรมของสถานศึกษา ดังนั้นผู้ปกครองจะต้องสละเวลา และกำลังทรัพย์เพื่อสนับสนุนนักศึกษาเพื่อเข้าร่วมกิจกรรมนั้นๆ

5) ประเด็นด้านสถานศึกษา ขาดงบประมาณจัดโครงการส่งเสริมทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนนักศึกษานักศึกษา ทำให้ขาดแคลนนักศึกษาที่มีบทบาทเป็นผู้นำนักศึกษาหรือขาดทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ไม่สามารถจูงใจให้นักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ส่งผลให้การดำเนินกิจกรรมนักศึกษาไม่ได้ผลดีเท่าที่ควร

โดยสรุป จะเห็นได้ว่าปัจจัยในแต่ละประการข้างต้น ต่างเป็นทั้งปัจจัยสนับสนุนและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อกระบวนการเรียนรู้พัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนนักศึกษาวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีราชบุรี จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อหาวิธีแก้ปัญหาอุปสรรคที่ส่งผลต่อกระบวนการเรียนรู้พัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนนักศึกษาวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีราชบุรี แต่เนื่องจากวิทยาลัยไม่ได้ปัญหาอย่างจริง หรือมีแนวทางในการพัฒนาอย่างจริงจัง ขาดความตระหนักร่วมกัน ทำให้นักเรียนนักศึกษาขาดทักษะภาวะผู้นำมากขึ้น พัฒนาได้ยากขึ้น อีกทั้งยังไม่มีผู้ใดที่จะเป็นผู้นำในการแก้ปัญหา และอุปสรรคนี้อย่างจริงจัง

หลังจากนั้นผู้วิจัย และกลุ่มเป้าหมายร่วมกันวิเคราะห์สภาพปัญหากระบวนการเรียนรู้และพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา จากข้อมูลที่ได้ในขั้นแรกของขั้นตอนการศึกษา (Study) สภาพการณ์กระบวนการเรียนรู้และพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา ที่ผู้วิจัยได้จัดเตรียมในระยะที่ 1 การเตรียมความพร้อมก่อนการปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม โดยการสังเกตสภาพการณ์ทั่วไปของสถานศึกษาจากผู้วิจัยและการสัมภาษณ์สภาพการณ์ปัญหาและการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ แล้วนำมาวิเคราะห์และตรวจสอบร่วมกันอีกครั้งหนึ่ง ทำให้ได้ผลการวิเคราะห์ พบว่า

การศึกษาสภาพการณ์ปัญหาและการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษา อาชีวศึกษา เนื่องจากปัจจุบันนักเรียนนักศึกษาที่มีทักษะภาวะผู้นำจะไม่กล้าแสดงตัวตน เนื่องจาก กลัวเพื่อนล้อเลียน กลั่นแกล้ง เพราะทำตัวเด่นเกินเพื่อน อีกทั้งนักเรียนนักศึกษาที่เป็นผู้นำจะต้อง รับผิดชอบมากกว่าคนอื่น ๆ ทำให้ไม่มีใครอยากเป็นผู้นำ เพราะต้องเสียสละเวลาในการช่วยงาน กิจกรรมของทางวิทยาลัย ด้วยส่วนนี้เลยรวมไปถึงผู้ปกครองไม่สนับสนุนให้เป็นผู้นำเพราะผู้ปกครอง ต้องมีเวลามารับ-ส่ง ในช่วงเวลาไม่แน่นอน อีกทั้งจะมีค่าใช้จ่ายในการทำกิจกรรมเพิ่มเติม ซึ่งในส่วนนี้ ก็เป็นอีกสาเหตุของการตัดสินใจของผู้ปกครอง ในส่วนของการเข้าถึงข้อมูลที่สะดวกรวดเร็ว ทำให้เกิด ชุดข้อมูลที่หลากหลาย นักเรียนนักศึกษาจะเชื่อมั่นในข้อมูลที่ตนเองมีทำให้เกิดการควบคุมหรือจูงใจ ได้ยาก ผู้นำนักเรียนศึกษาก็จะทำงานยากขึ้น ในด้านของสถานศึกษาจัดโครงการพัฒนาทักษะ ภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ให้นักเรียนนักศึกษาไม่ทั่วถึง จะมีแค่ตัวแทนของแต่ละห้องเท่านั้นที่ได้เข้า ร่วม และเมื่อมีตัวแทนเข้าร่วมแล้วไม่มีการถ่ายทอดให้เพื่อนต่อ ขาดการต่อเนื่องทำให้ทักษะภาวะ ผู้นำในศตวรรษที่ 21 ค่อย ๆ ลดหายไป ไม่คงทน จากข้อมูลดังกล่าวผู้วิจัยได้นำมาสร้างเป็นกรอบ เนื้อหาเอกสารประกอบการประชุมในการระดมสมองเชิงสร้างสรรค์ของกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งผู้วิจัยใช้เป็น กระบวนการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางในการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำใน ศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา

ตอนที่ 2 ผลการกำหนดแนวทางในการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของ นักศึกษาอาชีวศึกษา

การกำหนดแนวทางในการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา มีประเด็นนำเสนอผลการวิจัย แบ่งออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ผลการกำหนดกิจกรรมและโครงการมาสร้างเป็นแนวทางพัฒนาทักษะภาวะผู้นำใน ศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา พบว่า

หลังจากการประชุมระดมสมองเชิงสร้างสรรค์และสนทนากลุ่มย่อยในการประชุมเชิง ปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เพื่อกำหนดกิจกรรมและโครงการมาสร้างเป็นแนวทางพัฒนาทักษะ ภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา โดยผู้วิจัย และกลุ่มเป้าหมายร่วมกันเสนอโครงการ กิจกรรมที่เหมาะสม และสามารถปฏิบัติได้จริง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำใน ศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา ดังนี้

โครงการที่ 1 กิจกรรมพัฒนาภาวะความเป็นผู้นำยุค 4.0 ในศตวรรษที่ 21

1) งานกิจกรรมนักเรียนนักศึกษา ดำเนินการเพื่อพัฒนาทักษะผู้นำในยุค 4.0 ในศตวรรษที่21 เป็นการอบรมการทำงานเป็นทีม การใช้เทคโนโลยีในการเรียนการสอนในสถานการณ์ปัจจุบัน

2) ครูที่ปรึกษา อกท.หน่วย คณะกรรมการดำเนินการ อกท. เป็นผู้นำให้กับนักเรียนนักศึกษา ในการทำกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ในการพัฒนาภาวะความเป็นผู้นำยุค 4.0 ในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา

โครงการที่ 2 กิจกรรม การรู้เท่าทันการใช้สื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศ

1) งานฝ่ายวิชาการ ให้ความรู้เรื่องการใช้สื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการติดต่อสื่อสาร ที่ดีและมีประสิทธิภาพ

2) งานศูนย์ข้อมูลนำเสนอข้อมูลด้วยโปรแกรมทางคอมพิวเตอร์ในรูปแบบต่าง ๆ

3) วิทยาลัยจัดตั้งศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศประจำหน่วยงาน

4) งานฝ่ายวิชาการ ฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการในการใช้คอมพิวเตอร์ขั้นพื้นฐานเพื่อนำไปใช้ทำงานต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ

โครงการที่ 3 กิจกรรม ฝึกอบรมเรื่องการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

1) งานศูนย์ข้อมูลจัด ฝึกอบรมเรื่องการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

2) งานกิจกรรมให้คณะกรรมการดำเนินการ อกท. ติดต่อสื่อสารระหว่างวิทยาลัยอาชีวศึกษา
เกษตร

3) งานกิจกรรมกำหนดให้คณะกรรมการดำเนินการ อกท. สามารถเลือกใช้ช่องทางในการติดต่อสื่อสารให้ เหมาะสมกับบุคคล กลุ่ม องค์กรหรือชุมชนที่ต้องการให้รับสาร

โครงการที่ 4 กิจกรรม ฝึกอบรมเรื่องการทำงานเป็นทีม

1) งานกิจกรรม ฝึกอบรมเรื่องการทำงานเป็นทีมของผู้นำนักเรียนนักศึกษา

2) งานกิจกรรม สร้างเครือข่ายคณะกรรมการดำเนินการ อกท. นักศึกษาระหว่างวิทยาลัย

3) งานกิจกรรม สร้างสถานการณ์จำลองหรือบทบาทสมมติให้คณะกรรมการดำเนินการ
อกท. นักศึกษาวางแผนร่วมกันแก้ไข

4) งานวิชาการจัดการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างวิทยาลัย โดยให้มุ่งให้เรียนรู้จากการปฏิบัติงาน
จริง

โครงการที่ 5 กิจกรรม แข่งขันวิชาการ และวิชาชีพ

- 1) งานกิจกรรม กำหนดการแข่งขันวิชาการ และวิชาชีพ เพื่อให้นักเรียนนักศึกษาเข้าร่วมแข่งขันในระดับหน่วย เมื่อผ่านระดับหน่วยจะเป็นการเข้าร่วมแข่งขันระดับภาค
- 2) งานกิจกรรม สร้างเครือข่าย นักศึกษาระหว่างวิทยาลัย

โครงการที่ 6 กิจกรรม พี่บ่น้อง

- 1) งานกิจกรรม ร่วมกับชมรมศิษย์เก่า จัดกิจกรรมรับน้องใหม่ เพื่อเตรียมเข้าสู่การเป็นนักศึกษาอาชีวศึกษาเกษตร
- 2) งานกิจกรรม สร้างเครือข่าย นักเรียนนักศึกษากับรุ่นพี่ศิษย์เก่า

หลังจากเสร็จสิ้นการประชุมร่วมกันเสนอโครงการและกิจกรรม เพื่อกำหนดเป็นแนวทางในการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษาแล้ว จากนั้นผู้วิจัย และกลุ่มเป้าหมายได้ร่วมกันระดมความคิด และสนทนากลุ่มย่อยในการประชุมเพื่อหาเหตุผลสำหรับจัดลำดับความสำคัญของโครงการในแนวทางการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา ตามความจำเป็นเร่งด่วน และความเป็นไปได้ที่จะนำไปปฏิบัติให้ประสบผลสำเร็จมากที่สุดก่อน โดยกลุ่มเป้าหมาย ให้เหตุผลในการประชุมระดมสมองว่า หากทำแล้วประสบผลสำเร็จจะได้มีกำลังใจในการทำโครงการอื่นต่อไป โดยมีผลการวิจัย ดังนี้

ผลการวิเคราะห์การจัดลำดับความสำคัญของโครงการและกิจกรรมในแนวทางการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา โดยนำเสนอโครงการที่เรียงลำดับตามความต้องการของนักเรียนนักศึกษาพร้อมเหตุผล ได้ดังนี้

โครงการที่ 1 กิจกรรมพี่บ่น้อง

เป็นกิจกรรมแรกที่จัดขึ้นในปีการศึกษาต้น โดยกิจกรรมพี่บ่น้องเป็นกิจกรรมที่มีขึ้นมาอย่างยาวนาน โดยเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้รุ่นน้อง ปฏิบัติตามกฎระเบียบวินัยของวิทยาลัย การอยู่ร่วมกันเป็นหมู่คณะ ความสามัคคี และการกล้าแสดงออกผ่านกิจกรรมต่าง ๆ ให้รุ่นน้องมีการสานสัมพันธ์กับรุ่นพี่ และรุ่นของตนเอง สนับสนุนกันมากขึ้น รุ่นพี่แนะนำรุ่นน้องในด้านต่าง ๆ ของการดำเนินชีวิตในวิทยาลัย การมีความเคารพต่อผู้ใหญ่ และครูบาอาจารย์ โดยทั้งหมดนี้เป็นสิ่งที่สำคัญในการดำเนินชีวิตในการทำงาน

โครงการที่ 2 กิจกรรมพัฒนาภาวะความเป็นผู้นำยุค 4.0 ในศตวรรษที่ 21

เป็นกิจกรรมที่กระตุ้นภาวะผู้นำในนักเรียนนักศึกษา เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นในช่วงเข้าค่ายนักเรียนนักศึกษาใหม่ประจำปีการศึกษา เป็นอีกหนึ่งกิจกรรมที่ครูผู้สอน ครูที่ปรึกษาจะสังเกต

พฤติกรรมที่นักเรียนนักศึกษาแสดงควมมีภาวะผู้นำออกมาจากกิจกรรมที่หลากหลายที่ทำงาน กิจกรรมจัดขึ้น

โครงการที่ 3 กิจกรรม ฝึกอบรมเรื่องการทำงานเป็นทีม

เป็นกิจกรรมที่เตรียมพร้อมกับการทำงานของผู้หน้านักเรียนนักศึกษา และทีมให้ประสบความสำเร็จ โดยที่ทุกคนในทีมมีเป้าหมายเดียวกัน มีการแบ่งงานอย่างเป็นระบบ ช่วยกันพัฒนาทักษะความสามารถซึ่งกันและกัน บรรยากาศการทำงานเต็มไปด้วยความร่วมมือ ร่วมใจ ทุกคนในทีมรู้สึกถึงความสำคัญของหน้าที่ตนเอง

โครงการที่ 4 กิจกรรม การรู้เท่าทันการใช้สื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศ

เป็นกิจกรรมที่สร้างความสามารถในการเข้าใจ และตระหนักถึงความสนใจของผู้รับสาร โดยสามารถสร้างสารที่เป็นรูปแบบของตนเองจากเครื่องมือ และสื่อที่หลากหลาย โดยใช้การจัดลำดับขั้นของความคิด การใช้สัญลักษณ์ในการสื่อสาร และใช้ทักษะการผลิตสื่อ เช่น การทบทวนแก้ไข การพิมพ์ การผลิตและตัดต่อวิดีโอ การพูด ของนักเรียนนักศึกษา เป็นต้น

โครงการที่ 5 กิจกรรมฝึกอบรมเรื่องการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

เป็นกิจกรรมที่เป็นทักษะที่สำคัญของศตวรรษที่ 21 เพราะโลกยุคใหม่มีความผันผวน ไม่แน่นอน ซับซ้อน และเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การเข้าถึงข้อมูลอย่างรวดเร็ว การใช้ความเชื่อ และความรู้สึกในการตัดสินใจจากข้อมูลที่ได้รับมาแบบเดิม ๆ ย่อมไม่สามารถทำให้สถานการณ์ต่างๆ ดีขึ้นได้ การคิดเชิงวิพากษ์ช่วยทำให้ผู้เรียนการตัดสินใจถูกต้องมากขึ้นด้วยกระบวนการคิดอย่างมีเหตุผล ใช้ข้อมูล และประสบการณ์พิจารณาสิ่งที่ได้รับอย่างมีวิจารณญาณที่ดีและยุติธรรม

โครงการที่ 6 กิจกรรม แข่งขันวิชาการ และวิชาชีพ

เป็นกิจกรรมการดำเนินกิจกรรมหลัก ออกท.หน่วย ที่จัดขึ้นทุกปีการศึกษา เป็นการดำเนินกิจกรรมเพื่อพัฒนาสมาชิก ด้านวิชาการ ด้านทักษะวิชาชีพ ด้านการหารายได้ ด้านการเสริมสร้างพฤติกรรมความเป็นผู้นำ ด้านสร้างเสริมทักษะชีวิต ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน และการเป็นพลเมืองดีของสังคมประกอบด้วย 5 กิจกรรมหลัก คือ 1) กิจกรรมพัฒนาวิชาชีพ 2) กิจกรรมส่งเสริมธุรกิจ และ ออมทรัพย์ 3) กิจกรรมเสริมสร้างพฤติกรรมความเป็นผู้นำ 4) กิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิต และ 5) กิจกรรมพัฒนาความสัมพันธ์ชุมชน

หลังจากมีการจัดลำดับความสำคัญของโครงการและกิจกรรม ในแนวทางการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษาแล้ว ผู้วิจัยและกลุ่มเป้าหมาย ร่วมกันวิเคราะห์

การแบ่งบทบาทผู้รับผิดชอบในแต่ละโครงการจึงนำไปสู่การลงรายละเอียดกลุ่มผู้รับผิดชอบในแต่ละโครงการตามรายละเอียดในส่วนที่ 2 ดังนี้

ส่วนที่ 2 ผลการกำหนดวิธีปฏิบัติ เพื่อนำเสนอแนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา พบว่า

ผลการวิเคราะห์ผู้รับผิดชอบโครงการในแนวทางการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา จากการระดมสมอง และสนทนากลุ่มย่อยในการประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อวิเคราะห์ผู้รับผิดชอบโครงการในแนวทางการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา ผู้วิจัย และกลุ่มเป้าหมายร่วมกันเสนอกลุ่มผู้รับผิดชอบในแต่ละโครงการสามารถสรุปได้ ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 แสดงผู้รับผิดชอบโครงการในแนวทางการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา

ชื่อโครงการและกิจกรรม	ผู้รับผิดชอบ
โครงการที่ 1 กิจกรรมพี่พบน้อง	- งานกิจกรรม - ชมรมศิษย์เก่า - คณะดำเนินงาน อกท.
โครงการที่ 2 กิจกรรมพัฒนาภาวะความเป็นผู้นำยุค 4.0 ในศตวรรษที่ 21	- งานกิจกรรม - งานศูนย์ข้อมูล
โครงการที่ 3 กิจกรรม ผูกอบรมเรื่องการทำงานเป็นทีม	- งานกิจกรรม - คณะดำเนินงาน อกท.
โครงการที่ 4 กิจกรรม การรู้เท่าทันการใช้สื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศ	- งานกิจกรรม - งานศูนย์ข้อมูล
โครงการที่ 5 กิจกรรมผูกอบรมเรื่องการคิดอย่างมีวิจารณญาณ	- งานกิจกรรม - คณะดำเนินงาน อกท.
โครงการที่ 6 กิจกรรม แข่งขันวิชาการ และวิชาชีพ	- งานกิจกรรม - ชมรมศิษย์เก่า - คณะดำเนินงาน อกท.

หลังจากผู้วิจัย และกลุ่มเป้าหมาย ร่วมกันวิเคราะห์ผู้รับผิดชอบโครงการในแนวทางการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษาแล้ว จึงนำไปสู่การการวิเคราะห์

ช่วงเวลาดำเนินโครงการที่เหมาะสม และกำหนดเงื่อนไขในแนวทางการเพื่อพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา โดยนำเสนอผลการวิจัย ดังนี้

ส่วนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ช่วงเวลาดำเนินโครงการที่เหมาะสม และกำหนดเงื่อนไขในแนวทางการเพื่อพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา พบว่า

ผลการระดมสมองและสนทนากลุ่มย่อยในการประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อวิเคราะห์ช่วงเวลาดำเนินโครงการในการเพื่อพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษาที่เหมาะสม และกำหนดเงื่อนไขในแนวทางการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยร่วมกันเสนอช่วงเวลาดำเนินโครงการ และกำหนดเงื่อนไขการดำเนินโครงการในการเพื่อพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา สามารถสรุปได้ ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 แสดงแผนการดำเนินโครงการในแนวทางการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา

ชื่อโครงการและกิจกรรม	เวลาดำเนินการ 2565						ผู้รับผิดชอบ
	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	
โครงการที่ 1 กิจกรรมพี่ พาน้อง	←→						- งานกิจกรรม - ชมรมศิษย์เก่า - คณะดำเนินงาน อกท.
โครงการที่ 2 กิจกรรม พัฒนาภาวะความเป็น ผู้นำยุค 4.0 ในศตวรรษที่21		←→					- งานกิจกรรม -งานศูนย์ข้อมูล
โครงการที่ 3 กิจกรรม ฝึกอบรมเรื่องการทำงาน เป็นทีม			←→				- งานกิจกรรม - คณะดำเนินงาน อกท.
โครงการที่ 4 กิจกรรม การรู้เท่าทันการใช้สื่อและ เทคโนโลยีสารสนเทศ			←→				- งานกิจกรรม -งานศูนย์ข้อมูล

ตารางที่ 5 แสดงแผนการดำเนินโครงการในแนวทางการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา

ชื่อโครงการและกิจกรรม	เวลาดำเนินการ 2565						ผู้รับผิดชอบ
	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	
โครงการที่ 5 กิจกรรม ฝึกอบรมเรื่องการคิดอย่าง มีวิจารณญาณ				←→			- งานกิจกรรม - คณะดำเนินงาน อกท.
โครงการที่ 6 กิจกรรม แข่งขันวิชาการ และ วิชาชีพ					←→		- งานกิจกรรม - ชมรมศิษย์เก่า - คณะดำเนินงาน อกท.

โดยเงื่อนไขในแนวทางการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา นั้น ผู้วิจัยและกลุ่มเป้าหมายได้ร่วมกันเสนอว่าจะทำให้แผนการดำเนินงานนั้นประสบความสำเร็จ ได้อย่างไร ดังนี้

- 1) คนหรือกลุ่มผู้รับผิดชอบในแต่ละโครงการ คือ หัวเรือใหญ่ ต้องมีภาวะความเป็นผู้นำกลุ่มได้และเอาจริงเอาจังในการดำเนินงาน
- 2) สมาชิกในทีมจัดโครงการหรือกิจกรรมต้องช่วยกันคิด พร้อมปรับเปลี่ยนความคิดยืดหยุ่นไปตามสถานการณ์เฉพาะหน้า
- 3) การมีส่วนร่วมของวิทยาลัย และเครือข่ายนอกชุมชนควรมีความต่อเนื่อง และสม่ำเสมอ เพื่อพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษาในแต่ละรุ่นอย่างยั่งยืน
- 5) งบประมาณของฝ่ายกิจการนักเรียนนักศึกษา ในการจัดงานกิจกรรมของวิทยาลัยอาจไม่เพียงพอ ต้องมีงบประมาณมาช่วยสนับสนุนในบางส่วน อาจจากหน่วยงานอื่นๆ เช่น งานวิจัยและนวัตกรรม

หลังจากผู้วิจัยและกลุ่มเป้าหมายร่วมกันดำเนินการตามกระบวนการ เพื่อวิเคราะห์ผู้รับผิดชอบโครงการ และพิจารณาช่วงเวลาที่ต้องการดำเนินโครงการในแนวทางการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา รวมทั้งเงื่อนไขในแนวทางการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษาแล้ว ผู้วิจัยและกลุ่มเป้าหมายได้สะท้อนความคิดเห็นถึงสิ่งที่ได้เรียนรู้ โดยผู้วิจัยยังคงข้อความเดิมของผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยที่ได้สะท้อนความคิดเห็นไว้ และรวบรวมความคิดเห็นนำเสนอเป็นหมวดหมู่ ได้ดังนี้

ความรู้จากการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นจากสื่อ และกิจกรรมที่ใช้ประกอบการประชุม

- 1) ได้รับความรู้จากสื่อที่ได้นำมาเสนอในการประชุม ทำให้ได้ข้อคิดเกี่ยวกับอุปสรรคในแนวทางการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา
- 2) ได้รับความรู้มากขึ้นพร้อมกับความคิดเห็นในกลุ่ม ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นของเพื่อนที่ร่วมกิจกรรม
- 3) ได้ทักษะภาวะผู้นำที่หลากหลายจากเพื่อนที่ทำกิจกรรมร่วมกัน

ความเข้าใจ เชื่อใจกัน ได้ความสามัคคีและการมีส่วนร่วมของทีมมากขึ้น

- 1) ได้ประสบการณ์ที่ดี ได้ความสามัคคี ได้ความคิดใหม่ ๆ ได้เข้าใจเพื่อนในทีมมากขึ้นในกิจกรรมที่เล่น
- 2) เพื่อนในทีมมีโอกาสได้พบปะกัน ได้รู้เรื่องที่เพื่อนคิด และประทับใจ เกิดความเข้าใจกับเพื่อนในทีม กล้าที่จะพูดคุยกัน ทำให้สร้างความรักความสามัคคีในทีมมากขึ้น
- 3) มีความสามัคคีร่วมมือกัน เข้าใจกันมากขึ้น หลังจากได้พูดได้คุยเปิดใจกัน
- 4) ดีที่สุดเลยได้เรียนรู้การสร้างการมีส่วนร่วม และการทำงานเป็นกลุ่ม เคารพในการแสดงความคิดเห็นของผู้อื่น ให้ผู้อื่นร่วมแสดงความคิดเห็น ได้แสดงความคิดเห็นที่หลากหลายเกิดความรู้ในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้ดีขึ้น
- 5) ได้รับความรู้ และแนวทางการแก้ไขปัญหา ได้แลกเปลี่ยนความรู้ และมีความสามัคคี ความห่วงใย และประสบการณ์ที่ดี

ข้อคิดและประสบการณ์ที่หลากหลาย

- 1) ได้ประสบการณ์ที่ดี ได้รับรู้ความคิดเห็นที่แตกต่างกันของสมาชิกในทีม ทำให้ได้ข้อคิดเกี่ยวกับการจัดการอารมณ์ตัวเองเมื่อรู้ว่ากำลังอารมณ์ไม่ดี
- 2) สมาชิกในทีมมีโอกาสตอบคำถามของเพื่อนสมาชิกในทีม และรับฟังปัญหา
- 3) มีความคิดมาแลกเปลี่ยนกับสมาชิกในทีม ได้ทราบความคิดกัน คุยกันแต่ไม่ได้ลงความเห็นอย่างนี้ และรับข้อมูลของเพื่อนสมาชิกในทีมที่ไม่รู้มาก่อน ทำให้เข้าใจกันมากขึ้นว่าจะแก้กันต่อไปอย่างไร
- 4) ปัญหาทุกอย่างต้องได้รับการช่วยกันหลายหลายทาง และไม่ได้แก้ไขเพียงสิ่งเดียว ต้องแก้ไขทั้งหมด จึงจะสำเร็จ

ต่อจากนั้น ผู้วิจัยได้ดำเนินการประชุมกลุ่มเสนอข้อมูลตอนที่ 1 และตอนที่ 2 เพื่อระดมความคิดของกลุ่มเป้าหมาย เพื่อกำหนดแนวทางในการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา

ส่วนที่ 4 ผลการกำหนดแนวทางในการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษา อาชีวศึกษา มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ผลการตรวจสอบความถูกต้อง ของแนวทางในการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา ของผู้วิจัยและกลุ่มเป้าหมายด้วยวิธีการสนทนากลุ่ม พบว่า ผลการประเมิน ความเหมาะสมผ่านทุกประเด็น ร้อยละ 100 และผลการประเมินความเป็นไปได้ผ่านทุกประเด็นร้อยละ 100 โดยผู้วิจัยนำเสนอข้อคิดเห็นโดยสรุปที่มีต่อแนวทางในการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา และผลการปรับปรุงตามข้อคิดเห็นของผู้ร่วมวิจัยตามลำดับ แสดงดัง ตารางที่ 6

ตารางที่ 6 แสดงข้อคิดเห็นโดยสรุปของผู้ร่วมวิจัยที่มีต่อ แนวทางในการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา

ประเด็นการประเมิน	ข้อคิดเห็นโดยสรุป	การปรับปรุงตามข้อคิดเห็น
ตอนที่ 1 ความเป็นมา แนวคิด และความสำคัญในการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา		
1.1 ความเป็นมาและแนวคิด	เห็นด้วยตามหลักการเดิม	-
1.2 ความสำคัญในการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา	เห็นด้วยตามหลักการเดิม	-
ตอนที่ 2 องค์ความรู้ในการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา		
2.1 ฐานและแหล่งเรียนรู้	เห็นด้วยตามหลักการเดิม	-
2.2 เนื้อหาหรือองค์ความรู้	เห็นด้วยตามหลักการเดิม	-
2.3 กระบวนการเรียนรู้หรือวิธีการเรียนรู้	เห็นด้วยตามหลักการเดิม แต่เพียงปรับคำพูดในตัวอย่างให้กระชับ	ปรับตามความคิดเห็นของผู้ร่วมวิจัย และปรับคำในตัวอย่างการพัฒนาให้กระชับขึ้น
2.4 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้	เห็นด้วยตามหลักการเดิม	-
ตอนที่ 3 แนวทางในการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา		
3.1 การรับรู้สถานการณ์ร่วมกัน	-เห็นด้วยตามหลักการเดิม เห็นด้วยตามหลักการเดิม	-

ตารางที่ 6 แสดงข้อคิดเห็นโดยสรุปของผู้ร่วมวิจัยที่มีต่อ แนวทางในการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา

ประเด็นการประเมิน	ข้อคิดเห็นโดยสรุป	การปรับปรุงตามข้อคิดเห็น
3.2 การสร้างความตระหนักร่วมกัน	-แนะนำเพิ่มเนื้อหา โดยการเพิ่มตัวแทน อติตนายก. อกท ที่ได้รับรางวัล การปฏิบัติงานดีเด่น มาร่วมวิเคราะห์โครงการหรือกิจกรรม	-เพิ่มเติม ตัวแทนศิษย์เก่า รางวัล การปฏิบัติงานดีเด่น มาร่วมวิเคราะห์โครงการหรือกิจกรรม
3.3 การประสานเครือข่ายทั้งในและนอกสถานศึกษา	เห็นด้วยตามหลักการเดิม แนะนำเพิ่มการประสานเครือข่ายในต่างประเทศ	เพิ่มเติมการประสานเครือข่ายในต่างประเทศ
3.4 การค้นหาผู้รับผิดชอบโครงการหรือกิจกรรม	- เห็นด้วยตามหลักการเดิม แนะนำเพิ่ม ผู้รับผิดชอบโครงการหรือกิจกรรม ให้ทุกภาคส่วนของวิทยาลัยมีส่วนร่วมจัดกิจกรรม	- เพิ่มเติมผู้รับผิดชอบโครงการ เป็นทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมหรือโครงการ
3.5 การกำหนดวิธีจัดการโครงการหรือกิจกรรม	เห็นด้วยตามหลักการเดิม	-
3.6 การลงมือปฏิบัติตามโครงการหรือกิจกรรมที่วางไว้	เห็นด้วยตามหลักการเดิม	-
3.7 การประเมินสิ่งที่ได้และเรียนรู้ร่วมกัน	เห็นด้วยตามหลักการเดิม	-

ผู้วิจัยนำข้อคิดเห็นเพิ่มเติมมาปรับปรุงแนวทางในการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา ตามข้อเสนอแนะดังกล่าวให้มีความสอดคล้องกับลักษณะของสถานศึกษา และความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติจริงให้มีความสมบูรณ์ จากนั้นนำแนวทางในการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษาที่ปรับปรุงเรียบร้อยแล้ว ให้ผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อประเมินความสอดคล้องกับเนื้อหาและความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ ของแนวทางในการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา ต่อไป

ตอนที่ 3 ผลการตรวจรับรองแนวทางในการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา

การตรวจรับรองแนวทางในการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยโดยมีประเด็น ดังนี้

ผู้วิจัยพิจารณาเลือกกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ โดยใช้วิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยจะต้องผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้นำนักศึกษาอาชีวศึกษา โดยแบ่งเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้ กลุ่มผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 2 ท่าน กลุ่มบุคลากรงานวิจัยและวัดผลทางการศึกษา จำนวน 2 ท่าน และกลุ่มครูที่มีประสบการณ์ด้านกิจกรรมกลุ่มนักเรียนนักศึกษาอาชีวศึกษา จำนวน 3 ท่าน รวมจำนวนผู้ทรงคุณวุฒิ 7 ท่าน เพื่อประเมินความสอดคล้องกับเนื้อหาและความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ ของแนวทางในการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา โดยนำเสนอข้อมูลดังแสดงในตารางที่ 7

ตารางที่ 7 การประเมินการตรวจสอบแนวทางในการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา (โดยผู้ทรงคุณวุฒิ)

ประเด็นการประเมิน	สอดคล้องและตรงกับเนื้อหา			ความเป็นไปได้		
	M	SD	แปลผล	M	SD	แปลผล
ตอนที่ 1 ความเป็นมา แนวคิด และความสำคัญในการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา						
1.1 ความเป็นมาและแนวคิด	4.56	0.53	เหมาะสมมากที่สุด	4.44	0.73	มาก
1.2 ความสำคัญในการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา	4.33	0.71	เหมาะสมมาก	4.67	0.50	มากที่สุด
สรุปผล	4.45	0.62	เหมาะสมมาก	4.56	0.62	มากที่สุด
ตอนที่ 2 องค์ความรู้ในการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา						
2.1 ฐานและแหล่งเรียนรู้	4.11	0.78	เหมาะสมมาก	4.44	0.73	มาก
2.2 เนื้อหาหรือองค์ความรู้	4.78	0.44	เหมาะสมมากที่สุด	4.67	0.50	มากที่สุด
2.3 กระบวนการเรียนรู้หรือวิธีการเรียนรู้	4.33	0.87	เหมาะสมมาก	4.11	0.78	มาก

ตารางที่ 7 การประเมินการตรวจสอบแนวทางในการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา (โดยผู้ทรงคุณวุฒิ)

ประเด็นการประเมิน	สอดคล้องและตรงกับเนื้อหา			ความเป็นไปได้		
	M	SD	แปลผล	M	SD	แปลผล
2.4 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้	4.22	0.83	เหมาะสมมาก	4.33	0.71	มาก
สรุปผล	4.36	0.73	เหมาะสมมาก	4.39	0.68	มาก
ตอนที่ 3 แนวทางในการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา						
3.1 การรับรู้สถานการณ์ร่วมกัน	4.67	0.50	เหมาะสมมาก ที่สุด	4.33	0.87	มาก
3.2 การสร้างความตระหนักร่วมกัน	4.44	0.53	เหมาะสมมาก	4.22	0.67	มาก
3.3 การประสานเครือข่ายทั้งในและนอกสถานศึกษา	4.44	0.73	เหมาะสมมาก	4.22	0.97	มาก
3.4 การค้นหาผู้รับผิดชอบโครงการหรือกิจกรรม	4.44	0.88	เหมาะสมมาก	4.00	0.71	มาก
3.5 การกำหนดวิธีจัดการโครงการหรือกิจกรรม	4.56	0.53	เหมาะสมมาก ที่สุด	4.33	0.50	มาก
3.6 การลงมือปฏิบัติตามโครงการหรือกิจกรรมที่วางไว้	4.22	0.67	เหมาะสมมาก	3.89	0.33	มาก
3.7 การประเมินสิ่งที่ได้และเรียนรู้ร่วมกัน	4.11	0.60	เหมาะสมมาก	4.44	0.53	มาก
สรุปผล	4.41	0.63	เหมาะสมมาก	4.20	0.65	มาก

ผลการตรวจรับรองแนวทางในการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษาในด้านความสอดคล้องและตรงกับเนื้อหา และความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ โดยมีองค์ประกอบ 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ตอนที่ 1 ความเป็นมา แนวคิด และความสำคัญในการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา ตอนที่ 2 องค์ความรู้ในการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา และตอนที่ 3 แนวทางในการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา ในภาพรวมพบว่า ตอนที่ 1 ความเป็นมา แนวคิด และความสำคัญในการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.45 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.62 มีความสอดคล้องและตรงกับเนื้อหาในระดับมาก และ

องค์ประกอบที่มีความเป็นไปได้มากที่สุดคือตอนที่ 1 ความเป็นมา แนวคิด และความสำคัญในการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.56 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.62 และผลสรุปการตรวจรับรองร่างฯ โดยภาพรวมมีความสอดคล้องและตรงกับเนื้อหาอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.41 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.66 และมีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติในระดับมากเช่นเดียวกัน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.38 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.65 ตามลำดับ

โดยผู้วิจัยนำเสนอข้อคิดเห็นโดยสรุปจากการตรวจสอบของผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 ท่าน ที่มีต่อแนวทางในการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา และผลการปรับปรุงตามข้อคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิตามลำดับ แสดงดังตารางที่ 8

ตารางที่ 8 แสดงข้อคิดเห็นโดยสรุปของผู้ทรงคุณวุฒิที่มีต่อแนวทางในการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา

ประเด็นการประเมิน	ข้อคิดเห็นโดยสรุปของผู้ทรงคุณวุฒิ
ตอนที่ 1 ความเป็นมา แนวคิด และความสำคัญในการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา	
1.1 ความเป็นมาและแนวคิด	- เห็นด้วยตามหลักการเดิม
1.2 ความสำคัญในการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา	- เห็นด้วยตามหลักการเดิม - แนะนำปรับคำให้สม่ำเสมอ
ตอนที่ 2 องค์ความรู้ในการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา	
2.1 ฐานและแหล่งเรียนรู้	- เห็นด้วยตามหลักการเดิม - แนะนำปรับคำให้สม่ำเสมอ
2.2 เนื้อหาหรือองค์ความรู้	- เห็นด้วยตามหลักการเดิม - แนะนำให้เพิ่มทักษะภาวะผู้นำให้หลากหลาย
2.3 กระบวนการเรียนรู้หรือวิธีการเรียนรู้	- ควรเพิ่มกิจกรรมที่ส่งเสริมภาวะผู้นำ ที่เกี่ยวข้องกับการคิดและตัดสินใจ การกล้าแสดงออกในทางที่ถูกต้อง การไต่ถามที่ - เพิ่มทักษะการกล่าวในโอกาสต่างๆ เช่น การกล่าวอวยพร กล่าวในโอกาสต่างๆ
2.3 กระบวนการเรียนรู้หรือวิธีการเรียนรู้	- เพิ่มทักษะการวางตัว และการพัฒนาบุคลิกภาพ การเดิน และการแต่งกาย

ตารางที่ 8 แสดงข้อคิดเห็นโดยสรุปของผู้ทรงคุณวุฒิที่มีต่อแนวทางในการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา

ประเด็นการประเมิน	ข้อคิดเห็นโดยสรุปของผู้ทรงคุณวุฒิ
2.4 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้	- เห็นด้วยตามหลักการเดิม - แนะนำเพิ่มช่องทางการแลกเปลี่ยนเรียนรู้
ตอนที่ 3 แนวทางในการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา	
3.1 การรับรู้สถานการณ์ร่วมกัน	- เห็นด้วยตามหลักการเดิม
3.2 การสร้างความตระหนักร่วมกัน	- เห็นด้วยตามหลักการเดิม - แนะนำเพิ่มการนำผู้ปกครองเข้าร่วมการสร้างความตระหนักร่วมกันด้วย
3.3 การประสานเครือข่ายทั้งในและนอกสถานศึกษา	- เห็นด้วยตามหลักการเดิม
3.4 การค้นหาผู้รับผิดชอบโครงการหรือกิจกรรม	- เห็นด้วยตามหลักการเดิม
3.5 การกำหนดวิธีจัดการโครงการหรือกิจกรรม	- เห็นด้วยตามหลักการเดิม - แนะนำเพิ่ม ความหลากหลายของกิจกรรม เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะที่หลากหลาย และเพิ่มสื่อที่ใช้ในกิจกรรม เช่น วิดีโอ ละครสอนใจ
3.6 การลงมือปฏิบัติตามโครงการหรือกิจกรรมที่วางไว้	- เห็นด้วยตามหลักการเดิม
3.7 การประเมินสิ่งที่ได้และเรียนรู้ร่วมกัน	- เพิ่มข้อประเมินการมีส่วนร่วม ในการประชุมปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

ข้อคิดเห็นเพิ่มเติม

- 1) อยากให้ลองศึกษาเทคโนโลยีการสอน และนำเสนอ ผ่านโปรแกรม Mentimeter มาเป็นสื่อเพิ่มเติมในกิจกรรมพัฒนาฯ
- 2) ควรมีข้อเสนอในเชิงพัฒนาทักษะอย่างมีส่วนร่วมในรูปแบบกลุ่มที่หลากหลาย เปลี่ยนกลุ่มเรื่อยๆ เพื่อสมาชิกที่ทำกิจกรรมจะได้เรียนรู้กับอีกหลากหลายบุคคล
- 3) อยากให้ทดลองกับกลุ่มนักเรียนนักศึกษาอาชีวศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มผู้นำ

ผู้วิจัยนำข้อคิดเห็นเพิ่มเติมของผู้ทรงคุณวุฒิมาปรับปรุงแนวทางในการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา ให้สอดคล้องและตรงกับเนื้อหาและความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ผลการปรับปรุงแนวทางในการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา ประกอบด้วย 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ความเป็นมา แนวคิด และความสำคัญในการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา

ตอนที่ 2 องค์ความรู้ในการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา

ตอนที่ 3 แนวทางในการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา มีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 ความเป็นมา แนวคิด และความสำคัญในการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา

สังคมมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา และในยุคปัจจุบันสังคมมีอัตราการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วมาก กระแสของความเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคม เศรษฐกิจ และเทคโนโลยีดังกล่าวที่เกิดขึ้นในศตวรรษที่ 21 จึงเป็นแรงผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสิ่งต่างๆ อย่างรวดเร็วและไม่หยุดนิ่ง ทำให้ทุกบริบทของสังคมต้องปรับตัวให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาเพื่อความอยู่รอดและยั่งยืน การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวก่อให้เกิดผลกระทบต่อระดับประเทศตลอดจนองค์การต่างๆ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ไปจนถึงระดับบุคคลซึ่งจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการปรับตัวเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น และพัฒนาองค์การและประเทศให้มีความสามารถแข่งขันในระดับสังคมโลกได้ (นิยัณพพร ปะที, 2556) เมื่อสภาพสังคมเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก ทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และ ค่านิยม สังคมในระดับการดำเนินกิจกรรมผู้เรียนในสถานศึกษา ซึ่งเป็นสังคมย่อยที่อยู่ภายใต้สังคมใหญ่ย่อมได้รับผลกระทบเช่นเดียวกัน ผู้เรียนส่วนใหญ่มีความสนใจในการทำกิจกรรมน้อยลง ไม่เห็นคุณค่าหรือความสำคัญของการทำกิจกรรม โดยเฉพาะในฐานะผู้นำกิจกรรมนักเรียนก็ยิ่งขาดความรู้ ขาดทักษะ ประสบการณ์ ขาดภาวะผู้นำที่ดีในการทำงาน ทำให้กิจกรรมที่ดำเนินเป็นไปในรูปแบบเดิม ๆ อีกทั้งยังพบว่าผู้เรียนที่จบไปเรียนต่อในระดับมหาวิทยาลัยมีข้อบกพร่องในด้านการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี และขาดภาวะผู้นำ (ลัดดาวลัย ศรีนิมิตแก้ว, 2553)

เทคนิคการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) เป็นวิธีที่ช่วยให้ทุกคนสามารถรวมตัวกันขึ้นมาในรูปแบบขององค์กรและสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความเข้มแข็งทั้งโครงสร้างและการดำเนินงานโดยอาศัยเงื่อนไขของการเพิ่มขีดความสามารถขององค์กรด้วยระบบข้อมูล ทำให้

ประชาชนเห็นความสำคัญของข้อมูล เพราะข้อมูลจะช่วยให้ประชาชนสามารถวิเคราะห์ปัญหาของชุมชนและทำการพัฒนาต่อไปได้ ประชาชนจะเกิดความสามารถในการวิเคราะห์ระบบข้อมูลได้ ต้องอาศัยการฝึกฝนประชาชนให้ทำวิจัยเป็น โดยการสร้างทีมงานวิจัยท้องถิ่น หรือนักวิจัยท้องถิ่นขึ้นมา การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ซึ่งนักวิชาการบางกลุ่มมีความเชื่อว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบปลดปล่อยให้เป็นอิสระ (Emancipatory Action Research: EAR) ซึ่งในวงวิชาการแล้วจัดว่าเป็นรูปแบบเดียวของการวิจัยเชิงปฏิบัติการที่บริสุทธิ์ เนื่องจากเน้นการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม จึงมักใช้สถิติเชิงพรรณนาอย่างง่าย (Simple Descriptive Statistics) และการวิเคราะห์เชิงพรรณนาหรือการพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis) ในการอธิบายข้อมูล และใช้เทคนิคการรวบรวมข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ซึ่งรูปแบบของการวิจัยนักวิจัยมีความเกี่ยวข้องในฐานะเป็นผู้มีส่วนร่วมในกิจกรรมส่วนหนึ่งขององค์การและการเป็นนักวิจัย เป็นการนำแนวคิดและวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพมาใช้ในการศึกษาโดยผู้ที่มีส่วนร่วมในกระบวนการวิจัยช่วยกันแสวงหารูปแบบของการพัฒนาหรือหาวิธีการแก้ปัญหา มีการพัฒนาความสำนึกในการวิเคราะห์วิจารณ์ของผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อปรับปรุงสภาพความเป็นอยู่และวิถีชีวิต ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงสภาพโครงสร้างและความสัมพันธ์พื้นฐานในสังคมของตนเองลักษณะของการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ประกอบด้วย การวางแผน การปฏิบัติการ สังเกต การสะท้อนผลการปฏิบัติและการปรับปรุงแผนเพื่อนำไปปฏิบัติในวงจรการปฏิบัติช่วงต่อไป จนกว่าจะได้รูปแบบของการปฏิบัติงานที่พึงพอใจ (Aneksuk, 2017)

การเป็นคณะกรรมการดำเนินงานองค์การเกษตรในอนาคตแห่งประเทศไทย (อกท.) เปรียบเสมือนเวทีสำหรับฝึกให้ผู้เรียนเป็นประชาธิปไตยอย่างแท้จริง คือ รู้จักการเป็นผู้ให้ ผู้รับ ผู้นำ และผู้ตามที่ดี มีความรับผิดชอบในหน้าที่และเป็นประโยชน์ในการปกครองโดยแบ่งเบาภาระของครูได้เป็นอย่างมาก การเป็นผู้นำที่ดีนั้นจะต้องมีทักษะการเป็นผู้นำที่ดี เพราะเป็นคุณลักษณะสำคัญในการทำงานเพื่อเป็นผู้นำในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ เป็นผู้นำในกิจกรรมของชุมชน และสังคมประสานพร้อมทั้งปฏิบัติงานร่วมกับผู้ร่วมองค์กรและทุกหน่วยงาน อีกทั้งการเป็นกรรมการดำเนินงานองค์การเกษตรในอนาคตแห่งประเทศไทย (อกท.) ยังเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้และเข้าใจวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตย มุ่งเน้นให้เด็กคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาได้ โดยการสนับสนุนให้ผู้เรียนได้มีกิจกรรมการเรียนรู้กระบวนการประชาธิปไตยที่ได้ปฏิบัติจริงในรูปแบบการเลือกตั้งผู้แทนนักเรียน

ซึ่งปัจจัยสำคัญของการขับเคลื่อนองค์กร/สถานศึกษาคือ การมีผู้นำที่ดี การศึกษาทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ครั้งนี้จึงมุ่งศึกษา “ทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21” ของผู้เรียนในระดับอาชีวศึกษา ทั้งนี้ผู้วิจัยเล็งเห็นถึงความสำคัญในการเสริมสร้างทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษาเกษตร ให้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบันเพื่อเตรียมพร้อมในการดำเนินชีวิตในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาดังกล่าว อีกทั้งร่วมกันสำรวจและวิเคราะห์ความต้องการเสริมสร้างทักษะ

ภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษาเกษตร และวางแนวทางในการเสริมสร้างทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ร่วมกัน เพื่อที่จะสามารถนำไปใช้ได้จริงอย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ และจะเป็นแนวทางในการพัฒนาทักษะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษาเกษตร ให้มีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานที่วางไว้ อีกทั้งยังสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในวิทยาลัยอาชีวศึกษาอื่น ๆ ต่อไป

ตอนที่ 2 องค์ความรู้ในการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา โดยนำเสนอตามลำดับ ดังนี้

1) ฐานและแหล่งการเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ในการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษานั้น ฐานและแหล่งการเรียนรู้ควรเริ่มจากการสนับสนุนของผู้บริหาร ร่วมกับคณะครูในการแก้ปัญหาผู้เรียนขาดทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 และพร้อมให้การสนับสนุนให้มีการเชิดชู ยกย่อง และยินดี กับนักเรียนนักศึกษาที่ทำคุณประโยชน์ในด้านทักษะภาวะผู้นำ โดยใช้หลักการเป็นแบบอย่างที่ดี มีค่ามากกว่าคำสอน จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สามารถดึงเอาคุณลักษณะทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนออกมาได้อย่างเป็นธรรมชาติ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับรุ่นพี่ศิษย์เก่า โดยใช้กิจกรรมชมรมวิชาชีพ เป็นเวทีในการสนทนา

2) เนื้อหาที่จะนำมาพูดคุยเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ในการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษานั้น จะเป็นหัวข้อ"ทำอะไร จะเป็นผู้นำนักศึกษาที่ดีที่สุด" โดยเรียนรู้ตามความต้องการและความเร่งด่วนในการแก้ปัญหาของสถานศึกษา ได้แก่ 1) วิธีการคัดเลือกผู้นำนักเรียนนักศึกษา 2) การลดการกลั่นแกล้งในวิทยาลัย 3) การทำความเข้าใจ ในครอบครัว และ 4) การอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา นอกจากนี้ยังมีเนื้อหา ความรู้อื่น ๆ เช่น และจากรุ่นพี่ ศิษย์เก่า ปราชญ์ชาวบ้าน ด้วยเนื้อหาความรู้ทั้งหมดเหล่านี้ จะทำให้นักเรียนนักศึกษามีแนวทางในการพัฒนาตนเองให้เป็นผู้ นำ และผู้ตามที่ดีที่สุด

3) วิธีการและกิจกรรมการเรียนรู้ นักเรียนนักศึกษาต่างแสดงความคิดเห็นในความคิดของตัวเองอย่างเต็มที่ในกลุ่มย่อย และเมื่อมารวมกลุ่มใหญ่ การแสดงความคิดเห็นจะพบว่า ในตอนแรกนักเรียนนักศึกษายังไม่กล้าออกความคิดเห็นมากนัก เนื่องจากการประชุมครั้งนี้ผู้ร่วมประชุมจะเป็นสมาชิกในทีมคณะดำเนินงาน ออกท.ของวิทยาลัยทั้งหมด ทุกคนต่างเกรงใจจึงก็ไม่กล้าแสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่ เพราะบางประโยคค่อนข้างมีผลต่อจิตใจของผู้ฟัง ก็จะยังไม่กล้าพูดความจริงแต่จะใช้คำกลางๆ แต่เมื่อเข้าร่วมกิจกรรมละลายพฤติกรรมผู้เข้าร่วมประชุมเริ่มกล้าแสดงความคิดเห็นข้อแก้ไข ในความคิดเห็นที่ตนคิดว่าไม่ถูกต้อง และต้องปรับปรุงเพื่อให้ทีมงานสามารถทำงานไปได้สำเร็จ

อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเมื่อมีผู้พูดด้วยกิจกรรมนี้จะให้ผู้ฟัง ฟังเท่านั้นจะไม่ถามจะไม่โต้แย้งในระหว่างที่ที่พูดกำลังพูด ดังนั้นผู้พูดจะพูดได้เต็มที่ และผู้ฟังมีหน้าที่ในการฟังอย่างเดียว ครูผู้คุมหรือว่าผู้ช่วยวิจัย จะไม่ขัดจังหวะเช่นเดียวกันจนกว่าผู้พูดจะพูดจบ ด้วยใจที่เปิดกว้าง “ไม่ขัดจังหวะจนทำให้ผู้พูดเสียความมั่นใจ” จึงต้องการให้มีกิจกรรมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของทีมคณะดำเนินงาน อกท.ของวิทยาลัย พูดคุยกันในทุกโอกาสที่มี ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ โดยร่วมกันรับรู้สถานการณ์วิเคราะห์ปัญหา มุ่งกำหนดอนาคต เพื่อร่วมกันหาทางออกของปัญหาซึ่งต้องประสานเครือข่ายการเรียนรู้จากรุ่นพี่ ชมรมศิษย์เก่าในการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ถึงจะมีทางออกที่หลากหลาย ด้วยทีมคณะดำเนินงาน อกท.ของวิทยาลัยมองว่าตนเองยังขาดประสบการณ์ และการเรียนรู้ร่วมกันในหลายด้าน หลังจากนั้นจึงกำหนดผู้รับผิดชอบ โดยทีมคณะดำเนินงาน อกท.ของวิทยาลัย แล้วนำไปสู่การปฏิบัติ ซึ่งเป็นกิจกรรม หรือโครงการที่วิทยาลัยทำเอง หรือกิจกรรมหรือโครงการที่วิทยาลัยทำเองบางส่วนและขอความช่วยเหลือจากภายนอก ตลอดจนโครงการหรือกิจกรรมที่สามารถขอทุนอุดหนุนจากภายนอก ทำให้ทุกคนรับรู้ประโยชน์ร่วมกันจากการสื่อสาร และร่วมกันติดตามประเมินสิ่งที่ได้ลงมือปฏิบัติ ก่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันของทีมคณะดำเนินงาน อกท.ของวิทยาลัย ดังเช่น การสะท้อนความคิดของผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย ทำให้รับรู้ถึงคุณค่าของการระดมความคิดที่ได้จากกลุ่มในการเข้าร่วมวิจัยครั้งนี้ เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน และนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ร่วมกันกลับเข้ามาสู่วงจรรู้ใหม่ในการรับรู้สถานการณ์เป็นวัฏจักรกระบวนการเรียนรู้ของวิทยาลัยเพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขสิ่งที่ยังเป็นปัญหาอยู่ให้ดีขึ้น ทั้งนี้ทั้งการเรียนรู้ที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ทำให้ทีมคณะดำเนินงาน อกท.ของวิทยาลัยรู้ถึงความสำเร็จและความล้มเหลวของการเรียนรู้ เรื่องการแสดงทักษะภาวะผู้นำนักเรียนนักศึกษา ที่ผ่านมาจาก การพูดคุยแลกเปลี่ยนกันของทีมคณะดำเนินงาน อกท.ของวิทยาลัย ที่ไม่เคยมีมาก่อน กิจกรรมนี้จะพัฒนาทักษะการสื่อสาร ทั้งผู้พูดและผู้ฟังที่ดี เพราะปัญหาต้องรับฟังอย่างแท้จริง ด้วยกิจกรรมเหล่านี้ทำให้ผู้ร่วมกิจกรรมสามารถแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ เมื่อเจอปัญหา กิจกรรมต่อไปก็คือ หาสาเหตุของปัญหา และร่วมหาหนทางแก้ปัญหาคือ ทำให้ทีมคณะดำเนินงาน อกท.ของวิทยาลัย สามารถที่จะพูดคุยกันได้อย่างมีอะไรต้องคุยกัน เพราะการทำงานเป็นทีม เมื่อเสร็จสิ้นแต่ละโครงการต้องมีการประชุมเพื่อสรุปผลการดำเนินงาน และหาจุดเด่น จุดอุปสรรคที่ทำให้งานไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร เพราะถ้าคณะดำเนินงาน อกท.ของวิทยาลัย ไม่พูดคุยกัน การดำเนินงานหรือโครงการก็จะไม่มีการพัฒนา ดังนั้นจุดประสงค์ของการประชุมในครั้งนี้ จะเป็นการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้นำนักเรียนนักศึกษาวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีราชบุรี อย่างแท้จริง

ช่วงแรกของการวิจัยพบว่า คณะดำเนินงาน อกท.ของวิทยาลัย มองว่าปัญหาทุกอย่างต้องแก้ทีนายก. อกท. แต่เพียงคนเดียว มองว่าเพราะ นายก. อกท. ขาดภาวะผู้นำ ขาดการสื่อสาร “จะให้ทำอะไรก็ไม่บอก ไม่แบ่งงานให้ทีม” แต่เมื่อได้ทำกิจกรรมกลุ่มในช่วงต่อมาความคิดของคณะดำเนินงาน

อกท.ของวิทยาลัย เริ่มเปลี่ยนไปและออกมายอมรับว่าต้องแก้ไขที่สมาชิกในทีมคณะดำเนินงาน อกท.ของวิทยาลัย ด้วยหรือต้องเรียนรู้ที่จะแก้ปัญหาพร้อมกับนายก. อกท. เช่น การปรับแก้เรื่องการสื่อสารกับนายก. อกท. และการเข้าใจการทำกิจกรรมแต่ละกิจกรรม รู้หน้าที่ของตนเอง และต้องรู้เท่าทันเทคโนโลยีควบคู่ไปกับการทำงาน เพราะจะช่วยลดภาระงานในการประเมินผลกิจกรรม แต่ละกิจกรรมได้ ทีมคณะดำเนินงาน อกท.ของวิทยาลัย ได้เริ่มให้ความสำคัญกับการพูดคุยกันเพื่อแก้ปัญหา และอุปสรรคที่เกิดจากการทำงานของคณะดำเนินงาน อกท.ของวิทยาลัย เช่น กิจกรรมรับน้องใหม่ และกิจกรรมพี่พบน้อง เกิดปัญหาการประสานงานกับรุ่นพี่ศิษย์เก่าที่จะเข้ามาจัดกิจกรรมให้กับน้องใหม่ ซึ่งศิษย์เก่าแต่ละรุ่นจะเข้ามาสนับสนุนทุน อาหาร และขนน ให้กับรุ่นน้องใหม่ แต่จากการไม่ประชุมกันก่อน ขาดการพูดคุยกัน ทำให้ศิษย์เก่าแต่ละรุ่นได้รับข่าวสารไม่ทั่วถึง ซึ่งผู้วิจัยได้มีโอกาสเข้าร่วมประชุมดังกล่าว ผลการประชุมพบว่าคณะดำเนินงาน อกท.ของวิทยาลัย ประสบปัญหาการสื่อสารในทีม มีปัญหาที่ไม่พูดคุยกัน ทำให้ตัวแทนศิษย์เก่าไม่พอใจ เพราะเขามองว่าไม่ให้เกียรติ ไม่นับถือรุ่นพี่ มีปัญหาไม่ปรึกษา โดยตัวแทนศิษย์เก่าได้เสนอให้ “สร้างสื่อข่าวสารประชาสัมพันธ์ออนไลน์ เพื่อให้ศิษย์เก่า หรือบุคคลที่สนใจได้ทั่วถึงข้อมูลข่าวสารประชาสัมพันธ์อย่างทั่วถึง” จากการประชุมครูที่ปรึกษา อกท. ก็ได้ให้คำแนะนำในเรื่องการเข้าหา และการประชุมก่อนทำโครงการแต่ละโครงการทุกครั้ง ให้กับทีมคณะดำเนินงาน อกท.ของวิทยาลัย ทำให้เกิดการเปิดใจเข้ามาคุยกันมากขึ้น ถึงจะยังไม่ดีขึ้นแบบก้าวกระโดด แต่ทีมงานดำเนินงาน อกท.ของวิทยาลัย เริ่มเปิดใจคุยกันมากขึ้น

4) ปัจจัยที่มีผลต่อกระบวนการเรียนรู้ของสถานศึกษา การดำเนินการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษานั้น เป็นเรื่องที่เปราะบาง และเสี่ยงต่อการเกิดการทะเลาะกันในทีมคณะดำเนินงาน อกท.ของวิทยาลัย หากวิทยาลัยยังไม่ให้ความสำคัญของการประชุม พูดคุยก่อน-หลังการทำโครงการหรือกิจกรรมต่างๆ ของวิทยาลัย ที่ดำเนินการโดยทีมคณะดำเนินงาน อกท.ของวิทยาลัย แล้วนั้น สุดท้ายงานก็จะออกมาประสบปัญหาเหมือนโครงการกิจกรรมพี่พบน้อง ดังนั้นการพัฒนาต่อไปสำหรับกระบวนการเรียนรู้ในการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษาจึงคำนึงถึงปัจจัยต่าง ๆ เช่น ปัจจัยที่สนับสนุน เช่น ทรัพยากรบุคคล ได้แก่ คณะผู้บริหาร ต้องเป็นหลักและนำพาทุกคนไปสู่การปฏิบัติงานที่ดี การใช้ห้องประชาสัมพันธ์ของวิทยาลัย ในการกระจายข่าวสารอบรม และกิจกรรมหรือโครงการของวิทยาลัย เป็นฐานการเรียนรู้ร่วมกัน รวมทั้งเครือข่ายการเรียนรู้นอกสถานศึกษา ชมรมศิษย์เก่า สถานประกอบการที่ทำสัญญากับวิทยาลัย ที่ช่วยชี้แนะ และเปิดมุมมองให้กับผู้นำนักเรียนนักศึกษาหาทางออกที่หลากหลาย และปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อกระบวนการเรียนรู้ในการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษาที่ควรพัฒนา หรือแก้ไขให้เป็นจุดแข็งของวิทยาลัยเพื่อนำไปสู่การสนับสนุนกระบวนการเรียนรู้พัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษาให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ได้แก่ ด้าน

วิธีการคัดเลือก ด้านสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษาด้านเพื่อน ด้านครอบครัว ด้านสถานศึกษา และด้านแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา ตลอดจนคำนึงถึงจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคของสถานศึกษาด้วย จึงจะทำให้กระบวนการเรียนรู้ในการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา ก้าวเดินไปสู่การเป็นสถานศึกษาต้นแบบในการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษาได้อย่างสมบูรณ์ ซึ่งในระหว่างดำเนินการวิจัยผู้วิจัยได้เข้าร่วมสังเกตการณ์ประชุมประจำเดือนของทีมคณะดำเนินงาน อภท.ของวิทยาลัย เพื่อนำเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในระหว่างการจัดกิจกรรมของวิทยาลัย ไปประกอบเป็นข้อมูลการแก้ปัญหาในเรื่องการแสดงทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา จากการแนะนำของครูที่ปรึกษา อภท. สำหรับการแก้ปัญหาในการจัดกิจกรรมที่ผ่านมา ของทีมคณะดำเนินงาน อภท.ของวิทยาลัย ทำให้ผู้เข้าร่วมประชุมรับรู้ถึงโอกาสของการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษาจากการทำกิจกรรมร่วมกันเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวต่อไป

ตอนที่ 3 แนวทางในการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา

ผู้วิจัยสามารถสรุปเป็นแนวทางในการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา ได้ 7 ขั้นตอน ดังนี้

1) การรับรู้สถานการณ์ร่วมกัน โดยมีคณะผู้บริหาร คณะครู และบุคลากรทางการศึกษา เป็นผู้นำในการร่วมกันจัดโครงการอบรมพัฒนาระบบการเรียนรู้ในการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนนักศึกษาได้ร่วมกันวิเคราะห์สถานการณ์ของปัญหาในการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา วิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และอุปสรรคของสถานศึกษา

2) การสร้างความตระหนักร่วมกัน มีรุ่นพี่ ชมรมศิษย์เก่าเป็นหลักชวนคิดชวนคุย และพี่ตัวแทนศิษย์เก่ารางวัล การปฏิบัติงานดีเด่น เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นถึงสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจากขั้นตอนที่ 1 โดยร่วมกันวิเคราะห์ปัญหา ค้นหาสาเหตุ และผลกระทบของปัญหาว่ามีผลต่อสถานศึกษาอย่างไรบ้าง เพื่อกำหนดเป้าหมายหรือภาพอนาคตร่วมกันไปสู่การแก้ปัญหาที่มีจุดมุ่งหมายเดียวกัน

3) การประสานเครือข่ายทั้งในและนอกสถานศึกษา เช่น สถานประกอบการ ผู้นำชุมชน และวิทยาลัยใกล้เคียง วิทยาลัยในต่างประเทศ เช่น จีน เดนมาร์ก รวมทั้งวัด ที่ทางวิทยาลัยดำเนินโครงการจิตอาสาพัฒนาพื้นที่ในวันสำคัญทางศาสนา ตลอดจนจนหน่วยงานที่สนใจพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ให้กับนักศึกษาอาชีวศึกษา เป็นต้น เข้าร่วมรับฟังการประชุมออนไลน์ โดยร่วมกันวิเคราะห์ทรัพยากรที่มีอยู่ทั้งในและนอกสถานศึกษา รวมถึงปัจจัยที่สนับสนุนและปัจจัยที่เป็นอุปสรรค เพื่อค้นหาทางออกในการแก้ปัญหาออกมาเป็นโครงการหรือกิจกรรมบนฐานคิด "ทำอย่างไร

จะเป็นผู้นำนักศึกษาที่ดีที่สุด" ที่สอดคล้องกับลักษณะของสถานศึกษา และพร้อมดำเนินการตามเวลาที่เหมาะสม

4) การค้นหาผู้รับผิดชอบโครงการหรือกิจกรรม เมื่อร่วมกันหาทางออกได้แล้ว ขั้นตอนมาจึงค้นหาผู้รับผิดชอบร่วมกันตามลักษณะของโครงการหรือกิจกรรม รวมทั้งคำนึงถึงความถนัดและความพร้อมในแต่ละด้านของสมาชิกด้วยความสมัครใจในการทำกิจกรรมร่วมกัน เช่น ความพร้อมในด้านการเงิน ความพร้อมในการเป็นวิทยากรให้ความรู้ ความพร้อมในการช่วยลงแรงปฏิบัติ ความพร้อมในการบริหารจัดการ ความพร้อมในด้านสถานที่ และความพร้อมในด้านอาหารและเครื่องดื่ม เป็นต้น

5) การกำหนดวิธีจัดการโครงการหรือกิจกรรม เป็นขั้นตอนที่ร่วมกันกำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้รับผิดชอบโครงการหรือกิจกรรมให้ชัดเจน รวมทั้งกำหนดช่วงเวลาดำเนินในแต่ละโครงการตามความเร่งด่วนและความต้องการของสถานศึกษา เพื่อการแก้ปัญหาที่สอดคล้องกับความต้องการของสถานศึกษา

6) การลงมือปฏิบัติตามโครงการหรือกิจกรรมที่วางไว้ เป็นขั้นตอนที่นำแผนการดำเนินงานที่ได้กำหนดตามขั้นตอนที่ 5 ไปสู่การปฏิบัติ

7) การประเมินสิ่งที่ได้และเรียนรู้ร่วมกันจากแผนการดำเนินงานในขั้นตอนที่ 6 โดยจัดกิจกรรม "ทำอะไร จะเป็นผู้นำนักศึกษาที่ดีที่สุด" เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้รับผิดชอบโครงการหรือ กิจกรรมได้พบกับสมาชิก บอกเล่าถึงความสำเร็จและความล้มเหลวในการแก้ปัญหา ทำให้ได้รับรู้ประโยชน์ร่วมกันก่อให้เกิดการเรียนรู้ จากการพูดคุยแลกเปลี่ยน และสะท้อนความคิดเห็นร่วมกัน ข้อมูลที่ได้จัดเก็บเป็นองค์ความรู้ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาและแก้ไขจุดอ่อนในการแก้ปัญหาต่อไป สถานการณ์หรือสภาพปัญหาที่เปลี่ยนแปลงไปเป็นข้อมูลนำเข้าในขั้นตอนที่ 1 ของวงจรกระบวนการเรียนรู้ของสถานศึกษาอย่างเป็นพลวัตร จากขั้นตอนดังกล่าวสามารถนำเสนอเป็นโครงการและกิจกรรมแนวทางในการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษาต่อไป

ปัจจัยที่สนับสนุนต่อความสำเร็จและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคในการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา

จากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ซึ่งเป็นการศึกษาในเชิงคุณภาพกับกลุ่มเป้าหมายที่กำลังประสบปัญหาในการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา ซึ่งถือว่าเป็นปัญหาของทุกวิทยาลัย และผู้วิจัยได้นำกระบวนการลักษณะการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเข้าไปดำเนินการในสถานศึกษาที่ตนเองทำการสอน ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือของผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยด้วยลักษณะของการศึกษาตามกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมที่ให้ความสำคัญกับกลุ่มเป้าหมาย หรือที่เรียกว่า ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยที่เทียบเท่ากับการเป็นนักวิจัยท่านหนึ่งร่วมกับผู้วิจัย ย่อมนำมาซึ่งความตระหนัก และความกังวลใจในระดับหนึ่งของผู้วิจัยที่จะต้องใช้กระบวนการในลักษณะของการมีส่วนร่วมอย่างเต็มร้อยหรือให้ได้มากที่สุดเพื่อนำไปสู่คำตอบตามวัตถุประสงค์ของการ

วิจัยให้เกิดขึ้นตามความเป็นจริงในบริบทของสถานศึกษานั้น ๆ การนำมาซึ่งความสำเร็จของการวิจัยในครั้งนี้ย่อมมีทั้งปัจจัยที่สนับสนุนต่อความสำเร็จและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคในการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม โดยผู้วิจัยจะขอเสนอโดยแบ่งออกเป็น 2 ปัจจัย ดังนี้

1) ปัจจัยที่สนับสนุนต่อความสำเร็จในการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา พบว่า เริ่มตั้งแต่ตัวผู้วิจัยเอง สถานศึกษาที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย ที่มีสนับสนุนกระบวนการวิจัย ทีมผู้ช่วยวิจัย และความพร้อมของการบริหารจัดการวัสดุ อุปกรณ์ สถานที่และอื่น ๆ โดยมีรายละเอียด ดังนี้ ความพร้อมของผู้วิจัย ซึ่งนับเป็นเครื่องมือสำคัญในการวิจัยเชิงคุณภาพที่ต้องดำเนินการรวบรวมข้อมูลเป็นหลักร่วมกับทีมผู้ช่วยวิจัย ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย ผู้วิจัยจึงได้เตรียมความรู้เกี่ยวกับทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา ซึ่งเป็นประเด็นที่ควรพัฒนาทำให้ผู้วิจัยต้องเตรียมความพร้อมในการเก็บข้อมูลในเชิงคุณภาพที่ต้องอาศัยวิธีการที่หลากหลาย เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม การประชุมกลุ่มใหญ่ การพูดคุยแบบไม่เป็นทางการ การบันทึกข้อมูลการวิเคราะห์ข้อมูล เป็นต้น เพื่อให้ได้ข้อมูลซึ่งมีความละเอียดอ่อนโดยเฉพาะในเรื่องของความคิด และความรู้สึก เนื่องจากเรื่องภาวะผู้นำ เป็นเรื่องที่ประกอบไปด้วยทั้งเหตุผลของการขาดทักษะ ไม่มีใครชอบที่คนอื่นตัดสินว่าเราขาดทักษะ จึงต้องค่อยพูดถึงปัจจัยที่ทำให้ขาดทักษะภาวะผู้นำ นักเรียนนักศึกษาจะรู้สึกด้อยค่า จึงทำให้ผู้วิจัยต้องใช้คำพูดที่ระมัดระวัง และเข้าไปร่วมกับทุกกิจกรรมของผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยให้ได้มากที่สุดอันจะนำมาซึ่งคำตอบของการวิจัยที่แท้จริง จึงทำให้ในช่วงแรกของการเข้าสู่สัมพันธภาพผู้วิจัยจึงตัดสินใจในการวางบทบาทตนเองเป็นครูที่ปรึกษา ออกท. ร่วม เพราะนักเรียนนักศึกษาจะเกิดการไว้ใจและแสดงความคิดเห็น และทักษะออกมาได้อย่างเป็นธรรมชาติ และถึงแม้จะต้องมีการอธิบายหรือให้ข้อมูลเกี่ยวกับการวิจัย แต่การใช้คำพูดและการวางบทบาทยังแสดงถึงเป็นส่วนหนึ่งของทีมที่ต้องการจะขอความร่วมมือ การหาทางออกของปัญหาาร่วมกัน และแม้กระทั่งเข้าสู่กิจกรรมการสัมภาษณ์ การประชุมกลุ่มใหญ่ และการสนทนากลุ่ม เป็นต้น ก็ยังคงวางตัวให้เหมือนเราเป็นส่วนหนึ่งของคณะทำงาน โดยผสมผสานบทบาทของการเป็นผู้บริหารจัดการและดำเนินกระบวนการประชุมเพื่อให้กระบวนการเป็นไปด้วยความเรียบร้อย แต่ทั้งนี้ทุกครั้งหรือทุกขั้นตอน ยังคงให้ความสำคัญกับการวางบทบาทของการเป็นคนหนึ่งทีมดำเนินงานกิจกรรม ออกท. ตลอดการวิจัย โดยจะขอความคิดเห็นและการตัดสินใจจากผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยทุกครั้งที่มีการดำเนินการในแต่ละขั้นตอน ซึ่งทำให้ผู้วิจัยผสมผสานกลมกลืนไปกับทีมดำเนินงานกิจกรรม ออกท. ได้เป็นอย่างดีและได้รับความร่วมมือจากทีมดำเนินงานกิจกรรม ออกท. ตลอดการวิจัย การตัดสินใจวางตัวที่เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาจึงเป็นปัจจัยแรกๆที่ช่วยสนับสนุนต่อความสำเร็จในการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษาในครั้งนี้

2) อุปสรรคที่เกิดขึ้นในกระบวนการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษาก่อนจะนำมาซึ่งความสำเร็จในกระบวนการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา นั่นคือ ต้องเกิดจากการมีส่วนร่วมของสถานศึกษาอย่างแท้จริง ในช่วงแรกที่ได้มีการเตรียมการคัดเลือกพื้นที่วิจัย จึงต้องคัดเลือกให้ได้สถานที่วิจัยซึ่งจะเป็นจุดนำทางไปสู่ความสำเร็จในก้าวแรก แต่ทั้งนี้ในกระบวนการวิจัยลักษณะของการมีส่วนร่วมการดำเนินกระบวนการต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นในการวิจัยผู้วิจัยไม่สามารถคาดเดาหรือกำหนดได้ ซึ่งต้องเป็นไปตามกระบวนการธรรมชาติของผู้นำนักเรียนนักศึกษา จึงเสี่ยงต่อความสำเร็จและความล้มเหลวได้เท่า ๆ กันและในระหว่างทางย่อมมีอุปสรรคที่เกิดขึ้นที่เล็กบ้างใหญ่บ้างที่ส่งผลต่อกระบวนการวิจัยที่ทำให้ผู้วิจัยต้องแก้ปัญหา โดยเฉพาะการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าเพื่อให้ผ่านพ้นอุปสรรคไปได้ในแต่ละขั้น ได้แก่ความพร้อมของผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย และสุขภาพของผู้วิจัย โดยมีรายละเอียด ดังนี้

2.1 ผู้มีให้ข้อมูลสำคัญ เช่น การนัดหมายสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ แต่เนื่องด้วยทุกท่านไม่ค่อยมีเวลา ติดธุระ จึงทำให้ผู้วิจัยต้องเปลี่ยนกิจกรรมสัมภาษณ์ไปสำรวจข้อมูลของการจัดกิจกรรมหรือโครงการของสถานศึกษาแทน และพูดคุยกับครูผู้สอนที่ไม่ใช่กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ และสังเกตสภาพแวดล้อมของวิทยาลัยแทน ผู้วิจัยจึงแก้ปัญหาโดยการสัมภาษณ์ออนไลน์แทน จึงสามารถเก็บข้อมูลได้ครบ

2.2 สุขภาพของผู้วิจัย เนื่องจากในช่วงเก็บข้อมูล เป็นช่วงอากาศเปลี่ยนแปลง จึงทำให้กระทบต่อสุขภาพของผู้วิจัยเนื่องจากมีแพ้อากาศเป็นโรคประจำตัว ที่ต้องใช้ความระมัดระวังเพิ่มขึ้นในการดูแลและสุขภาพตนเอง และเตรียมความพร้อมในการสงสนามปฏิบัติการวิจัยต่อเนื่องตลอดระยะเวลาที่ยาวนานเป็นปี และขอเวลาเรียนของนักเรียนนักศึกษามาแล้ว ต้องจัดประชุมตามวันและเวลา ดังนั้นความพร้อมของสุขภาพผู้วิจัยจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่อาจเป็นอุปสรรคที่เกิดขึ้นและส่งผลต่อความสำเร็จในการวิจัยได้หากมีการเจ็บป่วยที่รุนแรงจนไม่สามารถดำเนินการวิจัยได้อย่างต่อเนื่องจนเสร็จสิ้นการวิจัย

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการแนวทางในการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา จากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ตั้งแต่เริ่มต้นการดำเนินงานวิจัยในระยะที่ 1 จนเสร็จสิ้นกระบวนการในระยะที่ 3 และหลังจากจบการวิจัยแล้ว พบว่า จากเดิมทีมดำเนินงาน ออกท. วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีราชบุรี ไม่กล้าแสดงความคิดเห็น ไม่เข้าใจเพื่อนร่วมงาน ไม่กล้าซักถามถึงปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการทำกิจกรรมหรือโครงการ ไม่ประชุมสรุปงานเมื่อเสร็จสิ้นโครงการหรือกิจกรรม เมื่อเข้าร่วมประชุมระดมสมองเชิงสร้างสรรค์ทำให้ทีมดำเนินงาน ออกท. วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีราชบุรี เข้าใจความรู้สึกเพื่อนมากขึ้น รู้ความถนัดของเพื่อนร่วมทีม มอบหมายงานตามความสามารถ กล้าพูด กล้าตั้งคำถามในสิ่งที่ไม่ถูกต้อง ที่ดีที่สุดคือการเริ่มประชุมงานกันหลังเสร็จสิ้นใน

แต่ละกิจกรรมหรือโครงการ เป็นการประเมินงานเพื่อหาข้อแก้ไข ปรับปรุง เพื่อปรับใช้ในโครงการ หรือกิจกรรมถัดไป

โดยสรุปองค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการพัฒนากระบวนการเรียนรู้พัฒนาทักษะภาวะผู้นำใน ศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา วิทยาลัยได้แนวทางพัฒนาผู้นำนักเรียนนักศึกษา ก่อน ปฏิบัติงานจริงในแต่ละปีการศึกษา และสามารถนำไปปรับใช้ในกิจกรรมรับน้องใหม่ในแต่ละปี การศึกษาเพื่อคัดเลือก เตรียมหา นักศึกษาที่มีลักษณะภาวะผู้นำเพื่อพัฒนาต่อยอดให้เป็นผู้นำ นักเรียนนักศึกษาที่ดีต่อไป

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้ระเบียบการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) เพื่อร่วมกันกำหนดแนวทางการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้นำนักศึกษาอาชีวศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการณ์กระบวนการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา 2) พัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา และ 3) เสนอแนวทางในการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา โดยแบ่งการศึกษาออกเป็น 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การเตรียมความพร้อมก่อนการปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ระยะที่ 2 กำหนดแนวทางการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา และระยะที่ 3 ตรวจสอบรับรองแนวทางการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา โดยใช้แนวคิดของ Horton and Zacharakis-Jutz (1987) โดยกลุ่มเป้าหมายจะเข้ามามีส่วนร่วมในการประชุมระดมสมองเชิงสร้างสรรค์เพื่อกำหนดแนวทางในการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา ด้วยความเสมอภาคเท่าเทียม ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการวิจัยโดยรายละเอียด ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาสภาพการณ์ปัญหาและการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา

ส่วนที่ 1 การศึกษาสภาพทั่วไปของสถานที่วิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา

จากการเก็บข้อมูลด้วยแบบสังเกต เพื่อบันทึกการศึกษาสภาพทั่วไปของสถานศึกษาพบว่า วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีราชบุรี มีที่ตั้งอยู่ในเขตตำบลเขาชะงุ้ม อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี โดยจังหวัดราชบุรีมีความประสงค์จะจัดตั้งโรงเรียนเกษตรกรรม เพราะเห็นว่าจังหวัดราชบุรีเป็นจังหวัดที่มีประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางการเกษตร เช่น สุกร เป็ด ไก่ โคเนื้อ และโคนม จังหวัดราชบุรีจึงเห็นสมควรที่จะจัดตั้งโรงเรียนเกษตรกรรมราชบุรีขึ้นเพื่อสนับสนุนและส่งเสริมการประกอบอาชีพทางการเกษตรของประชาชนที่ดำเนินอยู่ให้ดีขึ้น และเปิดสอนในหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง และหลักสูตรปริญญาตรี โดยในระดับประกาศนียบัตร

วิชาชีพเปิดสอน 5 สาขางาน คือ การเกษตร พืชศาสตร์ สัตวศาสตร์ ช่างเกษตร และผลิตสัตว์น้ำ , ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงเปิดสอน 4 สาขางาน คือ พืชสวน การจัดการผลิตสัตว์ สัตวรักษ์ และเครื่องจักรกลเกษตร ส่วนในหลักสูตรปริญญาตรีสายปฏิบัติการทางเทคโนโลยี (เทคโนโลยีบัณฑิต) และด้วยพื้นที่สถานศึกษาที่กว้างขวางจึงมีแปลงเกษตร และอาคารปฏิบัติการ รองรับนักเรียน นักศึกษาในการฝึกปฏิบัติงานเพื่อความชำนาญพร้อมออกฝึกงาน และผลิตพัฒนากำลังคนด้านวิชาชีพ เกษตรที่มีมาตรฐานเป็นที่ต้องการของตลาดแรงงาน

ส่วนที่ 2 การศึกษาสภาพการณ์ทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา โดยสรุปได้ ดังนี้

1) ฐานและแหล่งเรียนรู้ สภาพการณ์ในปัจจุบัน แหล่งเรียนรู้การพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา ในสถานศึกษาส่วนใหญ่มาจากการจัดกิจกรรมในสถานศึกษา เช่น กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน กิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตร การฝึกงานในสถานประกอบการที่ทางวิทยาลัยทำความร่วมมือ รองลงมาคือ ชมรมวิชาชีพแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากแหล่งสื่อต่าง ๆ ชมรมศิษย์เก่าแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากการเล่าประสบการณ์ และการเข้าร่วมโครงการอบรม เป็นแหล่งเรียนรู้ลำดับสุดท้าย เนื่องจากไม่เกิดความต่อเนื่อง ทำให้ทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษาดังกล่าวค่อย ๆ หายไป ไม่ยั่งยืน โดยสถานศึกษายังไม่มีแหล่งเรียนรู้ใด ๆ ที่จัดตั้งขึ้นหรือแหล่งบุคคลอย่างชัดเจนในการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา แต่จะเป็นทักษะที่เกิดขึ้นภายหลังเนื่องจากการเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาดังกล่าว สภาพปัญหาที่เกิดขึ้น พบว่า ผู้นำนักเรียนนักศึกษาในปัจจุบันทำงานได้ยากขึ้น เนื่องจากผู้เรียนเข้าถึงสื่อได้ง่าย ด้วยแหล่งข้อมูลที่มามากมาย ประกอบกับความมั่นใจในข้อมูลของตนเองมีอยู่ ทำให้การุงใจเกิดขึ้นได้ยากขึ้น อีกทั้งองค์ความรู้ของผู้เรียนสมัยนี้มีมากกว่าเมื่อก่อน การเชื่ออะไรจะต้องมีหลักฐาน มีเหตุผลมากขึ้น การชี้แจงจึงเกิดขึ้นได้ยาก ผู้นำนักเรียนนักศึกษาต้องมีทักษะการสื่อสาร และุงใจที่ดี น่าเชื่อถือจึงจะสามารถเป็นผู้นำในยุคปัจจุบันได้

2) เนื้อหาหรือองค์ความรู้ สภาพการณ์ในปัจจุบัน พบว่า องค์ประกอบของทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 กระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการชักจูงให้ผู้อื่นรู้สึกเชื่อ และทำตาม ไม่ว่าจะเป็นการจัดการ การบริหารงานต่าง ๆ การประสานงาน ฉลาดใช้เทคโนโลยีในการทำงาน รวมไปถึงการสร้างแรงกระตุ้นให้ผู้อื่นทุ่มเท และพัฒนาศักยภาพจนบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ได้ในที่สุด เมื่อพิจารณาถึงรายละเอียดของประเด็นเนื้อหาหรือองค์ความรู้ในการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนนักศึกษา ที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ และจากที่ผู้วิจัยศึกษาค้นคว้าจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นั้น พบว่า มีองค์ประกอบของทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของ

นักเรียนนักศึกษา ที่สอดคล้องกัน 5 องค์ประกอบ โดยอันดับแรกได้แก่ ทักษะการสื่อสาร ทักษะการทำงานเป็นทีม ทักษะการคิดวิเคราะห์และการคิดสร้างสรรค์ ทักษะทางด้านมนุษยสัมพันธ์ และทักษะทางเทคโนโลยีและการใช้ดิจิทัล ซึ่งเป็นทักษะสุดท้าย ด้วยสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 จึงทำให้ทักษะนี้มีความสำคัญเพิ่มเติมจากทักษะภาวะผู้นำในยุคก่อน ซึ่งองค์ประกอบดังกล่าวจำเป็นต้องมีในนักเรียนนักศึกษาอาชีวศึกษาในศตวรรษที่ 21 ไม่ว่าจะเป็นผู้นำนักเรียนนักศึกษา ทีมสมาชิกในขณะดำเนินงาน และนักศึกษาทุกคนทั้งสถานศึกษา

3) วิธีการและกิจกรรมการเรียนรู้ สภาพการณ์ในปัจจุบัน พบว่า วิธีการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนนักศึกษาวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีราชบุรี ส่วนใหญ่จะเป็นการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของสถานศึกษา โดยคณะกรรมการดำเนินงาน ออกท. จะเป็นทีมผู้นำนักเรียนนักศึกษาที่ดำเนินการจัดกิจกรรมทั้งหมดโดยมีครูที่ปรึกษา ออกท. หน่วย ให้คำปรึกษาสนับสนุนการดำเนินกิจกรรม ออกท. แก่คณะกรรมการดำเนินงาน ออกท. ระดับหน่วย ตลอดจนให้แนวความคิดและการวางแผนปฏิบัติการรวมทั้งในระยะสั้น และระยะยาว โดยชมรมศิษย์เก่าวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีราชบุรีจะจัดกิจกรรมที่พบบ่อยในทุก ๆ ปีการศึกษา เพื่อพบปะ พูดคุย แลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน เพื่อเป็นการเพิ่มทักษะภาวะผู้นำ การเสียสละ รักพวกพ้อง กล้าแสดงออก พร้อมกับการเรียนรู้ในสถานศึกษาต่อไป อีกทั้งยังมีการสอดแทรกการเรียนการสอนทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษาในหลักสูตรการเรียนทั้งในรายวิชาทฤษฎีและปฏิบัติ โดยรูปแบบการสอนของครูเป็นนวัตกรรมที่ช่วยส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา ให้ชัดเจนยิ่งขึ้น การจัดโครงการอบรมพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา ทั้งในและนอกสถานศึกษา เป็นการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อตั้งศักยภาพของผู้เรียนด้านทักษะภาวะผู้นำออกมา และพัฒนาให้ผู้เรียนเป็นผู้นำที่ดี และนำผลการอบรมไปเผยแพร่ต่อในระดับสถานศึกษารวมถึงการฝึกงานในสถานประกอบการของนักเรียนนักศึกษา จะเป็นอีกหนึ่งวิธีการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษาที่มีผลชัดเจน และสังเกตการแสดงผลซึ่งทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนนักศึกษาได้ดี เพราะเป็นสถานการณ์จริง เผชิญเหตุจริง เป็นการบังคับให้ผู้เรียนแสดงทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนนักศึกษาออกมาเพื่อแก้ปัญหาเฉพาะหน้าอย่างทันด่วน ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวส่งเสริมและพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนนักศึกษาวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีราชบุรีได้เป็นอย่างดี เป็นการเตรียมผู้เรียนให้เข้าสู่ตลาดแรงงานทางเกษตรกรรมอย่างมีประสิทธิภาพ

4) ปัจจัยที่มีผลต่อกระบวนการเรียนรู้ในพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา พบว่า มีปัจจัยที่สนับสนุนกระบวนการเรียนรู้ในพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา นั้น ได้แก่ ด้านสถานที่ตั้งของสถานศึกษามีพื้นที่กว้างขวาง จึงมีแปลงเกษตร และอาคารปฏิบัติการ รองรับนักเรียนนักศึกษาในการฝึกปฏิบัติงานเพื่อความ

ชำนาญในวิชาชีพ ด้วยชุมชนบริเวณสถานศึกษาประกอบอาชีพเกษตรกรรม ทำให้ได้รับการสนับสนุนจากชุมชนเป็นอย่างดี อีกทั้งมีจำนวนผู้เรียนเป็นคนในชุมชนเป็นส่วนใหญ่ รวมถึงมีรุ่นพี่ศิษย์เก่าที่มีประสบการณ์ในการทำงานเข้ามาพูดคุยแลกเปลี่ยนเรียนรู้ให้กับรุ่นน้องนักเรียนนักศึกษา เพื่อช่วยแก้ปัญหา ความขัดแย้งต่าง ๆ ผ่านกิจกรรม ออท. ซึ่งเป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้นพัฒนาบุคลิกภาพให้สมาชิกมีความเป็นผู้นำ สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น และอยู่ใน สังคมอย่างมีความสุข และด้วยวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีราชบุรีมีการจัดการศึกษาในระบบทวิภาคี ทำให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะวิชาชีพอย่างชำนาญ และได้ฝึกทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีพศึกษายาวนานจนเกิดเป็นนิสัย ซึ่งทักษะนี้จำเป็นอย่างมากในตลาดแรงงาน เป็นปัจจัยที่ทางสถานประกอบการพิจารณารับเข้าเป็นพนักงานในสถานประกอบการทันทีหลังฝึกประสบการณ์เสร็จ ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนนักศึกษาวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีราชบุรี ได้แก่ นักเรียนนักศึกษาในยุคปัจจุบันขาดจิตอาสา ขาดแรงจูงใจ ทำอะไรไม่ค่อยพยายามให้ถึงที่สุด เพราะการเป็นผู้นำนักเรียนนักศึกษาจะต้องมีการเสียสละเวลา พุ่มเทพลึงกาย พลังใจอย่างเต็มที่ในการสร้างสรรค์งานแต่ละชิ้น การด้อยค่าของสังคมรอบตัว เช่น การทำตัวเด่นจนเป็นที่อิจฉาริษยาของเพื่อน ดังจะเห็นในพาดหัวข่าวการทำร้ายร่างกายกันของเยาวชนเพียงเพราะทำตัวเด่นหรือเรียนเก่งกว่าตน การไม่ได้รับการสนับสนุนจากครอบครัว สถานศึกษา ทำให้ผู้เรียนไม่อยากเป็นผู้นำนักเรียนนักศึกษาดังเห็นได้จากบางปีการศึกษาจะต้องมีการบังคับนักเรียนนักศึกษาลงสมัครคัดเลือก นายก อวท. หน่วย ซึ่งส่งผลให้ได้ผู้นำนักเรียนนักศึกษาที่ขาดคุณสมบัติภาวะผู้นำอย่างแท้จริง

ส่วนที่ 3 ศึกษาสภาพการณ์เนื้อหาหรือองค์ความรู้ในการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีพศึกษา

การศึกษาสภาพการณ์เนื้อหาหรือองค์ความรู้ในการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีพศึกษา โดยใช้แบบสัมภาษณ์เก็บข้อมูลกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จากผลการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 2 คน ครูหัวหน้างานกิจกรรม จำนวน 1 คน ครูผู้สอนในสถานศึกษา 3 คน และตัวแทนศิษย์เก่า 1 คน ตัวแทนนักเรียนนักศึกษา 3 คน รวมจำนวน 10 คน) พบว่า องค์ประกอบของทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีพศึกษา โดยมีองค์ประกอบดังนี้ 1) มีศิลปะในการสื่อสารและจูงใจ 2) มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี 3) รู้จักการทำงานเป็นทีม 4) มีความคิดสร้างสรรค์ 5) รู้เท่าทันเทคโนโลยี 6) มีความเฉลียวฉลาดในการแก้ปัญหา 7) กล้าแสดงออกในสิ่งที่ถูกต้อง 8) สนใจการเมือง การปกครองของประเทศ 9) มีความกระตือรือร้น 10) มีความรับผิดชอบสูง และมุ่งมั่น และ 11) มีคุณธรรมจริยธรรม เพื่อให้เป็นข้อมูลก่อนการ

ปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในการสร้างแนวทางในการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของ นักศึกษาอาชีวศึกษา แต่เนื่องด้วยปัญหาในการแสดงออกทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของ นักเรียนนักศึกษา วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีราชบุรี มีหลากหลายด้าน ด้วยอายุของนักเรียน นักศึกษาเข้าสู่ช่วงวัยรุ่นต้องการได้การยอมรับจากเพื่อน และสังคมรอบข้าง ทำให้การแสดงออก เป็นไปในทางที่ผิด อีกทั้งขาดการสนับสนุนจากครอบครัว ทำให้การแสดงพฤติกรรมภาวะผู้นำใน ศตวรรษที่ 21 เกิดขึ้นได้ค่อนข้างยาก ดังเห็นได้จากการคัดเลือกผู้แทนในแต่ละชมรมฯ ไม่เกิดการ แข่งขัน มีผู้สมัครเพียงแค่ 1 – 2 คน และเมื่อสุดท้ายแล้วได้ผู้นำนักเรียนนักศึกษาที่บกพร่องในภาวะ ผู้นำ ทำให้การดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวข้องต้องดำเนินไปอย่างยากลำบาก ภาระยิ่งใหญ่อันตกไปที่ครูที่ ปรึกษา คณะดำเนินงาน ออท. ที่จะต้องดำเนินการคัดเลือกนักเรียนนักศึกษาที่สามารถพัฒนาทักษะ ภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนนักศึกษาได้ จึงต้องมีองค์ประกอบที่แสดงถึงพฤติกรรมการ เป็นผู้นำนักเรียนนักศึกษาอาชีวศึกษาได้

ส่วนที่ 4 การศึกษาสภาพการณ์กระบวนการเรียนรู้หรือวิธีการเรียนรู้เพื่อทักษะภาวะผู้นำใน ศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา

การศึกษาสภาพการณ์กระบวนการเรียนรู้หรือวิธีการเรียนรู้เพื่อทักษะภาวะผู้นำใน ศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา โดยใช้แบบสัมภาษณ์ เก็บข้อมูลกับผู้ที่ให้ข้อมูลสำคัญ พบว่า วิธีการและกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา ได้แก่ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของสถานศึกษา เช่น ในรายวิชาที่เป็นภาคทฤษฎี วิชาองค์การ เกษตรกรในอนาคต ซึ่งจะเป็นวิชาในหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1 จะเป็นวิชาที่ว่าด้วย เรื่องวิธีการดำเนินการขององค์การเกษตรกรในอนาคตแห่งประเทศไทย ซึ่งจะสอดแทรกหลักของการ มีภาวะผู้นำในนักเรียนนักศึกษา ครูผู้สอนใช้รูปแบบการทำงานเป็นกลุ่ม ซึ่งจะต้องใช้ทักษะภาวะผู้นำ ในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษาเพื่อทำงานบรรลุเป้าหมาย และการจัดการเรียนการสอน ในรายวิชาปฏิบัติงานจะแบ่งเป็นปฏิบัติงานในสถานศึกษา โดยทางวิทยาลัยจะมีแปลงปฏิบัติงาน เกษตรของแต่ละสาขางาน เพื่อให้ผู้เรียนได้ทดลองปฏิบัติงานจริง เพื่อความเชี่ยวชาญในวิชาชีพ โดย ผู้สอนจะมีหลักการสอนที่สอดแทรกหลักของการมีภาวะผู้นำ โดยใช้หลักของการทำงานกลุ่ม เช่นเดียวกับวิชาทฤษฎี

ส่วนที่ 5 การศึกษาสภาพการณ์ปัจจัยที่มีผลต่อการเรียนรู้และพัฒนาทักษะภาวะผู้นำใน ศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา

การศึกษาสภาพการณ์ปัจจัยที่มีผลต่อการเรียนรู้และพัฒนาทักษะภาวะผู้นำใน ศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา พบว่า กระบวนการเรียนรู้หรือวิธีการเรียนรู้ของวิทยาลัย

เกษตรและเทคโนโลยีราชบุรีนั้น เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เกิดจากกิจกรรมการเรียนการสอน กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การฝึกประสบการณ์ในสถานประกอบการ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการอบรมเพื่อพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา ทั้งในและนอกสถานศึกษา การที่จะพัฒนากระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนนักศึกษาวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีราชบุรี ได้ประสบความสำเร็จนั้น จึงเกิดจากปัจจัยหลายประการ จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลร่วมกับการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ พบว่า มีทั้งปัจจัยที่ช่วยส่งเสริม ได้แก่ ด้านสถานที่ตั้ง ด้านทรัพยากรบุคคล ด้านระบบการศึกษา ด้านงานกิจกรรมนักเรียนนักศึกษา และด้านหลักสูตรวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีราชบุรี และปัจจัยที่เป็นอุปสรรค ได้แก่ ประเด็นด้านวิธีการคัดเลือก ประเด็นด้านสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษา ประเด็นด้านเพื่อน ประเด็นด้านครอบครัว และประเด็นด้านสถานศึกษา ต่อการพัฒนากระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนนักศึกษาอาชีวศึกษา

ปัจจุบันนักเรียนนักศึกษาที่มีทักษะภาวะผู้นำจะไม่กล้าแสดงตัวตน เนื่องจากกลัวเพื่อนล้อเลียน กลั่นแกล้ง เพราะทำตัวเด่นเกินเพื่อน อีกทั้งนักเรียนนักศึกษาที่เป็นผู้นำจะต้องรับผิดชอบมากกว่าคนอื่น ๆ ทำให้ไม่มีใครอยากเป็นผู้นำ เพราะต้องเสียเวลาในการช่วยงานกิจกรรมของทางวิทยาลัย ด้วยส่วนนี้เลยรวมไปถึงผู้ปกครองไม่สนับสนุนให้เป็นผู้นำเพราะผู้ปกครองต้องมีเวลามารับ-ส่ง ในช่วงเวลาไม่แน่นอน อีกทั้งจะมีค่าใช้จ่ายในการทำกิจกรรมเพิ่มเติม ซึ่งในส่วนนี้ก็เป็นอีกสาเหตุของการตัดสินใจของผู้ปกครอง ในส่วนของการเข้าถึงข้อมูลที่สะดวกรวดเร็ว ทำให้เกิดชุดข้อมูลที่หลากหลาย นักเรียนนักศึกษาจะเชื่อมั่นในข้อมูลที่ตนเองมีทำให้เกิดการควบคุมหรือจูงใจได้ยาก ผู้นำนักเรียนศึกษาก็จะทำงานยากขึ้น ในด้านของสถานศึกษาจัดโครงการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ให้นักเรียนนักศึกษาไม่ทั่วถึง จะมีแค่ตัวแทนของแต่ละห้องเท่านั้นที่ได้เข้าร่วม และเมื่อมีตัวแทนเข้าร่วมแล้วไม่มีการถ่ายทอดให้เพื่อนต่อ ขาดการต่อเนื่องทำให้ทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ค่อย ๆ ลดหายไป ไม่คงทน

ตอนที่ 2 ผลการกำหนดแนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษา อาชีวศึกษา

ส่วนที่ 1 หลังจากเสร็จสิ้นการประชุมร่วมกันเสนอโครงการและกิจกรรม

การกำหนดเป็นแนวทางในการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษาแล้ว จากนั้นผู้วิจัยและกลุ่มเป้าหมายได้ร่วมกันระดมความคิดและสนทนากลุ่ม

ย่อยในการประชุม เพื่อหาเหตุผลสำหรับจัดลำดับความสำคัญของโครงการในแนวทางการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา ตามความจำเป็นเร่งด่วน และความเป็นไปได้ที่จะนำไปปฏิบัติให้ประสบผลสำเร็จมากที่สุดก่อน โดยกลุ่มเป้าหมาย ให้เหตุผลในการประชุมระดมสมองว่า หากทำแล้วประสบผลสำเร็จจะได้มีกำลังใจในการทำโครงการอื่นต่อไป โดยมีผลการวิจัยดังนี้

โครงการที่ 1 กิจกรรมพี่พบน้อง ผู้รับผิดชอบหลัก ประกอบด้วย งานกิจกรรม ชมรมศิษย์เก่าและคณะดำเนินงาน อกท. ดำเนินการช่วง เมษายน – พฤษภาคม ของทุกปี

โครงการที่ 2 กิจกรรมพัฒนาภาวะความเป็นผู้นำยุค 4.0 ในศตวรรษที่ 21 ผู้รับผิดชอบหลัก ประกอบด้วย งานกิจกรรม และงานศูนย์ข้อมูล ดำเนินการช่วง พฤษภาคม – มิถุนายน ของทุกปี

โครงการที่ 3 กิจกรรมฝึกอบรมเรื่องการทำงานเป็นทีม ผู้รับผิดชอบหลัก ประกอบด้วย งานกิจกรรม และคณะดำเนินงาน อกท. ดำเนินการช่วง มิถุนายน – กรกฎาคม ของทุกปี

โครงการที่ 4 กิจกรรม การรู้เท่าทันการใช้สื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศ ผู้รับผิดชอบหลัก ประกอบด้วย งานกิจกรรม และงานศูนย์ข้อมูล ดำเนินการช่วง มิถุนายน – กรกฎาคม ของทุกปี

โครงการที่ 5 กิจกรรมฝึกอบรมเรื่องการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ผู้รับผิดชอบหลัก ประกอบด้วย งานกิจกรรม และคณะดำเนินงาน อกท. ดำเนินการช่วง กรกฎาคม – สิงหาคม ของทุกปี

โครงการที่ 6 กิจกรรม แข่งขันวิชาการ และวิชาชีพ ผู้รับผิดชอบหลัก ประกอบด้วย งานกิจกรรม ชมรมศิษย์เก่าและคณะดำเนินงาน อกท. ดำเนินการช่วง สิงหาคม – กันยายน ของทุกปี

ส่วนที่ 2 เจ็อนไขในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ในการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา

การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ในการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยได้ร่วมกันเสนอว่า ในการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา เป็นทักษะที่ต้องกระทำเป็นประจำ ทำซ้ำ ๆ ทำบ่อย ๆ จนกระทั่งเกิดเป็นนิสัย ดังนั้นเมื่อต้องการให้จัดกิจกรรมแล้วยังคงทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษาไว้ให้ยั่งยืน คณะผู้บริหาร คณะครูและบุคลากรทางการศึกษา จึงต้องมีสิ่งกระตุ้นให้นักเรียนนักศึกษาได้ใช้ทักษะเหล่านี้เป็นประจำ และการดำเนินงานจึงจะประสบความสำเร็จ ดังนี้

- 1) คนหรือกลุ่มผู้รับผิดชอบในแต่ละโครงการ คือ หัวเรือใหญ่ ต้องมีภาวะความเป็นผู้นำกลุ่มได้และเอาจริงเอาจังในการดำเนินงาน
- 2) สมาชิกในทีมจัดโครงการหรือกิจกรรมต้องช่วยกันคิด พร้อมปรับเปลี่ยนความคิดยืดหยุ่นไปตามสถานการณ์เฉพาะหน้า
- 3) การมีส่วนร่วมของวิทยาลัย และเครือข่ายนอกชุมชนควรมีความต่อเนื่อง และสม่ำเสมอ เพื่อพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21

ของนักศึกษาอาชีวศึกษาในแต่ละรุ่นอย่างยั่งยืน และ 5) งบประมาณของฝ่ายกิจการนักเรียนนักศึกษา ในการจัดงานกิจกรรมของวิทยาลัยอาจไม่เพียงพอ ต้องมีงบประมาณมาช่วยสนับสนุนในบางส่วน อาจจากหน่วยงานอื่น ๆ เช่น งานวิจัยและนวัตกรรมฯ

ส่วนที่ 3 ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา

การศึกษาแนวทางการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา พบว่า กลุ่มเป้าหมายได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นจากสื่อ และกิจกรรมที่ใช้ประกอบการประชุม ได้รับความรู้มากขึ้นพร้อมกับความคิดเห็นของสมาชิกในกลุ่ม ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นของเพื่อนที่ร่วมกิจกรรม และกลุ่มเป้าหมายได้ความเข้าใจ เชื่อใจกัน ได้ความสามัคคีและการมีส่วนร่วมของทีมมากขึ้น ได้ความสามัคคี ได้ความคิดใหม่ ๆ ได้เข้าใจเพื่อนในทีมมากขึ้นในกิจกรรมที่เล่น อีกทั้งได้แนวทางการแก้ไขปัญหา ได้แลกเปลี่ยนความรู้ และมีความสามัคคี ความหวังใจซึ่งกันและกัน ตระหนักได้ว่าปัญหาทุกอย่างต้องได้รับการช่วยกันหลายหลายทาง และไม่ได้แก้ไขเพียงสิ่งเดียว ต้องแก้ไขทั้งหมด จึงจะสำเร็จ ตลอดจนทำให้กลุ่มเป้าหมายได้เรียนรู้ถึงศักยภาพของตนเองและของสมาชิกในทีม จนก่อให้เกิดการเรียนรู้ที่จะพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ด้วยตัวเองจนนำมาสู่การสร้างเป็น แนวทางการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา ประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 องค์ประกอบ คือ 1) ความเป็นมา แนวคิด และความสำคัญในการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา 2) องค์ความรู้ในการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา และ 3) แนวทางในการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา

ส่วนที่ 4 ผลการกำหนดแนวทางในการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา

ผลการตรวจสอบความถูกต้อง ของแนวทางในการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา ของผู้วิจัยและกลุ่มเป้าหมายด้วยวิธีการสนทนากลุ่ม พบว่า ผลการประเมินความเหมาะสมผ่านทุกประเด็น ร้อยละ 100 และผลการประเมินความเป็นไปได้ผ่านทุกประเด็นร้อยละ 100 โดยผู้วิจัยนำเสนอข้อคิดเห็นโดยสรุปที่มีต่อแนวทางในการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา และผลการปรับปรุงตามข้อคิดเห็นของผู้ร่วมวิจัยตามลำดับ

ผู้วิจัยนำข้อคิดเห็นเพิ่มเติมมาปรับปรุงแนวทางในการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา ตามข้อเสนอแนะดังกล่าวให้มีความสอดคล้องกับลักษณะของสถานศึกษา และความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติจริงให้มีความสมบูรณ์ จากนั้นนำแนวทางในการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษาที่ปรับปรุงเรียบร้อยแล้วให้ผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อประเมินความสอดคล้องกับเนื้อหาและความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติของแนวทางในการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษาต่อไป

ตอนที่ 3 ผลการตรวจรับรองแนวทางในการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา

การประเมินรับรองแนวทางในการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 7 ท่านใช้เครื่องมือแบบประเมินรับรอง พบว่า ผลการตรวจรับรองแนวทางในการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษาในด้านความสอดคล้องและตรงกับเนื้อหา และความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ โดยมีองค์ประกอบ 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ตอนที่ 1 ความเป็นมา แนวคิด และความสำคัญในการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา ตอนที่ 2 องค์ความรู้ในการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา และตอนที่ 3 แนวทางในการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา ในภาพรวมพบว่า ตอนที่ 1 ความเป็นมา แนวคิด และความสำคัญในการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา ($M = 4.45$, $SD = 0.62$) มีความสอดคล้องและตรงกับเนื้อหาในระดับมาก และองค์ประกอบที่มีความเป็นไปได้มากที่สุดคือตอนที่ 1 ความเป็นมา แนวคิด และความสำคัญในการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา ($M = 4.56$, $SD = 0.62$) และผลสรุปการตรวจรับรองร่างฯ โดยภาพรวมมีความสอดคล้องและตรงกับเนื้อหาอยู่ในระดับมาก ($M = 4.41$, $SD = 0.66$) มี และมีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติในระดับมากเช่นเดียวกัน ($M = 4.38$, $SD = 0.65$) มี ตามลำดับ

ผู้วิจัยนำข้อคิดเห็นเพิ่มเติมของผู้ทรงคุณวุฒิมาปรับปรุงแนวทางในการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา ให้สอดคล้องและตรงกับเนื้อหาและความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

อภิปรายผล

ผู้วิจัยอภิปรายผลการศึกษา โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาสภาพการณ์กระบวนการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา

วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีราชบุรี มีที่ตั้งอยู่ในเขตตำบลเขาชะงุ้ม อำเภोधุมเรศ จังหวัดราชบุรี โดยจังหวัดราชบุรีมีความประสงค์จะจัดตั้งโรงเรียนเกษตรกรรม เพราะเห็นว่าจังหวัดราชบุรีเป็นจังหวัดที่มีประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางการเกษตร เช่น สุกร เป็ด ไก่ โคเนื้อ และโคนม จังหวัดราชบุรีจึงเห็นสมควรที่จะจัดตั้งโรงเรียนเกษตรกรรมราชบุรีขึ้นเพื่อสนับสนุนและส่งเสริมการประกอบอาชีพทางการเกษตรของประชาชนที่ดำเนินอยู่ให้ดีขึ้น และด้วยพื้นที่สถานศึกษาที่กว้างจึงมีแปลงเกษตร และอาคารปฏิบัติการ รองรับนักเรียนนักศึกษาในการฝึกปฏิบัติงานเพื่อความชำนาญพร้อมออกฝึกงาน และผลิตพัฒนากำลังคนด้านวิชาชีพเกษตรที่มีมาตรฐานเป็นที่ต้องการของตลาดแรงงาน ซึ่งสอดคล้องกับ นิตยา แก่นพุ่ม (2562) ได้ศึกษาการบริหารสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษของโรงเรียนกาญจนาอนุเคราะห์ ด้านอาคารสถานที่ โดยรวมและรายชื่ออยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายชื่อ ชื่อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุดจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ การจัดห้องเรียนดนตรี - นาฏศิลป์ มีความสะอาด และเป็นระเบียบ รองลงมาคือ อุปกรณ์สำหรับรับประทานอาหารมีการจัดหาไว้อย่างเพียงพอ และจัดพื้นที่ริมถนน และทางเดินสะอาดเป็นระเบียบ ปลูกต้นไม้ร่มรื่น สวยงาม สอดคล้องกับสมมติฐาน ทั้งนี้เป็นเพราะโรงเรียนกาญจนาอนุเคราะห์ให้ความสำคัญกับการจัดบรรยากาศในและนอกห้องเรียน จัดสภาพแวดล้อมให้มีความสวยงาม ปลอดภัย มีต้นไม้ยืนต้นที่ให้ความร่มรื่นหลายชนิดอย่างเป็นระเบียบทั่วโรงเรียน มีดอกไม้ประดับหลากหลายในสวยหอม สามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน สร้างบรรยากาศให้อัปเดตการเรียนรู้ จัดให้มีโต๊ะ เก้าอี้ เพื่อเป็นที่นั่งพักผ่อนหรือทำกิจกรรมอื่น ๆ ในบริเวณต่าง ๆ ภายในโรงเรียนมีทางเดินเชื่อมต่อกันระหว่างอาคารที่มีความมั่นคงปลอดภัยและมีร่มเงา โรงเรียนได้จัดสภาพแวดล้อมให้สวยงาม สะอาดปราศจากมลพิษ ฝุ่นละออง จัดให้มีแหล่งการเรียนรู้ภายในโรงเรียนที่หลากหลาย เช่น ห้องสมุดสำหรับค้นคว้า ศูนย์การเรียนรู้ของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ สวนดอกไม้แปลงสาธิตการเกษตร จัดให้มีครูเวร และนักเรียนคอยดูแลสอดส่องประจำเขตพื้นที่ภายในโรงเรียน ส่งผลให้สภาพแวดล้อมทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนกาญจนาอนุเคราะห์ ด้านอาคารสถานที่ โดยรวมและรายชื่อส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก

สภาพการณ์กระบวนการเรียนรู้กระบวนการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของ นักศึกษาอาชีวศึกษาฐาน และแหล่งเรียนรู้ สภาพการณ์ในปัจจุบัน แหล่งเรียนรู้การพัฒนาทักษะภาวะ ผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา ในสถานศึกษาส่วนใหญ่มาจากการจัดกิจกรรมใน สถานศึกษา เช่น กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน กิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตร ซึ่งสอดคล้องกับ เกียรติศักดิ์ บุญขวาง (2556) ศึกษาวิจัยเรื่องสภาพแวดล้อมทางการเรียนและแนวทางการพัฒนาของ นักเรียนวิทยาลัยสารพัดช่างชลบุรี พบว่า สภาพแวดล้อมทางการเรียนด้านการเรียนการสอนมีความ เหมาะสมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ วนิตา หมั่นผดุง (2555) ศึกษาวิจัยเรื่องสภาพแวดล้อม ทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย ชลบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเขต 18 พบว่า สภาพแวดล้อมทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย ชลบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 18 ด้านการจัดการเรียนการสอน โดย ภาพรวมและรายข้อ มีความเหมาะสมกันอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ วิทยา วิทรวงศาโรจน์ (2552) ศึกษาวิจัยเรื่องความพึงพอใจที่มีต่อสภาพแวดล้อมทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนบ้านวังดินสอ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี เขต 2 พบว่า ด้านการเรียนการสอน โดยรวมมีความ เหมาะสมอยู่ในระดับมาก ผู้เรียนพึงพอใจความเอาใจใส่ของครู มีการพัฒนาครูและบุคลากรทางการ ศึกษาในด้านความรู้ ทักษะความสามารถในด้านการจัดและพัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียน เป็นศูนย์กลาง การทำงานเป็นทีม ผลงานทางวิชาการ ครูผู้สอนมีการเตรียมสอนเป็นอย่างดี อธิบาย เนื้อหาวิชาได้แจ่มแจ้ง ใช้สื่อนวัตกรรมประกอบการสอนเสมอ การฝึกงานในสถานประกอบการที่ทาง วิทยาลัยทำความร่วมมือ รองลงมาคือ ชมรมวิชาชีพแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากแหล่งสื่อต่าง ๆ ชมรมศิษย์ เก่าแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากการเล่าประสบการณ์ และการเข้าร่วมโครงการอบรม เป็นแหล่งเรียนรู้ ลำดับสุดท้าย เนื่องจากไม่เกิดความต่อเนื่อง ทำให้ทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษา อาชีวศึกษาดังกล่าวค่อยๆ หายไป ไม่ยั่งยืน โดยสถานศึกษายังไม่มีแหล่งเรียนรู้ใด ๆ ที่จัดตั้งขึ้นหรือ แหล่งบุคคลอย่างชัดเจนในการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา แต่ จะเป็นทักษะที่เกิดขึ้นภายหลังเนื่องจากการเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาดังกล่าว สภาพปัญหาที่ เกิดขึ้น พบว่า ผู้นำนักเรียนนักศึกษาในปัจจุบันทำงานได้ยากขึ้น เนื่องจากผู้เรียนเข้าถึงสื่อได้ง่าย ด้วยแหล่งข้อมูลที่มากมาย ประกอบกับความมั่นใจในข้อมูลที่ตนเองมีอยู่ ทำให้การจูงใจเกิดขึ้นได้ยาก ขึ้น อีกทั้งองค์ความรู้ของผู้เรียนสมัยนี้มีมากกว่าเมื่อก่อน การเชื่ออะไรจะต้องมีหลักฐาน มีเหตุผลมาก ขึ้น การชี้แจงจึงเกิดขึ้นได้ยาก ผู้นำนักเรียนนักศึกษาต้องมีทักษะการสื่อสาร และจูงใจที่ดี น่าเชื่อถือจึง จะสามารถเป็นผู้นำในยุคปัจจุบันได้ และสอดคล้องกับ นิชาภา เจริญรวย (2566) ได้ศึกษาการบริหาร สภาพแวดล้อมในสถานศึกษาที่ส่งผลต่อทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรีระยอง ผลการวิจัยพบว่า การบริหารสภาพแวดล้อมใน สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง ผลวิจัยพบว่า โดยรวมอยู่ใน

ระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยได้แก่ ด้านกายภาพ ด้านการบริหารจัดการ และด้านวิชาการ ตามลำดับ ทั้งนี้จากการศึกษาพบว่า สถานศึกษามีการส่งเสริมให้จัดภูมิทัศน์สวนหย่อม และปลูกต้นไม้ ดอกไม้ ให้ร่มรื่นสวยงาม ส่งเสริม และสนับสนุนให้มีระบบสื่อสารที่แสดงถึงการทำงานอย่างเป็นระบบ มีเว็บไซต์ที่เชื่อถือได้ และเอื้อต่อการเรียนรู้ มีผู้บริหารที่มีความรู้ความสามารถในการทำงาน มีการใช้ระบบข้อมูลสารสนเทศในการบริหารงาน มีการส่งเสริมสนับสนุนให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียน และสนับสนุนให้มีการใช้สื่อ ICT ในการจัดการเรียนการสอนของครูที่ทันสมัย ส่งผลให้การบริหารสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง โดยรวมอยู่ในระดับมาก

เนื้อหาหรือองค์ความรู้ สภาพการณ์ในปัจจุบัน พบว่า องค์ประกอบของทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 กระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการชักจูงให้ผู้อื่นรู้สึกเชื่อ และทำตาม ไม่ว่าจะเป็นการจัดการ การบริหารงานต่าง ๆ การประสานงาน ฉลาดใช้เทคโนโลยีในการทำงาน รวมไปถึงการสร้างแรงกระตุ้นให้ผู้อื่นทุ่มเท และพัฒนาศักยภาพจนบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ได้ในที่สุด เมื่อพิจารณาถึงรายละเอียดของประเด็นเนื้อหาหรือองค์ความรู้ในการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนนักศึกษา ที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ และจากที่ผู้วิจัยศึกษาค้นคว้าจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นั้น พบว่า มีองค์ประกอบของทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนนักศึกษา ที่สอดคล้องกัน 5 องค์ประกอบ โดยอันดับแรกได้แก่ ทักษะการสื่อสาร ทักษะการทำงานเป็นทีม ทักษะการคิดวิเคราะห์และการคิดสร้างสรรค์ ทักษะทางด้านมนุษยสัมพันธ์ และทักษะทางเทคโนโลยีและการใช้ดิจิทัล ซึ่งเป็นทักษะสุดท้าย สอดคล้องกับ พัชรีย์ สร้อยสกุล (2559) ได้ศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 สำหรับนักศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน ในเขตพัฒนาอุตสาหกรรมชายฝั่งทะเลตะวันออกจากผู้ประกอบการต้องการครู และผลการวัดระดับทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนในเขตพัฒนาอุตสาหกรรมชายฝั่งทะเลตะวันออก พบว่า ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 มากที่สุด คือ ทักษะด้านการสร้างสรรค์ และนวัตกรรม โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ทักษะด้านการสร้างสรรค์ และนวัตกรรม ทักษะด้านการสื่อสาร สารสนเทศและรู้เท่าทันสื่อ ทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ ทักษะด้านคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และทักษะในการแก้ปัญหา ทักษะด้านความเข้าใจต่างวัฒนธรรม ต่างกระบวนทัศน์ และทักษะอาชีพ และทักษะการเรียนรู้

วิธีการและกิจกรรมการเรียนรู้ สภาพการณ์ในปัจจุบัน พบว่า วิธีการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนนักศึกษาวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีราชบุรี ส่วนใหญ่จะเป็นการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของสถานศึกษา โดยคณะกรรมการดำเนินงาน ออกท. จะเป็นทีมผู้นำนักเรียนนักศึกษาที่ดำเนินการจัดกิจกรรมทั้งหมดโดยมีครูที่ปรึกษา ออกท. หน่วย ให้คำปรึกษาสนับสนุนการดำเนินกิจกรรม ออกท. แก่คณะกรรมการดำเนินงาน ออกท. ระดับหน่วย ตลอดจนให้แนวความคิดและการวางแผนปฏิบัติการทั้งหมดทั้งในระยะสั้น และระยะยาว โดยชมรมศิษย์เก่าวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีราชบุรีจะจัดกิจกรรมที่พบบ่อยในทุก ๆ ปีการศึกษา เพื่อพบปะ พูดคุย แลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน เพื่อเป็นการเพิ่มทักษะภาวะผู้นำ การเสียสละ รักพวกพ้อง กล้าแสดงออก พร้อมกับการเรียนรู้ในสถานศึกษาต่อไป อีกทั้งยังมีการสอดแทรกการเรียนการสอนทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษาในหลักสูตรการเรียนทั้งในรายวิชาทฤษฎีและปฏิบัติ ซึ่งสอดคล้องกับการพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนในสถานศึกษานำร่องลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ ในอำเภอบ้านโป่ง พบว่า แนวทางการพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนในสถานศึกษานำร่อง ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยรูปแบบการสอนของครูเป็นนวัตกรรมที่ช่วยส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ และพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา ให้ชัดเจนยิ่งขึ้น การจัดโครงการอบรมพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา ทั้งใน และนอกสถานศึกษา เป็นการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อตั้งศักยภาพของผู้เรียนด้านทักษะภาวะผู้นำออกมา และพัฒนาให้ผู้เรียนเป็นผู้นำที่ดี และนำผลการอบรมไปเผยแพร่ต่อในระดับสถานศึกษารวมถึงการฝึกงานในสถานประกอบการของนักเรียนนักศึกษา สมสกุล เทพประทุน (2561) จะเป็นอีกหนึ่งวิธีการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษาที่มีผลชัดเจน และสังเกตการแสดงผลซึ่งทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนนักศึกษาได้ดี เพราะเป็นสถานการณ์จริง เฉลียวเหตุจริง เป็นการบังคับให้ผู้เรียนแสดงทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนนักศึกษาออกมาเพื่อแก้ปัญหาเฉพาะหน้าอย่างทันด่วน ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวส่งเสริมและพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนนักศึกษาวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีราชบุรีได้เป็นอย่างดี เป็นการเตรียมผู้เรียนให้เข้าสู่ตลาดแรงงานทางเกษตรกรรมอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ วิษณุ อ่องสกุล (2558) ได้ศึกษาการพัฒนาภาวะผู้นำผู้ประกอบการในวิทยาลัยอาชีวศึกษาสกลนครพัฒนศิลป์ : การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ผลวิจัยพบว่า ครูเกิดการเรียนรู้วิธีการพัฒนาการเรียนการสอน การมีส่วนร่วมปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับบริบท สามารถใช้การเรียนรู้ผ่านโครงการงาน (Project Based Learning) นักศึกษาเกิดประสบการณ์จากการเข้าร่วมกิจกรรม พัฒนาภาวะผู้นำ ผู้ประกอบการนักศึกษาสาขาการออกแบบ และสาขาเทคนิคยานยนต์มีการพัฒนาภาวะผู้นำผู้ประกอบการทั้ง 10 คุณลักษณะโดยนักศึกษาสาขา

การออกแบบมีพัฒนาการที่ชัดเจนด้านความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม เกิดความกล้าเสี่ยง ความยืดหยุ่นอดทน และนำสู่ทัศนคติที่ดีต่อการจ้างงานตนเอง

ปัจจัยที่มีผลต่อกระบวนการเรียนรู้ในพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา พบว่า มีปัจจัยที่สนับสนุนกระบวนการเรียนรู้ในพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา นั้น ได้แก่ ด้านสถานที่ตั้งของสถานศึกษามีพื้นที่กว้างขวาง จึงมีแปลงเกษตร และอาคารปฏิบัติการ รองรับนักเรียนนักศึกษาในการฝึกปฏิบัติงานเพื่อความชำนาญในวิชาชีพ ด้วยชุมชนบริเวณสถานศึกษาประกอบอาชีพเกษตรกรรม ทำให้ได้รับการสนับสนุนจากชุมชนเป็นอย่างดี อีกทั้งมีจำนวนผู้เรียนเป็นคนในชุมชนเป็นส่วนใหญ่ รวมถึงมีรุ่นพี่ศิษย์เก่าที่มีประสบการณ์ในการทำงานเข้ามาพูดคุยแลกเปลี่ยนเรียนรู้ให้กับรุ่นน้องนักเรียนนักศึกษา เพื่อช่วยแก้ปัญหา ความขัดแย้งต่าง ๆ ผ่านกิจกรรม ออท. ซึ่งเป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้นพัฒนาบุคลิกภาพให้สมาชิกมีความเป็นผู้นำ สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น และอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข และด้วยวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีราชบุรี มีการจัดการศึกษาในระบบทวิภาคี สอดคล้องกับ ภาสกร พงษ์สิทธากร (2555) ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เรื่องการออกแบบหน่วยการเรียนรู้อิงมาตรฐานสำหรับครูภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา มีองค์ประกอบดังนี้ 1) สภาพปัญหาและความจำเป็น 2) หลักการและเหตุผล 3) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร 4) หน่วยการฝึกอบรม 5) กิจกรรมการฝึกอบรม 6) สื่อประกอบการฝึกอบรม และ 7) การวัดและประเมินผล และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาประนอม ทองไพบูลย์ (2549) กล่าวว่าโครงสร้างของหลักสูตรฝึกอบรมประกอบด้วย 1) หลักการและเหตุผล 2) วัตถุประสงค์ 3) แนวการจัดกิจกรรมการฝึกอบรม 4) สื่อการฝึกอบรม 5) การวัดและประเมินผล และ 6) เกณฑ์การผ่านหลักสูตรฝึกอบรมทำให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะวิชาชีพอย่างชำนาญ และได้ฝึกทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษายาวนานจนเกิดเป็นนิสัย ซึ่งทักษะนี้จำเป็นอย่างมากในตลาดแรงงาน เป็นปัจจัยที่ทางสถานประกอบการพิจารณารับเข้าเป็นพนักงานในสถานประกอบการทันทีหลังฝึกประสบการณ์เสร็จ ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนนักศึกษาวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีราชบุรี ได้แก่ นักเรียนนักศึกษาในยุคปัจจุบันขาดจิตอาสา ขาดแรงจูงใจ ทำอะไรไม่ค่อยพยายามให้ถึงที่สุด สอดคล้องกับ วิษณุ อ่องสกุล (2558) พบว่า ผู้บริหาร และครูขาดความตระหนักถึงความสำคัญของภาวะผู้นำผู้ประกอบการ การกำหนดแนวทางการจัดการเรียนการสอนหรือพัฒนาภาวะผู้นำผู้ประกอบการขาดความชัดเจน ดำเนินการสอนโดยมุ่งเน้นพัฒนาทักษะของนักศึกษาเพื่อตอบสนองตลาดแรงงานเท่านั้น ด้านความคิดสร้างสรรค์ สร้างนวัตกรรม และทัศนคติที่ดีต่อการจ้างงานตนเอง อยู่ในระดับน้อยมาก นักศึกษามีเป้าหมายในการศึกษาเพื่อมุ่งการเข้าสู่แรงงานระดับล่างหรือเกษตรกรรมเพราะการเป็นผู้นำนักเรียนนักศึกษาจะต้องมีการเสียสละเวลา พุ่มเทพลังกาย พลังใจอย่างเต็มที่ในการสร้างสรรค์งานแต่ละชิ้น การด้อยค่าของสังคมรอบตัว เช่น การทำตัวเด่นจนเป็นที่

อิจฉาธิษาของเพื่อน ดังจะเห็นในพาดหัวข่าวการทำร้ายร่างกายกันของเยาวชนเพียงเพราะทำตัวเด่นหรือเรียนเก่งกว่าตน การไม่ได้รับการสนับสนุนจากครอบครัว สถานศึกษา ทำให้ผู้เรียนไม่ยอมเป็นผู้นำนักเรียนนักศึกษาดังเห็นได้จากบางปีการศึกษาจะต้องมีการบังคับนักเรียนนักศึกษาลงสมัครคัดเลือก นายก ออกท. หน่วย ซึ่งส่งผลให้ได้ผู้นำนักเรียนนักศึกษาที่ขาดคุณสมบัติภาวะผู้นำอย่างแท้จริง

การวิเคราะห์สภาพปัญหาในพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา พบว่า ปัจจุบันนักเรียนนักศึกษาที่มีทักษะภาวะผู้นำจะไม่กล้าแสดงตัวตน เนื่องจากกลัวเพื่อนล้อเลียน กลั่นแกล้ง เพราะทำตัวเด่นเกินเพื่อน อีกทั้งนักเรียนนักศึกษาที่เป็นผู้นำจะต้องรับผิดชอบมากกว่าคนอื่น ๆ ทำให้ไม่มีใครอยากเป็นผู้นำ เพราะต้องเสียสละเวลาในการช่วยงานกิจกรรมของทางวิทยาลัย ด้วยส่วนนี้เลยรวมไปถึงผู้ปกครองไม่สนับสนุนให้เป็นผู้นำเพราะผู้ปกครองต้องมีเวลามารับ-ส่ง ในช่วงเวลาไม่แน่นอน อีกทั้งจะมีค่าใช้จ่ายในการทำกิจกรรมเพิ่มเติม ซึ่งในส่วนนี้ก็เป็นอีกสาเหตุของการตัดสินใจของผู้ปกครอง สอดคล้องกับ อนุสรณ์ จำเริญเจือ (2559) ได้ศึกษา กลยุทธ์การเสริมสร้างภาวะผู้นำนักเรียนด้วยกิจกรรมสถานักเรียนของโรงเรียนชุมชนหนองสอวิทยาคาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ผลการวิจัย พบว่า สภาพโดยกิจกรรมสถานักเรียนของโรงเรียนชุมชนหนองสอวิทยาคาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 มีการพัฒนาการดำเนินงานที่ครอบคลุมในการจัดกิจกรรมทั้ง 4 ด้าน คือการพัฒนาการดำเนินการพัฒนาทักษะความเป็นผู้นำ บูรณาการความรู้และพฤติกรรมหรือวิถีประชาธิปไตย ส่งเสริมการเข้าร่วมกิจกรรมด้านจิตอาสา และประสานความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ปัญหาการดำเนินงานคือ คณะกรรมการสถานักเรียนขาดความเป็นผู้นำ คณะครูและบุคลากรทางการศึกษาและประชาชนในชุมชนขาดความรู้ความเข้าใจการดำเนินงานสถานักเรียนและยังไม่มี การจัดตั้งศูนย์เครือข่ายความร่วมมือประสานงานโดยกิจกรรมสถานักเรียนอย่างเป็นทางการ ในส่วนของการเข้าถึงข้อมูลที่สะดวกรวดเร็ว ทำให้เกิดชุดข้อมูลที่หลากหลาย นักเรียนนักศึกษาจะเชื่อมั่นในข้อมูลที่ตนเองมีทำให้เกิดการควบคุมหรือจูงใจได้ยาก ผู้นำนักเรียนนักศึกษาก็จะทำงานยากขึ้น ในด้านของสถานศึกษาจัดโครงการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ให้นักเรียนนักศึกษาไม่ทั่วถึง จะมีแค่ตัวแทนของแต่ละห้องเท่านั้นที่ได้เข้าร่วม และเมื่อมีตัวแทนเข้าร่วมแล้วไม่มีการถ่ายทอดให้เพื่อนต่อขาดการต่อเนื่องทำให้ทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ค่อย ๆ ลดหายไป ไม่คงทน

ตอนที่ 2 ผลการกำหนดแนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา

การกำหนดแนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา พบว่า กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยได้ร่วมกันวิเคราะห์การแบ่งบทบาทผู้รับผิดชอบ

ในแต่ละโครงการในการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา แบ่งเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้ คือ 1) งานกิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมพี่พบน้อง กิจกรรมพัฒนาภาวะความเป็นผู้นำยุค 4.0 ในศตวรรษที่ 21 กิจกรรม ผูกอบรมเรื่องการทำงานเป็นทีม กิจกรรมการรู้เท่าทันการใช้สื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศ, กิจกรรมผูกอบรมเรื่องการคิดอย่างมีวิจารณญาณ กิจกรรมแข่งขันวิชาการ และวิชาชีพ 2) คณะดำเนินงาน ออท. ได้แก่ กิจกรรมพี่พบน้อง กิจกรรม ผูกอบรมเรื่องการทำงานเป็นทีม, กิจกรรมผูกอบรมเรื่องการคิดอย่างมีวิจารณญาณ, กิจกรรม แข่งขันวิชาการ และวิชาชีพ 3) งานศูนย์ข้อมูล ได้แก่ กิจกรรมพัฒนาภาวะความเป็นผู้นำยุค 4.0 ในศตวรรษที่ 21 กิจกรรมการรู้เท่าทันการใช้สื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศ และ 4) ชมรมศิษย์เก่า ได้แก่ กิจกรรมพี่พบน้อง กิจกรรม แข่งขันวิชาการ และวิชาชีพ เช่นเดียวกับ ัญญวิทย์ ศรีจันทร์ (2558) ดังนั้นโครงการหรือกิจกรรมที่นำเสนอในกลยุทธ์การพัฒนาภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของกรรมการองค์กรนิสิตนักศึกษาจะเป็นอีกแนวทางหนึ่งที่ช่วยส่งเสริมให้ผู้นิสิตนักศึกษาได้ปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายอย่างมีประสิทธิภาพ และพัฒนาให้เป็นผู้ที่สมบูรณ์พร้อมด้วยคุณลักษณะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21

ตอนที่ 3 ผลการกำหนดวิธีปฏิบัติ เพื่อนำเสนอแนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา : การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

การกำหนดวิธีปฏิบัติ เพื่อนำเสนอแนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา : การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม พบว่า กระบวนการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา พบว่า กลุ่มเป้าหมายได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นจากสื่อ และกิจกรรมที่ใช้ประกอบการประชุม ได้รับความรู้มากขึ้นพร้อมกับความคิดเห็นของสมาชิกในกลุ่ม ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นของเพื่อนที่ร่วมกิจกรรม และกลุ่มเป้าหมายได้ความเข้าใจ เชื่อใจกัน ได้ความสามัคคีและการมีส่วนร่วมของทีมมากขึ้น ได้ความสามัคคี ได้ความคิดใหม่ ๆ ได้เข้าใจเพื่อนในทีมมากขึ้นในกิจกรรมที่เล่น อีกทั้งได้แนวทางการแก้ไขปัญหา ได้แลกเปลี่ยนความรู้ และมีความสามัคคี ความหวังใฝ่ซึ่งกันและกัน ตระหนักได้ว่าปัญหาทุกอย่างต้องได้รับการช่วยกันหลายหลายทาง และไม่ได้แก้ไขเพียงสิ่งเดียว ต้องแก้ไขทั้งหมด จึงจะสำเร็จตลอดจนทำให้กลุ่มเป้าหมายได้เรียนรู้ถึงศักยภาพของตนเองและของสมาชิกในทีม จนก่อให้เกิดการเรียนรู้ที่จะพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ด้วยตัวเอง สอดคล้องกับ วิษณุ อ่องสกุล (2558) พบว่า ภาวะผู้นำผู้ประกอบการของนักศึกษา พบว่าคุณลักษณะด้านความคิดสร้างสรรค์ สร้างนวัตกรรมและ ทศนคติที่ดีต่อการจ้างงานตนเองอยู่ในระดับน้อยมาก นักศึกษามีเป้าหมายในการศึกษามุ่งการเข้าสู่แรงงานระดับล่างหรือเกษตรกร

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำแนวทางไปใช้

การนำแนวทางการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา : การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมไปใช้เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ผู้เกี่ยวข้องในการนำแนวทางไปใช้ควรคำนึงถึงประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

1. ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานกิจกรรมนักเรียนนักศึกษา ครูที่ปรึกษาของคณาจารย์ นักศึกษาอาชีวศึกษา และครูที่ปรึกษา อกท. หน่วย ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาศักยภาพของคณะกรรมการผู้นำนักศึกษาอาชีวศึกษา ควรให้การสนับสนุนส่งเสริมการนำแนวทางที่ผู้วิจัย และกลุ่มเป้าหมายสร้างขึ้น ไปพัฒนาภาวะผู้นำของคณะกรรมการผู้นำนักศึกษาอาชีวศึกษาในระดับที่สูงขึ้นได้

2. ก่อนการนำแนวทางไปใช้ควรศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับองค์ประกอบต่าง ๆ ของแนวทาง และรายละเอียดของแต่ละกิจกรรมให้เข้าใจทุกขั้นตอน ตลอดจนได้มีการประชุมผู้เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้ข้อตกลงที่เข้าใจร่วมกัน ซึ่งบางกิจกรรมสามารถดัดแปลงหรือประยุกต์ใช้สื่อและอุปกรณ์ต่าง ๆ อย่างอื่นที่หาง่าย เหมาะสมกับสภาพการณ์ สถานการณ์ และสิ่งแวดล้อมนั้น ๆ โดยคำนึงถึงวัตถุประสงค์ของแต่ละกิจกรรมเป็นสำคัญ

3. ในการดำเนินกิจกรรมทุกกิจกรรมจะมีแนวคิด ทฤษฎีหลักวิชาการเอาไว้ สิ่งที่ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้พบเห็นเกิดขึ้นในกิจกรรม ทั้งแนวคิดของแต่ละกิจกรรม และพฤติกรรมของกลุ่มผู้เข้าร่วมแนวทางต้องสรุปเชื่อมโยงไปสู่การทำงานจริงโดยวิทยากรหรือผู้ดำเนินกิจกรรมคอยเติมเต็มจากผู้เข้าร่วมกิจกรรม

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาภาวะผู้นำของคณะกรรมการผู้นำนักศึกษาอาชีวศึกษา ในกลุ่มสถานศึกษาอื่น เช่น วิทยาลัยสารพัดช่าง วิทยาลัยเทคนิค เพราะบริบทแตกต่างกันจากวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี

2. ควรทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้นำนักศึกษาระดับหัวหน้าชั้นเรียนในสถานศึกษาสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาต่าง ๆ เพื่อเพิ่มศักยภาพของผู้นำระดับหัวหน้าชั้นเรียนในสถาบันการอาชีวศึกษา

รายการอ้างอิง

- Aneksuk, A. (2017). Participatory Action Research. Retrieved May 22, 2021. Retrieved from from: <https://www.gotoknow.org/posts/378030>
- Argyris, C., & Schon, D. (1991). Participatory Action Research and Action Science. *Participatory Action Research*, 85-94.
- Campbell, R. F. (1999). *Introduction to Education Administration* (5th ed ed.). Boston: Allyn & Bacon.
- Greenwood, D. J., & Levin, M. (1998). *Introduction to Action Research: Social Research for Social Change*. Los Angeles: Sage Publications.
- Horton, A., & Zacharakis-Jutz. (1987). Empowering the poor: participatory research as an educational tool. Retrieved April 12, 2021. Retrieved from from: <http://www.eric.ed.gov>
- Kemmis, S., & Mc Taggart, R. (2000). *Participatory action research*. Thousand Oaks: Sage.
- Kinicki, A., & Williams, B. K. (2006). *Management a Practical Introduction*. New York: McGraw-Hill.
- Kouzes, J. M., & Posner, B. Z. (2012). *Leadership the Challenge Workbook*. California: Jossey-Bass.
- Lewin, K. (1946). Action Research and Minority Problems. *Journal of Social Issues*, 2, 34-46.
- Mc Taggart, R. (2010). *Participatory Action Research for Change and Development*.
- O'Connell, P. K. (2014). A simplified framework for 21st century development. *The Leadership Quarterly*, 25(2), 183-203.
- Perreault, G., & Zellner, L. (2012). *Social Justice, Competition and quality: 21st Century Leadership Challenges*. Texas: National Council of Professors of Educational Administration.
- Smith, C. L. (1997). *National Audubon Society field guide to tropical marine fishes of the Caribbean, the Gulf of Mexico, Florida, the Bahamas, and Bermuda*. New York: Alfred A. Knopf.

- Strauss, L. (2010). 10 Skills critical to owning an outstanding future. Retrieved May 22, 2021. Retrieved from from: <http://www.successful-blog.com/1/10-critical-skills-of-highly-successful-21stcentury-leaders/>
- Stringer, E. T. (1996). *Action research: A handbook for practitioners*. London: Sage Publications.
- Strock, J. (2013). 10 Principles of 21st century leadership. Retrieved May 22, 2021. Retrieved from from: <http://servetolead.org/10-principles-of-21st-century-leadership/>
- Trilling, B., & Fadel, C. (2009). *Learning and innovation skills: 21st century skills learning for life in our times*. San Francisco: Jossey-Bass University.
- Wadsworth, Y. (1998). What is Participatory Action Research. *Action Research International*, 2.
- Walton, R. E., & Gaffney, M. E. (1991). *Research Action and Participation : The Merchant Shipping Case*. London: Sage Publications.
- กมล สุดประเสริฐ. (2550). รายงานการวิจัยเรื่องทักษะภาวะผู้นำในการปรับปรุงสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. มหาวิทยาลัยสยาม: กรุงเทพฯ.
- กรมอาชีวศึกษา. (2542). ระเบียบกรมอาชีวศึกษาแล้วด้วยองค์การเกษตรกรในอนาคตแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กิตติรานีย์ ขวงพร. (2561). การพัฒนาแบบวัดทักษะภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
- เกรียงศักดิ์ บุญขวาง. (2556). สภาพแวดล้อมทางการเรียนและแนวทางการพัฒนาของนักเรียนวิทยาลัยสารพัดช่างชลบุรี. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยบูรพา,
- ชนิษฐา กาญจนารังสี. (2547). การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม. เข้าถึงเมื่อ 29 กันยายน 2562. Retrieved from เข้าถึงได้จาก <http://www.rajabhat.ac.th/>
- คมกริช นันทะโรจพงษ์. (2561). การวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการจัดการความเครียดของวัยรุ่นตอนกลาง. *Journal of Social Sciences and Humanities Research in Asia (JSHRA)*, 24(1), 3-38.
- จักรี ต้นเชื้อ. (2559). การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำของคณะกรรมการองค์การนักศึกษาอาชีวศึกษา ในวิทยาลัยเทคนิคภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (ปริญญาโทศึกษาศาสตร์บัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร,

- จินตนา กัลยาลัง. (2559). การศึกษาความเป็นไปได้ของหลักสูตรฝึกอบรมโดยใช้พหุวิธีเพื่อเสริมสร้างทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 สำหรับผู้ນำนักศึกษา. (วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน บัณฑิตวิทยาลัย). มหาวิทยาลัยศิลปากร,
- จุฑาทิพย์ พิทักษ์. (2554). การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของชุมชนเรื่องเพศวิถีของวัยรุ่น. (ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
- ฉัตรชัย จันทา. (2563). การศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดนครพนม. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร,
- ชลนิชา ศิลาพงษ์. (2564). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพบริหารงานวิชาการ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร,
- ชาญชัย อาจินสมาจาร. (2543). ทักษะภาวะผู้นำ. กรุงเทพฯ: อัลติอินฟอร์เมชั่น เทคโนโลยี.
- ชาย โพธิสิตา. (2552). ศาสตร์และศิลป์แห่งการวิจัยเชิงคุณภาพ (พิมพ์ครั้งที่ 4 ed.). นครปฐม: สถาบันวิจัย ประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ไชยา ภาวะบุตร. (2560). ภาวะผู้นำทางวิชาการ ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ธัญวิทย์ ศรีจันทร์. (2558). รูปแบบและกลยุทธ์การพัฒนาภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของกรมการองค์การนิสิตนักศึกษา. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
- นงลักษณ์ วิรัชชัย และทีศนา เข็มมณี. (2546). การวิจัยปฏิบัติการระดับชั้นเรียนและระดับโรงเรียน : แนวทางการวิจัยและการสังเคราะห์การวิจัย. กรุงเทพฯ: นิซินแอดเวอร์ไทซิงกรุ๊ป.
- นพดล บุญภา. (2562). การพัฒนาภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 สำหรับผู้ນำนักเรียนระดับมัธยมศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่, ดุษฎีนิพนธ์ ปริญญาดุษฎีบัณฑิต.
- นรมน ชาเชียง. (2561). การศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู กลุ่มโรงเรียนบางละมุง 1 อำเภอบางละมุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3. (วิทยานิพนธ์หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์). มหาวิทยาลัยบูรพา,
- นราธิป โชคชยสุนทร. (2562). ภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1.

- (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร,
- นัยณ์ปพร ปะที. (2556). องค์ประกอบของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร. (วิทยานิพนธ์สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลทางการศึกษา). สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง,
- นิชภา เจริญรว. (2566). การบริหารสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาที่ส่งผลต่อทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรีระยอง. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณ,
- นิตยา แก่นพุ่ม. (2562). การบริหารสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษของโรงเรียนกาญจนาอนุเคราะห์. (วิทยานิพนธ์สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยศิลปากร,
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย เล่ม 1 (พิมพ์ครั้งที่ 2 ed.). มหาสารคาม: บริษัทพรักหวานกราฟฟิค.
- ประภา ทันตศุภารักษ์. (2556). บทวิเคราะห์และข้อเสนอ แนวทางการใช้เทคโนโลยีการสื่อสารเคลื่อนที่เพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- ประสิทธิ์ คำภูแสน. (2519). โครงการเกษตรภายใต้การนิเทศ. กรุงเทพฯ: บรรณกิจ.
- ปวีณา บุทธิจักร์. (2564). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร,
- ผ่องพรรณ ตรียมงคลกุล. (2543). การออกแบบการวิจัย (พิมพ์ครั้งที่ 3 ed.). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- พระมหาประนอม ทองไพบูลย์. (2549). การสร้างหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง การลดความทุกข์ เพิ่มความสุขสำหรับ อุบาสก อุบาสิกา (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรการสอนคณะครุศาสตร์). มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี,
- พัชรี สร้อยสกุล. (2559). การพัฒนาทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 สำหรับนักศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนในเขตพัฒนาอุตสาหกรรมชายฝั่งทะเลตะวันออก. (วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยบูรพา,
- พันธุ์ทิพย์ รามสูต. (2540). การวิจัยปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม. กรุงเทพฯ: พี.เอ.ลีฟวิ่ง.
- ไพฑูริย์ สีนลารัตน์. (2557). ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ต้องก้าวให้พ้นกับดักของตะวันตก. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจวิทยา.

- ภาสกร พงษ์สิทธิ์. (2555). การศึกษาการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง การออกแบบหน่วยการเรียนรู้อิงมาตรฐาน สำหรับครูภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษา. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- มนัส ทวีกัน. (2561). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร,
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2539). เทคนิคการวัดผลการเรียนรู้. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ลัดดาวัลย์ ศรีนิมิตรแก้ว. (2553). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อสร้างเสริมคุณลักษณะภาวะผู้นำสำหรับ คณะกรรมการสโมสรนักศึกษา คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์. เข้าถึงเมื่อ 21 พฤศจิกายน 2564. Retrieved from เข้าถึงได้จาก <http://www.carit.rmutk.ac.th/ebook/eb14/1/>
- ลัดดาวัลย์ ศรีนิมิตรแก้ว. (2552). แนวทางการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมให้กับนักศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ.
- วนิดา หมั่นผดุง. (2555). สภาพแวดล้อมทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย ชลบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18. (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์). มหาวิทยาลัยบูรพา,
- วรพจน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง และอธิป จิตตฤกษ์. (2556). ทักษะแห่งอนาคตใหม่: การศึกษาเพื่อศตวรรษที่ 21 (พิมพ์ครั้งที่ 3 ed.). กรุงเทพฯ: โอเพ่นเวิลด์.
- วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา. (2543). การพัฒนาการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสดศรีสฤษดิ์วงศ์.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). การศึกษาไทย 2552 - 2553 สูเส้นทางแห่งจรรยาบรรณครูเพื่อศิษย์. กรุงเทพฯ: สถาบันส่งเสริมการจัดความรู้เพื่อสังคม (สคส.).
- วิเชียร วิทยอุดม. (2549). พฤติกรรมองค์การ (พิมพ์ครั้งที่ 3 ed.). กรุงเทพฯ: ธีระฟิล์มและไซเท็กซ์.
- วิฑูรย์ สิมะโชคดี. (2541). การบริหารงานแบบคุณภาพ (พิมพ์ครั้งที่ 7 ed.). กรุงเทพฯ: เอเชียเพรส.
- วิทยา วิทยวงศาโรจน์. (2552). ศึกษาวิจัยเรื่องความพึงพอใจที่มีต่อสภาพแวดล้อมทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนบ้านวังดินสอ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี เขต 2. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยบูรพา,
- วีโรจน์ สารรัตนะ. (2556). กระบวนทัศน์ใหม่ทางการศึกษา กรณีที่คณะต่อการศึกษาศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ: ทิพย์วิสุทธิ์.

- วิชณุ อ่องสกุล. (2558). การพัฒนาภาวะผู้นำผู้ประกอบการในวิทยาลัยอาชีวศึกษาสกลนครพัฒนาศิลป์ : การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 18(4), 149-158.
- ศุภชัย สุการะกิจ. (2562). การพัฒนาโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 สำหรับคณะกรรมการสถานักเรียน. (วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, สมยศ นาวิการ. (2547). ทฤษฎีองค์การ (พิมพ์ครั้งที่ 5 ed.). กรุงเทพฯ: กรุงเทพมหานครจำกัด.
- สมสกุล เทพประทุน. (2561). แนวทางการพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนในสถานศึกษานำร่องลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ในอำเภอบ้านโป่ง. วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร, 9(2), 124-138.
- สรพรเพชญ ไตรรงค์. (2564). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2548). แบบประเมินหน่วยมาตรฐานองค์การวิชาชีพในอนาคตแห่งประเทศไทยและแบบประเมินสมาชิกดีเด่น. กรุงเทพฯ อนุกรรมการฝ่ายนิเทศติดตามและประเมินผล.
- สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2562). วิสัยทัศน์ พันธกิจ ของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. เข้าถึงเมื่อ 29 กันยายน 2562. Retrieved from เข้าถึงได้จาก <http://www.vec.go.th/>
- สำเนาวิ ขจรศิลป์. (2558). อิทธิพลของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่มีต่อผลการปฏิบัติงาน ผ่านตัวแปรความพึงพอใจในงาน และความผูกพันกับองค์กรของบุคลากรสำนักทะเบียนและประมวลผลการศึกษาในมหาวิทยาลัยของรัฐ. วารสารวิจัยทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 9(2), 101-115.
- สำราญ กำจัดภัย. (2553). การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนารูปแบบ การพัฒนาครูให้มีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการคิด : กรณีศึกษา โรงเรียนบ้านท่าวัด “คุรุราษฎร์บำรุงวิทย์” สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 1 สกลนคร. (รายงานวิจัยคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร). มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร,
- สิทธิณัฐ ประพุทธินิติสาร. (2545). การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม : แนวคิดและแนวปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).

- สุทธิพร บุญส่ง. (2545). รูปแบบการสอนเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบของนักศึกษาสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน). มหาวิทยาลัยขอนแก่น,
- สุพรรณณี ชะโลธร และ เกษมวัฒน์ เปรมกมล. (2553). หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐานประวัติศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 4 - 6. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ประสานมิตร.
- สุภางค์ จันทวานิช. (2552). การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ (พิมพ์ครั้งที่ 9 ed.). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เสถียร แป้นเหลือ. (2550). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำสำหรับผู้บังคับการกิจกรรมนักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. (ดุสิตนิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการอุดมศึกษา). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ,
- อนุสรณ์ จำเริญเจือ. (2559). กลยุทธ์การเสริมสร้างภาวะผู้นำนักเรียนด้วยกิจกรรมสถานักเรียนของโรงเรียนชุมชนหนองสอวิทยาคาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 เข้าถึงเมื่อ 10 มีนาคม 2563. Retrieved from เข้าถึงได้จาก <https://jeal.snru.ac.th/Files/Article/997-ArticleTextFile-20210928102705.pdf>
- อมาวสี อัมพันศิริรัตน์ และ พิมพิมล วงศ์ไชยา. (2560). การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม : ลักษณะสำคัญและการประยุกต์ใช้ในชุมชน. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 36(6), 192-202.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัย

1) ผู้ช่วยศาสตราจารย์.ดร.มิ่งขวัญ ภาคสัญไชย

คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

2) ผู้ช่วยศาสตราจารย์.ดร.พิทักษ์ สุพรรณโณภาพ

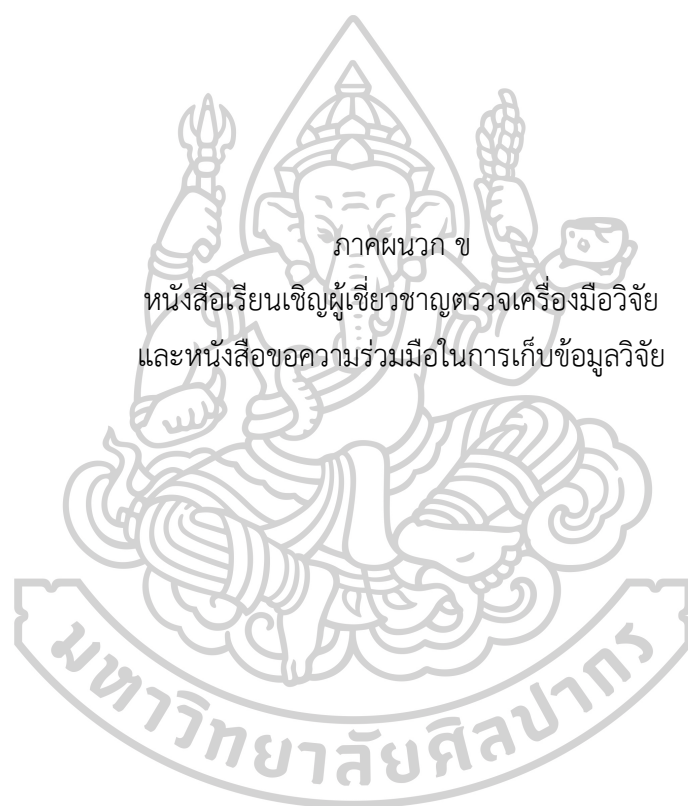
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

3) รองศาสตราจารย์.ดร.ชัยวิชิต เขียรชนะ

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

ภาคผนวก ข
หนังสือเรียนเชิญผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย
และหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลวิจัย

ที่ 8606 (สว) 5429

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์
อ.เมือง จ.นครปฐม 73000

16 ธันวาคม 2564

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ตรวจคุณภาพเครื่องมือวิจัย

เรียน รองศาสตราจารย์ ดร.ชัยวิชิต เขียรพนะ

ด้วย นางสาวอารีญา เถนตะขบ รหัสประจำตัว 620620147 นักศึกษาระดับปริญญาโท บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร กำลังดำเนินการวิทยานิพนธ์ เรื่อง "แนวทางการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา : การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม"

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร มีความประสงค์ขอเรียนเชิญท่านในฐานะผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้ตรวจคุณภาพเครื่องมือวิจัยให้กับนักศึกษาดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อ โปรดให้ความอนุเคราะห์ จักขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.อริกมาส มากู้ย)

รองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ฝ่ายวิชาการและวิจัย

รักษาราชการแทน คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย
นครปฐม โทร.034-218790

ที่ อว 8606 (นร.) / ๖๒๕๕

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์
อ.เมือง จ.นครปฐม 73000

19 พฤษภาคม 2565

เรื่อง ขอสัมภาษณ์

เรียน ผู้อำนวยการวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีราชบุรี

ด้วย นางสาวอารียา เสนตะขบ รหัสประจำตัว 620620147 นักศึกษาระดับปริญญาโทบัณฑิต
สาขาวิชาวิธีวิทยาการวิจัยทางการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร กำลังดำเนินการวิทยานิพนธ์ เรื่อง
"แนวทางการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาระดับปริญญาโท : การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม"
มีความประสงค์จะขอสัมภาษณ์ท่าน ในวันที่ 1 มิถุนายน 2565 ณ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีราชบุรี เพื่อประกอบ
การดำเนินการวิทยานิพนธ์

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร จึงขอความอนุเคราะห์จากท่าน โปรดให้สัมภาษณ์แก่นักศึกษาดังกล่าวด้วย สำหรับรายละเอียดเพิ่มเติมต่าง ๆ บัณฑิตวิทยาลัยขออนุญาตให้ นางสาวอารียา เสนตะขบ
หมายเลขโทรศัพท์ 098-648-6434 เป็นผู้ประสานงาน โดยตรงต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อ โปรดให้ความอนุเคราะห์ จักขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร. อธิกมาส มากจู้)

รองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ฝ่ายวิชาการและวิจัย
รักษาการแทน คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย
นครปฐม โทร. 088-2292013

ภาคผนวก ค
รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจรับรองร่าง
หนังสือเรียนเชิญผู้ทรงคุณวุฒิตรวจรับรองร่าง

๑) กลุ่มผู้บริหารเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ ๒๑ จำนวน ๒ ท่าน ได้แก่

๑. นายทองเงิน มั่นวงศ์ รองผู้อำนวยการฝ่ายพัฒนากิจการนักเรียนนักศึกษา วิทยาลัยเทคนิคปากช่อง

๒. นายชุกามิตร ทะนันไธสง รองผู้อำนวยการฝ่ายพัฒนากิจการนักเรียนนักศึกษา วิทยาลัยสารพัดช่างราชบุรี

๒) กลุ่มบุคลากรงานวิจัยและวัดผลเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ ๒๑ จำนวน ๒ ท่าน ได้แก่

๑. รศ.ดร. สรัญญา เชื้อทอง อาจารย์ประจำภาควิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

๒. รศ.ดร. ทวีวัฒน์ วัฒนกุลเจริญ แขนงวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

๓) กลุ่มครูที่มีประสบการณ์ด้านกิจกรรมนักเรียนนักศึกษาอาชีวศึกษา จำนวน ๓ ท่าน

๑. นางศิริวรรณ บุญมีเลี้ยง ครูวิทยาลัยเทคนิคราชบุรี

๒. นายสามารถ ค้วนเครือ ครูวิทยาลัยเทคนิคโพธาราม

๓. นายพีรวัตร คงสาคร ครูวิทยาลัยเทคนิคโพธาราม

ที่ อว 8612/ (84)

คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์
อ.เมือง จ.นครปฐม 73000

/ 6 พฤษภาคม 2566

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจรับรองเครื่องมือวิจัย

เรียน นายทองเงิน มั่นวงศ์

ด้วย นางสาวอารีญา เลนตะขบ รหัสประจำตัว 620620147 นักศึกษาระดับปริญญาโทบัณฑิต
สาขาวิชาวิธีวิทยาการวิจัยทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร กำลังดำเนินการวิทยานิพนธ์ เรื่อง
"แนวทางการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา: การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม"
ในการนี้ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร มีความประสงค์ขอเรียนเชิญท่านในฐานะผู้เชี่ยวชาญ
ตรวจรับรองเครื่องมือวิจัยให้กับนักศึกษาดังกล่าว เพื่อประกอบการดำเนินการวิทยานิพนธ์
จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์ จักขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริวรรณ วณิชวัฒน์วรชัย)
รองคณบดีฝ่ายวิชาการ
ปฏิบัติการแทนคณบดีคณะศึกษาศาสตร์

คณะศึกษาศาสตร์
โทร.0 3425 5095

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของ นักศึกษาอาชีวศึกษา : การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ประกอบด้วย 10 รายการ ได้แก่

1) แบบสังเกตกระบวนการเรียนรู้ของสถานศึกษาในการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา

2) แบบสัมภาษณ์นักเรียนนักศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของ นักศึกษาอาชีวศึกษา

3) แบบสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญสภาพปัญหาการแสดงออกซึ่งทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษ ที่ 21 ของนักศึกษาวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีราชบุรี

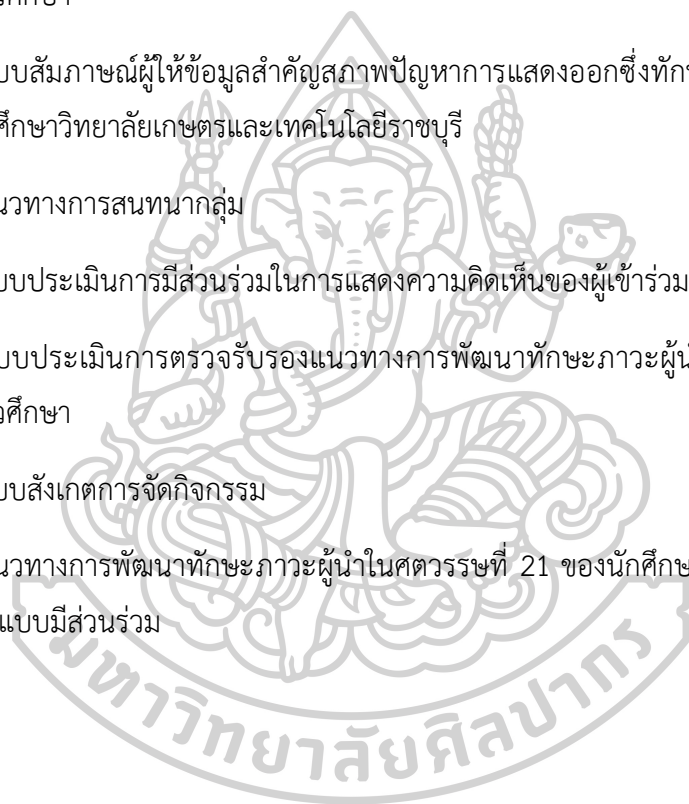
4) แนวทางการสนทนากลุ่ม

5) แบบประเมินการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมกิจกรรม

6) แบบประเมินการตรวจรับรองแนวทางการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของ นักศึกษาอาชีวศึกษา

7) แบบสังเกตการจัดกิจกรรม

8) แนวทางการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา : การวิจัย เชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

**แบบสังเกตกระบวนการเรียนรู้ของสถานศึกษา
ในการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา
การวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21
ของนักศึกษาอาชีวศึกษา : การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม
รายละเอียดของเนื้อหา**

วัน/เดือน/ปี.....เวลา.....

สถานที่.....

ผู้สังเกตการณ์.....

1. หัวข้อหรือประเด็นของการจัดการเรียนรู้และการจัดกิจกรรม
2. วัตถุประสงค์หรือเป้าหมายในการจัดการเรียนรู้และการจัดกิจกรรม
3. ผู้รับผิดชอบในการจัดการเรียนรู้และการจัดกิจกรรม มีใครบ้าง เช่น ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา นักเรียน/นักศึกษา ศิษย์เก่า ครอบครัว ชุมชน และองค์กรต่าง ๆ เป็นต้น
4. เนื้อหาในการจัดการเรียนรู้และการจัดกิจกรรม มีอะไรบ้าง
5. มีใครบ้างเข้าร่วมในการเรียนรู้ (ลักษณะของกลุ่มคน เช่น เพศ อายุ สถานะของผู้เข้าร่วมกิจกรรม เช่น ผู้บริหาร ครู นักเรียน/นักศึกษา ศิษย์เก่า ผู้ปกครอง และผู้แทนสถานประกอบการ เป็นต้น และจำนวนที่เข้าร่วมโดยประมาณ)
6. ใช้วิธีการหรือกิจกรรมการในการดำเนินการเรียนรู้อย่างไร (เช่น การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ทำกิจกรรมกับศิษย์เก่า เพื่อน ผู้บริหาร ครู ครูที่ปรึกษา ผู้ปกครอง องค์กรภายนอกต่างๆ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในสถานศึกษา และการจัดกิจกรรมวิชาการของสถานศึกษา ที่สอดคล้องเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียน/นักศึกษา เป็นต้น)
7. บรรยากาศในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (เช่น สถานที่ การจัดสภาพที่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ความสนุกสนาน ความราบรื่น ความวุ่นวาย ความเจ็บเหงา ความต่อเนื่อง เป็นต้น)
8. การให้ความสนใจของผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ (เช่น ความกระตือรือร้นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในกิจกรรมการเรียนรู้ การแสดงข้อซักถาม และแสดงความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นต้น)
9. รูปแบบของการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ (เช่น การทำกิจกรรมกลุ่ม การเล่าเรื่องเรียงความ การพูดได้ว่าที่ การรณรงค์ในหัวข้อต่างๆ เป็นต้น)

~~~~~

**แบบสัมภาษณ์เพื่อวิเคราะห์สภาพการณ์ของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีราชบุรี
ที่มีผลต่อการพัฒนาภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา**

รายละเอียดของเนื้อหา แนวทางสัมภาษณ์ แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลวันเวลาและสถานที่ในการสัมภาษณ์

วัน/เดือน/ปีที่สัมภาษณ์.....

ระยะเวลาในการสัมภาษณ์.....

สถานที่สัมภาษณ์ .....

ตอนที่ 2 แนวคำถามในการสัมภาษณ์ มีดังนี้

1. ท่านคิดว่าสภาพแวดล้อมภายนอกสถานศึกษา (ได้แก่ สถานการณ์และแนวโน้มด้านสังคม และวัฒนธรรม ด้านเทคโนโลยี ด้านเศรษฐกิจ ด้านการเมือง กฎหมาย และด้านสิ่งแวดล้อม) มีผลต่อการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียน/นักศึกษา วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีราชบุรีหรือไม่ เมื่อพิจารณาตามกรอบการพัฒนาดังต่อไปนี้

1.1 ทักษะทางสังคม (Social skills)

1.2 คุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณ (Morality and accountability)

1.3. ความฉลาดในการคิดและทำ (Intelligence in thinking and doing)

1.4 การรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง (Literacy for change)

1.5 ความยึดมั่นผูกพันในการทำงานเพื่อความก้าวหน้า (Engagement in work progressing)

2. ท่านคิดว่าสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษา (ได้แก่ สภาพปัจจุบัน สถานการณ์และแนวโน้มที่เกิดขึ้น ใน วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีราชบุรี เกี่ยวกับ ประชญา วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ และยุทธศาสตร์การพัฒนานักเรียน/นักศึกษา) มีผลต่อการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียน/นักศึกษา วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีราชบุรีหรือไม่ เมื่อพิจารณาตามกรอบการพัฒนาดังต่อไปนี้

2.1 ทักษะทางสังคม (Social skills)

2.2 คุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณ (Morality and accountability)

2.3. ความฉลาดในการคิดและทำ (Intelligence in thinking and doing)

2.4 การรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง (Literacy for change)

2.5 ความยึดมั่นผูกพันในการทำงานเพื่อความก้าวหน้า (Engagement in work progressing)

3. ท่านคิดว่า องค์ประกอบ รูปแบบ และแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา ควรเป็นอย่างไร

แนวทางสัมภาษณ์นักเรียน/นักศึกษา
เพื่อพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา

ตอนที่ 1 วัน เวลา และสถานที่ในการสัมภาษณ์

วัน/เดือน/ปีที่สัมภาษณ์.....

ระยะเวลาในการสัมภาษณ์.....

สถานที่สัมภาษณ์.....

ตอนที่ 2 แนวคำถามในการสัมภาษณ์ มีดังนี้

1. ฐานการเรียนรู้หรือแหล่งการเรียนรู้

1.1 ผู้เรียนสามารถหาความรู้ใหม่ ๆ หรือองค์ความรู้ที่ทันสมัย เกี่ยวกับแนวทางการแสดงออกซึ่งทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ที่เหมาะสม ได้จากแหล่งใด (เช่น สถานที่ กิจกรรมที่จัดขึ้นในสถานศึกษา หรือจากบุคคล เป็นต้น)

1.2 ผู้เรียนเคยมีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมหรือการอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับแสดงออกซึ่งทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 จากหน่วยงานใดหรือไม่

1.3 ผู้เรียนสามารถแลกเปลี่ยนความรู้ เกี่ยวกับแนวทางการแสดงออกซึ่งทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ที่เหมาะสม ได้จากใครบ้าง (เช่น รุ่นพี่/ศิษย์เก่า เพื่อน/เพื่อนต่างสถานศึกษา ครู/ครูที่ปรึกษา หรือคณะผู้บริหาร เป็นต้น)

2. เนื้อหาหรือองค์ความรู้

2.1 ผู้เรียนรู้จักคำว่า “ทักษะภาวะผู้นำ” หรือไม่ หากจะให้ความหมายของคำว่า “ทักษะภาวะผู้นำ” ผู้เรียนสามารถให้ความหมายตามความเข้าใจได้อย่างไร

2.2 ผู้เรียนรู้จักคำว่า “ทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21” หรือไม่ หากจะให้ความหมายของคำว่า “ทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21” ผู้เรียนสามารถให้ความหมายตามความเข้าใจได้อย่างไร

2.3 ผู้เรียนเคยมีโอกาส “พูดคุย” หรือ “ได้เรียนรู้” ในสถานศึกษาเกี่ยวกับเรื่องแสดงออกซึ่งทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ที่เหมาะสม ประเด็นใดบ้าง

2.4 ผู้เรียนเคยประสบปัญหาในการทำงานเป็นทีมอะไรบ้างที่พูดคุยกันในทีมงาน บ่อยครั้ง

2.5 ผู้เรียนเคยประสบปัญหาในการทำงานอะไรบ้างที่ไม่กล้านำมาพูดคุยกันในทีมงาน

2.6 แนวทางการปฏิบัติเพื่อให้เกิดทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ใดบ้างที่ผู้เรียนเห็นว่าควรที่จะได้เรียนรู้จากสถานศึกษา

3. กระบวนการเรียนรู้หรือวิธีการเรียนรู้

3.1 วิธีการดำเนินงานของคณะกรรมการดำเนินงานองค์การเกษตรกรในอนาคตแห่งประเทศไทย ออกท. วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีราชบุรี ที่ผ่านมาเป็นอย่างไร

3.2 สถานศึกษามีวิธีการใดบ้างที่ส่งเสริมการให้ความรู้ และแนวทางปฏิบัติงานเกี่ยวกับทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ให้กับผู้เรียน (จัดอย่างไร ใครเป็นผู้มีส่วนร่วมรับผิดชอบ)

3.3 สถานศึกษาเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น และแสดงออกซึ่งทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 อย่างเหมาะสม

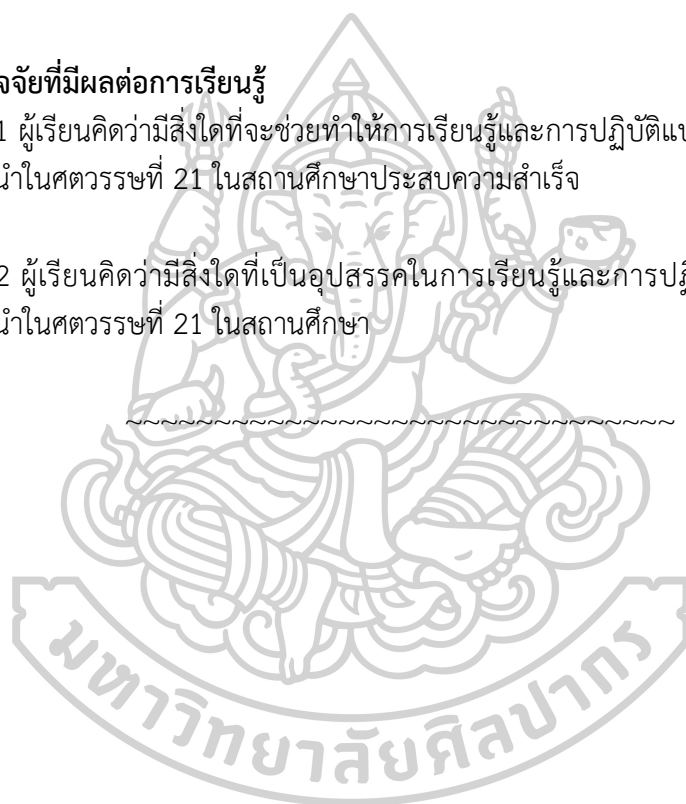
3.4 ผู้เรียนมีความคิดเห็นอย่างไรหากให้สถานศึกษามีส่วนเกี่ยวข้องในการเรียนรู้เกี่ยวกับทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21

3.5 ผู้เรียนอยากให้สถานศึกษามีการเรียนรู้และปฏิบัติแบบใดเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 จึงจะทำให้ผู้เรียน ได้เรียนรู้ได้อย่างเข้าใจ มีทักษะ และปฏิบัติได้ ตามที่ต้องการ

4. ปัจจัยที่มีผลต่อการเรียนรู้

4.1 ผู้เรียนคิดว่ามีสิ่งใดที่จะช่วยทำให้การเรียนรู้และการปฏิบัติแบบใดเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ในสถานศึกษาประสบความสำเร็จ

4.2 ผู้เรียนคิดว่ามีสิ่งใดที่เป็นอุปสรรคในการเรียนรู้และการปฏิบัติเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ในสถานศึกษา

แนวทางการสนทนากลุ่ม

กระบวนการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา

แนะนำตัวและอธิบายความเป็นมาของการวิจัย แนวทางการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา : การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ซึ่งจะมุ่งพัฒนากระบวนการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา และเสนอเป็นแนวทางการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษาต่อไป อนึ่งในการพูดคุยครั้งนี้เพื่อให้การเก็บรวบรวมข้อมูลได้ครบประเด็นและไม่คลาดเคลื่อนจากผู้ให้ข้อมูลได้นำเสนอข้อมูลนั้นๆ จึงขออนุญาตบันทึกเทปและภาพบรรยากาศการสนทนากลุ่ม เพื่อให้การสนทนาเป็นไปด้วยความราบรื่น

เริ่มการสนทนา

1. ข้อมูลทั่วไปของสถานศึกษา เช่น ประวัติความเป็นมาของวิทยาลัย มีความเป็นมาอย่างไร ปัจจุบันมีจำนวนนักเรียนเท่าไร
2. จุดเด่นหรือเอกลักษณ์ของสถานศึกษาแห่งนี้คือด้านใด เด่นในเรื่องใดให้ยกตัวอย่างประกอบในแต่ละด้าน
3. ปรัชญา/นโยบาย/แนวคิดในการรับนักเรียนนักศึกษาของสถานศึกษาแห่งนี้เน้นด้านใดเป็นพิเศษ และในฐานะผู้นำนักเรียนนักศึกษาได้ปฏิบัติตนอย่างไรให้ยกตัวอย่างประกอบ
4. การจัดกิจกรรมของนักเรียนนักศึกษามีลักษณะอย่างไร
5. การพัฒนานักเรียนนักศึกษาให้มีความพร้อมทั้งด้านศักยภาพ ด้านความรู้ พัฒนาด้านจิตเจตคติ ด้านการคำนึงถึงส่วนร่วม สถานศึกษามีการดำเนินการอย่างไร ให้ยกตัวอย่างที่ดำเนินการในแต่ละด้านที่ประสบผลสำเร็จ
6. สถานศึกษาสนับสนุนผู้เรียนให้แสดงศักยภาพการเป็นผู้นำในศตวรรษที่ 21 อย่างไร วิธีการสนับสนุนให้ผู้นำนักเรียนนักศึกษาได้ดำเนินกิจกรรมการพัฒนาตนเอง สถานศึกษาได้ดำเนินการอย่างไร ยกตัวอย่างประกอบ
7. สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมที่นอกเหนือจากการจัดกิจกรรมภายในสถานศึกษาอะไรบ้าง ในรูปแบบใดบ้าง และมีวิธีการดำเนินการอย่างไร ผู้นำนักเรียนนักศึกษาส่วนใหญ่รู้สึกชอบ/ไม่ชอบ
8. คิดว่าผู้นำนักเรียนนักศึกษาในสถานศึกษาแห่งนี้มีความสามารถแตกต่างจากสถานศึกษาอื่นในด้านใด เพราะเหตุใด การที่ปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้นำนักเรียนนักศึกษาคิดว่าทำให้ตนเองเสียโอกาสในการเรียนรู้ หรือไม่
9. เมื่อมีปัญหา ส่วนใหญ่จะปรึกษาใคร และสถานศึกษามีบทบาทในการช่วยเหลืออย่างไร ยกตัวอย่างกรณีที่สถานศึกษาได้ดำเนินการไปพร้อมระบุผลของการดำเนินการนั้น
10. โอกาสที่นักเรียนนักศึกษา ที่ปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้นำ มีผลต่อการเรียนต่อมากน้อยเพียงใด มีปัจจัยในด้านใดบ้างที่สนับสนุนในการเรียนต่อ เพราะเหตุใด

11. ผู้นำนักเรียนนักศึกษาที่เป็นศิษย์เก่า และประสบความสำเร็จในการเป็นผู้นำนักเรียน นักศึกษาที่ร่วมในคณะทำงานที่เป็นแบบอย่างให้กับรุ่นน้อง มีกี่คน และประสบความสำเร็จในด้านใดบ้าง ยกตัวอย่างประกอบ
12. สถานศึกษามีวิธีแสวงหาความร่วมมือจากภายนอก องค์กร ชุมชน ในการพัฒนาผู้นำนักเรียนหรือไม่ ถ้ามี ได้ขอความร่วมมือจากใคร แหล่งใดบ้าง ยกตัวอย่างประกอบ
13. นักเรียนนักศึกษาได้มีส่วนร่วมในการศึกษา และแก้ปัญหาของสถานศึกษามากน้อยเพียงใด หากได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาดังกล่าว ได้ดำเนินการในเรื่องใดบ้าง และผลการดำเนินการเป็นอย่างไร
14. ท่านมีความภาคภูมิใจในสถานศึกษาแห่งนี้มากน้อยเพียงใด
15. ในอนาคตหากอยากให้สถานศึกษาแห่งนี้มีความเป็นเลิศในการสร้าง และพัฒนาผู้นำให้มีคุณภาพ ผู้บริหาร ครู และชุมชน ต้องทำอย่างไร
16. ท่านคิดว่าสถานศึกษาแห่งนี้เป็นที่ยอมรับของชุมชน หรือไม่ เพราะเหตุใด
17. ผู้เรียนส่วนใหญ่ที่จบการศึกษาจากสถานศึกษาแห่งนี้แล้วดำเนินชีวิตอย่างไร (หากตอบว่าทำงานให้ถามต่อข้อที่ 18 หากไม่ใช่การทำงานข้ามไปถามข้อที่ 19)
18. สถานศึกษาจัดกิจกรรมที่เป็นการพัฒนาผู้นำนักเรียนนักศึกษามากน้อยเพียงใดให้เล่ารายละเอียดของแต่ละกิจกรรม
19. ท่านคิดว่าการเป็นผู้นำนักเรียนนักศึกษาแห่งนี้ช่วยให้ท่านเข้าใจ และสามารถปฏิบัติตนเป็นผู้นำที่ดีได้มากน้อยเพียงใด ในลักษณะใด
20. ในทัศนคติของท่านคิดว่า การจะทำให้นักเรียนนักศึกษาเป็นผู้นำที่ดีได้นั้น ในปัจจุบันนี้ ควรปฏิบัติตัวอย่างไร และควรกำหนดไว้ในหลักสูตรการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของ นักศึกษาอาชีวศึกษา ไว้ในหลักสูตรสถานศึกษาหรือไม่ เพราะเหตุใด

*****

จบการสนทนากลุ่ม ผู้เข้าร่วมวิจัยสอบถามในเรื่องที่ต้องการทราบเพิ่มเติม

แบบประเมินการตรวจรับรองการยกร่าง
กระบวนการเรียนรู้ เรื่องแนวทางการ
พัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา
สำหรับผู้ทรงคุณวุฒิ

*****

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล (สำหรับประกาศเกียรติคุณรายนามผู้ทรงคุณวุฒิใน
วิทยานิพนธ์)

1. ชื่อ-สกุล.....
2. ตำแหน่ง.....
3. ชื่อหน่วยงาน.....
4. ประเด็นความเชี่ยวชาญ.....

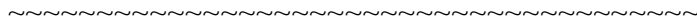

ข้อความ	ผลการพิจารณา ความสอดคล้อง และตรงกับเนื้อหา					ข้อเสนอแนะ	ผลการพิจารณา ความเป็นไปได้ ในทางปฏิบัติ					ข้อเสนอแนะ
	5	4	3	2	1		5	4	3	2	1	
บุคคล เพื่อกำหนด หน้าที่ รับผิดชอบ 4.4 กำหนดวิธีจัดการ โครงการและกิจกรรม 4.5 ลงมือปฏิบัติตาม โครงการและกิจกรรมที่ วางไว้ 4.6 ประเมินสิ่งที่ได้ และเรียนรู้ร่วมกัน												

ข้อคิดเห็นและขอเสนอแนะเพิ่มเติมอื่น ๆ

.....
.....
.....
.....

ลงชื่อ.....

(.....)

ผู้ทรงคุณวุฒิ

แบบประเมินการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมกิจกรรม
โครงการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม
เพื่อพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา

● วันที่เข้าร่วมกิจกรรม...../...../.....

ชื่อกิจกรรม

- การประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ครั้งที่ .....
- การสนทนากลุ่ม

ความคิดเห็นที่มีต่อการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมกลุ่ม

ระดับคะแนน	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	ข้อเสนอแนะ
ประเด็น						
1. ผู้ดำเนินการประชุมเปิดโอกาสให้ท่านมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในการประชุม/สนทนากลุ่ม						
2. สมาชิกภายในกลุ่ม เปิดโอกาสให้ท่านมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในการประชุม/สนทนากลุ่ม						

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของการทำกระบวนการกลุ่ม/ประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

.....

.....

ขอขอบพระคุณในความร่วมมือจากทุกท่านและขอให้เดินทางโดยสวัสดิภาพค่ะ

แนวทางการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21
ของนักศึกษาอาชีวศึกษา :
การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

นักศึกษาหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาวิธีวิทยาการวิจัยทางการศึกษา
ภาควิชาพื้นฐานการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

คำนำ

แนวทางการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา : การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เล่มนี้ จัดทำขึ้นเพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำของนักศึกษาอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา รายละเอียดของแนวทางการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา : การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ประกอบไปด้วย ความเป็นมา และความสำคัญ ความต้องการของสถานศึกษา ในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ในการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา หลักการในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ลำดับขั้นในการดำเนินกิจกรรม เทคนิคที่ใช้ในแนวทาง สื่อที่ใช้ในแนวทาง การวัดและประเมินผล ตลอดจนตารางกิจกรรมเสริมสร้างภาวะผู้นำและรายละเอียดกิจกรรมของแนวทาง

ความสำเร็จของแนวทางนี้ผู้จัดทำต้องขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ยური ญาณปรีชาเศรษฐ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก และรองศาสตราจารย์ ดร.ไชยยศ ไพวิทยศิริธรรม อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม อาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิและอาจารย์ผู้เชี่ยวชาญทุกท่านที่ให้ข้อเสนอแนะในการสร้างแนวทางพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา : การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้ข้อมูลสำคัญ และผู้ร่วมวิจัย/โครงการทุกท่าน ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องทุกท่านที่มีส่วนส่งเสริมให้แนวทางฯ เล่มนี้สำเร็จลงด้วยดี จึงขอกราบขอบพระคุณทุกท่านไว้ ณ โอกาสนี้

หวังเป็นอย่างยิ่งว่า แนวทางการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา : การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเล่มนี้ จะเป็นแนวทางในการยกระดับภาวะผู้นำของนักศึกษาอาชีวศึกษา เกิดประโยชน์สูงสุดในการพัฒนากิจกรรมนักเรียนนักศึกษาในสถานศึกษาอาชีวศึกษาต่อไป

อารียา เลนตะขบ

ความเป็นมา และความสำคัญ

แนวทางการพัฒนาการศึกษาไทยเพื่อเตรียมความพร้อมสู่ศตวรรษที่ 21 จะประกอบไปด้วยแนวทางในการดำเนินการที่สำคัญทั้งการ “ซ่อม” และการ “สร้าง” ควบคู่กันไปเพื่อเป็นการปรับแต่งซ่อมแซมกลไกการศึกษาเดิมให้ดียิ่งขึ้นและสร้างเสริมกลไกใหม่ๆ ให้เกิดขึ้นเพื่อตอบสนองพลวัตการเปลี่ยนแปลงแห่งศตวรรษที่ 21 รวมถึงสร้างพลังของการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยเพื่อก้าวสู่การสร้างสังคมแห่งปัญญาการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ ช่วยขับเคลื่อนให้เกิดผลในการพัฒนาการเรียนรู้ของไทยในการปฏิบัติอย่างยั่งยืนและสมดุลเป็นรากฐานของการพัฒนาประเทศอย่างแท้จริง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2556)

แนวคิดสำหรับนักศึกษาที่จะก้าวไปเป็นผู้นำในยุคศตวรรษที่ 21 ผู้นำในยุคสมัยใหม่ โดยเฉพาะเยาวชนนักศึกษา จำเป็นจะต้องมีคุณลักษณะสำคัญคือที่แสดงถึงพฤติกรรม ความคิด หรือ การแสดงออกที่สามารถสร้างสรรค์สิ่งต่างๆ กล้าซักจูง กล้าที่จะโน้มน้าวหรือกล้าที่จะเป็นแบบอย่างให้บุคคลอื่นปฏิบัติตามให้ บรรลุจุดมุ่งหมาย และวิสัยทัศน์ร่วมกัน

การเป็นคณะกรรมการดำเนินงานองค์การเกษตรในอนาคตแห่งประเทศไทย (อกท.) เปรียบเสมือนเวทีสำหรับฝึกให้นักศึกษาเป็นประชาธิปไตยอย่างแท้จริง คือ รู้จักการเป็นผู้ให้ ผู้รับ ผู้นำและผู้ตามที่ดี มีความรับผิดชอบในหน้าที่และเป็นประโยชน์ในการปกครอง การเป็นผู้นำที่ดีนั้นจะต้องมีทักษะการเป็นผู้นำที่ดี เพราะเป็นคุณลักษณะสำคัญในการทำงานเพื่อเป็นผู้นำในการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ เป็นผู้นำในกิจกรรมของชุมชน และสังคมประสานพร้อมทั้งปฏิบัติงานร่วมกับผู้ร่วมองค์กรและทุกหน่วยงาน และการใช้เทคนิคการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) เป็นวิธีที่ช่วยให้ทุกคนสามารถรวมตัวกันขึ้นมาในรูปขององค์กรและสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยความสำคัญนี้ผู้วิจัยจึงเห็นว่าควรมีการกำหนดเป็นแนวทางกิจกรรม หรือโครงการเพื่อพัฒนาหรือเสริมสร้างทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา โดยใช้วิธีที่นักศึกษาอาชีวศึกษาแต่ละแห่งสามารถวิเคราะห์สภาพการณ์ กระบวนการส่งเสริมการเรียนรู้ และร่วมกำหนดกิจกรรมในการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษาในสถานศึกษาร่วมกัน

ความต้องการของสถานศึกษา ในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ในการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา

กิจกรรมพัฒนานักศึกษาอาชีวศึกษาเป็นส่วนที่สำคัญต่อการพัฒนาความเจริญงอกงามให้นักศึกษาอาชีวศึกษามีทักษะรอบด้าน และหากจะพัฒนาให้นักศึกษาเป็นพลเมืองที่ดี มีคุณภาพ ย่อมต้องอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อความเจริญเติบโตทางด้านสติปัญญา ความคิด ทักษะคิด ค่านิยม การตัดสินใจ การควบคุมอารมณ์ การรับผิดชอบต่อการพูดและการกระทำของตนเอง กิจกรรมพัฒนานักศึกษาอาชีวศึกษาเป็นการเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้แสดงออกถึงความสามารถของตนเอง เกิดความรู้จักตนเอง (Self realization) มากขึ้น มีโอกาสพัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์พัฒนาบุคลิกภาพแห่งการเป็นผู้นำ (Leadership) ได้มีโอกาสฝึกตนเองให้มีความรับผิดชอบ ได้สนองความสามารถ และความสนใจของตนเองก่อให้เกิดความภาคภูมิใจในตนเอง (Self esteem) ได้เรียนรู้ถึงทักษะในการอยู่ร่วมกับคนอื่น กิจกรรมนักศึกษาในวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีราชบุรี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ได้รับความร่วมมือโดยมีนักศึกษาตัวแทนที่ได้จากการเลือกตั้งนายก อภท.หน่วยราชบุรี พร้อมอาสาเข้ามาทำหน้าที่บริหารงานกิจกรรมของนักศึกษาอาชีวศึกษา เรียกว่า “คณะกรรมการดำเนินงานองค์การเกษตรในอนาคตแห่งประเทศไทย (อภท.)” สมาชิกประกอบด้วยตัวแทนนักศึกษาจากชั้นปีต่างๆ มีตำแหน่งประกอบไปด้วย นายก รองนายก เลขานุการ เหรัญญิก ปฏิคม ผู้สื่อข่าว และคณะอนุกรรมการ มีวาระการทำงาน 1 ปีการศึกษา ดำเนินงานเป็นผู้นำของนักศึกษา ที่มีบทบาทหน้าที่เป็นผู้ช่วยครูในการจัดกิจกรรมต่างๆ เช่นการเข้าแถวหน้าเสาธง คณะกรรมการ อภท. จะเป็นผู้เตรียมเครื่องเสียง และพูดเชิญชวนเพื่อนนักศึกษาร่วมกิจกรรมเข้าแถวหน้าเสาธงในทุกเช้า นำสวดมนต์ไหว้พระแม่เมตตา ตลอดจนพูดประชาสัมพันธ์แจ้งข่าวสารให้ทราบ นอกจากนี้กิจกรรมอื่นๆ เช่นการจัดอบรมสัมมนาต่างๆ การจัดปฐมนิเทศ การจัดปัจฉิมนิเทศ คณะกรรมการ อภท. จะเป็นผู้จัดเตรียมงานร่วมกับครู ตั้งแต่รับลงทะเบียนผู้เข้าร่วมกิจกรรม การจัดที่นั่งของนักศึกษา การพูดเชิญชวนให้ร่วมกิจกรรมที่จัดอยู่ในขณะนั้น การนัดหมายการเป็นพิธีกรเชิญประธาน เชิญวิทยากร กล่าวขอบคุณวิทยากร และในส่วนกิจกรรมที่จัดนอกสถานศึกษาเช่น การเดินรณรงค์ในเรื่องต่างๆ การนำนักศึกษาออกไปพัฒนาชุมชน วัด หรือกิจกรรมถวายเทียนพรรษาถวายผ้าอาบน้ำฝนซึ่งกิจกรรมดังกล่าวก็เช่นเดียวกันต้องอาศัยคณะกรรมการ อภท. เป็นผู้ดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์ของกิจกรรมร่วมกับครู

คณะกรรมการ อภท. จึงจำเป็นต้องมีทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ซึ่งจากการสังเคราะห์งานวิจัยทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษา พบว่าภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษา ที่มีความจำเป็นอย่างยิ่ง 5 อันดับแรกที่ต้องได้รับการพัฒนาคือ 1) สร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับทีมงาน 2) มีคุณธรรม จริยธรรม 3) มีศิลปะในการสื่อสาร 4) ทำงานให้บรรลุเป้าหมาย และ 5) กล้าตัดสินใจ กล้าคิด กล้าพูด ตามลำดับ และจัดองค์ประกอบของทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาในกิจกรรมทั้งหมด 8 กิจกรรมที่ได้จากการประชุมระดมสมองเชิงสร้างสรรค์ของผู้เข้าร่วมวิจัย ได้แก่ 1) วิเคราะห์ปัญหาหาร่วมกัน 2) สร้างความตระหนักและเห็นความสำคัญ 3) ออกแบบการเรียนรู้และพัฒนา 4) นำเสนอและจัดลำดับความสำคัญโครงการหรือกิจกรรมหลัก 5) ค้นหาผู้รับผิดชอบหลักโครงการหรือกิจกรรม 6) การกำหนดความต้องการ และเงื่อนไขในการพัฒนา 7) ลงมือปฏิบัติตามโครงการและกิจกรรมที่วางไว้ และ 8) ประเมินสิ่งที่ได้เรียนรู้ร่วมกัน

หลักการในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้

1. แหล่งหรือฐานการเรียนรู้ แหล่งการเรียนรู้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ การทำกิจกรรม ประเด็นเกี่ยวกับการปัญหา หรือข้อค้นพบในการเสริมสร้างทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ซึ่งอาจได้มาจากบุคคล เช่น รุ่นพี่ ศิษย์เก่า เพื่อน ผู้บริหาร ครู ครูที่ปรึกษา ผู้ปกครอง องค์กรภายนอกต่างๆ เป็นต้น หรือจากสื่อ ได้แก่ ป้ายนิเทศโครงสร้างการจัดการบริหารของสถานศึกษา เป็นต้น จากแหล่ง/ฐานการเรียนรู้ที่สร้างขึ้น ได้แก่ ห้องเรียนรู้เฉพาะทาง การทำกิจกรรมหน้าเสาธง การเข้าร่วมชมรม วิชาชีพ หรือฐานการเรียนรู้ต่างๆ ในสถานศึกษาที่ถูกสร้างด้วยบุคคลภายใน และนอกสถานศึกษา และทรัพยากรอื่นๆ ในสถานศึกษา เป็นต้น

2. เนื้อหา/องค์ความรู้ หมายถึง เนื้อหา และองค์ความรู้ที่สถานศึกษาใช้บูรณาการในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรของสถานศึกษา เช่น กิจกรรมการเรียนการสอนรายวิชา กิจกรรมหน้าเสาธงชาติ กิจกรรมชมรมวิชาชีพ และวิชาการ โดยมีเนื้อหาที่สอดคล้องกับทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียน/นักศึกษา ที่ผู้วิจัยได้สังเคราะห์จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องได้ 5 ด้านดังนี้

1) สร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับทีมงาน คือนักศึกษามีทักษะในการสร้างความสัมพันธ์กับคนอื่น และกลุ่มคนอื่นให้สนองต่อกิจกรรมต่างๆ ขององค์กร

2) คุณธรรม จริยธรรม คือนักศึกษามีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความดีงามของคณะกรรมการ องค์การนักศึกษา เช่น ความซื่อสัตย์ ความเสียสละ ความยุติธรรม ความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น

3) มีศิลปะในการสื่อสาร คือนักศึกษามีทักษะในการพูดเพื่อติดต่อประสานงานกับคนอื่น สามารถ دلใจ ชักจูง โน้มน้าว ให้คนอื่นร่วมกิจกรรมได้

4) การทำงานให้บรรลุเป้าหมาย คือนักศึกษามีทักษะการวางแผน และดำเนินงานอย่างเป็นระบบที่มองเห็นโอกาส แห่งความเป็นไปได้ในการดำเนินงานให้สำเร็จ พร้อมทั้งพิจารณาอย่างละเอียดถี่ถ้วนแล้ว มีความมุ่งมั่นที่จะใช้พลังงานด้านความคิดสติปัญญาและความสามารถทั้งหมด และทุ่มเทให้กับงานโดยไม่คำนึงถึงความยากลำบาก

5) กล้าตัดสินใจ กล้าคิด กล้าพูด คือนักศึกษาแสดงความคิดเห็นที่แตกต่างจากคนหมู่มาก กล้าทำ กล้าแสดงออกในสิ่งที่เหมาะสม บนพื้นฐานของประโยชน์ส่วนรวม กล้าตัดสินใจ กล้าเสนอวิธีการทำงานและมุมมองต่างๆ ที่ทำให้งานบรรลุเป้าหมาย ส่งผลถึงตนเองและองค์กรโดยรวม แสดงความคิดเห็นอย่างตรงไปตรงมา ด้วยความมั่นใจและมีจุดยืน โดยไม่ละเมิดสิทธิในการคิดของผู้อื่น

3. กิจกรรมการเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการหรือวิธีการถ่ายทอดความรู้ของสถานศึกษาที่สอดคล้องกับการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา เช่น การบอกเล่า ของรุ่นพี่ ศิษย์เก่า การสอนของครูที่ปรึกษา การเลียนแบบครูหรือบุคลากรทางการศึกษา การพูดคุย แลกเปลี่ยนประสบการณ์การทำงานกับรุ่นพี่/ศิษย์เก่า การจัดกิจกรรม/อบรมทั้งในและนอกสถานศึกษา การเข้าชมกิจกรรมของหน่วยงานต่าง ๆ เป็นต้น โดยโดยนักเรียนนักศึกษา ร่วมกันกำหนด เป็นเครื่องมือในการจัดโครงการ/กิจกรรมในพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษา

อาชีวศึกษา ซึ่งมีรายละเอียดเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 8 ขั้นตอน ดังนี้ 1) วิเคราะห์ปัญหา ร่วมกัน 2) สร้างความตระหนักและเห็นความสำคัญ 3) ออกแบบการเรียนรู้และพัฒนา 4) นำเสนอ และจัดลำดับความสำคัญโครงการหรือกิจกรรมหลัก 5) ค้นหาผู้รับผิดชอบหลักโครงการหรือกิจกรรม 6) การกำหนดความต้องการ และเงื่อนไขในการพัฒนา 7) ลงมือปฏิบัติตามโครงการและกิจกรรมที่ วางไว้ และ 8) ประเมินสิ่งที่ได้เรียนรู้ร่วมกัน และมีวัตถุประสงค์การวิจัยคือ 1) เพื่อศึกษาสภาพการณ์ กระบวนการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา 2) เพื่อพัฒนา กระบวนการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา และ 3) เพื่อเสนอ แนวทางในการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา

4. ปัจจัยที่มีผลต่อกระบวนการเรียนรู้ หมายถึง รูปแบบการทำกิจกรรมของสถานศึกษา กระบวนการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษาในรูปแบบต่างๆ เช่น การทำงานเป็นกลุ่ม/โครงการ การ ฝึกซ้อมเพื่อเข้าร่วมแข่งขันทางวิชาการและวิชาชีพ เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญของ สถานศึกษา โดยกิจกรรมดังกล่าวได้ส่งเสริมและให้ความสำคัญต่อการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำใน ศตวรรษที่ 21 ของนักเรียน/นักศึกษา เป็นต้น

5. กระบวนการเรียนรู้ เรื่องกระบวนการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของ นักศึกษาอาชีวศึกษา หมายถึง รูปแบบ วิธีการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของสถานศึกษาที่ใช้บูรณาการ ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรของสถานศึกษา เช่น โครงการอบรมพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา โครงการอบรม ชมรมวิชาชีพ และวิชาการ โดยมีเนื้อหา และกิจกรรมที่สอดคล้องกับองค์ประกอบในการพัฒนา ทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา

จากการประชุมระดมสมองเชิงสร้างสรรค์ของคณะกรรมการดำเนินงานองค์การเกษตรใน อนาคตแห่งประเทศไทย (อกท.) ตามกิจกรรมดังกล่าว ทำให้เกิดแนวทางที่เป็นรูปธรรมเพื่อใช้เป็น แนวทางปฏิบัติของสถานศึกษาในการจัดโครงการหรือกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษ ที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษาได้ในอนาคต ดัง (ร่าง)แนวทางการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา : การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เล่มนี้

แนวทางการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21
ของนักศึกษาอาชีวศึกษา : การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

สำหรับผู้ดำเนินการกลุ่ม (กิจกรรมที่ 1 – 6)

- 1) วิเคราะห์ปัญหาหาร่วมกัน
- 2) สร้างความตระหนักและเห็นความสำคัญ
- 3) ออกแบบการเรียนรู้และพัฒนา
- 4) นำเสนอและจัดลำดับความสำคัญโครงการหรือกิจกรรมหลัก
- 5) ค้นหาผู้รับผิดชอบหลักโครงการหรือกิจกรรม
- 6) การกำหนดความต้องการ และเงื่อนไขในการพัฒนา

ชั้นนำเข้าสู่กิจกรรมที่ 1

เรื่อง วิเคราะห์ปัญหาพร้อมกัน เรื่องอุปสรรคในการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำ
ในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

จุดเน้นเพื่อพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา

แนวคิด

การคืนข้อมูลให้กับกลุ่มประชุมระดมสมองเชิงสร้างสรรค์ จากการศึกษาสภาพการณ์ กระบวนการเรียนรู้ของสถานศึกษา เรื่องกระบวนการหรือวิธีการถ่ายทอดความรู้ของสถานศึกษาที่ สอดคล้องกับการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา ที่ได้จากการ สัมภาษณ์ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

วัตถุประสงค์

เมื่อสิ้นสุดกิจกรรมนี้ ผู้เข้าร่วมประชุมระดมสมองเชิงสร้างสรรค์สามารถร่วมกันสรุปสภาพ ปัญหาการแสดงทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษาในปัจจุบัน และนำเสนอ แนวทางในการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษาได้

ขั้นตอนการจัดกิจกรรม

1. ผู้ดำเนินการกลุ่มใหญ่ อธิบายคำจำกัดความ สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องกระบวนการ หรือวิธีการถ่ายทอดความรู้ของสถานศึกษาที่สอดคล้องกับการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา ที่ได้จากการศึกษาเอกสาร แนวคิดที่เกี่ยวข้อง และจากการสัมภาษณ์ จากนั้นชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย และชี้แจงใบงานกิจกรรมที่ 1
2. แบ่งกลุ่มผู้เข้าร่วมประชุมออกเป็นกลุ่มย่อย จำนวน 2 กลุ่ม ๆ ละ 5 – 6 คน
3. ผู้ดำเนินการกลุ่มใหญ่ ให้ผู้เข้าร่วมประชุมแต่ละคนในกลุ่มย่อย แสดงความคิดเห็นใน ประเด็น ตามใบงานกิจกรรมที่ 1
4. ผู้เข้าร่วมประชุมแต่ละคนนำเสนอผลงาน และความเห็นของตนเองให้ที่ประชุมกลุ่มย่อย ฟัง ในขณะที่ผู้เข้าร่วมประชุมคนหนึ่งกำลังนำเสนอความเห็น ผู้เข้าร่วมประชุมคนอื่นร่วมฟังโดยไม่ วิพากษ์วิจารณ์ แต่สามารถสอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมได้
5. ตัวแทนกลุ่มย่อยแต่ละกลุ่มนำเสนอผลงานในที่ประชุมกลุ่มใหญ่
6. เมื่อนำเสนอครบทุกกลุ่มแล้ว ให้สมาชิกในกลุ่มย่อยสรุปสิ่งที่ได้จากกิจกรรม และ ความรู้สึกจากการทำกิจกรรมที่ 1 นี้ พร้อมทำใบงานกิจกรรมที่ 1
7. ผู้ดำเนินการกลุ่มใหญ่สรุปผลการเรียนรู้ร่วมกันเป็นภาพรวมถึงความคิดเห็นที่ได้จากการ ทำงานใบงานกิจกรรมที่ 1 ว่าเป็นเช่นไร โดยสุ่มเลือกความเห็นต่าง ๆ จากใบงานของสมาชิกที่แสดง ความคิดเห็นไว้ในขั้นตอนที่ 3

8. สมาชิกกลุ่มร่วมประเมินการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นด้วย แบบประเมินการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมการวิจัย

การวัดและประเมินผล

1. สังเกต / ซักถาม
2. การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมการวิจัย
3. ชิ้นงาน/การนำเสนอ

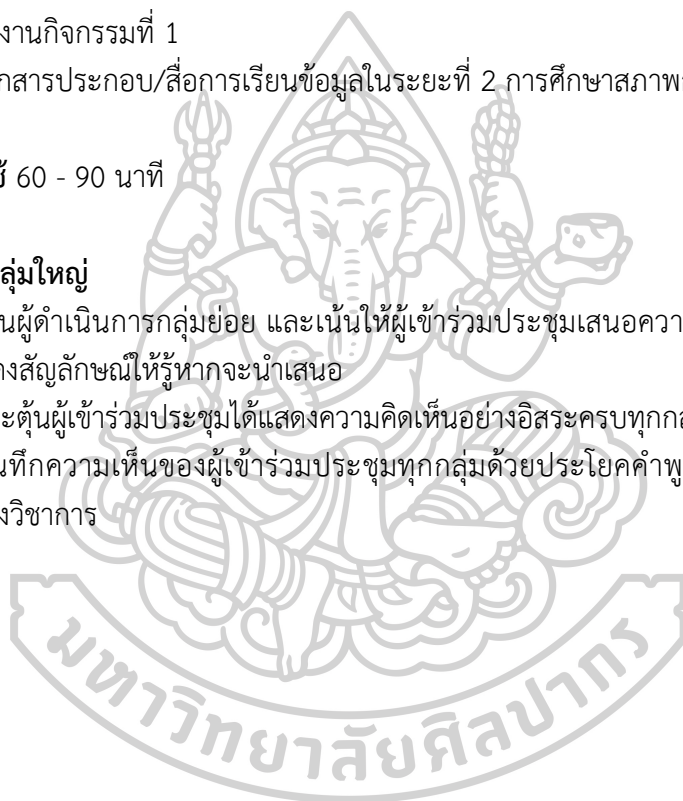
สื่อการเรียนรู้

1. ใบงานกิจกรรมที่ 1
2. เอกสารประกอบ/สื่อการเรียนรู้ข้อมูลในระยษะที่ 2 การศึกษาสภาพการณ์

ระยะเวลาที่ใช้ 60 - 90 นาที

ผู้ดำเนินการกลุ่มใหญ่

1. เป็นผู้ดำเนินการกลุ่มย่อย และเน้นให้ผู้เข้าร่วมประชุมเสนอความเห็นที่ละกลุ่ม โดยการยกมือหรือแสดงสัญลักษณ์ให้รู้หากจะนำเสนอ
2. กระตุ้นผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระครบทุกกลุ่ม
3. บันทึกความเห็นของผู้เข้าร่วมประชุมทุกกลุ่มด้วยประโยคคำพูดเดิมที่เสนอโดยไม่ต้องกังวลภาษาทางวิชาการ

ใบงานกิจกรรมที่ 1

เรื่อง วิเคราะห์ปัญหา/อุปสรรคในการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

1. ให้แต่ละกลุ่มแสดงความคิดเห็นในประเด็น “ในระยะเวลาที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบันนี้ วิทยาลัยของเราประสบปัญหานักศึกษาขาดทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 อย่างไร และวิทยาลัยมีส่วนช่วยส่งเสริมทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา ในด้านใดบ้าง ” โดยผู้ดำเนินการกลุ่มใหญ่ แจกข้อมูลของสถานศึกษาที่ได้จากระยะที่ 2 ขั้นตอนที่ 1 (การศึกษาสภาพการณ์) ประกอบการพิจารณาและทบทวนเพิ่มเติมในกระบวนการเรียนรู้ของสถานศึกษา 4 องค์ประกอบ ได้แก่ ฐาน/แหล่งการเรียนรู้ เนื้อหา/องค์ความรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ และปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้ หลังจากนั้นให้เขียนข้อคิดเห็น หรืออรรถาพจน์ภาพลงบนกระดาษที่ผู้ดำเนินการกลุ่มใหญ่ แจกให้ และเตรียมนำเสนอความคิดเห็นในกลุ่มย่อยของตนเอง

2. สมาชิกนำเสนอทีละกลุ่ม ผู้ดำเนินการกลุ่มใหญ่ติดกระดาษความคิดเห็นของสมาชิกแต่ละกลุ่ม ลงบนกระดาษ และบันทึกความคิดเห็นของสมาชิก (ขณะนำเสนอ) เพิ่มเติมลงบนกระดาษ ขณะที่ผู้เข้าร่วมประชุมกลุ่มอื่นกำลังนำเสนอผลงาน ผู้เข้าร่วมประชุมกลุ่มอื่นๆ ร่วมฟังโดยให้เกียรติผู้นำเสนอ และสามารถยกมือสอบถามรายละเอียดหรือร่วมแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมได้

3. เมื่อนำเสนอครบทุกคนแล้ว สมาชิกกลุ่มสรุปสิ่งที่ได้พูดคุย และแลกเปลี่ยนจากการทำใบงานนี้ และจดบันทึกสิ่งที่ได้ลงในใบงาน “สำหรับสมาชิกกลุ่ม บันทึกสิ่งที่ได้จากการประชุมครั้งนี้”

4. ผู้ดำเนินการกลุ่มใหญ่บันทึกสิ่งที่เกิดขึ้นในการประชุมลงในใบงานที่ 1 “สำหรับผู้ดำเนินการกลุ่มใหญ่ บันทึกสิ่งที่เกิดขึ้นในการประชุม”

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. ....

(ตัวอย่าง) ใบงานกิจกรรมที่ 1 ประเด็นเขียนกระดาษ
เรื่อง วิเคราะห์ปัญหา/อุปสรรคในการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21
ของนักศึกษาอาชีวศึกษา ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

- วิทยาลัยมีส่วนช่วยส่งเสริมทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนในด้านใดบ้าง

ฐาน/แหล่งการเรียนรู้ .....

เนื้อหา/องค์ความรู้ .....

กิจกรรมการเรียนรู้ .....

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ .....

- สาเหตุของการขาดทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษาเกิดจากอะไร

ฐาน/แหล่งการเรียนรู้ .....

เนื้อหา/องค์ความรู้ .....

กิจกรรมการเรียนรู้ .....

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ .....

- อุปสรรคในการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษามีอะไรบ้าง

ฐาน/แหล่งการเรียนรู้ .....

เนื้อหา/องค์ความรู้ .....

กิจกรรมการเรียนรู้ .....

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ .....

กลุ่มที่ .....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. ....

(ตัวอย่าง) ใบกิจกรรมที่ 1 เรื่องวิเคราะห์ปัญหา/อุปสรรคในการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำใน
ศตวรรษที่ 21
ของนักศึกษาอาชีวศึกษา ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน
สำหรับผู้ดำเนินการกลุ่มใหญ่ บันทึกสิ่งที่เกิดขึ้นในการประชุม

สมาชิกคนที่ 1 รหัส.....

.....

สมาชิกคนที่ 2 รหัส.....

.....

สมาชิกคนที่ 3 รหัส.....

.....

สมาชิกคนที่ 4 รหัส.....

.....

สมาชิกคนที่ 5 รหัส.....

.....

สมาชิกคนที่ 6 รหัส.....

.....

บรรยากาศที่เกิดขึ้นภายในกลุ่ม

.....

สิ่งอื่นๆ ที่เกิดขึ้น

.....

กลุ่มที่ .....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. ....

(ตัวอย่าง) ใบสะท้อนความคิดเห็น

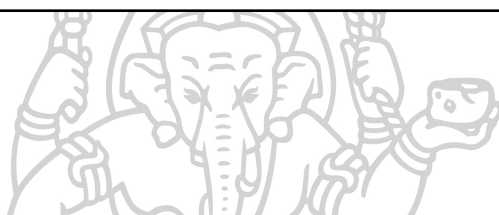
ใบงานกิจกรรมที่..... สำหรับสมาชิกกลุ่ม

ความคิดเห็นของสมาชิกกลุ่ม ที่ได้จากการพูดคุย และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ในการประชุมครั้งนี้

.....

.....

.....

สิ่งที่ต้องการให้มีในการประชุมครั้งถัดไป

.....

.....

.....

กิจกรรมที่ 2

เรื่อง สร้างความตระหนักและเห็นความสำคัญ ของการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา

จุดเน้นเพื่อพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา

แนวคิด

กระบวนการส่งเสริมทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษาในอนาคต เป็นการให้ข้อมูลกับผู้เข้าร่วมประชุม ในสิ่งที่สรุปได้จากใบงานกิจกรรมที่ 1 เมื่อผู้เข้าร่วมประชุม ได้รับข้อมูลข่าวสารสภาพการณ์ของสถานศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการหรือวิธีการถ่ายทอดความรู้ของสถานศึกษา ที่สอดคล้องกับการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา ในอดีตจนถึงปัจจุบัน และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกันของผู้เข้าร่วมประชุม จากนั้นร่วมกัน วิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ของสถานศึกษาในการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา รวมทั้งกำหนดสิ่งที่ต้องการเห็นในสถานศึกษา จากประเด็น การพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา ในอนาคต

วัตถุประสงค์

เมื่อสิ้นสุดกิจกรรมนี้ ผู้เข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการสามารถร่วมกันอธิบายได้ว่า สถานศึกษามีจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ของสถานศึกษาในการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา เป็นอย่างไร สามารถบอกสิ่งที่ต้องการจะให้เกิดในอนาคตเกี่ยวกับแนวทาง ในการปฏิบัติเพื่อพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษาที่เหมาะสมได้ โดยมี เนื้อหาที่สอดคล้องกับองค์ประกอบของทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา 5 ด้าน ดังนี้

1) สร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับทีมงาน คือนักศึกษามีทักษะในการสร้างความสัมพันธ์กับคนอื่น และกลุ่มคนอื่นให้สนองตอบต่อกิจกรรมต่าง ๆ ขององค์การ

2) มีคุณธรรม จริยธรรม คือนักศึกษาพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความดีงามของคณะกรรมการ องค์การนักศึกษา เช่น ความซื่อสัตย์ ความเสียสละ ความยุติธรรม ความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น

3) มีศิลปะในการสื่อสาร คือนักศึกษามีทักษะในการพูดเพื่อติดต่อประสานงานกับคนอื่น สามารถดลใจ ชักจูง โน้มน้าว ให้คนอื่นร่วมกิจกรรมได้

4) การทำงานให้บรรลุเป้าหมาย คือนักศึกษามีทักษะการวางแผน และดำเนินงานอย่างเป็นระบบที่มองเห็นโอกาส แห่งความเป็นไปได้ในการดำเนินงานให้สำเร็จ พร้อมทั้งพิจารณาอย่างละเอียด

ถี่ถ้วนแล้ว มีความมุ่งมั่นที่จะใช้พลังงานด้านความคิดสติปัญญาและความสามารถทั้งหมด และทุ่มเทให้กับงานโดยไม่คำนึงถึงความยากลำบาก

5) กล้าตัดสินใจ กล้าคิด กล้าพูด คือนักศึกษาแสดงความคิดเห็นที่แตกต่างจากคนหมู่มาก กล้าทำ กล้าแสดงออกในสิ่งที่เหมาะสม บนพื้นฐานของประโยชน์ส่วนรวม กล้าตัดสินใจ กล้าเสนอวิธีการทำงานและมุมมองต่าง ๆ ที่ทำให้งานบรรลุเป้าหมาย ส่งผลถึงตนเองและองค์กรโดยรวม แสดงความคิดเห็นอย่างตรงไปตรงมา ด้วยความมั่นใจและมีจุดยืน โดยไม่ละเมิดสิทธิในการคิดของผู้อื่น รวมทั้งประเด็นที่ผู้เข้าร่วมประชุมสามารถกำหนดขึ้นได้ด้วย

ขั้นตอนการจัดกิจกรรม

1. ผู้ดำเนินการกลุ่มใหญ่ชี้แจงวัตถุประสงค์ของแผนการจัดกิจกรรมที่ 2
2. ผู้ดำเนินการกลุ่มใหญ่อธิบายการทำกิจกรรมในส่วนของใบกิจกรรมที่ 2 ของแต่ละกลุ่มย่อย จากนั้นแจกกระดาษใบงานกิจกรรมที่ 2
3. ผู้เข้าร่วมประชุมแต่ละคนนำเสนอผลงานจากใบงานกิจกรรมที่ 2 ของตนเองให้ที่ประชุมกลุ่มย่อยฟัง ด้วยโปรแกรม Mentimeter ขณะที่ผู้เข้าร่วมประชุมกลุ่มหนึ่งกำลังนำเสนอผลงาน ผู้เข้าร่วมประชุมกลุ่มอื่นร่วมฟังโดยไม่วิพากษ์วิจารณ์ แต่สามารถสอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมได้
4. เมื่อนำเสนอครบทุกกลุ่มแล้ว ให้ช่วยกันสรุปสิ่งที่ได้พูดคุยและแลกเปลี่ยนเป็นภาพรวมของกลุ่ม และจดบันทึกผลการประชุมลงในใบงานกิจกรรมที่ 2
5. ตัวแทนกลุ่มย่อยแต่ละกลุ่มนำเสนอเป็นเรื่องราวของกลุ่มในที่ประชุมกลุ่มใหญ่ และสรุปผลที่ได้จากกิจกรรมร่วมกัน
6. เมื่อนำเสนอครบทุกกลุ่มแล้ว ให้สมาชิกทุกคนสรุปสิ่งที่ได้และความรู้สึกจากการทำใบงานกิจกรรมที่ 2 นี้ และจดบันทึกลงในใบงานสำหรับสมาชิกกลุ่ม บันทึกสิ่งที่ได้จากการประชุมครั้งนี้
7. ผู้ดำเนินการกลุ่มใหญ่สรุปผลการเรียนรู้ร่วมกันเป็นภาพรวมถึงความคิดเห็นที่ได้จากการทำใบงานกิจกรรมที่ 2 ว่าเป็นเช่นไร โดยสุ่มเลือกความเห็นต่างๆ จากใบงานของสมาชิกที่แสดงความคิดเห็นไว้ในขั้นตอนที่ 3
8. สมาชิกกลุ่มร่วมประเมินการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นด้วย “แบบประเมินการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมการวิจัย”

การวัดและประเมินผล

1. สังเกต / ซักถาม
2. การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมการวิจัย
3. ชิ้นงาน/การนำเสนอ

สื่อการเรียนรู้

1. ใบงานกิจกรรมที่ 2
2. โปรแกรม Mentimeter ในกิจกรรมการแสดงความคิดเห็น

ระยะเวลาที่ใช้ 60 - 90 นาที

ผู้ดำเนินการกลุ่มใหญ่

1. เป็นผู้ดำเนินการกลุ่มย่อย และเน้นให้ผู้เข้าร่วมประชุมเสนอความเห็นที่ละกลุ่ม โดยการยกมือหรือแสดงสัญลักษณ์ให้รู้หากจะนำเสนอ
2. กระตุ้นผู้เข้าร่วมประชุมให้แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระครบทุกกลุ่มตามใบงานกิจกรรมที่ 2
3. บันทึกความเห็นของผู้เข้าร่วมประชุมทุกกลุ่มด้วยประโยคคำพูดเดิมที่เสนอโดยไม่ต้องกังวลภาษาทางวิชาการ

ใบงานกิจกรรมที่ 2

เรื่อง สร้างความตระหนักและเห็นความสำคัญ ของการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา

1. ให้แต่ละกลุ่มให้ความคิดเห็นในประเด็น “จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ของสถานศึกษาในการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา ในอนาคตเป็นอย่างไร และมีแนวทางในการปฏิบัติเพื่อพัฒนาทักษะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษาที่เหมาะสมควรอย่างไร โดยมีเนื้อหาที่สอดคล้องกับองค์ประกอบของทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา 5 ด้าน ได้แก่

1.1 สร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับทีมงาน คือนักศึกษามีทักษะในการสร้างความสัมพันธ์กับคนอื่นและกลุ่มคนอื่นให้สนองต่อกิจกรรมต่างๆ ขององค์การ

1.2 มีคุณธรรม จริยธรรม คือนักศึกษาพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความดีงามของคณะกรรมการองค์การนักศึกษา เช่น ความซื่อสัตย์ ความเสียสละ ความยุติธรรม ความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น

1.3 มีศิลปะในการสื่อสาร คือนักศึกษามีทักษะในการพูดเพื่อติดต่อประสานงานกับคนอื่น สามารถล่อใจ ชักจูง โน้มน้าว ให้คนอื่นร่วมกิจกรรมได้

1.4 การทำงานให้บรรลุเป้าหมาย คือนักศึกษามีทักษะการวางแผน และดำเนินงานอย่างเป็นระบบที่มองเห็นโอกาส แห่งความเป็นไปได้ในการดำเนินงานให้สำเร็จ พร้อมทั้งพิจารณาอย่างละเอียดถี่ถ้วนแล้ว มีความมุ่งมั่นที่จะใช้พลังงานด้านความคิดสติปัญญาและความสามารถทั้งหมด และทุ่มเทให้กับงานโดยไม่คำนึงถึงความยากลำบาก

1.5 กล้าตัดสินใจ กล้าคิด กล้าพูด คือนักศึกษาแสดงความเห็นที่แตกต่างจากคนหมู่มาก กล้าทำ กล้าแสดงออกในสิ่งที่เหมาะสม บนพื้นฐานของประโยชน์ส่วนรวม กล้าตัดสินใจ กล้าเสนอวิธีการทำงานและมุมมองต่างๆ ที่ทำให้งานบรรลุเป้าหมาย ส่งผลถึงตนเองและองค์กรโดยรวม แสดงความคิดเห็นอย่างตรงไปตรงมา ด้วยความมั่นใจและมีจุดยืน โดยไม่ละเมิดสิทธิในการคิดของผู้อื่นรวมทั้งประเด็นที่ผู้เข้าร่วมประชุมสามารถกำหนดขึ้นได้เองด้วย หลังจากนั้นอาจวาดภาพหรือเขียนความคิดเห็นลงบนกระดาษที่ผู้ดำเนินการกลุ่มใหญ่ แจกให้

2. สมาชิกนำเสนอทีละกลุ่ม ผู้ดำเนินการกลุ่มใหญ่ติดกระดาษความคิดเห็นของสมาชิกลงบนกระดาษ กลุ่มใหญ่ และบันทึกความคิดเห็นของสมาชิกเพิ่มเติมลงบนกระดาษ Flip Chart จากการที่ผู้เข้าร่วมประชุมแต่ละคนนำเสนอผลงานของตนเองให้ที่ประชุมกลุ่มย่อยฟัง ในโปรแกรม

Mentimeter ขณะที่ผู้เข้าร่วมประชุมคนหนึ่งกำลังนำเสนอผลงาน ผู้เข้าร่วมประชุมคนอื่นร่วมฟังโดยให้เกียรติผู้เสนอ และสามารถยกมือสอบถามรายละเอียดหรือร่วมแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมได้

3. เมื่อนำเสนอครบทุกคนแล้ว สมาชิกกลุ่มสรุปสิ่งที่ได้พูดคุยและแลกเปลี่ยนจากการทำใบงานนี้ และจดบันทึกสิ่งที่ได้ลงในใบงาน “สำหรับสมาชิกกลุ่ม บันทึกสิ่งที่ได้จากการประชุมครั้งนี้”

4. พี่เลี้ยงบันทึกสิ่งที่เกิดขึ้นในการประชุมลงในใบงาน “สำหรับพี่เลี้ยงประจำกลุ่มบันทึกสิ่งที่เกิดขึ้นในการประชุม”

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. ....

กิจกรรมที่ 3

เรื่อง ออกแบบการเรียนรู้และพัฒนา

โครงการหรือกิจกรรมหลักในการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21

ของนักศึกษาอาชีวศึกษา

จุดเน้นเพื่อพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา

แนวคิด

โครงการหรือกิจกรรมหลักในการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา เป็นการให้ข้อมูลกับผู้เข้าร่วมประชุม ในสิ่งที่สรุปได้จากใบงานที่ 2 สิ่งที่คุณเข้าร่วมประชุมต้องการจะมีส่วนร่วมในการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษาสำหรับเป็นแนวทางในการปฏิบัติเพื่อพัฒนาทักษะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษาที่เหมาะสมในอนาคต และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกันของผู้เข้าร่วมประชุม ทำให้ผู้เข้าร่วมประชุมได้เสนอโครงการและกิจกรรมหลักในการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา ของสถานศึกษาเอง

วัตถุประสงค์

เมื่อสิ้นสุดกิจกรรมนี้ ผู้เข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการสามารถร่วมกันอธิบายได้ว่าสถานศึกษาจะมีโครงการหรือกิจกรรมหลักในการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษาสำหรับเป็นแนวทางในการปฏิบัติที่เหมาะสมในอนาคต และต้องการได้ออกมาเป็นโครงการหรือกิจกรรมหลักที่สถานศึกษาต้องการและสามารถปฏิบัติได้ภายใน 4 องค์ประกอบของกระบวนการเรียนรู้

ขั้นตอนการจัดกิจกรรม

1. ผู้ดำเนินการกลุ่มใหญ่ชี้แจงวัตถุประสงค์ ของแผนการจัดกิจกรรมที่ 3
2. ให้ผู้เข้าร่วมประชุมแต่ละคนในกลุ่มย่อย (กลุ่มเดิมตั้งแต่ใบงานที่ 1) ให้ความเห็นในประเด็น ตามใบงานกิจกรรมที่ 3 ผ่านโปรแกรม Mentimeter
3. ตัวแทนกลุ่มย่อยแต่ละกลุ่มนำเสนอ โดยกลุ่มถัดไปเลือกเสนอในประเด็นที่แตกต่างจากกลุ่มที่นำเสนอก่อน และสรุปผลร่วมกันในที่ประชุมใหญ่
4. ผู้เข้าร่วมประชุมและผู้ดำเนินการกลุ่มใหญ่แลกเปลี่ยนเรียนรู้และสรุปผลการเรียนรู้ร่วมกัน เป็นภาพรวมของกลุ่มใหญ่ถึงความคิดเห็นที่ได้จากการทำงาน ใบงานกิจกรรมที่ 3 ว่าเป็นเช่นไร
5. ร่วมประเมินการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ด้วยแบบประเมินการมีส่วนร่วม

ใบงานกิจกรรมที่ 3
เรื่อง ออกแบบการเรียนรู้และพัฒนา
โครงการหรือกิจกรรมหลักในการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำ
ในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา

1. ให้ผู้เข้าร่วมประชุมแต่ละคนในกลุ่มย่อยช่วยกันเสนอ “จะมีโครงการหรือกิจกรรมหลักใด เพื่อส่งเสริมการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษาสำหรับเป็นแนวทาง ในการปฏิบัติที่เหมาะสมในอนาคต และต้องเป็นโครงการหรือกิจกรรมหลักที่สถานศึกษาต้องการ เพื่อ ประสบความสำเร็จดังที่กำหนดภาพอนาคตร่วมกันไว้ โดยให้ผู้เข้าร่วมประชุมเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้อง มากที่สุด” หลังจากนั้นเขียนความคิดเห็นลงบนกระดาษที่แจกให้

2. ผู้ดำเนินการกลุ่มใหญ่ติดกระดาษความคิดเห็นของสมาชิกลงบนกระดาษกลุ่มใหญ่ และ บันทึกความคิดเห็นของสมาชิกเพิ่มเติมลงบนกระดาษ Flip Chart จากการที่ผู้เข้าร่วมประชุมแต่ละ คนนำเสนอผลงานของตนเองให้ที่ประชุมกลุ่มย่อยฟัง ขณะที่ผู้เข้าร่วมประชุมคนหนึ่งกำลังนำเสนอ ผลงาน ผู้เข้าร่วมประชุมคนอื่นร่วมฟังโดยให้เกียรติผู้นำเสนอ และสามารถยกมือสอบถามรายละเอียด หรือร่วมแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมได้

3. เมื่อนำเสนอครบทุกคนแล้ว ให้ช่วยกันสรุปสิ่งที่ได้พูดคุย และแลกเปลี่ยนเป็นภาพรวมของ กลุ่ม และจดบันทึกสิ่งที่เกิดขึ้นในการประชุมลงในใบงานกิจกรรมที่ 3

4. บันทึกสิ่งที่เกิดขึ้นในการประชุม

.....
.....

กลุ่มที่.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. ....

การวัดและประเมินผล

1. สังเกต / ซักถาม
2. การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมการวิจัย
3. ชิ้นงาน/การนำเสนอ

สื่อการเรียนรู้

1. ใบงานกิจกรรมที่ 3
2. โปรแกรม Mentimeter ในการให้ความเห็นในประเด็น ตามใบงานกิจกรรมที่ 3

ระยะเวลาที่ใช้ 60 - 90 นาที

ผู้ดำเนินการกลุ่มใหญ่

1. เป็นผู้ดำเนินการกลุ่มย่อย และเน้นให้ผู้เข้าร่วมประชุมเสนอความคิดเห็นที่ละกลุ่ม โดยการยกมือหรือแสดงสัญลักษณ์ให้รู้หากจะนำเสนอ
2. กระตุ้นผู้เข้าร่วมประชุมให้แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระครบทุกคนตามใบงานกิจกรรมที่ 3
3. บันทึกความเห็นของผู้เข้าร่วมประชุมทุกกลุ่มด้วยประโยคคำพูดเดิมที่เสนอโดยไม่ต้องกังวลภาษาทางวิชาการ

กิจกรรมที่ 4

เรื่อง นำเสนอและจัดลำดับความสำคัญโครงการหรือกิจกรรมหลัก
ในการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา

จุดเน้นเพื่อพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา

แนวคิด

การนำเสนอและจัดลำดับความสำคัญของโครงการหรือกิจกรรมหลักในการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา เป็นการให้ข้อมูลกับผู้เข้าร่วมประชุม ในสิ่งที่สรุปได้จากใบงานกิจกรรมที่ 3 ซึ่งเป็นแนวทางในการปฏิบัติที่เหมาะสมในอนาคต และเป็นโครงการหรือกิจกรรมหลักที่สถานศึกษาต้องการ ซึ่งเกิดจากการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกันของผู้เข้าร่วมประชุม ทำให้ผู้เข้าร่วมประชุมได้นำเสนอ และจัดลำดับความสำคัญของโครงการหรือกิจกรรมหลัก ที่สนับสนุน 4 องค์ประกอบของกระบวนการเรียนรู้ และปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ ว่าโครงการหรือกิจกรรมหลักใด เร่งด่วนและควรดำเนินการเป็นลำดับแรก และลำดับถัดไปในการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา

วัตถุประสงค์

เมื่อสิ้นสุดกิจกรรมนี้ ผู้เข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการสามารถนำเสนอและจัดลำดับความสำคัญของโครงการหรือกิจกรรมหลักในการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา ที่ต้องการได้

ขั้นตอนการจัดกิจกรรม

1. ผู้ดำเนินการกลุ่มใหญ่ชี้แจงวัตถุประสงค์ ของแผนการจัดกิจกรรมที่ 4
2. ให้ผู้เข้าร่วมประชุมแต่ละคนในกลุ่มย่อย (กลุ่มจากการเลือกสัตว์ 4 ทิศ) ให้ความเห็นในประเด็น ตามใบงานกิจกรรมที่ 4 ผ่านโปรแกรม Mentimeter
3. ตัวแทนกลุ่มย่อยแต่ละกลุ่มนำเสนอ โดยกลุ่มถัดไปเลือกเสนอในประเด็นที่แตกต่างจากกลุ่มที่นำเสนอก่อน และสรุปผลร่วมกันในที่ประชุมใหญ่
4. ผู้เข้าร่วมประชุมและผู้ดำเนินการกลุ่มใหญ่แลกเปลี่ยนเรียนรู้และสรุปผลการเรียนรู้ร่วมกัน เป็นภาพรวมของกลุ่มใหญ่ถึงความคิดเห็นที่ได้จากการทำงาน ใบงานกิจกรรมที่ 4 ว่าเป็นเช่นไร
5. ร่วมประเมินการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ด้วยแบบประเมินการมีส่วนร่วม

ใบงานกิจกรรมที่ 4

เรื่อง นำเสนอและจัดลำดับความสำคัญโครงการหรือกิจกรรมหลัก ในการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา

1. ให้ผู้เข้าร่วมประชุมแต่ละคนในกลุ่มย่อยช่วยกันเสนอโดย “โปรดเรียงลำดับความสำคัญ
ของโครงการหรือกิจกรรมหลักที่ได้เสนอไว้ ว่าควรดำเนินโครงการหรือกิจกรรมหลักใดก่อนหรือหลัง
และให้เหตุผลประกอบ” หลังจากนั้นอาจวาดภาพหรือเขียนความคิดเห็นลงบนกระดาษที่
ผู้ดำเนินการกลุ่มใหญ่แจกให้

2. ผู้ดำเนินการกลุ่มใหญ่ติดกระดาษความคิดเห็นของสมาชิกลงบนกระดาษ และบันทึกความ
คิดเห็นของสมาชิกเพิ่มเติมลงบนกระดาษกลุ่มใหญ่ จากการทำที่ผู้เข้าร่วมประชุมแต่ละคนนำเสนอ
ผลงานของตนเองให้ที่ประชุมกลุ่มย่อยฟัง ในการนำเสนอจะต้องให้เหตุผลด้วยว่าทำไมจึงคิดเช่นนั้น มี
ผลดีหรือผลเสียอย่างไร และควรดำเนินการช่วงเวลาใด ขณะที่ผู้เข้าร่วมประชุมคนหนึ่งกำลังนำเสนอ
ผลงาน ผู้เข้าร่วมประชุมคนอื่นร่วมฟังโดยให้เกียรติผู้เสนอ และสามารถยกมือสอบถามรายละเอียด
หรือร่วมแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมได้

3. เมื่อนำเสนอครบทุกคนแล้ว ให้ช่วยกันสรุปสิ่งที่ได้พูดคุยและแลกเปลี่ยนเป็นภาพรวมของ
กลุ่ม

4. ตัวแทนกลุ่มย่อยแต่ละกลุ่มนำเสนอ โดยชี้แจงในประเด็น เหตุผลที่เลือก คือ มีความ
จำเป็นหรือความเร่งด่วนอย่างไร ผลดีและผลเสียที่จะได้รับมีอย่างไร และจุดบันทึกสิ่งที่เกิดขึ้นในการ
ประชุมลงใน ใบงานที่ 4 เพื่อรวบรวมเป็นภาพรวมของกลุ่มใหญ่

5. บันทึกสิ่งที่เกิดขึ้นในการประชุม

.....
.....
.....

กลุ่มที่.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. ....

การวัดและประเมินผล

1. สังเกต / ซักถาม
2. การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมการวิจัย
3. ชิ้นงาน/การนำเสนอ

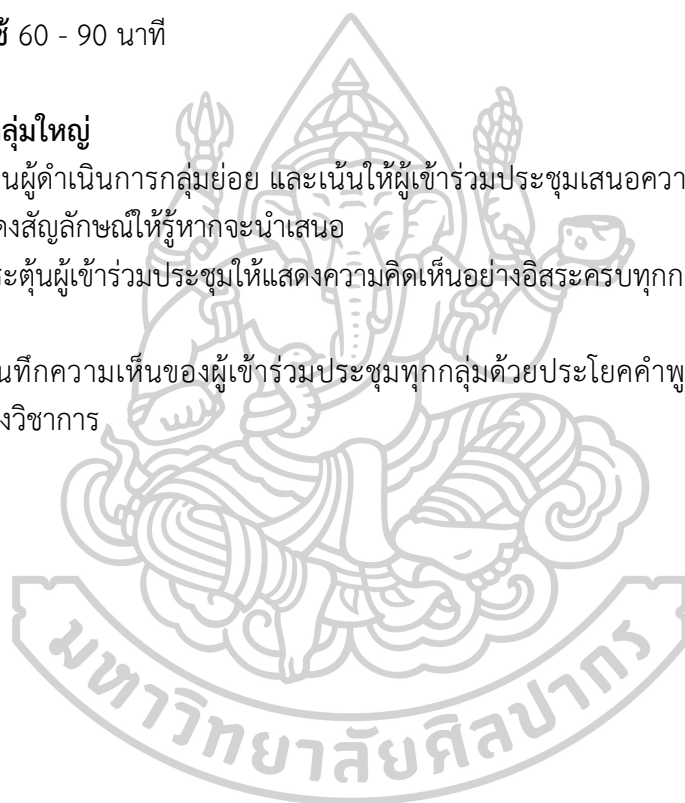
สื่อการเรียนรู้

1. ใบงานกิจกรรมที่ 4
2. โปรแกรม Mentimeter ในการให้ความเห็นในประเด็น ตามใบงานกิจกรรมที่ 4

ระยะเวลาที่ใช้ 60 - 90 นาที

ผู้ดำเนินการกลุ่มใหญ่

1. เป็นผู้ดำเนินการกลุ่มย่อย และเน้นให้ผู้เข้าร่วมประชุมเสนอความเห็นที่ละกลุ่ม โดยการยกมือหรือแสดงสัญลักษณ์ให้รู้หากจะนำเสนอ
2. กระตุ้นผู้เข้าร่วมประชุมให้แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระครบทุกกลุ่มตามใบงานกิจกรรมที่ 4
3. บันทึกความเห็นของผู้เข้าร่วมประชุมทุกกลุ่มด้วยประโยคคำพูดเต็มที่เสนอโดยไม่ต้องกังวลภาษาทางวิชาการ

กิจกรรมที่ 5

เรื่อง ค้นหาผู้รับผิดชอบหลักโครงการหรือกิจกรรมหลัก
ในการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา

จุดเน้นเพื่อพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา

แนวคิด

การค้นหาผู้รับผิดชอบหลักโครงการหรือกิจกรรมในการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา เป็นการให้ข้อมูลกับผู้เข้าร่วมประชุม ในสิ่งที่สรุปได้จากใบงานกิจกรรมที่ 4 และจัดลำดับความสำคัญของโครงการหรือกิจกรรมที่สนับสนุน 4 องค์ประกอบของกระบวนการเรียนรู้ของสถานศึกษา ว่าโครงการหรือกิจกรรมใดเร่งด่วน และควรดำเนินการเป็นลำดับแรก และลำดับถัดไปในการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา ผู้เข้าร่วมประชุมแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน ทำให้ได้วิเคราะห์และเห็นความสำคัญของโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ และเสนอผู้รับผิดชอบหลักโครงการหรือกิจกรรมในการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา

วัตถุประสงค์

เมื่อสิ้นสุดกิจกรรมนี้ ผู้เข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการสามารถค้นหาผู้รับผิดชอบหลักโครงการหรือกิจกรรมในการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษาได้

ขั้นตอนการจัดกิจกรรม

1. ผู้ดำเนินการกลุ่มใหญ่ชี้แจงวัตถุประสงค์ ของแผนการจัดกิจกรรมที่ 5
2. ให้ผู้เข้าร่วมประชุมแต่ละคนในกลุ่มย่อย (กลุ่มจากการเลือกสัตว์ 4 ทิศ) ให้ความเห็นในประเด็น ตามใบงานที่ 5 ผ่านโปรแกรม Mentimeter
3. ผู้เข้าร่วมประชุมและผู้ดำเนินการกลุ่มใหญ่แลกเปลี่ยนเรียนรู้และสรุปผลการเรียนรู้ร่วมกัน เป็นภาพรวมของกลุ่มใหญ่ถึงความคิดเห็นที่ได้จากการทำงานใบงานกิจกรรมที่ 5 ว่าเป็นเช่นไร
4. ร่วมประเมินการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ด้วยแบบประเมินการมีส่วนร่วม

การวัดและประเมินผล

1. สังเกต / ซักถาม
2. การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมการวิจัย
3. ผลงาน

ใบงานกิจกรรมที่ 5
เรื่อง ค้นหาผู้รับผิดชอบหลักโครงการหรือกิจกรรมหลัก
ในการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา

1. ให้ผู้เข้าร่วมประชุมแต่ละคนในกลุ่มย่อยช่วยกันเสนอ “ผู้รับผิดชอบหลักโครงการหรือกิจกรรมหลักในการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา ” หลังจากนั้นอาจวาดภาพหรือเขียนความคิดเห็นลงบนกระดาษที่ผู้ดำเนินการกลุ่มใหญ่แจกให้
2. ผู้ดำเนินการกลุ่มใหญ่ติดกระดาษความคิดเห็นของสมาชิกลงบนกระดาษ และบันทึกความคิดเห็นของสมาชิกเพิ่มเติมลงบนกระดาษ Flip Chart จากการที่ผู้เข้าร่วมประชุมแต่ละคนนำเสนอผลงานของตนเองให้ที่ประชุมกลุ่มย่อยฟัง ในการนำเสนอโดยให้เหตุผลว่า เหตุใดจึงเสนอผู้เกี่ยวข้องดังกล่าว และขณะที่ผู้เข้าร่วมประชุมคนหนึ่งกำลังนำเสนอผลงาน ผู้เข้าร่วมประชุมคนอื่นร่วมฟังโดยให้เกียรติผู้เสนอ และสามารถยกมือสอบถามรายละเอียดหรือร่วมแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมได้
3. เมื่อนำเสนอครบทุกคนแล้ว ให้ช่วยกันสรุปสิ่งที่ได้พูดคุยและแลกเปลี่ยนเป็นภาพรวมของกลุ่มใหญ่
4. ตัวแทนกลุ่มย่อยแต่ละกลุ่มนำเสนอ โดยชี้แจงเหตุผลที่เสนอ และจดบันทึกสิ่งที่เกิดขึ้นในการประชุมลงในใบงานที่ 5 เพื่อรวบรวมเป็นภาพรวมของกลุ่มใหญ่
5. บันทึกสิ่งที่เกิดขึ้นในการประชุม

.....

.....

.....

กลุ่มที่.....
 วันที่.....เดือน.....พ.ศ. ....

สื่อการเรียนรู้

1. ใบงานที่ 5
2. โปรแกรม Mentimeter ในการสรุปข้อมูลจากใบงานกิจกรรมที่ 5

เวลาที่ใช้ 60 - 90 นาที

ผู้ดำเนินการกลุ่มใหญ่

1. เป็นผู้ดำเนินการกลุ่มย่อย และเน้นให้ผู้เข้าร่วมประชุมเสนอความเห็นที่ละกลุ่ม โดยการยกมือหรือแสดงสัญลักษณ์ให้รู้หากจะนำเสนอ
2. กระตุ้นผู้เข้าร่วมประชุมให้แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระครบทุกกลุ่มตามใบงานกิจกรรมที่ 5
3. บันทึกความเห็นของผู้เข้าร่วมประชุมทุกกลุ่มด้วยประโยคคำพูดเดิมที่เสนอโดยไม่ต้องกังวลภาษาทางวิชาการ

กิจกรรมที่ 6

เรื่อง การพิจารณาความต้องการ และเงื่อนไขในการพัฒนา
ทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา

จุดเน้นเพื่อพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา

แนวคิด

การพิจารณาความต้องการ และเงื่อนไขในการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา เป็นการให้ข้อมูลกับผู้เข้าร่วมประชุมในสิ่งที่สรุปได้จากใบงานที่ 1-5 ในการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา สำหรับเป็นแนวทางในการปฏิบัติ เพื่อพัฒนาทักษะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกันในที่ประชุม ทำให้ผู้เข้าร่วมประชุมได้วิเคราะห์ความต้องการ และเงื่อนไขที่ต้องการดำเนินการ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษาได้ประสบผลสำเร็จ

วัตถุประสงค์

เมื่อสิ้นสุดกิจกรรมนี้ผู้เข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการสามารถอธิบายความต้องการ และเงื่อนไขของการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา สำหรับเป็นแนวทางในการปฏิบัติเพื่อพัฒนาทักษะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา ได้

ขั้นตอนการจัดกิจกรรม

1. ผู้ดำเนินการกลุ่มใหญ่ชี้แจงวัตถุประสงค์ของแผนการจัดกิจกรรมที่ 6
2. ให้ผู้เข้าร่วมประชุมแต่ละคนในกลุ่มย่อย (กลุ่มจากการเลือกสัตว์ 4 ทิศ) ให้ความเห็นในประเด็น ตามใบงานที่ 6 ผ่านโปรแกรม Mentimeter
3. ตัวแทนกลุ่มย่อยแต่ละกลุ่มนำเสนอข้อตกลง และเงื่อนไขในการใช้ แนวทางในพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา สำหรับเป็นแนวทางในการปฏิบัติเพื่อพัฒนาทักษะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา
4. ผู้เข้าร่วมประชุมและผู้ดำเนินการกลุ่มใหญ่แลกเปลี่ยนเรียนรู้และสรุปผลการเรียนรู้ร่วมกัน เป็นภาพรวมของกลุ่มใหญ่ถึงความคิดเห็นที่ได้จากการทำงานใบงานที่ 6 ว่าเป็นเช่นไร
5. ร่วมประเมินการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ด้วยแบบประเมินการมีส่วนร่วม

ใบงานกิจกรรมที่ 6

เรื่อง การกำหนดความต้องการ และเงื่อนไข ในการพัฒนา
ทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา

1. ให้ผู้เข้าร่วมประชุมแต่ละคนในกลุ่มย่อยช่วยกันเสนอ “โปรดพิจารณาถึงความต้องการ และเงื่อนไขที่มีผลต่อการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา”

2. หลังจากนั้นให้แต่ละกลุ่มย่อยทำ Mind Mapping สรุปขั้นตอนที่ 1-6 ลงบนกระดาษที่ ผู้ดำเนินการกลุ่มใหญ่แจกให้

3. ผู้ดำเนินการกลุ่มใหญ่ติดกระดาษ Mind Mapping สรุปขั้นตอนที่ 1-6 ของสมาชิกลงบน กระดาษ และบันทึกความคิดเห็นของสมาชิกเพิ่มเติมลงบนกระดาษ Flip Chart จากการทำผู้เข้าร่วม ประชุมแต่ละคนนำเสนอผลงานของตนเองให้ที่ประชุมกลุ่มย่อยฟัง ขณะที่ผู้เข้าร่วมประชุมคนหนึ่ง กำลังนำเสนอผลงาน ผู้เข้าร่วมประชุมคนอื่นร่วมฟังโดยให้เกียรติผู้เสนอ และสามารถยกมือสอบถาม รายละเอียดหรือร่วมแสดงความเห็นเพิ่มเติมได้

4. เมื่อนำเสนอครบทุกคนแล้ว ให้ช่วยกันสรุปสิ่งที่ได้พูดคุยและแลกเปลี่ยนเป็นภาพรวมของ กลุ่ม ลงในใบงานที่ 6

4. บันทึกสิ่งที่เกิดขึ้นในการประชุม

.....

.....

.....

กลุ่มที่.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. ....

การวัดและประเมินผล

1. สังเกต / ซักถาม
2. การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมการวิจัย
3. ชิ้นงาน/การนำเสนอ

สื่อการเรียนรู้

1. ใบงานกิจกรรมที่ 6
2. โปรแกรม Mentimeter ในการสรุปข้อมูลจากใบงานกิจกรรมที่ 6

ระยะเวลาที่ใช้ 60 - 90 นาที

ผู้ดำเนินการกลุ่มใหญ่

1. เป็นผู้ดำเนินการกลุ่มย่อย และเน้นให้ผู้เข้าร่วมประชุมเสนอความเห็นที่ละคน โดยการยกมือหรือแสดงสัญลักษณ์ให้รู้หากจะนำเสนอ
2. กระตุ้นผู้เข้าร่วมประชุมให้แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระครบทุกคนตามใบงานกิจกรรมที่ 6
3. บันทึกความเห็นของผู้เข้าร่วมประชุมทุกคนด้วยประโยคคำพูดเต็มที่เสนอโดยไม่ต้องกังวลภาษาทางวิชาการ

*****

แนวทางการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21
ของนักศึกษาอาชีวศึกษา : การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

เอกสารประกอบการประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม
สำหรับผู้เข้าร่วมประชุม (กิจกรรมที่ 7 – 8)

กิจกรรมที่ 7

เรื่อง ลงมือปฏิบัติตามโครงการและกิจกรรมที่วางไว้ ในหัวข้อการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา

จุดเน้นเพื่อพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา

ข้อมูลเบื้องต้นของโครงการวิจัย

สำหรับกิจกรรมการประชุมเชิงปฏิบัติการตามกระบวนการแบบมีส่วนร่วม
เพื่อพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา

1. วัตถุประสงค์

เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของสถานศึกษาและแนวทางการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา

2. นิยามเชิงปฏิบัติการ

ทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา หมายถึง ความสามารถของนักศึกษาอาชีวศึกษา ในการชักนำ กระตุ้น ดลใจ โนมน้าว มีอิทธิพลที่ส่งผลต่อคนอื่น ทำให้บุคคลอื่นกลุ่มคน ยอมรับความคิด ยอมรับการกระทำ หรือยอมปฏิบัติตามผู้ใช้ความสามารถนั้น เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพในการทำงาน

สถานศึกษา/วิทยาลัย หมายถึง พื้นที่ที่ทำการศึกษา (วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีราชบุรี) โดยเลือกจากสถานศึกษาที่มีองค์ประกอบของกลุ่มคนต่าง ๆ ได้แก่ คณะกรรมการดำเนินงาน อกท. คณะกรรมการชมรมวิชาชีพ คณะผู้บริหาร คณะครูและบุคลากรทางการศึกษา ศิษย์เก่า และกลุ่มคนต่าง ๆ ในสถานศึกษา ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการเรียนรู้ของสถานศึกษา เรื่องกระบวนการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา

คณะกรรมการดำเนินงานองค์การเกษตรในอนาคตแห่งประเทศไทย (อกท.) หมายถึง คณะกรรมการดำเนินงาน อกท.ระดับหน่วย ได้แก่คณะกรรมการที่มาจากการเลือกตั้งจากนักศึกษา โดยมากจะเป็นนักศึกษาที่เรียนอยู่ในชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ที่มีประสบการณ์ และเคยร่วมกิจกรรมของ อกท. ในระดับภาค และระดับชาติมาแล้ว

แหล่งหรือฐานการเรียนรู้ หมายถึง แหล่งการเรียนรู้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ การทำกิจกรรมประเด็นเกี่ยวกับการปัญหา หรือข้อค้นพบในการเสริมสร้างทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ซึ่งอาจได้มาจากบุคคล เช่น รุ่นพี่ ศิษย์เก่า เพื่อน ผู้บริหาร ครู ครูที่ปรึกษา ผู้ปกครอง องค์กรภายนอก

ต่าง ๆ เป็นต้น หรือจากสื่อ ได้แก่ ป้ายนิเทศโครงสร้างการจัดการบริหารของสถานศึกษา เป็นต้น จากแหล่ง/ฐานการเรียนรู้ที่สร้างขึ้น ได้แก่ ห้องเรียนรู้เฉพาะทาง การทำกิจกรรมหน้าเสาธง การเข้าร่วมชมรมวิชาชีพ หรือฐานการเรียนรู้ต่าง ๆ ในสถานศึกษาที่ถูกสร้างด้วยบุคคลภายใน และนอกสถานศึกษา และทรัพยากรอื่น ๆ ในสถานศึกษา เป็นต้น

เนื้อหา/องค์ความรู้ หมายถึง เนื้อหา และองค์ความรู้ที่สถานศึกษาใช้บูรณาการในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรของสถานศึกษา เช่น กิจกรรมการเรียนการสอนรายวิชา กิจกรรมหน้าเสาธงชาติ กิจกรรมชมรมวิชาชีพ และวิชาการ โดยมีเนื้อหาที่สอดคล้องกับทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียน/นักศึกษา ที่ผู้วิจัยได้สังเคราะห์จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องได้ 5 ด้านดังนี้ 1) สร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับทีมงาน 2) คุณธรรมจริยธรรม 3) มีศิลปะในการสื่อสาร 4) การทำงานให้บรรลุเป้าหมาย และ 5) กล้าตัดสินใจ กล้าคิด กล้าพูด

กิจกรรมการเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการหรือวิธีการถ่ายทอดความรู้ของสถานศึกษาที่สอดคล้องกับการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา เช่น การบอกเล่าของรุ่นพี่ ศิษย์เก่า การสอนของครูที่ปรึกษา การเรียนแบบครูหรือบุคลากรทางการศึกษา การพูดคุยแลกเปลี่ยนประสบการณ์การทำงานกับรุ่นพี่/ศิษย์เก่า การจัดกิจกรรม/อบรมทั้งในและนอกสถานศึกษา การเข้าชมกิจกรรมของหน่วยงานต่าง ๆ เป็นต้น โดยโดยนักเรียนนักศึกษา ร่วมกันกำหนดเป็นเครื่องมือในการจัดโครงการ/กิจกรรมในพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา ซึ่งมีรายละเอียดเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 8 ขั้นตอน ดังนี้ 1) วิเคราะห์ปัญหา ร่วมกัน 2) สร้างความตระหนักและเห็นความสำคัญ 3) ออกแบบการเรียนรู้และพัฒนา 4) นำเสนอและจัดลำดับความสำคัญโครงการหรือกิจกรรมหลัก 5) ค้นหาผู้รับผิดชอบหลักโครงการหรือกิจกรรม 6) การกำหนดความต้องการ และเงื่อนไขในการพัฒนา 7) ลงมือปฏิบัติตามโครงการและกิจกรรมที่วางไว้ และ 8) ประเมินสิ่งที่ได้เรียนรู้ร่วมกัน และมีวัตถุประสงค์การวิจัยคือ 1) เพื่อศึกษาสภาพการณ์กระบวนการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา 2) เพื่อพัฒนากระบวนการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา และ 3) เพื่อเสนอแนวทางในการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา

ปัจจัยที่มีผลต่อกระบวนการเรียนรู้ หมายถึง รูปแบบการทำกิจกรรมของสถานศึกษา กระบวนการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษาในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การทำงานเป็นกลุ่ม/โครงการ การฝึกซ้อมเพื่อเข้าร่วมแข่งขันทางวิชาการและวิชาชีพ เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษา โดยกิจกรรมดังกล่าวได้ส่งเสริมและให้ความสำคัญต่อการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียน/นักศึกษา เป็นต้น

กระบวนการเรียนรู้ หมายถึง รูปแบบ วิธีการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของสถานศึกษาที่ใช้บูรณาการในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรของ

สถานศึกษา เช่น โครงการอบรมพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา โครงการอบรมชมรมวิชาชีพ และวิชาการ โดยมีเนื้อหา และกิจกรรมที่สอดคล้องกับองค์ประกอบในการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา

การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา หมายถึง การนำกรอบแนวคิดกระบวนการวิจัย ไปดำเนินการวิจัยกับผู้เรียน และสถานศึกษาตามกระบวนการวิจัยในลักษณะเชิงปฏิบัติการที่กลุ่มเป้าหมายมีส่วนร่วมตามขั้นตอน ดังนี้ คือ

- 1) ผู้ร่วมวิจัยร่วมกันกำหนดประเด็นปัญหาที่กำลังประสบอยู่
  - 2) ผู้ร่วมวิจัยร่วมมือกันวิเคราะห์หาแนวทางแก้ไขปัญหา
- และ 3) ผู้ร่วมวิจัยร่วมกันหาวิธีปฏิบัติในการแก้ไขปัญหานั้น โดยร่วมกันสร้างกระบวนการพัฒนาร่วมกัน

“พร้อมข้อมูลที่คืนให้ผู้เข้าร่วมประชุม” และข้อมูลที่ได้จากการระดมสมองเชิงสร้างสรรค์ ในแต่ละครั้ง

เวลา	กิจกรรม	สื่อ/อุปกรณ์
12.00 - 13.00 น.	พักทานอาหารกลางวัน	
13.00 – 14.30 น.	- สร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับทีมงาน ด้วย เกมกิจกรรม โดย นางสาวกิตติมา สุขใส ,นายอนุพงษ์ วงศ์ทอง , นายสุจิน ช่วยหล้า	- ชุดกิจกรรมที่ 2 ไร่สี่ขิงเมือง - กระดาษกาวย่นสีน้ำเงิน/แดง/เขียว
14.30 – 15.30 น.	- แบ่งกลุ่มผู้เข้าร่วมประชุมจากกิจกรรม ไร่สี่ขิงเมือง ออกเป็น 2 กลุ่ม และ วิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อนแอ โอกาส และ อุปสรรค ของสถานศึกษาในการส่งเสริม ทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของ ผู้เรียน โดยนางสาวอารีญา เลนตะขบ - ร่วมกับสรุป และนำเสนอด้วยตัวแทน กลุ่ม พร้อมนัดหมายครั้งที่ 2/3 ในวันที่ 21 กรกฎาคม พ.ศ. 2565	- เอกสารสรุปการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล สำคัญในการให้ข้อมูลกระบวนการ เรียนรู้ของสถานศึกษาในการส่งเสริม ทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของ ผู้เรียน

กำหนดโครงการ ครั้งที่ 2/3
ประชุมเชิงปฏิบัติการตามกระบวนการแบบมีส่วนร่วม
เพื่อพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา
ณ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีราชบุรี

~ ~ ~ ~ ~

เวลา	กิจกรรม	สื่อ/อุปกรณ์
08.30 - 09.00 น.	- ลงทะเบียนและรับเอกสาร ณ ห้องสัมมนาสัตวศาสตร์ วิทยาลัย เกษตรและเทคโนโลยีราชบุรี	- เอกสารสรุปการประชุมเชิง ปฏิบัติการตามกระบวนการแบบมีส่วนร่วม ครั้งที่ 1
09.00 - 09.30 น.	- CHECK IN & MINDFULNESS EXERCISE โดยผู้ดำเนินการกลุ่ม - วิเคราะห์ สรุป และอภิปราย โดย ตัวแทนผู้เข้าประชุม	-ชุดกิจกรรมที่ 3 เมล็ดพันธุ์ในใจ - กระดาษวาดรูป A3 - สีชอล์ก 16 สี
09.30 - 10.00 น.	- มีศิลปะในการสื่อสาร ด้วยเกม กิจกรรม โดยผู้เข้าประชุมผู้ดำเนินการ กลุ่ม - วิเคราะห์ สรุป และอภิปราย โดย ตัวแทน	-ชุดกิจกรรมที่ 4 DEEP LISINING และ ระดับของการฟัง-พูด - ฉลากจับคู่
10.00 - 10.15 น.	พักทานอาหารว่าง	
10.15 - 12.00 น.	- มีคุณธรรม จริยธรรมด้วยเกม กิจกรรม โดยผู้ดำเนินการกลุ่ม - วิเคราะห์ สรุป และอภิปราย โดย ตัวแทนผู้เข้าประชุม	- กิจกรรมชุดที่ 5 ไวรัสโคโรนา - โดมิโน 3 กล่อง
12.00 - 13.00 น.	พักทานอาหารกลางวัน	
13.00 - 14.30 น.	- กล้าตัดสินใจ กล้าคิด กล้าพูด ด้วย เกมกิจกรรม โดย นายอนุพงษ์ วงศ์ ทอง และ นายสุจิน ช่วยหล้า	- ชุดกิจกรรมที่ 6 กงล้อสี่ทิศ - ป้าย กงล้อสี่ทิศ
14.30 - 15.30 น.	- การทำงานให้บรรลุเป้าหมาย ด้วย เกมกิจกรรม โดยแบ่งกลุ่มผู้เข้าร่วม ประชุมจากกิจกรรมกงล้อสี่ทิศ ออกเป็น 2 กลุ่ม โดยผู้ดำเนินการกลุ่ม - ร่วมกับสรุป และนำเสนอด้วยตัวแทน กลุ่ม - พร้อมนัดหมายครั้งที่ 3/3 ในวันที่ 4 สิงหาคม พ.ศ. 2565	- ชุดกิจกรรมที่ 7 วาดรูปปริศนา - กระดาษ A4 - สีชอล์ก 16 สี

2

รายละเอียดชุดกิจกรรมของโครงการ

ก๊กไก่ ชิงเมือง

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ให้นักเรียนนักศึกษาสร้างความคุ้นเคยกันได้คลายความตื่นตัว
2. เพื่อให้ให้นักเรียนนักศึกษาได้วางแผนแก้ปัญหาตามสถานการณ์เฉพาะหน้า

เวลาที่ใช้ 1.30 ชั่วโมง

สื่อประกอบกิจกรรม

กระดาษกาวย่นสีน้ำเงิน/แดง/เขียว

วิธีการดำเนินกิจกรรม

1. แจกกระดาษกาวย่นสีน้ำเงิน/แดง/เขียว ให้นักเรียนนักศึกษาแต่ละคน
2. ให้นักเรียนนักศึกษาแต่ละคนใช้กาวย่นสีน้ำเงิน/แดง/เขียว ตีเส้นสร้างรูปทรงเรขาคณิตคล้ายบ้านเสมือนของตัวเอง โดยผู้ดำเนินกิจกรรมกลุ่มสร้างรูปทรงเรขาคณิตคล้ายบ้านเสมือนเพิ่มอีก 1 หลัง
3. อธิบายขั้นตอนให้นักเรียนนักศึกษา โดยแจ้งว่าห้ามให้ก๊กไก่ เข้าบ้านเสมือนได้ โดยในแต่ละรอบเมื่อได้ยินเสียงระฆัง ให้เริ่มรักษาบ้านเสมือนให้ได้นานที่สุด

การประเมินกิจกรรม

สังเกตพฤติกรรม การวางแผน การแก้ปัญหา ความสามัคคีในกลุ่ม และภาวะผู้นำ ของนักเรียนนักศึกษาที่ร่วมกิจกรรม

การทำกิจกรรมไวรัส ชิงเมือง

ประชุมวางแผน แก้ไขสถานการณ์

3

รายละเอียดชุดกิจกรรมของโครงการ

เมล็ดพันธุ์หัวใจ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนนักศึกษาเข้าใจตนเอง และเข้าใจผู้อื่น
2. เพื่อให้เรียนนักศึกษารู้จักการควบคุมอารมณ์ และการสื่อสารผ่านสัญลักษณ์

เวลาที่ใช้ 30 นาที

สื่อประกอบกิจกรรม

- กระดาษวาดรูป A3
- สีชอล์ก 16 สี

วิธีการดำเนินกิจกรรม

1. แจกกระดาษวาดรูป A3 ให้เรียนนักศึกษาแต่ละคน
2. วางสีชอล์ก 16 สี เพื่อให้เรียนนักศึกษาแต่ละคนแบ่งกันใช้
3. อธิบายขั้นตอนให้เรียนนักศึกษา โดยแจ้งว่าให้วาดรูป พี่ช ต่างๆ โดยกำหนดให้ ต้นไม้ใหญ่แทนตัวเรา หญ้าใต้ต้นไม้คืออุปสรรคสิ่งที่ไม่สบายใจ ดวงตะวันคือความหวังความสดใส ฝนตกคือมรสุมชีวิต

การประเมินกิจกรรม

สังเกตการณ์วาดรูปเมล็ดพันธุ์หัวใจขึ้น และการอธิบายรูปเมล็ดพันธุ์หัวใจขึ้นตามความรู้สึกและอารมณ์ของ นักเรียนนักศึกษาในขณะนั้น

การทำกิจกรรมวาดรูปเมล็ดพันธุ์หัวใจ

กิจกรรมการอธิบายรูปเมล็ดพันธุ์หัวใจ

4

รายละเอียดชุดกิจกรรมของโครงการ DEEP LISINING และ ระดับของการฟัง-พูด

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนนักศึกษาเป็นผู้ฟัง และผู้พูดที่ดี
2. เพื่อให้นักเรียนนักศึกษามีทักษะภาษา และการสื่อสาร

เวลาที่ใช้ 30 นาที

สื่อประกอบกิจกรรม
ฉลากจับคู่

วิธีการดำเนินกิจกรรม

1. ให้นักเรียนนักศึกษาจับฉลากจับคู่ การเป็นผู้ฟัง และผู้พูด
2. ให้นักเรียนนักศึกษาดกลงกันว่าใครจะเป็นคนเล่าเรื่องก่อน
3. เมื่อให้สัญญาณให้นักเรียนนักศึกษาเริ่มเล่าเรื่องได้ใช้เวลาประมาณ 10 นาที และเปลี่ยนให้อีกฝ่ายเล่าเรื่องต่อ จนครบ

การประเมินกิจกรรม

สุ่มนักเรียนนักศึกษาให้อธิบายสิ่งที่คู่เล่าให้ฟัง พร้อมทั้งสรุปการเล่าเรื่อง และประโยชน์ที่ได้จากกิจกรรม

การทำกิจกรรม ระดับของการฟัง-พูด

การทำกิจกรรม DEEP LISINING

5

รายละเอียดชุดกิจกรรมของโครงการ

ไวรัสโคโรนา

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนนักศึกษา รู้จักการเสียสละเพื่อรักษาทีม
2. เพื่อให้เรียนนักศึกษาเกิดความสามัคคี รู้จักการวางแผน

เวลาที่ใช้ 1.45 ชั่วโมง

สื่อประกอบกิจกรรม

โดมิโน 3 กล่อง

วิธีการดำเนินกิจกรรม

1. นำโดมิโน ให้นักเรียนนักศึกษาคนละ 2 ตัว
2. ให้นักเรียนนักศึกษานำโดมิโนวางบนหลังมือทั้ง 2 ข้าง
3. อธิบายกติกา นักเรียนนักศึกษาต้องหลบการปิดโดมิโนให้หล่นจากมือโดยตัวไวรัส (ผู้ดำเนินการกลุ่ม 2 คน ไล่ปิดโดมิโนให้หล่นจากมือนักเรียนนักศึกษา) ถ้าโดมิโนหล่นหมดทั้ง 2 ข้าง ถือว่าผู้เล่นแพ้ ต้องนั่งลง และคนที่มิดมิโนในมือ 2 อันสามารถชุบชีวิตคนแพ้ได้ อีกทั้งยังสามารถขโมยชีวิต (โดมิโน) ที่โต๊ะกลางได้

การประเมินกิจกรรม

- ระยะเวลาในการรักษาชีวิตของสมาชิก
- สังเกตการณ์วางแผน
- สังเกตการณ์เสียสละ
- สังเกตภาวะผู้นำ ในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า

6

รายละเอียดชุดกิจกรรมของโครงการ

กงล้อสี่ทิศ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนนักศึกษาวิเคราะห์ตัวเองในด้านภาวะผู้นำแบบต่างๆ
2. เพื่อให้นักเรียนนักศึกษารู้จักจัดกลุ่มเพื่อให้กลุ่มมีสมาชิกหลากหลายความสามารถเพื่อบรรลุผลสำเร็จของงาน

เวลาที่ใช้ 1.30 ชั่วโมง

สื่อประกอบกิจกรรม

ป้าย กงล้อสี่ทิศ

วิธีการดำเนินกิจกรรม

1. ให้นักเรียนนักศึกษาวิเคราะห์ว่าตนเองเหมือนสัตว์ตัวใด ในสัตว์ 4 ทิศ ได้แก่ กระทิง อินทรี หนู หมี
2. แยกกลุ่มตามสัตว์ 4 ทิศ
3. แลกเปลี่ยนลักษณะของตนเองที่ตรงกับลักษณะของผู้นำสัตว์ 4 ทิศ ตามป้ายกงล้อสี่ทิศ

การประเมินกิจกรรม

สังเกตการณ์เข้ากลุ่ม การวิเคราะห์ลักษณะของตนเองตามลักษณะภาวะผู้นำสัตว์ 4 ทิศ

การทำกิจกรรมวิเคราะห์ลักษณะ
ของผู้นำสัตว์ 4 ทิศ

การทำกิจกรรมแยกกลุ่มแลกเปลี่ยนตาม
ลักษณะผู้นำตามสัตว์ 4 ทิศ

7

รายละเอียดชุดกิจกรรมของโครงการ

วาดรูปปริศนา

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนนักศึกษาเกิดความสามัคคี เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ของงาน
2. เพื่อให้เรียนนักศึกษารู้จักวางแผนบุคคลเพื่อให้งานบรรลุผลสำเร็จ

เวลาที่ใช้ 1 ชั่วโมง

สื่อประกอบกิจกรรม

- กระดาษ A4
- สีชอล์ก 16 สี

วิธีการดำเนินกิจกรรม

1. ให้นักเรียนนักศึกษาจัดกลุ่มให้มีผู้นำสัตว์ 4 ทิศ ได้แก่ กระต่าย เขียว หนู หนี อยู่ทุกกลุ่ม
2. ให้นักเรียนนักศึกษามอบหมายหน้าที่ ตำแหน่งต่าง ๆ ของผู้นำสัตว์ 4 ทิศ
3. อธิบายตำแหน่งต่าง ๆ ดังนี้ ตำแหน่งที่ 1 ดูภาพปริศนา (ห้ามพูด ใช้ภาษามือในการอธิบาย) , ตำแหน่งที่ 2 รับสารภาพปริศนาจากตำแหน่งที่ 1 (สามารถพูดได้) , ตำแหน่งที่ 3 รับสารภาพปริศนาจากตำแหน่งที่ 2 (ห้ามพูด ใช้ภาษามือในการอธิบาย) และมาอธิบายให้ตำแหน่งที่ 4 วาดตามภาพปริศนา

การประเมินกิจกรรม

สังเกตการณ์ทำงานในแต่ละตำแหน่ง และการวิเคราะห์บุคคล และกำหนดตำแหน่งตามลักษณะผู้นำสัตว์ 4 ทิศ

การทำกิจกรรมวาดรูปปริศนา ของตำแหน่งต่างๆ ของผู้นำสัตว์ 4 ทิศ

รูปปริศนาของทั้ง 3 กลุ่ม

8

รายละเอียดชุดกิจกรรมของโครงการ

ท้องฟ้าของฉันวันนี้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนนักศึกษาเข้าใจอารมณ์ตัวเองในวันนี้
2. เพื่อให้นักเรียนนักศึกษารู้จักตนเอง และจัดการอารมณ์ตัวเองที่ไม่ดีได้

เวลาที่ใช้ 30 นาที

สื่อประกอบกิจกรรม

-

วิธีการดำเนินกิจกรรม

ให้นักเรียนนักศึกษ้อธิบายท้องฟ้าของตนเองในวันนี้ เช่น ท้องฟ้าสดใส ท้องฟ้าในวันฝนตก พร้อมกับอธิบายอารมณ์ตามท้องฟ้าต่างๆ เช่น ท้องฟ้าสดใสคือ วันนี้เป็นวันที่ดีมาก สดใสตั้งแต่เริ่มวัน

การประเมินกิจกรรม

สังเกตการบรรยายตนเอง และเข้าใจตัวเอง พร้อมวิธีควบคุมอารมณ์ที่ไม่ดี

การทำกิจกรรมท้องฟ้าของฉันวันนี้

การทำกิจกรรมท้องฟ้าของฉันวันนี้

รายละเอียดชุดกิจกรรมของโครงการ

9

มีเธอมีฉัน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ให้นักเรียนนักศึกษาเข้าใจ เห็นอก เห็นใจคนอื่น
2. เพื่อให้ให้นักเรียนนักศึกษาใช้คำพูด ภาษา ที่ผู้ฟังเกิดความสบายใจ และทำงานร่วมกันอย่างราบรื่น

เวลาที่ใช้ 30 นาที

สื่อประกอบกิจกรรม

-

วิธีการดำเนินกิจกรรม

ให้นักเรียนนักศึกษาพูดคุยเรื่องที่ประทับใจ และเรื่องที่ไม่ชอบ ในการเข้าร่วมกิจกรรมครั้งนี้

การประเมินกิจกรรม

สังเกตการณ์ใช้วิธีการพูด การวิเคราะห์สิ่งที่กิจกรรมต่างๆ ต้องการให้เกิดเมื่อสิ้นสุดกิจกรรม

การทำกิจกรรมมีเธอมีฉัน

การทำกิจกรรมมีเธอมีฉัน

ภาคผนวก จ
ผลการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผลประเมินค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์

แบบสัมภาษณ์นักเรียนนักศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา

ข้อ	ข้อคำถาม	ผู้เชี่ยวชาญ			ค่าดัชนี IOC	ข้อคำถามที่ปรับแก้ตามคำแนะนำ
		1	2	3		
1	1. ฐานการเรียนรู้หรือแหล่งการเรียนรู้ 1.1 ผู้เรียนสามารถหาความรู้ใหม่ ๆ หรือองค์ความรู้ที่ทันสมัย เกี่ยวกับแนวทางการแสดงออกซึ่งทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ที่เหมาะสม ได้จากแหล่งใด (เช่น สถานที่ กิจกรรมที่จัดขึ้น ในสถานศึกษา หรือจากบุคคล เป็นต้น) 1.2 ผู้เรียนเคยมีโอกาสร่วมกิจกรรมหรือการอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับแสดงออกซึ่งทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 จากหน่วยงานใดหรือไม่ 1.3 ผู้เรียนสามารถแลกเปลี่ยนความรู้เกี่ยวกับแนวทางการแสดงออกซึ่งทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ที่เหมาะสม ได้จากใครบ้าง (เช่น รุ่นพี่/ศิษย์เก่า เพื่อน/เพื่อนต่างสถานศึกษา ครู/ครูที่ปรึกษา หรือคณะผู้บริหาร เป็นต้น)	+1	+1	+1	1.00	
	2. เนื้อหาหรือองค์ความรู้ 2.1 ผู้เรียนรู้จักคำว่า “ทักษะภาวะผู้นำ” หรือไม่ หากจะให้ความหมายของคำว่า “ทักษะภาวะผู้นำ” ผู้เรียนสามารถให้ความหมายตามความเข้าใจได้อย่างไร 2.2 ผู้เรียนรู้จักคำว่า “ทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21” หรือไม่ หากจะให้ความหมายของคำว่า “ทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21” ผู้เรียนสามารถให้ความหมายตามความเข้าใจได้อย่างไร 2.3 ผู้เรียนเคยมีโอกาส “พูดคุย” หรือ “ได้เรียนรู้” ในสถานศึกษาเกี่ยวกับเรื่องแสดงออกซึ่งทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ที่เหมาะสม ประเด็นใดบ้าง	+1	+1	+1	1.00	- อกท. ชื่อเต็ม

ข้อ	ข้อความ	ผู้เชี่ยวชาญ			ค่าดัชนี IOC	ข้อความที่ปรับแก้ตามคำแนะนำ
		1	2	3		
	2.4 ผู้เรียนเคยประสบปัญหาในการทำงานอะไรบ้างที่พูดคุยกันในคณะกรรมการดำเนินงาน อกท. บ่อยครั้ง 2.5 ผู้เรียนเคยประสบปัญหาในการทำงานอะไรบ้างที่ไม่กล้านำมาพูดคุยกันในคณะกรรมการดำเนินงาน อกท. 2.6 แนวทางการปฏิบัติเพื่อให้เกิดทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ในบ้างที่ผู้เรียนเห็นว่าควรที่จะได้เรียนรู้จากสถานศึกษา					
3	3. กระบวนการเรียนรู้หรือวิธีการเรียนรู้ 3.1 วิธีการดำเนินงานของคณะกรรมการดำเนินงาน อกท. วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีราชบุรี ที่ผ่านมาเป็นอย่างไร 3.2 สถานศึกษามีวิธีการใดบ้างที่ส่งเสริมการเรียนรู้ และแนวทางปฏิบัติงานเกี่ยวกับทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ให้กับผู้เรียน (จัดอย่างไร ใครเป็นผู้มีส่วนร่วมรับผิดชอบ) 3.3 สถานศึกษาเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น และแสดงออกซึ่งทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 อย่างเหมาะสม 3.4 ผู้เรียนมีความคิดเห็นอย่างไรหากให้สถานศึกษามีส่วนเกี่ยวข้องในการเรียนรู้เกี่ยวกับทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 3.5 ผู้เรียนอยากให้สถานศึกษามีการเรียนรู้และปฏิบัติแบบใดเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 จึงจะทำให้ผู้เรียน ได้เรียนรู้ได้อย่างเข้าใจ มีทักษะ และปฏิบัติได้ ตามที่ต้องการ	+1	+1	+1	1.00	

ข้อ	ข้อความ	ผู้เชี่ยวชาญ			ค่าดัชนี IOC	ข้อความที่ปรับแก้ตามคำแนะนำ
		1	2	3		
4	4. ปัจจัยที่มีผลต่อการเรียนรู้ 4.1 ผู้เรียนคิดว่ามีสิ่งใดที่จะช่วยให้การเรียนรู้และปฏิบัติเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ในสถานศึกษาประสบความสำเร็จ 4.2 ผู้เรียนคิดว่ามีสิ่งใดที่เป็นอุปสรรคในการเรียนรู้และปฏิบัติเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ในสถานศึกษา	+1	+1	+1	1.00	- 4.1 ผู้เรียนคิดว่ามีสิ่งใดที่จะช่วยทำให้การเรียนรู้และการปฏิบัติแบบใดเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ในสถานศึกษาประสบความสำเร็จ - 4.2 ผู้เรียนคิดว่ามีสิ่งใดที่เป็นอุปสรรคในการเรียนรู้และการปฏิบัติเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ในสถานศึกษา

ผลประเมินค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์
แบบสังเกตกระบวนการเรียนรู้ของสถานศึกษา
เกี่ยวกับการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา

ข้อ	ข้อคำถาม	ผู้เชี่ยวชาญ			ค่าดัชนี IOC	ข้อคำถามที่ปรับแก้ตามคำแนะนำ
		1	2	3		
1	หัวข้อหรือประเด็นของการจัดการเรียนรู้และการจัดกิจกรรม	+1	0	0	0.33	- ไม่นำใช้การสังเกต - สังเกตไม่ได้
2	วัตถุประสงค์หรือเป้าหมายในการจัดการเรียนรู้และการจัดกิจกรรม	+1	0	0	0.33	- ไม่นำใช้การสังเกต - สังเกตไม่ได้
3	ผู้รับผิดชอบในการจัดการเรียนรู้และการจัดกิจกรรม มีใครบ้าง เช่น ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา นักเรียน/นักศึกษา ศิษย์เก่า ครอบครัว ชุมชน และองค์กรต่าง ๆ เป็นต้น	+1	+1	+1	1.00	
4	เนื้อหาในการจัดการเรียนรู้และการจัดกิจกรรม มีอะไรบ้าง	+1	0	0	0.33	- สังเกตไม่ได้
5	มีใครบ้างเข้าร่วมในการเรียนรู้ (ลักษณะของกลุ่มคน เช่น เพศ อายุ สถานะของผู้เข้าร่วมกิจกรรม เช่น ผู้บริหาร ครู นักเรียน/นักศึกษา ศิษย์เก่า ผู้ปกครองและผู้แทนสถานประกอบการ เป็นต้น และจำนวนที่เข้าร่วมโดยประมาณ)	+1	+1	+1	1.00	
6	ใช้วิธีการหรือกิจกรรมการในการดำเนินการเรียนรู้อย่างไร (เช่น การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ทำกิจกรรมกับศิษย์เก่า เพื่อน ผู้บริหาร ครู ครูที่ปรึกษา ผู้ปกครอง องค์กรภายนอกต่างๆ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในสถานศึกษา และการจัดกิจกรรมวิชาการของสถานศึกษา ที่สอดแทรกเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียน/นักศึกษา เป็นต้น)	+1	+1	+1	1.00	- เพิ่มเติมระยะเวลาในการจัดกิจกรรม

ข้อ	ข้อความ	ผู้เชี่ยวชาญ			ค่าดัชนี IOC	ข้อความที่ปรับแก้ ตามคำแนะนำ
		1	2	3		
7	บรรยากาศในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (เช่น สถานที่ การจัดสภาพที่เอื้อต่อการ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ ความสนุกสนาน ความราบรื่น ความวุ่นวาย ความเงียบ เหงา ความต่อเนื่อง เป็นต้น)	+1	+1	+1	1.00	
8	การให้ความสนใจของผู้เข้าร่วมกิจกรรม การเรียนรู้ (เช่น ความกระตือรือร้นของ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในกิจกรรมการ เรียนรู้ การแสดงข้อซักถาม และแสดง ความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมกิจกรรมการ เรียนรู้ เป็นต้น)	+1	+1	+1	1.00	
9	รูปแบบของการมีส่วนร่วมในกิจกรรม การเรียนรู้ (เช่น การทำกิจกรรมกลุ่ม การเล่าเรื่องเรียงความ การพูดโต้วาที การรณรงค์ในหัวข้อต่างๆ เป็นต้น)	+1	+1	+1	1.00	

ผลประเมินค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์
 แบบสัมภาษณ์เพื่อวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีราชบุรี
 ที่มีผลต่อการพัฒนาภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของคณะกรรมการดำเนินงานองค์การเกษตรใน
 อนาคตแห่งประเทศไทย (อกท.) วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีราชบุรี

ข้อ	ข้อคำถาม	ผู้เชี่ยวชาญ			ค่าดัชนี IOC	ข้อคำถามที่ปรับแก้ตามคำแนะนำ
		1	2	3		
1	ท่านคิดว่าสภาพแวดล้อมภายนอกสถานศึกษา ได้แก่ สถานการณ์และแนวโน้มด้านสังคม และวัฒนธรรม ด้านเทคโนโลยี ด้านเศรษฐกิจ ด้านการเมือง และกฎหมาย และด้านสิ่งแวดล้อม สิ่งใดที่เป็นโอกาส (opportunity) และอุปสรรค (threat) ในการพัฒนาภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของคณะกรรมการดำเนินงานองค์การเกษตรในอนาคตแห่งประเทศไทย (อกท.) วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีราชบุรี เมื่อพิจารณาตามกรอบการพัฒนาดังต่อไปนี้ 1.1 ทักษะทางสังคม (Social skills) - สิ่งที่เป็นโอกาส (opportunity) - สิ่งที่เป็นอุปสรรค (threat) 1.2 คุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณ (Morality and accountability) - สิ่งที่เป็นโอกาส (opportunity) - สิ่งที่เป็นอุปสรรค (threat) 1.3. ความฉลาดในการคิดและทำ (Intelligence in thinking and doing) - สิ่งที่เป็นโอกาส (opportunity) - สิ่งที่เป็นอุปสรรค (threat) 1.4 การรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง (Literacy for change) - สิ่งที่เป็นโอกาส (opportunity) - สิ่งที่เป็นอุปสรรค (threat)	+1	+1	+1	1.00	- ทำไม่มีเพียงโอกาส และอุปสรรค ทำไม่ไม่มีจุดแข็ง จุดอ่อน

ข้อ	ข้อความ	ผู้เชี่ยวชาญ			ค่าดัชนี IOC	ข้อความที่ปรับแก้ตามคำแนะนำ
		1	2	3		
	1.5 ความยืดหยุ่นผูกพันในการทำงานเพื่อความก้าวหน้า (Engagement in work progressing) - สิ่งที่เป็นโอกาส (opportunity) - สิ่งที่เป็นอุปสรรค (threat)					
2	ท่านคิดว่าสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษา ได้แก่ สภาพปัจจุบัน สถานการณ์และแนวโน้มที่เกิดขึ้น ในวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีราชบุรี เกี่ยวกับ ปรัชญา วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ และยุทธศาสตร์การพัฒนานักเรียน/นักศึกษา สิ่งใด ที่เป็นจุดแข็ง (strength) และจุดอ่อน (weakness) ในการพัฒนาภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของคณะกรรมการดำเนินงานองค์การเกษตรในอนาคตแห่งประเทศไทย (อกท.) วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีราชบุรี - จุดแข็ง (strength) - จุดอ่อน (weakness)	+1	+1	+1	1.00	- ทำไม่มีเพียง จุดแข็ง จุดอ่อน ทำไมไม่มี โอกาส และ อุปสรรค
3	ท่านคิดว่าสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษา ได้แก่ สภาพปัจจุบัน สถานการณ์และแนวโน้มที่เกิดขึ้น ในวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีราชบุรี เกี่ยวกับ ปรัชญา วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ และยุทธศาสตร์การพัฒนานักเรียน/นักศึกษา สิ่งใด ที่เป็นจุดแข็ง (strength) และจุดอ่อน (weakness) ในการพัฒนาภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของคณะกรรมการดำเนินงานองค์การเกษตรในอนาคตแห่งประเทศไทย (อกท.) วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีราชบุรี 3.1 ทักษะทางสังคม (Social skills)	+1	+1	+1	1.00	- ทำไม่มีเพียง จุดแข็ง จุดอ่อน ทำไมไม่มี โอกาส และ อุปสรรค

ข้อ	ข้อความคำถาม	ผู้เชี่ยวชาญ			ค่าดัชนี IOC	ข้อความคำถามที่ปรับแก้ตามคำแนะนำ
		1	2	3		
	- จุดแข็ง (strength) - จุดอ่อน (weakness) 3.2 คุณธรรม จริยธรรม และ จรรยาบรรณ (Morality and accountability) - จุดแข็ง (strength) - จุดอ่อน (weakness) 3.3. ความฉลาดในการคิดและทำ (Intelligence in thinking and doing) - จุดแข็ง (strength) - จุดอ่อน (weakness) 3.4 การรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง (Literacy for change) - จุดแข็ง (strength) - จุดอ่อน (weakness) 3.5 ความยึดมั่นผูกพันในการทำงานเพื่อความก้าวหน้า (Engagement in work progressing) - จุดแข็ง (strength) - จุดอ่อน (weakness)					
4	ท่านคิดว่ามีแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของคณะกรรมการดำเนินงานองค์การเกษตรในอนาคตแห่งประเทศไทย (อกท.) วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีราชบุรี อย่างไร	+1	+1	+1	1.00	- สลับเป็น ข้อ 5 - ข้อ 4 และ ข้อ 5 คำถามมีความใกล้เคียงกันมาก โดยเฉพาะคำว่า แนวทางกับรูปแบบ การพัฒนา ถ้าถามไป อาจได้คำตอบเดียวกัน หรือคล้ายคลึงกันมากๆ ผู้วิจัยควรปรับภาษาเพื่อสื่อให้ชัดเจนตรงกับ

ข้อ	ข้อความคำถาม	ผู้เชี่ยวชาญ			ค่าดัชนี IOC	ข้อความคำถามที่ปรับแก้ตามคำแนะนำ
		1	2	3		
						วัตถุประสงค์ที่ผู้วิจัยต้องการ ซึ่งผู้เชี่ยวชาญไม่แน่ใจว่าข้อ 5 นี้ ผู้วิจัยตั้งใจถามเกี่ยวกับปัจจัย (หรือองค์ประกอบ) ในการพัฒนาภาวะผู้นำด้วยหรือไม่ถ้าใช้อาจปรับค่าเพื่อให้เข้าใจได้ง่าย และควรถามปัจจัย (หรือองค์ประกอบ) ก่อนโดยสลับมาเป็น ข้อ 4 ส่วนแนวทางการพัฒนา ให้ปรับมาเป็นข้อ 5 แทน
5	ท่านคิดว่ารูปแบบ และองค์ประกอบ ในการพัฒนาภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของคณะกรรมการดำเนินงานองค์การเกษตรในอนาคตแห่งประเทศไทย (อกท.) วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีราชบุรี ควรเป็นอย่างไร	+1	+1	+1	1.00	- สลับเป็น ข้อ 4

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน สำนักงานบริหารการวิจัย นวัตกรรมและการสร้างสรรค์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ภายใน 216004

ที่ อว 8603.16/2373

วันที่ 9 พฤษภาคม 2565

เรื่อง ผลการพิจารณาการขอรับการรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์

เรียน นางสาวอารีญา เลนตะขบ (นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์)

ตามที่ท่านได้ส่งโครงการวิจัย เรื่อง แนวทางการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาอาชีวศึกษา : การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (เลขที่โครงการ REC 65.0221-034-1552) ไปยังสำนักงานบริหารการวิจัย นวัตกรรมและการสร้างสรรค์ เพื่อขอรับการพิจารณารับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยศิลปากร แล้วนั้น

บัดนี้ สำนักงานบริหารการวิจัยฯ ขอแจ้งผลการพิจารณา ให้ทราบว่าโครงการวิจัยดังกล่าวเข้าข่ายโครงการวิจัยที่ได้รับการพิจารณาแบบรวดเร็ว (Expedited review) จึงออกหนังสือรับรองให้กับโครงการวิจัยดังกล่าวตามเอกสารแนบ โดยขอให้ดำเนินการ ดังนี้

1. รายงานความก้าวหน้าของโครงการวิจัยทุก 6 เดือน
2. รายงานฉบับสมบูรณ์เมื่อโครงการเสร็จสิ้น จำนวน 1 เล่ม และยูเอสบีแฟลชไดรฟ์จำนวน 1 อัน หรือ QR code เพื่อดาวน์โหลดไฟล์เอกสาร

อนึ่ง หากผู้วิจัยประสงค์จะขอต่ออายุเอกสารรับรองโครงการวิจัย ผู้วิจัยต้องยื่นเสนอขอต่ออายุการรับรองโครงการไม่เกิน 30 วัน หลังจากวันหมดอายุการรับรอง กรณีที่ผู้วิจัยไม่ยื่นเสนอขอต่ออายุการรับรองโครงการเกิน 30 วัน หลังจากวันหมดอายุการรับรองจะถือว่าผู้วิจัยมีความประสงค์ปิดโครงการ ซึ่งผู้วิจัยจะไม่สามารถดำเนินการวิจัยนั้นต่อไป หากผู้วิจัยต้องการดำเนินการวิจัยต่อ ต้องยื่นโครงการวิจัยเพื่อขอรับการพิจารณาใหม่

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ หากผู้วิจัยมีข้อสงสัยสามารถสอบถามเพิ่มเติมได้ที่ นางสาวพัชรณัฐ เสาร์หงษ์ (เบอร์สำนักงาน) 098-5479738 ภายใน 216004

(ศาสตราจารย์ ดร.พรศักดิ์ ศรีอมรศักดิ์)
ประธานกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล

อารีญา เสนตะขบ

วุฒิการศึกษา

ครุศาสตรบัณฑิต (วิทยาศาสตร์ทั่วไป)

